



ULLENSAKER
KOMMUNE

ÅRSBUDSJETT 2019 ØKONOMIPLAN 2019 - 2022



Ullensaker rådhus

**RÅDMANNENS
BUDSJETTGRUNNLAG**

1 RÅDMANNENS FORORD OG BUDSJETTGRUNNLAG	4
1.1 Rådmannens forord	4
1.2 Rådmannens budsjettgrunnlag	6
1.3 Fokusområder i økonomiplanperioden	9
2 OVERORDNEDE MÅL OG RAMMER	13
2.1 Kommuneplanen 2015-2030: Visjon og overordnede mål	14
2.2 Kommuneplanens handlingsdel	15
2.3 Styringskort 2019	16
2.4 Befolkningsutviklingen	20
2.5 Analyse av kommunens økonomiske posisjon	21
3 DRIFTSBUDSJETT OG INVESTERINGER 2019-2022	23
3.1 Driftsbudsjett 2019-2022	23
3.2 Investeringer 2019 – 2022	45
4 FORMANNSKAPETS ANSVARSOMRÅDER	50
4.1 Overordnet for Formannskapet	50
4.2 Utfordringsbildet	50
4.3 Strategi og satsningsområder	51
4.4 Oppsummert forslag budsjett 2019 for hovedutvalget	51
4.5 Plansak, byggesak og oppmåling	52
4.6 Kommunal næringsforvaltning	54
4.7 Styring og kontroll	54
4.8 Administrasjon	55
4.9 Kirke	59
4.10 Oppsummering FSK	59
5 HOVEDUTVALGSOMRÅDET TEKNISK, IDRETT OG KULTUR	60
5.1 Overordnet for hovedutvalgsområdet	60
5.2 Utfordringsbildet	60
5.3 Strategi og satsningsområder	61
5.4 Oppsummert forslag til budsjett 2018 for hovedutvalget	63
5.5 Eiendomsforvaltning; formålsbygg	63
5.6 Eiendomsforvaltning boliger	67
5.7 Kommunaltekniske tjenester; vann, avløp og husholdningsavfall	68
5.8 Kommunaltekniske tjenester brann og ulykkesvern	71
5.9 Samferdsel	71
5.10 Idrett, natur og nærmiljø	72
5.11 Kultur	74
5.12 Administrasjon; stab/støttefunksjoner	77
5.13 Oppsummering HTIK	77

6 HOVEDUTVALGSOMRÅDET SKOLE OG BARNEHAGE 78

6.1 Overordnet for hovedutvalgsområdet	78
6.2 Fokusområder og strategi	78
6.3 Oppsummert forslag til budsjett 2019 for hovedutvalget	80
6.4 Barnehager	80
6.5 Grunnskoleopplæring	87
6.6 Stab	95

7 HOVEDUTVALGSOMRÅDET HELSEVERN OG SOSIAL OMSORG 96

7.1 Overordnet for hovedutvalget	96
7.2 Fokusområder og strategi	96
7.3 Oppsummert forslag til budsjett 2019 for hovedutvalget	99
7.4 Pleie og omsorg	99
7.5 Kommnehelse	102
7.6 Rus og psykisk helsevern	103
7.7 Sosialtjeneste	104
7.8 Barnevern	107

VEDLEGG

Vedlegg 1 Organisering	109
Vedlegg 2 Økonomiske utsikter som påvirker skatteinntektene til	113
Vedlegg 3 Finansielle nøkkeltall	119
Vedlegg 4 Budsjettsskjema 1A og 1B – Driftsbudsjett 2019 - 2022	125
Vedlegg 5 Økonomisk oversikt – Drift 2019 - 2022	126
Vedlegg 6 Budsjetttrammer enhetene	127
Vedlegg 7 Budsjettsskjema 2A – Investeringsbudsjett 2019 - 2022	128
Vedlegg 8 Budsjettsskjema 2B Investeringsbudsjett 2019 - 2022	129
Vedlegg 9 Økonomisk oversikt - Investerings	131
Vedlegg 10 Prosjekter i spesifisert investeringsprogram	132
Vedlegg 11 Kommunale gebyrer	153
Vedlegg 12 Prisliste	168
Vedlegg 13 Budsjett Interkommunale selskaper og samarbeid	175
Vedlegg 14 Lokal forskrift med gebyrregulativ for regulerings-, plan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling og eierseksjonering	176

1 Rådmannens forord og budsjettgrunnlag

1.1 Rådmannens forord

Ullensaker kommune er en attraktiv kommune både for innbyggere, brukere og næringsliv. Kommunen er blant de kommunene som vokser mest i landet både når det gjelder befolkning og næring, og undersøkelser viser at innbyggerne og brukerne er fornøyde med kommunen de bor i. Også næringslivet er tilfreds med Ullensaker som samarbeidspartner, og kommunen er i NHO sin rangering blant de beste.

Vi skal derfor være veldig stolte og fornøyde med det vi får til i vår kommune!

Det å være en kommune i vekst gir et stort mulighetsrom til å utvikle tjenester til innbyggerne på en god måte. Vekst skaper arbeidsplasser og inntekter, noe som gir kommunen økt økonomisk handlingsrom. Samtidig er det å vokse krevende fordi kommunen til enhver tid skal være i forkant med tjenestetilbudet. Det å planlegge både teknisk infrastruktur (vann, veg, avløp) og sosial infrastruktur (skoler, barnehage, helse) på en bærekraftig og kvalitativ måte i tråd med innbyggernes forventninger, er et av de viktigste fokusene vi har.

Fra sentralt hold signaliseres det endrede økonomiske tider for kommunesektoren. I regjeringens perspektivmelding og i statsbudsjettet tydeliggjøres behovet for moderasjon på kostnadssiden, og det pekes på innovasjon og digitalisering som et mulighetsrom for å unngå krevende økonomiske tider. Norges Bank sin rentebane viser også at vi må forvente økte renter på våre lån i tiden fremover.

Totalt sett indikerer dette at det må vises klokskap og måteholdenhet i prioriteringen av bruken av tilgjengelige midler.

I mai måned la vi frem vår perspektivmelding. Denne viser forventet utvikling for Ullensaker kommune. Hovedkonklusjonen i meldingen er at Ullensaker vil fortsette å være en attraktiv vekstkommune, men at kommunen vil ha store økonomiske utfordringer dersom det ikke iverksettes nødvendige endringer. Økte finanskostnader som følge av høy lånegjeld og økt rentebelastning, samt økte kostnader til pleie- og omsorg som følge av økt antall eldre er blant hovedårsakene til dette utfordringsbildet.

Det er derfor nødvendig allerede nå å starte en endring i tjenestetilbud og prioriteringer som reduserer risikoen for å gjøre store fremtidige kutt.

I den forbindelse er det i nært samarbeid med det politiske nivået iverksatt en prosess for å gå igjennom tjenestene og kostnadsnivået vårt. Dette for å gi et godt grunnlag for å ta rette prioriteringer innenfor planperioden. Den foreløpige analysen viser at Ullensaker kommune er en meget driftseffektiv kommune med et relativt godt tjenestetilbud. Dette gjør det ekstra utfordrende å skape økt økonomisk handlingsrom. Prosessen som er startet vil tidsmessig avsluttes våren 2019.

Ullensaker kommune er i en utsatt finansiell situasjon hvor vi bærer en stor økonomisk risiko. Høy lånegjeld, og lite tilgjengelige midler på disposisjonsfond, gjør oss utsatt for svingninger i markedet, både med tanke på demografi, sysselsetting og renter. Summen

av dette vil kunne påvirke kommunens økonomiske handlingsrom negativt, noe som igjen vil kunne medføre reduserte tjenester til innbyggerne.

I budsjett for 2019 og i planperioden frem mot 2022 har fokus særlig vært å redusere den finansielle risikoen. Sentralt i dette er en konkret plan for både avsetning av midler til fond, redusere lånebehov samt nedbetale gjeld. Salg av eiendom, forvaltning av formålsbygg, prioritering av investeringer, strukturelle endringer i tjenestetilbud mv står sentralt i dette arbeidet.

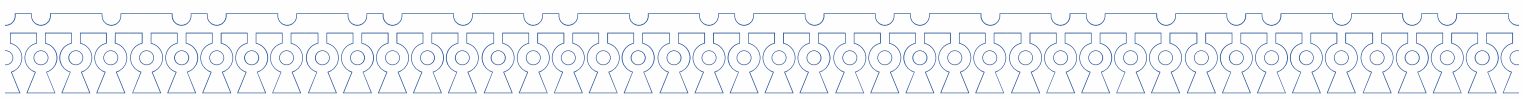
Rådmannen har videre valgt å drøfte gjeldende økonomiske handlingsregler, samt foreslå konkrete endringer for å støtte oppunder ønsket fremtidig finansiell situasjon.

Den veksten Ullensaker kommune opplever påvirker behovet for tjenester, og i 2019 er dette estimert til å koste 48 mill kr. I budsjettet har vi ikke funnet økonomisk handlingsrom for å kompensere områdene fullt ut for denne veksten. Det innebærer at områdene har fått et effektiviseringskrav i størrelsesordenen 22 millioner. Dette er en krevende, men nødvendig øvelse for å sikre balanse og retning i budsjettet.

For å unngå kostbare løsninger i tjenesteproduksjonen fremover, er det nødvendig å støtte oppunder tiltak som bedrer måten vil jobber på. I budsjettet er det funnet rom for både digitalisering, endring av tjenestetilbud innenfor pleie- og omsorg ved realisering av «Gjestad 2066», samt videreutvikling av Jessheim som by og samlingssted. Rådmannen mener at dette er gode og viktige tiltak som på sikt vil bidra til bedret og mer effektivt tjenestetilbud til innbyggerne.

Budsjettet som foreligger er et stramt, men realistisk budsjett. Rådmannen er av den oppfatning at de prioriteringene og satsingene som foreligger i dokumentet er helt nødvendig for å imøtekomme de utfordringene og mulighetene som ligger foran oss.

Budsjettet gir også rom for gode politiske diskusjoner og prioriteringer, og rådmannen vil ønske det politiske nivået lykke til med videre budsjettarbeid.



1.2 Rådmannens budsjettgrunnlag

Foreliggende budsjettgrunnlag er å betrakte som et saldert budsjettgrunnlag for formannskapetets arbeid med utarbeidelse av innstilling til kommunestyret. I henhold til kommunelovens § 45 legger ikke rådmannen fram innstilling i saken.

Årsbudsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 bygger på følgende:

Drift

1. Budsjettskjema 1A med frie inntekter, finans og avsetninger slik det framgår av vedlegg 4 vedtas som Ullensaker kommunes årsbudsjett for 2019 med sum til fordeling enhetene på 1.844,037 mill kr.
2. Netto rammer for hovedutvalgene for 2019 vedtas som vist i nedenstående tabell, etter justeringer som vist i kapittel 3.1 (For rammeoversikt pr enhet, se vedlegg 6)

Hovedutvalgsområde (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Just budsj 2018	Budsjett 2019
Hovedutvalg for skole og barnehage	738 491	773 119	787 966
Hovedutvalg for helse og sosial omsorg	622 010	652 873	694 720
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	207 743	235 898	235 700
Formannskapet	102 011	115 126	125 650
Totalt	1 670 255	1 777 015	1 844 037

I tillegg vedtas følgende:

Det vises videre til de respektive hovedutvalgskapitlene for nærmere beskrivelse av tjenesteområder og enheter under hvert hovedutvalgsområde. Hovedutvalgene vedtar enhetenes nettorammer og virksomhetsplan, som også inneholder enhetenes styringskort.

3. Det avsettes 22,692 mill kr til disposisjonsfond for 2019.
4. I forslag til statsbudsjett for 2019 er skattøre satt til 11,55 %. Ullensaker kommune vedtar å bruke maksimale satser for skatt på inntekt og formue som fastsettes av Stortinget ved den endelige behandling av statsbudsjett for 2019. Marginavsetning på skatt settes til 9 %.
5. Overordnet styringskort for 2019, inkludert nye handlingsregler på fokusområdet økonomi, vedtas som vist i kapittel 2.3.
6. Betalingssatsene for kommunale varer og tjenester for 2019 reguleres som vist i vedlegg 12 og 14. Rådmannen gis fullmakt til å endre prisene for reisevaksinasjon i samsvar med endringer fra Folkehelseinstituttet.
7. Selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, feiing, byggesak, regulering, eierseksjonering og oppmåling vedtas å være selvfinansierende over år. Dette for å kunne dekke inn et framtidig underskudd gjennom økte gebyrer påfølgende år og dermed unngå utilsiktet subsidiering av disse tjenestene.
8. Rådmannen gis fullmakt til å gjennomføre omdisponeringer/tekniske endringer i budsjettet forbundet med eventuelle statlige lovpålegg eller intern omorganisering.
9. Maksimal ramme for husleiegarantier økes fra 2 mill kr til 4 mill kr.

10. Rådmannen legger fram egen sak om vurdering av eiendommer for salg, jf kapittel 5.5.1 i løpet av 1. tertial 2019.
11. Ordfører gis fullmakt til å disponere midler til mindre gaver og påskjønnelser på til sammen 0,1 mill kr.
12. Nytt punkt 8 i retningslinjer for borgerlige vigsler i Ullensaker kommune om gebyr endres i samsvar med forslaget i kapittel 4.7.

Investeringer

13. For 2019 vedtas en investeringsramme på brutto 1.054,067 mill kr. Av dette utgjør selvfinansierende prosjekter 433,702 mill kr. Bevilgninger til porteføljer innenfor vann og avløp, kommunale eiendommer og kultur vedtas som spesifisert i vedlegg 10.

Rådmannen gis fullmakt til opprettelse av nye tiltak samt omdisponeringer og omprioriteringer mellom prosjektene innenfor den enkelte pottbevilgnings totale ramme. Investeringsprosjektene er spesifisert i budsjettskjema 2B (vedlegg 8) og vedlegg 10.

Bruttoinvesteringene for økonomiplanperioden 2019-2022 er som følger:

(Tall i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022	Totalt
Ordinære investeringer	620 365	616 155	356 936	184 745	1 778 201
Selvfinansierende boliger	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Selvfinansierende VAR	333 702	289 896	372 670	348 270	1 344 538
Sum brutto investeringer	1 054 067	1 006 051	829 606	633 015	3 522 739

14. For 2019 vedtas opptak av lån til utlån (startlån) på 75 mill kr. Herav skal 50 % øremerkes til kjøp av kommunale leiligheter/lån til leietagere av kommunale boliger. For perioden 2020-2022 er det lagt opp til tilsvarende årlig utlån. Rådmannen gis myndighet til å inngå avtaler om fullfinansiering ved kjøp av bolig, innenfor de totale rammer kommunestyret vedtar til dette formålet.

15. For 2019 vedtas opplåning inntil:

(Tall i 1000 kr)	2019
Ordinære investeringer	620 365
Selvfinansierende boliger	100 000
Selvfinansierende VAR	333 702
Startlån	75 000
Sum brutto investeringer	1 129 067
Tilskudd	-18 680
Momskompensasjon	-122 013
Sum lånebehov investeringer	988 374

Låneopptak skjer med løpetid inntil 30 år.

Jessheim, 6. november 2018

Rune Hallingstad
Rådmann

1.3 Fokusområder i økonomiplanperioden

I budsjettet for 2019 foreslår rådmannen tilrettelegging i tjenesteproduksjonen som bidrar til mer effektiv ressursutnyttelse knyttet til digitalisering, realisering av «Gjestad 2066» og videreutvikling av Jessheim som by og samlingssted. Rådmannen vil understreke at dette ikke er nye tiltak som går på bekostning av tiltak vedtatt for 2018, med hensyn til satsing på barn og unge, men kommer i tillegg til disse.

1.3.1 Økonomisk utvikling i økonomiplanperioden

Framskrivningen av budsjettet i økonomiplanperioden viser en dramatisk økning i samlede finanskostnader, fra 200 mill kr i 2018 til 380 mill kr i 2022. Dette skyldes allerede vedtatte, men også planlagte investeringer i kommende planperiode.

I forslaget ligger det inne et behov for ordinære investeringer med til sammen 1,8 mrd kr i planperioden. Et investeringsbehov i denne størrelsesorden er ikke bærekraftig innenfor den økonomiske rammen kommunen har for gjennomføring av den samlede aktivitet.

Rådmannen mener det langt på vei er ønsket/behovet for investeringer som i størst grad skaper utfordringer i driftsbudsjettet de kommende årene. Ved å dempe investeringstakten og/eller omfanget, vil en redusere belastningen på driftsbudsjettet, og derigjennom ivareta dagens tjenester i større grad. For å kunne forsvare en investeringstakt i den størrelsesorden som ligger inne i planperioden, må det enkelte år gjøres reduksjoner i driften tilsvarende 80 mill kr.

Rapporten fra Agenda Kaupang viser at Ullensaker er en av landets aller billigste og mest effektive kommuner å drifte. Ytterligere effektivisering og kostnadsreduksjoner er absolutt mulig, men det vil ikke kunne gjennomføres i et slikt omfang uten at det får dramatiske konsekvenser for tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. I et slikt perspektiv vil behovet for strukturendringer tvinge seg frem som et alternativ.

For å avhjelpe behovet for nye låneopptak til finansiering av ønskede investeringer, er det flere tiltak som kan gjennomføres. Det mest nærliggende er et salg av eksisterende eiendom og bygningsmasse. Rådmannen vil utarbeide og fremlegge en oversikt over kommunens bygningsmasse, hvor det gjøres en vurdering av egnethet for salg, samt en vurdering av mulige kortsiktige/langsiktige konsekvenser et salg av respektive eiendom vil ha for kommunens fremtidige drift.

Når det gjelder salg av eiendom for øvrig, er det igangsatt et arbeide knyttet til dette. Vurderingen så langt er at det er ugunstig å selge ut alt, eller større deler av arealet, i en omgang. Det mest hensiktsmessige synes å være et gradvis utsalg. Rådmannen vil komme tilbake i egen sak med forslag til gjennomføring av disse tiltakene.

Samlet sett vil et salg av eiendom og bygningsmasse bidra til å redusere lånebehovet. Det vil allikevel ikke være i en slik størrelsesorden at det ikke vil medføre behov for store nedskjæringer i den øvrige driften av kommunen.

Et annet tiltak for å redusere den finansielle risikoen er eventuelt innføring av hel eller delvis eiendomsskatt. I «Strategidokument for langsiktig økonomisk bærekraft» er det lagt en handlingsregel som sier at «det skal vurderes hvorvidt en skal ta ut uutnyttet

inntektspotensial ved å innføre hel eller delvis eiendomsskatt. Om dette gjøres, øremerkes midlene til finansiering av investeringene».

Eiendomsskatt kan til en stor grad styres av kommunen selv, ved at en står fritt til å velge hvorvidt dette skal omfatte all eiendom, eller kun næringseiendom. Det er også opp til kommunen selv hvorvidt det skal innføres bunnfradrag i beskatningen, og hvilket nivå skatten skal legges på osv.

Med utgangspunkt i kommunens samlede økonomiske situasjon og i lys av den vedtatte handlingsregelen er rådmannen av den oppfatning at man er kommet til et punkt hvor utredning tilknyttet mulig innføring av eiendomsskatt bør gjennomføres. Rådmannen mener at utredningen bør gjøres innenfor den prosessen som gjennomføres sammen med Agenda Kaupang.

1.3.2 Realisering av Gjestad 2066

«Gjestad 2066» som prosjekt er godt kjent både administrativt, blant brukere og blant politikere i kommunen. I PS sak 54/18 og i tidligere saker er kommunens behov for dreining fra sykehjemsplasser/institusjon til hjemmebaserte tjenester og botilbud med varierende grad av omsorg vel dokumentert og forankret.

I perspektivmeldingen til Ullensaker kommune fremlagt mai 2018 synliggjøres kommunens samlede utfordringsbilde i tiden fremover. Meldingen viser at de økonomiske utsiktene er krevende dersom det ikke gjøres en endring av hvordan tjenestene tilbys brukerne.

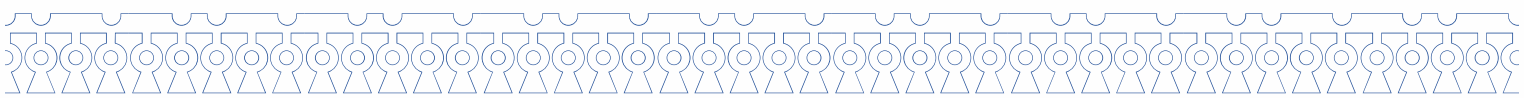
Dette støttes godt oppunder av prosessen som er initiert og startet opp sammen med Agenda Kaupang. Her synliggjøres at kommunen sammenlignet med andre tilsvarende kommuner bruker relativt sett lite penger på pleie- og omsorg, men at vi bruker en forholdsmessig stor andel av disse midlene på institusjonsbaserte tjenester.

Hovedpunktene innenfor prosjektet «Gjestad 2066» er knyttet opp imot utvikling av nye omsorgstilbud som støtter oppunder enkeltmenneskets mulighet til å mestre eget liv. Dette er en retning som er forankret i sentrale føringer som primærhelsemeldingen og kvalitetsreformen «Leve hele livet».

Sentralt i dette arbeidet er for Ullensaker kommune å utvikle gode og nye botilbud i tråd med hva som fremkom i PS sak 54/18. Styringen av denne prosessen må være kommunal for å sikre at tilbudet imøtekommer behovet, men selve gjennomføringen kan være en kombinasjon av kommunal/offentlig og privat.

For å unngå økt bruk av midler til institusjon, og for å sikre brukerne gode tjenester i en overgangsfase, er det helt nødvendig å komme raskt i gang med etablering av nye boformer og botilbud. Innenfor den helsefaglige rammen, i samarbeid med utbyggere og andre interessenter, og innenfor de prosesser som pågår i utvikling av Ullensaker som kommune (regulering, kommuneplan, utbygging mv) vil man kunne finne effektive og gode løsninger til det beste for brukerne.

Rådmannen er av den oppfatning at for å sikre raskt fremdrift så må dette organiseres som et prosjekt på tvers av faglige nivåer med direkte forankring til rådmannens



ledergruppe. Ved å gi prosjektet et konkret mandat til å ivareta realiseringen av hovedpunktene innenfor «Gjestad 2066» med tanke på botilbud, boformer og utvikling av «Smart Bydel» konseptet, og ved å spille på kommunale og kommersielle (private) ressurser, så vil utfordringene innenfor pleie- og omsorgssektoren lettere la seg gjennomføre.

Rådmannen foreslår konkret at det i budsjett for 2019 og i planperioden avsettes midler til en stilling og at mandatet for gjennomføringsprosjektet forankres i Formannskapet første kvartal 2019.

1.3.3 Innbyggeren som ressurs

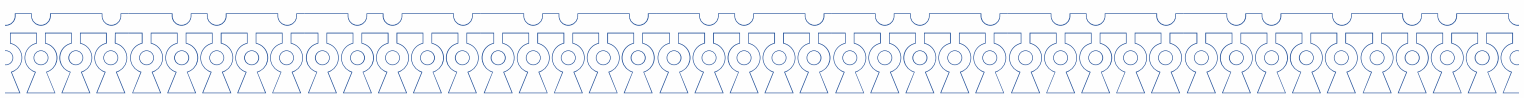
I kommunenes fremtidige tjenesteleveranse skal innbyggerne kunne betjene seg selv gjennom tilrettelagte digitale løsninger. Samtidig er det forventet at innbyggerne i større grad blir en integrert del av kommunens tjenesteproduksjon. Med de ansattes kompetanse og innbyggernes innsikt skal det utvikles helhetlige og friksjonsfrie tjenester for kommunens innbyggere, næringsliv, brukere og samarbeidspartnere. Gjennom samskaping og samarbeid skal vi tenke nytt på hvem, og hvordan, våre tjenester skal leveres i fremtiden.

Kommunen har gjennom etableringen av enheten Innovasjon og Digitalisering tilegnet seg kunnskap og rådgivningskapasitet for å møte fremtidens effektiviseringskrav. Enheten skal bistå kommunens sektorer med kompetanse og inspirasjon til å utvikle nyttige og kostnadseffektive tjenester, gjennom helhetlig og effektiv samhandling mellom mennesker, prosesser og teknologi.

«Strategi for Tjenesteinnovasjon» skal danne et samlet «veikart» for kommunens innovasjons- og digitaliseringsprosjekter den kommende perioden. Tjenestedesign, med innbyggerinvolvering og «brukeren i sentrum», etableres som metodikk for innovasjon. Innovasjonen kan resultere i utvikling av nye eller forbedrede tjenester, endring i måten vi organiserer oss, endring av arbeidsprosesser og/eller utnyttelse av ny kunnskap og teknologi.

Gjennom kartleggingsarbeid etableres det i 2018 tiltaksplaner med tilhørende gevinstplaner for realisering innen alle sektorer, med løpende innføringer i løpet av 2019. Innføring av nytt sak- og arkivsystem og innføring av Office365 med tilhørende endringer av arbeidsprosesser og organisasjonstilpassinger er sektorovergripende prosjekter som prioriteres i 2019. Dette er begge prosjekter som treffer bredt i organisasjonen og som åpner for store innovasjonsmuligheter i måten vi samhandler og leverer tjenester på. Det vil i 2019 gjennomføres kartlegginger og evalueringer av den totale IKT leveransen til kommunen, med mål om økt effektivisering og optimalisering. Alle prosjekter og tiltak skal synliggjøre en tydelig gevinst med en ansvarliggjøring i linjen for uttaket. Rådmannen vil rapportere i tertialrapportene om framdriften i de ulike prosjektene.

Det er en overordnet målsetting for alle sektorer å tilby integrerte og heldigitale løsninger hvor innbyggernes dialog med kommunen i størst mulig grad foregår gjennom innbyggerportalen, uavhengig av kommunens åpningstider. Samtidig skal innbyggere med spesielle behov ivaretas gjennom et gjennomtenkt universelt design. Ullensaker skal på et generelt grunnlag ha fokus på kontinuerlig forbedring av rutiner og prosesser.



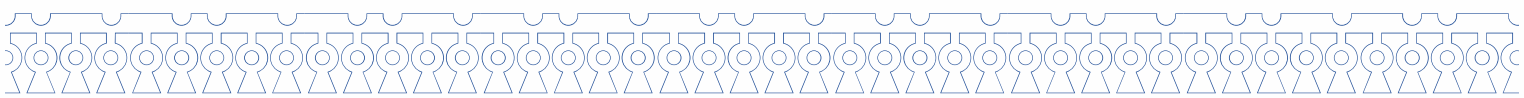
Regelstyrte arbeidsoppgaver som i dag er manuelle skal automatiseres ved hjelp av blant annet robotteknologi. Dette gjelder spesielt for interne oppgaver knyttet til saksbehandling eller andre administrative oppgaver innen f.eks. lønn og økonomi. Konkrete tiltak som innføringer av e-signering av dokumenter og økt bruk av digitale forsendelser ut og inn av kommunen vil bidra til effektivisering for alle parter. Intern og ekstern kommunikasjon skal bedres ved innføring av nye samhandlingsverktøy som Office365 og innføringen av nytt sak- og arkivsystem som sentralt element for elektronisk saksflyt og dialog.

Det er et sterkt fokus på effektivisering og digitalisering innenfor alle sektorer i kommunen. Teknisk sektor har i perioden et spesielt fokus på utvikling og innføring av en felles digital plattform for sektoren. Plattformen skal være basert på åpne formater og standarder som skal muliggjøre digitalsamhandling på tvers av alle fag og fagsystemer i sektoren, samt i kommunenes sentrale støttesystemer. Dette innebærer blant annet forbedrede løsninger for byggesaksbehandling og innføring av en rekke selvbetjeningsløsninger som «meld feil i nærområdet», elektronisk bestilling og betaling av kart, elektronisk bestilling og betaling av leie av kommunale lokaler, automatisk avlesing av vannmåler mm. Videre har sektoren et sterkt fokus på å effektivisere samhandling med utbyggere og andre utviklingsaktører gjennom innføring av relevante elektroniske verktøy. Med Jessheim som en by i sterk vekst vil begreper som «SmartCity» og utstrakt bruk av sensorteknologi være områder av særlig interesse i perioden.

Helse og sosial står ovenfor en markant vekst i etterspørselen av sine tjenester. Sektoren vil ha et økt fokus på utprøving og innføring av velferdsteknologi for å gjøre det trygt for tjenestemottakere å kunne bo hjemme lengst mulig. Innføring av kommunikasjonsløsninger og pilledispensere er eksempler på relevant teknologi som vil utprøves. Det vil også være et sterkt fokus på optimalisering av eksisterende og nye fagsystemer, spesielt med tanke på sikker kommunikasjon mellom tjenester og tjenestemottaker. Det er i perioden et prioritert område å sikre optimal bruk av teknologi og tilstøtende prosesser innen barnevern (også nasjonalt). Innen helse og sosial vil det være svært relevant og tenke nytt på hvem og hvordan tjenester skal levers. Økt innbygger- og pårørendeinvolvering gjennom bruk av sosiale teknologiplattformer åpner for nye måter for samhandling og samskaping med innbyggere og frivillighet.

Skole og barnehage har gjennomført en massiv utrulling av nettbrett i skolen. Det vil i perioden være et fokus på optimalisering av bruken av nettbrett, samt samordning av kvalitetssikring, kjøp og innføring av ny programvare/apper. Bruken av Office365 som samhandlingsplattform skal utvides og erstatte It's learning som lagrings- og kommunikasjonsplattform. Barnehage skal få større muligheter til å ta i bruk tilsvarende verktøy som i skole. Administrative regelstyrte oppgaver skal automatiseres, som for eksempel SFO og barnehagesøknader. Kommunikasjonsløsninger mellom skole/ barnehage og foresatte skal evalueres og forbedres.

Utstrakt bruk av tjenstedesign på tvers av sektorer og økt fokus på virksomhetsarkitektur med målsetting om effektivisering og automatisering av arbeidsprosesser vil gi et økt press på sentral IKT infrastruktur for å levere nyttige og tidsriktige løsninger. Ullensaker må derfor styrke sin kompetanse som bestiller av IKT



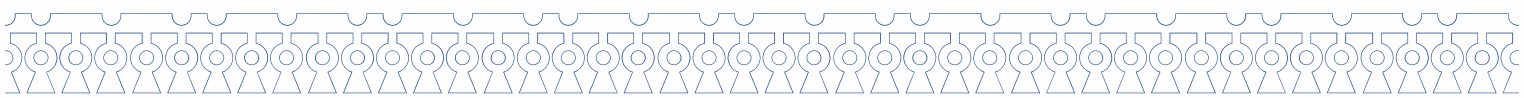
og digitaliseringsprosjekter. Dette gjøres gjennom utarbeidelse av gode tverrfaglige beslutningsgrunnlag med tilhørende gevinstplaner og helhetlig porteføljestyling basert på felles strategi for tjenesteinnovasjon. Kommunen skal også være delaktig i regionale og nasjonale innovasjons- og digitaliseringsfora.

En økt satsning på digitalisering av arbeidsoppgaver vil kreve et økt investeringsbehov med målsetting om å redusere andre kostnader. Alle innovasjon- og digitaliseringsprosjekter med tilhørende prosjektfinansiering skal koordineres av rådmannens ledergruppe, i samarbeid med organisasjonsforum, som overordnet porteføljestyre. Gode metodikker for porteføljestyling, prosjektgjennomføring og gevinstrealisering innføres for å sikre prosjekter av høy kvalitet til forventet gevinst.

1.3.4 By- og sentrumsutvikling

Jessheim er en regionby i skarp konkurranse med andre byer om attraktive virksomheter og innbyggere. Jessheim er en av byene i Norge med absolutt størst vekst, og 75-80 % av all boligbygging foregår i og rundt Jessheim by. Flere store strategi- og planprosesser skal lande i 2018/19 (kommuneplan, mobilitets- og byutviklingsstrategi og byidentitetsprosjekt). Strategi- og planprosessene har til hensikt å bidra til et helhetlig grep om byutviklingen, noe som også er et av hovedsatsingsområdene for kommunen de kommende år. Rådmannen foreslår å bevilge en million ekstra til denne satsingen på byutvikling i 2019.

Som en del av en slik satsing i 2019 ønsker rådmannen å prioritere arbeid knyttet til positive og synlige tiltak i sentrum som f.eks. mindre tiltak knyttet til sykkel og gåing, midlertidige tiltak i sentrum, gatekunst i kulverten under jernbanen i Henrik Bulls veg, men også deltakelse i bystrategiprogrammet (felles prosjekt med Skedsmo, Bærum og Ski kommuner), og oppstart med revisjon av byplanen på slutten av året. Det må også brukes midler på å få på plass grunnlag over teknisk infrastruktur og ferdigstillelse av områdeplanen for stasjonen/rådhusplassen. Planlegging av rådhusplassen blir sentral i 2019, med tanke på åpning til byjubileet i 2022. 1 mill kr i investeringsbudsjettet til kunst i offentlige rom foreslås benyttet i Jessheim sentrum i 2019.



2 Overordnede mål og rammer

2.1 Kommuneplanen 2015-2030: Visjon og overordnede mål

Gjeldende kommuneplan for 2015-2030 ble vedtatt av Kommunestyret i Ullensaker i september 2015 og er under rullering. Forslag til revidert kommuneplan sendes ut på høring i februar/mars 2019.

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument som fastsetter visjon, mål og strategier for ønsket utvikling av kommunen i planperioden. Kommuneplanen har et langsiktig perspektiv og skal være et redskap for kommunen til å tilpasse seg de kommende utfordringene en ser både med hensyn til samfunnsutvikling og arealbruk. Folkehelse har et særlig fokus og skal sikres i planarbeidet. Kommuneplanen skal også ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

Visjonen i gjeldende kommuneplan er:

«Vekstkommunen - tilgjengelig, attraktiv og handlekraftig»

Med tilgjengelighet mener en her både tilgjengelighet til Ullensaker kommune fra andre steder både nasjonalt og globalt samt at kommunens tjenester skal være lett tilgjengelig for innbyggere og næringsliv. Kommunen skal oppleves som handlekraftig og attraktiv med et godt oppvekstmiljø, godt omsorgstilbud, gode arbeidsplasser og gode bomiljø.

Gjeldende kommuneplan har følgende overordnede, langsiktige mål;

Slik vil vi ha det i 2030:

- *Ullensaker kommune er en aktiv og langsiktig samfunnsutvikler, med en bærekraftig befolkningsvekst og arealforvaltning.*
- *Kommunen utvikler trygge og godt integrerte tettsteder som stimulerer til fysisk og kulturell aktivitet, og en aktiv helsefremmende livsstil der alle innbyggere gis mulighet til å være aktive samfunnsdeltagere.*
- *Ullensaker kommune har et bredt boligtilbud med god kvalitet og gode bomiljøer, der kultur-, idretts- og organisasjonsliv skaper aktivitet, opplevelser, tilhørighet og identitet.*
- *Barn og unge har trygge, likeverdige og utviklende oppvekst vilkår i en kommune i vekst, som verdsetter kunnskap, ferdigheter og kompetanse.*
- *Kommunen har et variert og fremtidsrettet næringsliv.*
- *Kommunen har en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere.*
- *Ullensaker kommune har en beredskap som er i stand til å håndtere de hendelser og krisesituasjoner som kan inntreffe.*

Revisjon av visjon og mål inngår som en del av rulleringen av kommuneplanen, jfr. planprogrammet. I forbindelse med rullering av ny kommuneplan legges det for øvrig ikke opp til vesentlige endringer i arealstrategi. Hovedgrepet med fortetting i

eksisterende tettsteder, et sterkt jordvern og sikring av områder for friluftsliv videreføres. Kommuneplanen legger opp til at 75 % av veksten skal komme på Jessheim, 15 % på Kløfta og 10 % i de resterende tettstedene i kommunen, som er i tråd med den regionale areal- og transportplanen.

I den reviderte kommuneplanen legger en også opp til å videreføre grunntanken om at Ullensaker skal være et inkluderende og mangfoldig samfunn der menneske settes i sentrum. Videreutvikling av tjenestene innenfor trange økonomiske rammer vil være en hovedutfordring, men en forutsetning for å nå målene. Tilrettelegging for næringsliv gir grobunn for vekst i varierte arbeidsplasser som sammen med et godt tilbud av attraktive bomiljøer vil gi et robust og attraktivt samfunn i konkurranse med andre kommuner.

Gjeldende kommuneplan legger videre vekt på å sikre de grønne verdiene, både som grønne lunger i tettstedene og i de større sammenhengende områdene med skog og kulturlandskap. Grønn grense blir et tema når ny kommuneplan skal utarbeides.

2.2 Kommuneplanens handlingsdel

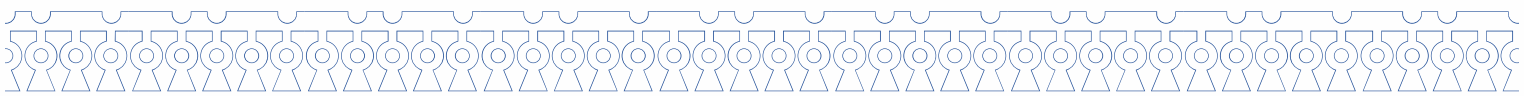
Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Denne skal revideres årlig. Handlingsdelen skal være et strategisk verktøy som kan brukes for å sikre gjennomføring av kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsdelen skal konkretisere mål og tiltak knyttet til samfunnsdelens visjoner, strategier og mål. Handlingsdelen skal også gi grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Det er både en ambisjon og en utfordring å få en god sammenheng fra de overordnede målene i kommuneplanen, til konkrete tiltak i handlingsdelen og økonomiplanen og videre ut til enhetenes mål i virksomhetsplanene.

Stortinget vedtok i juni 2018 den nye kommuneloven. En av endringene gjelder nettopp å legge til rett for en bedre kobling mellom kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen. Etter den gjeldende plan- og bygningsloven (PBL) § 11-1 kan kommunene velge å la økonomiplanen inngå som en del av handlingsdelen. I den nye kommuneloven endres dette med § 14-4 (5.ledd) som sier at økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter PBL § 11-1 fjerde ledd. (PBL § 11-1 fjerde ledd er endret i henhold til dette). Endringen er gjeldende fra 2020.

Ullensaker har utarbeidet en 1. generasjons handlingsdel som et eget avsnitt i gjeldende kommuneplan. Denne er ikke i tilstrekkelig grad konkretisert til å gi en så tett kobling som rådmannen ønsker mellom kommuneplanens handlingsdel og øvrige planer. Å integrere kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen vil derfor være et mål i 2019. Økonomiplanen må da vise hvordan kommuneplanens samfunnsdel følges opp, samt beskrive planleggings- og samarbeidsoppgaver. I praksis vil ikke dette nødvendigvis medføre store endringer da dette allerede i stor grad er ivaretatt i gjeldende økonomiplan og gjennom virksomhetsplaner, planstrategi etc.

For å synliggjøre sammenhengen mellom gjeldende handlingsdel i kommuneplanen og denne økonomiplanen viser tabellen under store investeringstiltak (over 5 mill kr) og hvordan disse understøtter satsningsområdene i kommuneplanenes handlingsdel.



Kommuneplanens handlingsdel	Tiltak (tall i mill kr)	2019	2020	2021	2022
Utvikle kommunalt helsehus	Interkommunalt helsehus	Kommunen inngått kontrakt om leie av Helsehus			
Utvikle ulike typer omsorgsboliger med tjenestetilbud tilpasset befolkningsveksten og innbyggernes behov	HS omsorgsboliger*	-	3,00	10,00	40,00
	Omsorgsboliger (tidligere Helgebostad)	5,00	31,90	-	-
	Gjestad 2066*	1,80	45,00	45,00	-
	Ombygging/nybygg Maurstien	20,00	20,00	6,40	-
	Kommunale boliger **	100,00	100,00	100,00	100,00
Tilrettelegge for tilstrekkelig barnehagekapasitet	Kløfta barnehage *	40,00	33,00	-	-
Utvikle funksjonelle skolebygg med kapasitet som samsvarer med befolkningsutviklingen	Algarheim ny skole	187,00	143,00	49,50	-
	Tilbygg Bakke/Vesong*	33,60	65,00	40,00	61,00
Utvikle tilrettelagte kulturarenaer for aktivitet, opplevelse og samhandling kommunens tettsteder	Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	10,00	64,10	-	-
	Rådhusplassen inkl mulighetsstudie	15,00	20,00	80,00	-
	Ullensaker Svømmehall***	150,00	150,00	15,30	
Utviklingen av en kapasitetssterk, fremtidsrettet og funksjonell infrastruktur innenfor og mellom tettstedene Utvikle attraktive og trygge gang- og sykkelveger for myke trafikanter, herunder trygge skoleveger	Veglys, kartlegging og oppgradering	6,00	1,60	-	-
	Forsterkninger veger/asfalt	7,00	10,00	10,00	10,00
	Forskuttring GSV - Nordkisa - Hauerseter	10,00	34,00	-	-
	GSV - Vardevegen	4,20	-	-	-
	GSV Gamle Trondheimsveg, Jessheim, fortau	1,40	10,00	13,50	-
Nødvendig oppgradering og utvidelse av kommunal vann- og avløpsinfrastruktur	VA-anlegg Kløfta-Frogner	55,00	11,80	22,00	-
	VA-anlegg Skogmo-Gardermoen RA (GRA)	100,00	13,50	-	-
	Tiltak reservevann	38,00	15,50	15,50	21,00
	Utvidelse Gardermoen renseanlegg	3,00	10,00	150,00	250,00
	Vannledning - Jessheim Nord - Hauerseter	30,00	2,00	-	-
	Jessheim sør-øst hovedvannledning	1,50	23,00	20,00	-
	Bakkedalen Sør avløp/overvann	-	1,90	28,50	12,40
	Overføring Kløfta - Jessheim avløp	2,50	33,00	24,00	-
Utviklingen av bydelen Gystadmarka med parker, andre møteplasser og infrastruktur (veg og overvann) mv.	Gystadmarka bydel - vann og avløp	30,00	10,00	5,00	-
	Infrastruktur Gystadmarka	21,50	7,20	-	-
	Gystadmarka bydel - veg og park	68,00	2,00	-	-
Utvidelse av gravlund-kapasitet i takt med befolkningsveksten. Herunder nødvendige funksjonelle bygg, inkludert seremonirom tilpasset befolkningsvekst og som er funksjonelt i forhold til livssyn.	Utvidelse kirkegård Hovin og Ullensaker	20,00	25,50	0,50	
TOTALT		960,50	886,00	635,20	494,40

* Inkl utredning

**Er tatt inn siden det i stor grad dreier seg om boliger til boligsosiale formål

***Midler til svømmehall inngår ikke i kommunens investeringsbudsjett, men i budsjett til Ullensaker svømmehall KF

2.3 Styringskort 2019

Kommuneplanen er den overordnede og langsiktige mål- og strategiplanen for kommunen. Denne skal være førende for valg av mål og strategier på kortere sikt i andre planer.

Kommunen bruker styringssystemet balansert målstyring og styringskort som verktøy for å sikre en sammenheng mellom kommuneplanens mål, mål i økonomiplanen samt enhetenes mål og virksomhetsplaner. Målene i økonomiplanen og i virksomhetsplanene systematiseres i et styringskort inndelt i valgte fokusområder.

Styringskortet for Ullensaker kommune har følgende fire fokusområder:

- Samfunn
- Brukere
- Medarbeidere

- Økonomi

Ut i fra målene i kommuneplanen er det definert overordnede mål for hvert fokusområde i et overordnet styringskort som vist senere. Disse er igjen førende for resultatmålene tjenesteområdene definerer i sitt styringskort, som er en del av virksomhetsplanen for enhetene. Virksomhetsplanene for 2019 behandles av hovedutvalgene i januar 2019.

For fokusområdene samfunn, brukere og medarbeidere foreslås det å videreføre de overordnede målene fra 2018 for 2019. De er som følger:

Overordnet mål for fokusområde Samfunn:

«Folkehelsa i Ullensaker kommune har en positiv utvikling»

Status for folkehelsa er en helt sentral indikator for kvaliteten på et samfunn og har høyt fokus både i statlige føringer og i kommuneplanen for Ullensaker. Bl.a. heter det i kommuneplanen at «Folkehelse er et bærende prinsipp i all kommunal planlegging og all virksomhet», og videre «alle kommunens enheter har et felles ansvar gjennom planarbeid og tjenesteproduksjon å fokusere på helsefremmende løsninger».

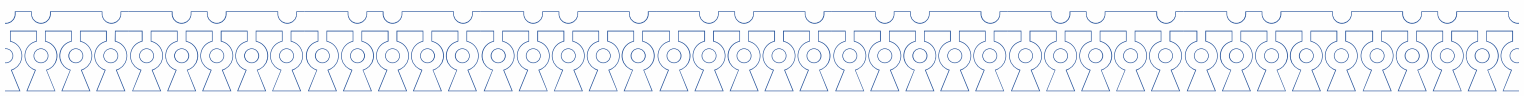
Rapport for Folkehelseprofilene utgis årlig av Folkehelseinstituttet. Rapportene viser status for folkehelsen i kommunene og synliggjør områder med særlige utfordringer.

Siste rapport viser at sammenlignet med andre kommuner scorer Ullensaker dårlig på flere indikatorer for folkehelse. Kommunen har et lavt inntektsnivå og sammenlignet med landet som helhet er det flere barn i Ullensaker som bor i husholdninger med lav inntekt. Andel unge som er med i organisert fritidsaktiviteter og som er fornøyd med lokalmiljøet er lavere enn for landsnivået. Ungdommer under 17 år i Ullensaker drikker seg også oftere beruset på alkohol enn gjennomsnitts ungdommen i landet.

Befolkningen i Ullensaker har et lavt utdanningsnivå i forhold til landsgjennomsnittet og fylkesgjennomsnittet. Utdanningsnivået nevnes som en helt sentral faktor i folkehelsearbeidet i folkehelse rapportene. Et høyere utdanningsnivå i befolkningen vil gi positiv effekt på folkehelsa. Dette kan påvirkes på sikt gjennom å jobbe systematisk med omdømmebygging, bedre mestringsopplevelse blant skoleelever, hindre frafall fra videregående skole og ved å tilrettelegge for arbeidsplasser og boliger for en slik befolkningsgruppe.

Med utgangspunkt i resultatene fra de omtalte undersøkelsene, samt i fokuset på folkehelse i kommuneplanen ble bedre folkehelse løftet opp som et overordnet mål i styringskortet for 2017 og 2018, og videreføres i styringskortet for 2019.

Konkrete resultatmål for å bedre folkehelsa defineres på enhetsnivå. Folkehelse er et vidt begrep og omfatter både psykisk og fysisk helse, som igjen påvirkes av en rekke faktorer som kommunen er en sentral beslutningstaker og tilrettelegger for. De fleste enhetene i kommunen kan finne relevante resultatmål og tiltak for å bidra til det overordnede målet om god folkehelse. Dette kan være alt fra styrking av helsearbeider funksjonen, til å sikre god vannkvalitet. Andre eksempel kan være å sikre en viss andel av grønt areal i kommunen, sikre tilgang til friluftsområder, opplevelse av mestring



blant elever, redusere mobbing i skolen, redusere arbeidsledighet og høy deltagelse i lokalt kultur- og idrettsliv.

Overordnede mål for fokusområde Brukere:

«Gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordna tjenester»

«Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv»

Det første målet, «Gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordna tjenester», er i tråd med kommuneplanens ambisjoner om å utvikle effektive tjenester som er tilpasset brukernes behov. Ullensaker kommune er allerede en av de mest kostnadseffektive kommunene i Norge, men har ambisjon om å øke tjenestekvalitet på flere områder uten at dette skal gå på bekostning av effektiviteten. Dette er en utfordring når en også samtidig skal håndtere vekst. Dette vil kreve nytenking og innovative løsninger.

Digitalisering vil være essensielt i en slik effektiviseringsprosess, og reflekteres i det andre målet for brukere; «Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv». For å møte nye krav om effektivisering og krav fra brukerne er det viktig å ha et høyt fokus på løpende utvikling av digitalisering av de ulike tjenestene.

De overordnede målene for brukere brytes ned i resultatmål for hver tjeneste som er en del av virksomhetsplanene til enhetene.

Overordnede mål for fokusområde Medarbeidere:

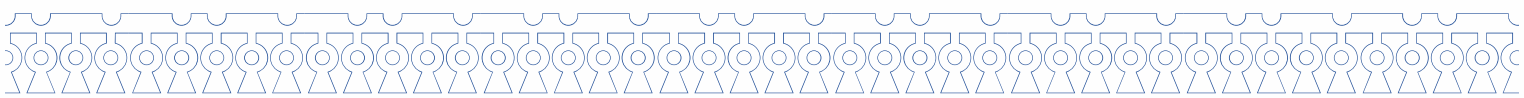
«Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere»

Målet for medarbeidere gjenspeiler kommuneplanen som definerer kompetente medarbeidere som den viktigste forutsetningen for en effektiv organisasjon og tjenesteproduksjon.

Resultatmål for medarbeidere er likt for alle enhetene i kommunen:

- *Lavt sykefravær:* For kommunen samlet innebærer dette et lavere sykefravær enn landsgjennomsnittet for kommuner. Enhetene setter selv mål for sitt sykefravær i virksomhetsplanene basert på historikk og faktisk situasjon.
- *God score på medarbeidertilfredshet undersøkelsen:* For kommunen samlet betyr dette en bedre score enn landsgjennomsnittet på KS sin medarbeiderundersøkelse. For enhetene innebærer det bedre score enn landsgjennomsnittet for tilsvarende tjenesteområde i KS undersøkelsen.

Resultatene for kommunen samlet er vist i styringskortet under. Resultat og mål for hver enhet fremkommer i virksomhetsplanene. Sykefraværet rapporteres og følges opp månedlig administrativt og pr tertial til politikerne. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen følges opp gjennom egne tiltak i enhetene. Det utarbeides egen politisk sak der en omtaler resultatene fra medarbeiderundersøkelsen i tillegg til at resultatene omtales i årsrapporten.



Overordnet mål for fokusområde Økonomi:*«Bærekraftig kommuneøkonomi»*

Resultatmålene for økonomi er felles for kommunen og var som følger i 2018:

- *Avvik mot budsjettert nettoramme for enhetene skal være mellom 0,5 % (merforbruk) og -3 % (mindreforbruk.)*
- *Det avsettes til disposisjonsfond 2 % av brutto driftsinntekter i henhold til strategidokumentet «Langsiktig økonomisk bærekraft». Det vil si til fond utgjør 5% av brutto driftsinntekter.*
- *Ordinære ikke-rentable investeringer skal over tid ikke overstige bærekraftnivå i henhold til strategidokumentet «Langsiktig økonomisk bærekraft».*

Basert på de økonomiske utsiktene til kommunen ser rådmannen behov for en revisjon og innstramming av de økonomiske handlingsreglene. I forhold til sammenlignbare kommuner har Ullensaker lave frie fond og høy lånegjeld. Fylkesmannen anbefaler også høyere avsetning til fond og større grad av egenfinansiering av investeringer enn det Ullensaker frem til i dag har klart å oppnå.

Med dette som utgangspunkt har rådmannen lagt frem forslag til reviderte handlingsregler som også vil utgjøre resultatmålene i styringskortet. De foreslåtte handlingsreglene er nøkkeltall i KOSTRA-systemet, og gjør det mulig å sammenligne resultatene med andre kommuner. Foreslåtte handlingsregler er som følger:

- Årlig avsetning til disposisjonsfond skal være minst 1,75 % av brutto driftsinntekter, jf anbefaling fra TBU (Teknisk beregningsutvalg).
- Disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter.
- Egenkapitalfinansiering av investeringer skal være minst 40 %. (Andelen av brutto investeringer som ikke er lånefinansiert).
- Lånegjeld på investeringer skal utgjøre maksimalt 100 % av brutto driftsinntekter (pr i dag ca 155 %).

Følgende målsetting foreslås videreført fra 2018:

- Avvik mot budsjettert nettoramme for enhetene skal være mellom 0,5 % merforbruk og 3 % mindreforbruk.

I tillegg ser rådmannen som tidligere nevnt at det vil bli svært utfordrende å gjennomføre de innsparingskravene som legges på organisasjonen i økonomiplanperioden. Rådmannen anbefaler derfor at det i prosessen med Agenda Kaupang utredes hvilket inntekstpotensialet som ligger i innføring av hel eller delvis eiendomsskatt (jfr kapittel 1.3) slik at det politiske nivået får et helhetlig beslutningsgrunnlag inn mot budsjett 2019 og planperioden 2019-2023.

Dette for fortsatt å sikre god budsjettstyring i enhetene med økonomisk forsvarlig drift innenfor gitte rammer.

Rådmannen ser at en eventuell innføring av nye handlingsregler vil måtte skje over tid. Det er svært utfordrende å oppnå målet om fondsavsetning, samtidig som en øker

egenkapitalfinansieringen av investeringer og nedbetaling av gjeld. Rådmannen anbefaler derfor at de nye handlingsreglene innføres etter en prioritet, hvor en først ivaretar målet om nivå på disposisjonsfond. Etter det prioriteres målet om egenkapitalfinansieringen. Med økt egenkapitalfinansiering vil en gradvis også oppnå målsettingen om nivå på lånegjeld i forhold til driftsinntekter. For økonomiplanperioden er det etter rådmannens syn kun handlingsregelen om avsetning til disposisjonsfond som er realistisk å oppnå. De to øvrige handlingsreglene er det nødvendig å ha et mer langsiktig perspektiv på, og vurdering av disse handlingsreglene vil tas opp til ny vurdering de påfølgende planperiodene.

Basert på dette forslår rådmannen følgende styringskort for 2019:

Overordnet styringskort 2019 Ullensaker kommune					
Fokusområde samfunn:					
<i>Overordnet mål: Folkehelse i Ullensaker kommune har en positiv utvikling</i>					
Resultatmål defineres på tjenestenivå, se virksomhetsplaner til enhetene.					
Fokusområde brukere:					
<i>Overordnet mål 1: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester</i>					
Resultatmål defineres på tjenestenivå, se virksomhetsplaner til enhetene.					
<i>Overordnet mål 2: Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv</i>					
Resultatmål defineres på tjenestenivå, se virksomhetsplaner til enhetene.					
Fokusområde medarbeidere:					
<i>Overordnet mål: Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere</i>	<i>Resultat UK 2016</i>	<i>Resultat UK 2017</i>	<i>Resultat UK 2018</i>	<i>Resultat nasjonalt</i>	<i>Mål 2019 (Forslag)</i>
Resultatmål: Sykefravær lavere en landsgjennomsnittet (kommuner)	8,7 %	8,7 %	Ikke klar	9,9 % (2017)	< lands-gj.snitt
Resultatmål: Total score på medarbeidertilfredshet er bedre enn landsgjennomsnittet*	4,6*	Ikke målt*	4,3*	4,2 (2018)	> lands-gj.snitt
Fokusområde økonomi:					
<i>Overordnet mål: Bærekraftig kommuneøkonomi</i>	<i>Resultat UK 2016</i>	<i>Resultat UK 2017</i>	<i>Resultat UK 2018</i>	<i>Resultat nasjonalt</i>	<i>Mål 2019 (Forslag)</i>
Resultatmål: Avvik mot budsjettert nettoramme for enhetene skal være mellom 0,5% (merforbruk) og -3% (mindreforbruk)	1,7 %	0,1 %	Ikke klar	-	Mellom 0,5% og -3%
Resultatmål: Disposisjonsfondet i % av brutto driftsinntekter. Minimumskrav årlig avsetning.	5,00 %	5,0 %	Ikke klar	-	Årlig avsetning min 1,75% av brutto dr.inntekt inntil Disposisjonsfond utgjør min 10%.

*Gjennomføres annethvert år 2014, 2016, 2018 etc. Før 2018 er resultatene fra Medarbeiderundersøkelsen fra KS: "bedrekommuner.no", skala 0-6. Fom 2018 er resultatene fra KS sin 10-faktor undersøkelse med skala 1-5. Resultatene fra før 2018 kan derfor ikke direkte sammenlignes med resultat fra 2018.

2.4 Befolkningsutviklingen

Hovedflyplassen, stor innpendling, et aktivt næringsliv samt økende utbyggingstakt vil fortsatt gjøre Ullensaker kommune til en av Norges raskest voksende i tiden fremover. Befolkningsveksten er en stor utfordring for kommunen som leverandør av tjenester, hvor blant annet økte utgifter til eldre, skole og barnehage vil være tunge utgiftsposter i

budsjettet. Videre kan en vekstkommune få «voksesmerter» i form av økte sosiale utgifter til rusmisbruk, barnevern, sosialhjelp mv. Befolkningen er heller ikke så homogen som før, noe som også gir utfordringer. Samtidig gir befolkningsveksten også økte inntekter, blant annet veksttilskudd.

I perspektivmeldingen ble SSB's befolkningsprognoser etter alternativ HHMH¹ fra juni 2016 lagt til grunn. SSB oppdaterte sin framskrivning i juni 2018, og det er disse prognosene som er lagt til grunn ved beregning av demografikostnadene for 2019. Imidlertid er befolkningsveksten høsten 2018 såpass høy at SSB's prognoser for tall pr 1.1.2019 allerede er overskredet. Derfor er tallene for innbyggere i kommunen pr 1.1 hvert år i økonomiplanperioden justert opp, men selve alderssammensetningen i befolkningen følger SSB sin framskrivning.

Tall pr 1.1	2018	2019	2020	2021	2022
0 år	431	446	475	498	517
1-5 år	2 310	2 360	2 395	2 436	2 547
6-15 år	5 118	5 243	5 334	5 382	5 429
16-22 år	3 073	3 241	3 284	3 388	3 406
23-66 år	21 336	22 402	23 180	23 780	24 437
67-79 år	3 256	3 379	3 454	3 562	3 653
80-89 år	901	963	1 006	1 072	1 116
90 år og over	151	165	172	182	194
TOTALT	36 576	38 200	39 300	40 300	41 300
Endring i antall		1 624	1 100	1 000	1 000
Endring i %		4,4 %	2,9 %	2,5 %	2,5 %

2.5 Analyse av kommunens økonomiske posisjon

Rådmannen har i budsjettgrunnlaget innarbeidet en analyse av makroforhold som påvirker kommunens skatteinntekter, jfr vedlegg 2. Videre er det innarbeidet enkelte nøkkeltall knyttet til kommunens økonomiske status og forventet framtidige utvikling, jfr vedlegg 3.

Som vekstkommune er Ullensaker i en utfordrende økonomisk situasjon. Høy befolkningsvekst krever store investeringer. Sentrale finansielle nøkkeltall fra KOSTRA statistikken (KOMMUNE-STAT-RApportering) viser at kommunen har lave frie inntekter, høy lånegjeld og høye finansutgifter pr innbygger sammenlignet med andre kommuner. Høye finansutgifter spiser av driftsrammene og har tvunget frem en effektiv tjenesteproduksjon slik at Ullensaker nå er blant de mest kostnadseffektive kommunene i landet. Men trange driftsrammer har også begrenset muligheten til å avsatte midler til fond slik at kommunen har begrensede reserver sammenlignet med andre kommuner.

Ullensaker er konjunkturutsatt som vertskommune for flyplassen og en av de kommunene i landet som vokser mest. Endringer i sysselsetting, rentenivå og lønnsvekst påvirker kommunens skatteinntekter i stor grad. Kommunen har en ung

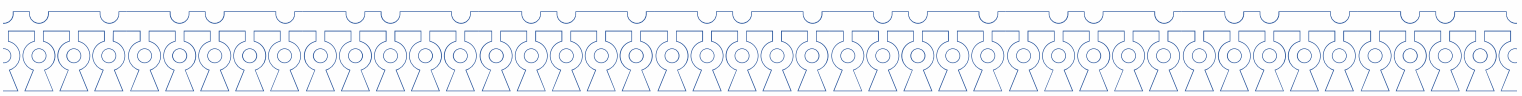
¹ Alternativ HHMH betyr Høy fruktbarhet, Høy levealder, Middels innenlandsk flytting og Høy innvandring

befolkning med høye boliglån. Kommunens skatteinntekter pr innbygger har over lang tid vært synkende sett i forhold til landsgjennomsnittet, men mye tyder nå på at denne trenden er brutt, jf kapittel 3.1.2 og vedlegg 2.

Kommunens lånegjeld pr innbygger utgjør pr 31.12.17 91.934 kr, mot 67.820 kr for KOSTRA kommunegruppe 13 (Kgr 13). Ser man mot andre sammenlignbare kommuner som Kristiansand og Oppegård, er tallene for disse hhv 83.904 kr og 53.400 kr. For planperioden 2019-2022 vil lånegjeld pr innbygger øke betydelig. En vesentlig del av denne økningen skyldes store investeringer på selvkostområdene, men det er også store investeringer som påvirker kommunens ordinære investeringslån og som dermed fører til økte finansutgifter. Dette er den største økonomiske utfordringen til kommunen i årene som kommer. Finanskostnader knyttet til investeringene innenfor VAR-sektoren belastes kommunens innbyggere ved økning av kommunale avgifter, og påvirker derfor ikke kommunens økonomi.

Etter flere år med lavt rentenivå tyder mye på at rentenivået er stigende gjennom planperioden. En generell økning i rentenivået vil gi både lavere skatteinntekter og høyere finanskostnader. Kommunen har videre begrensede fondsmidler, selv om prognose pr 31.12.18 gir et disposisjonsfond på ca 142 mill kr. Fondet dekker opparbeidet og balanseført premieavvik på kommunens pensjonsordninger, som pr 31.12.17 var ca 73 mill kr (inkl arbeidsgiveravgift). Samlet premieavvik ved utgangen av 2018 vil påvirkes av differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad for 2018.

Ved salderingen av dette budsjettgrunnlaget har rådmannen funnet rom for å budsjettere med en avsetning til disposisjonsfond på 22,7 mill kr. Rådmannen har lagt frem forslag til reviderte handlingsregler jf kapittel 2.2 for avsetning til disposisjonsfond, egenkapitalfinansiering av investeringer, samt nivå på lånegjeld i forhold til driftsinntekter. Målet om økt fondsavsetning prioriteres i planperioden og er innarbeidet i budsjettgrunnlaget.



3 Driftsbudsjett og investeringer 2019-2022

3.1 Driftsbudsjett 2019-2022

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT

Tall i mill kr	R 2017	JB 2018	OB 2018	RB 2019	RB 2020	RB 2021	RB 2022
DRIFTSINNEKTER							
Brukerbetalinger	- 80	- 82	- 83	- 85	- 88	- 90	- 93
Andre salgs- og leieinntekter	- 257	- 290	- 289	- 323	- 350	- 373	- 393
Overføringer med krav til motytelser	- 295	- 247	- 252	- 261	- 269	- 278	- 287
Rammetilskudd fra staten	- 794	- 819	- 819	- 871	- 887	- 874	- 842
Andre statlige overføringer	- 72	- 64	- 63	- 64	- 65	- 67	- 69
Andre overføringer	- 3						
Inntekts- og formuesskatt	- 996	- 1 048	- 1 048	- 1 150	- 1 226	- 1 307	- 1 393
Eiendomsskatt							
Andre direkte og indirekte skatter							
Sum driftsinntekter	- 2 496	- 2 549	- 2 554	- 2 755	- 2 885	- 2 989	- 3 077
DRIFTSUTGIFTER							
Lønnsutgifter	1 098	1 172	1 154	1 218	1 276	1 326	1 377
Sosiale utgifter	282	313	313	316	319	332	345
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kom tj.prod.	317	311	293	303	305	311	317
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tj.prod.	503	519	524	536	552	569	588
Overføringer	151	133	136	164	175	184	188
Avskrivninger	132	175	175	197	237	245	262
Fordelte utgifter	- 27	- 61	- 45	- 45	- 40	- 41	- 43
Sum driftsutgifter	2 455	2 561	2 550	2 689	2 825	2 926	3 035
Vekst					61	107	163
Effektiviseringskrav					- 87	- 163	- 257
Brutto driftsresultat	- 41	12	- 5	- 66	- 86	- 118	- 137
EKSTERNE FINANSTRANSAKSJONER							
Finansinntekter							
Renteinntekter og utbytte	- 11	- 9	- 9	- 12	- 15	- 18	- 18
Gevinst finansielle instrumenter	- 1						
Mottatte avdrag på utlån							
Sum eksterne finansinntekter	- 12	- 9	- 9	- 12	- 15	- 18	- 18
Finansutgifter							
Renteutgifter og låneomkostninger	92	100	100	113	137	163	180
Tap finansielle instrumenter							
Avdragsutgifter	104	115	115	151	191	203	219
Utlån							
Sum eksterne finansutgifter	196	215	215	264	328	366	399
Resultat eksterne fin.trans	184	206	206	252	314	349	381
Motpost avskrivninger	- 132	- 175	- 175	- 197	- 237	- 245	- 262
Netto driftsresultat	11	43	27	- 10	- 10	- 15	- 17
AVSETNINGER							
Bruk av avsetninger							
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	- 57	- 52					
Bruk av disposisjonsfond	- 64	- 33	- 15				
Bruk av bundne fond	- 21	- 24	- 23	- 22	- 21	- 26	- 34
Bruk av likviditetsreserve							
Sum bruk av avsetninger	- 143	- 109	- 37	- 22	- 21	- 26	- 34
Avsetninger							
Overført til investeringsregnskapet							
Avsatt til dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk							
Avsatt til disposisjonsfond	70	54		23	30	40	50
Avsatt til bundne fond	10	12	11	9	1	1	1
Avsatt til likviditetsreserven							
Sum avsetninger	80	65	11	32	31	41	51
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	- 57						

Driftsbudsjettet presenteres i tre forskriftsrapporter:

- Økonomisk oversikt – drift 2019-2022
Viser samlet budsjett
- Budsjettskjema 1A
Viser skatt, rammetilskudd, finans og overordnede avsetninger og bruk av avsetninger, samt hvor mye som er disponibelt til drift
- Budsjettskjema 1B
Viser hovedutvalgenes rammer

Tabellene ligger som vedlegg til budsjettdokumentet. Tabellen på foregående side viser Økonomisk oversikt drift i mill kr.

Rådmannens utgangspunkt for saldering av budsjett 2019 er som følger:

- Opprinnelig budsjetttrammer 2018 er justert for varige og midlertidige vedtatte bevilgninger. Helårseffekt av tidligere vedtak er innarbeidet.
- Driftsbudsjettet fra 2018 er framskrevet til 2019 med en lønnsvekst på 3,2 % og tjenestekjøp samt inntektssiden med deflator på 2,6 %. Kompensasjon for lønnsvekst utgjør 39,1 mill kr. Varekjøp er som en del av rådmannens salderingsforslag ikke fremskrevet, som følge av endret finansieringsordning for ØRIK, nærmere omtalt under kapittel 4.8. Det er gjort unntak for Kommunale eiendommer og selvkostområdene. I forslag til statsbudsjett er lønnsvekst på 3,25 % og deflator på 2,8 % lagt til grunn.
- Demografikostnader er beregnet for alle områder i hht omtale under kapittel 3.1.1.
- Frie inntekter er beregnet iht forslag til statsbudsjett 2019. Forventet befolkningsvekst for kommunen er hensyntatt. Netto finanskostnader er beregnet iht forventet renteutvikling og forslag til eget investeringsbudsjett.
- Inntekter fra Bolig med bistand (BMB) under Hovedutvalg helse og omsorg flyttes tilbake til Selvfinansierende boliger under Hovedutvalg teknisk, idrett og kultur. Det foreslås tilsvarende overføring tilbake til BMB fra Selvfinansierende boliger i 2019, i påvente av tilpasning til ny ramme hos BMB.

For 2019 utgjør de frie inntektene 73,4 % av samlede driftsinntekter på 2,8 mrd kr. Av totale driftsinntekter benyttes 90,5 % til enhetenes tjenesteproduksjon, 2,5 mrd kr mens netto finanskostnader utgjør 9,1 %. Dette gir et netto driftsresultat på 10 mill kr.

De frie inntektene øker med 155 mill kr fra opprinnelig budsjett 2018, hvorav rammetilskuddet øker med 53 mill kr og skatteinntektene med 102 mill kr. Befolkningsvekst forklarer i hovedsak veksten. For nærmere forklaring vises til kapittel 3.1.3 og 3.1.4.

Mer-/mindreforbruk på kommunens selvkostområder er tatt fra eller avsatt til bundet selvkostfond, i henhold til selvkostregelverket.

Sum driftsinntekter øker med 201 mill kr fra opprinnelig budsjett 2018. Den økonomiske situasjonen anses å være utfordrende, og setter krav til ytterligere

effektivisering av driften. Rådmannen har i budsjett og økonomiplan 2019-2022 som for økonomiplan 2018-2021, ønsket å styrke kommunens reserver, og har funnet rom for avsetning med 22,7 mill kr.

Rådmannen betrakter budsjettet som stramt. Tjenesteområdene er delvis kompensert for forventet kostnadsøkning som følge av befolkningsvekst, men det er ikke funnet anledning til å gi full kompensasjon for veksten. Tjenesteområdene pålegges derfor et effektivitetskrav, jfr nærmere omtale nedenfor. Enhetenes rammer anses som realistiske.

Investeringsnivået for 2019 og planperioden er høyt. Rådmannen ser at investeringene i perioden er helt på grensen med hensyn til økonomisk bærekraft, og det er derfor lagt stor vekt på å begrense investeringene til et minimum av hva som må gjøres av tiltak for å dekke vekst og eventuelt nødvendig kvalitetsheving. Av et brutto investeringsnivå på ca 1 mrd kr for 2019 er ca 698 mill kr bundet opp i allerede vedtatte og/eller igangsatte prosjekter fra kommunestyret, jf kapittel 3.2. Lånegjelden øker fra 3,9 mrd kr ved inngangen til planperioden til 6,9 mrd kr ved utgangen, hvorav gjeld knyttet til VAR, selvfinansierende boliger og startlån utgjør 3,6 mrd kr i 2022.

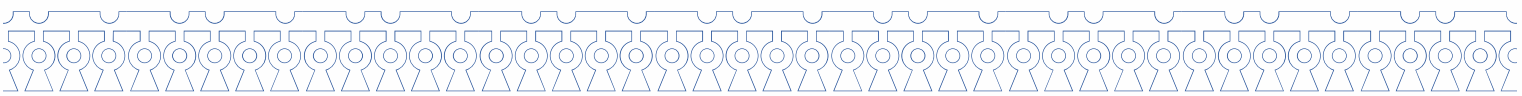
Rådmannen legger til grunn som en langsiktig strategi at netto driftsresultat skal være på 2 %, jfr forslag til overordnet styringskort. Ullensaker har, som vekstkommune, en utfordrende økonomisk situasjon med lave frie inntekter, samtidig som det stilles krav om kontinuerlig økende tjenestetilbud gjennom den store veksten i befolkningen. I denne situasjonen er det utfordrende å oppnå 2 % netto driftsresultat.

Kostnader som følge av vekst for perioden 2019-2022 er grovt framskrevet i forhold til forventet befolkningsøkning innenfor områdene skole, barnehage, kommunehelse, pleie og omsorg, sosialtjeneste og barnevern, hvor det tatt utgangspunkt i KS sin demografimodell, men med egne budsjettall. For 2019 er inntektene og kostnadene på de øvrige tjenesteområdene er det brukt et gjennomsnitt pr innbygger pr tjeneste basert på regnskapstall for de tre siste årene (2014-2017).

Rådmannen legger frem forslag til reviderte handlingsregler blant annet for størrelsen på disposisjonsfondet. Ved en gradvis opptrappet avsetning til disposisjonsfondet i planperioden vil fondets størrelse ved utgangen av 2022 tilnærmet tilfredsstillende revidert krav til frie fond.

Rådmannen har gjennomført saldering av budsjett for 2019 som følger:

- Lagt inn beregnede demografikostnader for alle tjenesteområder
- Lagt inn økning i anslag frie inntekter 2019
- Lagt inn krav om innsparing finans
- Lagt inn økt avsetning til minimumsavdrag for å tilpasse krav i ny kommunelov fra 2020
- Saldering – effektiviseringskrav til alle hovedutvalgsområder
- Lagt inn en realisering av «buffer på pensjon»
- Lagt inn midlertidig bevilgning til valg 2019



- Lagt inn økning i tilskudd til IKS og andre samarbeidspartnere
- Lagt inn konkrete satsingsområder
- Lagt inn ønsket avsetning til disposisjonsfond 2019

Saldering etter ovenstående justering av driftsrammer

Som nevnt ovenfor er driftsrammer for 2018, etter justering for varige og midlertidige bevilgninger, fremskrevet med henholdsvis lønnsvekst og deflator. I tillegg er det gjort beregninger av frie inntekter samt netto finanskostnader basert på budsjetterte investeringer. Totalt gir dette til disposisjon for dekning av vekst og ønskede tiltak totalt 50,984 mill kr før avsetning til disposisjonsfond og beregning av demografikostnader. Nedenfor følger rådmannens salderingsskisse, som gir et endelig effektiviseringskrav på ca 22,8 mill kr for å få saldert budsjettet.

<i>Tall i hele 1000 kr</i>	Saldering
Til disposisjon etter fremskrivning	50 984
Økning anslag frie inntekter	10 000
Innsparingskrav - finans	3 542
Områdene gis ikke kompensasjon for prisvekst varekjøp	1 705
Realisert "buffer" pensjon	7 000
Tilpasning av minimumsavdrag	-10 000
Midlertidig bevilgning - Valg 2019	-1 000
Demografikostnader	-48 310
Effektiviseringskrav/demografikostnader komp ikke fullt ut	22 843
Økning tilskudd DGI	-6 890
Økning tilskudd AØR	-249
Økning tilskudd ØRIK	-1 559
Økning tilskudd Kirken	-300
Økning tilskudd ØRB inkl 110-sentralen og IUA	-1 074
Satsingsområde - By- og sentrumsutvikling	-1 000
Satsingsområde - "Enkelt å være innbygger"	-2 000
Satsingsområde - Gjestad 2066 (prosjekt)	-1 000
Avsetning til disposisjonsfond	-22 692
Sum saldert budsjett	0

Rådmannens forslag til inndekning av effektiviseringskrav

Rådmannen har valgt å foreslå at hovedutvalgene skal dekke inn ovenstående effektiviseringskrav på 22,8 mill kr, etter ca andel av totale demografikostnader. Rådmannen legger med dette til grunn følgende fordeling av effektiviseringskravet:

<i>Beløp i hele 1000</i>	Helse og sosial	Skole og Barnehage	Teknisk Idrett og kultur	Formannskapet	Totalt
Beregnete demografikostnader	28 316	9 979	6 139	3 877	48 310
Demografikompensasjon	17 200	4 131	2 531	1 605	25 467
Demografivekst som ikke kompenseres	11 116	5 848	3 608	2 272	22 843

Totaloversikt/oppsummering pr hovedutvalgsområde

Nedenfor følger en totaloversikt pr hovedutvalg - oversikt over alle foreslåtte tiltak innenfor hvert område.

Hovedutvalgsområde <i>(beløp i hele 1000 kr)</i>	Budsjett 2019
Økning tilskudd AØR	249
Økning tilskudd Kirken	300
Økning tilskudd DGI	6 890
Økning tilskudd ØRIK	1 559
Satsingsområde - By- og sentrumsutvikling	1 000
Satsingsområde - "Enkelt å være innbygger"	2 000
Satsingsområde - Gjestad 2066 (prosjekt)	1 000
Jessheim Business	500
Kjøp pc'er Windows 10	305
Prosjektlederstilling sak/arkiv	800
Totalt Formannskapet	14 603
Økning tilskudd ØRB inkl 110-sentralen og IUA	1 074
Etablering Park.myndighet 1,5 årsverk/driftskostnader/inntekter 5 mnd	431
Stillinger på plan og prosjekt VARV	1 500
Utredningsmidler Prosjektkontoret	600
Totalt Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	3 605
Økt budsjettramme kommunale barnehager	1 200
Redusere midler til tilskud til tiltak	-650
Refusjon for gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling	1 900
Redusere antall LOS-veiledere med 2 årsverk	-1 300
Økte midler til fjernundervisning samisk	200
Økte midler til skyss for Skogmo tospråklig senter	500
Økte midler til skyss for svømmeundervisning	400
Økte midler til elevvekst	4 831
Fjerne hospitering som del av opplæring i samisk	-100
Redusere lønnsramme med en 20 % stilling	-150
Redusere antall leseveiledere med 2 årsverk	-1 500
Redusere midler til opplæring i læringsbrett for elever og lærere	-1 200
Totalt Hovedutvalg for skole og barnehage	4 131
1 årsverk helsesøster	600
4 årsverk sykepleiere opprettet 2018	2 600
Tiltak i hjemmet	1 000
Vekstmidler helse	1 800
Vekstmidler pleie og omsorg	11 200
Totalt Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg	17 200
Totalsum foreslåtte tiltak	39 539

Rådmannens saldering (inkl engangsbevilgninger) av budsjettgrunnlaget for 2019, gir følgende totalrammer for hovedutvalgene i 2019:

Hovedutvalgsområde (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Just budsj 2018	Budsjett 2019
Hovedutvalg for skole og barnehage	738 491	773 119	787 966
Hovedutvalg for helse og sosial omsorg	622 010	652 873	694 720
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	207 743	235 898	235 700
Formannskapet	102 011	115 126	125 650
Totalt	1 670 255	1 777 015	1 844 037

Disponering som vist ovenfor gir en avsetning til disposisjonsfond for 2019 på ca 22,7 mill kr. Nedenstående oversikt viser utviklingen i disposisjonsfond for planperioden med en økende avsetning til disposisjonsfond i perioden 2020-2022 på hhv 30 mill kr, 40 mill kr og 50 mill kr.

Utvikling av disposisjonsfondet vil tilnærmet tilfredsstille forslaget til revidert handlingsregel for avsetning til disposisjonsfond ved utgangen av 2022, med 9,3 % av brutto driftsinntekter mot målet på 10 %, jf kapittel 2.5. Rådmannen ser samtidig at en for å kunne nå dette målet må gjennomføre betydelige årlige aktivitetstilpasninger.

Tall i mill kr	Prognose				
	2018	2019	2020	2021	2022
Disposisjonsfond 01.01	124	145	167	197	237
Avsetning	20	23	30	40	50
Disposisjonsfond 31.12	145	167	197	237	287
Disp.fond i % av brutto driftsinntekter	5,7 %	6,1 %	6,8 %	7,9 %	9,3 %

3.1.1 Demografi

Befolkningsveksten påfører kommunen økte kostnader på tjenesteområdene. Det er gjort beregninger på hvor mye kommunens kostnader øker for hver nye innbygger, kalt demografikostnader².

For 2019 er demografikostnader for Ullensaker kommune beregnet å utgjøre 48,3 mill kr. Anslaget er basert på forutsetninger om uendret standard og uendret kvalitet i tjenesteytingen. Gitt disse forutsetningene er anslaget uttrykk for hva det vil koste kommunen å videreføre tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen. Befolkningsframskrivingen er nærmere omtalt under kapittel 2.4.

På grunn av kommunens økonomiske situasjon har det ikke vært rom for å kompensere tjenesteområdene for hele demografiveksten. Tabellen nedenfor viser beregnede demografikostnader for de ulike tjenesteområdene og demografikompensasjonen som inngår som en del av rådmannens forslag til driftsrammer til det enkelte tjenesteområde.

² For tjenesteområdene skole, barnehage, kommunehelse, pleie og omsorg, sosialtjeneste og barnevern er det tatt utgangspunkt i KS sin demografimodell, men med egne budsjettall. For inntektene og kostnadene på de øvrige tjenesteområdene er det brukt et gjennomsnitt pr innbygger pr tjeneste basert på regnskapstall for de tre siste årene (2014-2017).

<i>Beløp i hele 1000</i>	Helse og sosial	Skole og Barnehage	Teknisk Idrett og kultur	Formannskapet	Totalt
Beregnete demografikostnader	28 316	9 979	6 139	3 877	48 310
Demografikompensasjon	17 200	4 131	2 531	1 605	25 467
Demografivekst som ikke kompenseres	11 116	5 848	3 608	2 272	22 843
Effektiviseringskrav	1,7 %	0,8 %	1,5 %	2,0 %	1,3 %

Som det fremgår av tabellen over er merutgiftene høyest innenfor helse og sosial. Det fremgår også at tjenesteområdene ikke er tildelt totale beregnede demografikostnader i 2019. Vekst som ikke kompenseres utgjør et pålagt effektiviseringskrav og synliggjøres her ved demografivekst som ikke kompenseres. I tillegg er tjenesteområdene ikke kompensert for prisstigning på varekjøp. Dette utgjør totalt 1,7 mill kr.

Økning i befolkningsveksten i inneværende år, utover det som er lagt til grunn ved utarbeidelse av prognosene, utgjør så langt i år 224 innbyggere. Denne veksten er ikke hensyntatt, og det er heller ikke kjent hvilke tjenesteområde veksten gir utslag ved, men den innebærer et ytterligere effektiviseringskrav for hovedutvalgsområdene.

3.1.2 Konsekvenser av effektivisering

En sunn balanse mellom kommunens driftsutgifter og driftsinntekter er viktig for å opprettholde god kontroll over den økonomiske utviklingen og øke handlingsrommet. I en kommune med sterk vekst er dette utfordrende, og for å nå kommunens mål og ambisjoner må det derfor stilles strenge krav til effektiv tjenesteproduksjon.

Ullensaker kommune er allerede blant de mest kostnadseffektive kommunene i landet men det er behov for å øke kvaliteten på tjenestene. Dette er en utfordring når en samtidig skal håndtere vekst og vil kreve ytterligere effektivisering og nye løsninger. Rådmannen har startet et arbeid i 2018 hvor det benyttes ekstern bistand for å få en fullstendig analyse av kommunens økonomi. Dette er en del av et utviklings- og effektiviseringsprosjekt som går utover vinteren 2018/2019 hvor man skal se på muligheter for å skape økonomisk handlingsrom for kommunen i årene framover. Arbeidet utføres i samarbeid med interne ressurser fra tjenesteområdene og stabsfunksjonene. Hovedmålet er å utarbeide forslag til effektiviserings- og utviklingstiltak for perioden 2019–2022 innen de ulike tjenesteområdene i kommunen.

Fokus på innovasjon og helhetlig digitalisering på tvers av sektorer vil være et viktig verktøy for å møte kravet om effektivisering innenfor de enkelte områdene. Det legges i planperioden opp til en gjennomgang og utvikling av rutiner og prosesser som, understøttet av ny teknologi, skal fornye, forenkle og forbedre brukeropplevelsene til tjenestemottakerne.

For 2019 gir ikke de økonomiske rammene handlingsrom for full kompensasjon av beregnede demografikostnader til tjenesteområdene. Det vil derfor være konkrete merbehov ved enhetene som det ikke er funnet rom til i årets budsjett. Konsekvensene for driften i hovedutvalgene vil bli utfyllende omtalt under de enkelte hovedutvalgskapitlene, og kan oppsummeres som følger:

Formannskapetets utfordringsbilde er først og fremst relatert til overordnede problemstillinger knyttet til befolkningsvekstens utfordringer og muligheter. Det er en

utfordring å produsere gode tjenester innenfor stadig trangere økonomiske rammer som følge av befolkningsvekst. Dette krever høyt fokus på effektivisering og nytenking, og vil gjelde innenfor hver enkelt enhet.

Innenfor Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur arbeides det systematisk for å forbedre og effektivisere arbeidsprosesser uten at det skal påvirke kvalitet og omfang. Dette krever en drifts- og kostnadseffektiv eiendomsmasse. Reduksjon i overføring av kostnader som skal dekke vekst kan i hovedsak oppsummeres med at området eiendomsforvaltning ikke styrkes for demografivekst, men kun justeres for pris og lønnsvekst ift. 2018 rammer. I tillegg etterfølges ikke behovet for konsulentttjenester til infrastrukturprosjektet Jessheim sentrum, driftsmidler til arbeid med 3. rullebane, hovedplan vei og veilys, enkelte undervisningsressurser innen kulturskolen avventes, kulturtilbud til barn og unge må reduseres noe, samt utskifting og supplering av arbeidstøy og tekstiler reduseres.

Fra 2018 er det innført bemanningsnormer både innenfor barnehage- og skolesektoren som er knyttet til økt pedagog-/lærertetthet blant barn og unge. Da store deler av Hovedutvalg for skole og barnehage sine rammer består av lønnsmidler, har området strammet inn på ikke-lovpålagte oppgaver for å kunne innfri effektiviseringskravet. Dette inkluderer en reduksjon i antall leseveiledere, LOS-veiledere, og en andel av elevvekstmidlene. I tillegg revideres ordningen tilskudd til tiltak på barnehageområdet. Det vil være fokus på å finne de tiltakene som ivaretar kvaliteten i tjenestene, samtidig som kommunens samlede handlingsrom økes.

En viktig forutsetning for å lykkes med å ivareta vekst og behov innenfor Hovedutvalg for helse og sosial omsorg, vil være gjennomføring av tiltak som sikrer en dreining fra sykehjemsplasser til hjemmetjenester og omsorgsboliger. I tillegg vil alle tjenester og tiltak vurderes med tanke på om arbeidsprosesser og tjenester kan utføres på en annen og mer effektiv måte. Det vil også bli sett på muligheter for å utsette enkelte endringer og meldte behov til 2020.

3.1.3 Skatt på formue og inntekt

Skatteinntektene for perioden 2019 – 2022 består av skatteinntekter fra personlige skattytere. Forventede skatteinntekter for 2018 og planperioden 2019 – 2022, oppgitt i reelle kr det enkelte år:

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter i mill kr	996	1 060	1 150	1 226	1 307	1 393
Endring i %		6,4 %	8,5 %	6,6 %	6,6 %	6,6 %

Ved beregning av skatteinntektene for 2019 har rådmannen lagt til grunn følgende forutsetninger:

- Veksten i samlet skatteinngangen for alle skattekreditorene i 2018 danner grunnlaget for beregningen av skatteinngangen for 2019. Pr utgangen av september 2018 var veksten på 6,8 %. Det legges til grunn at veksten øker til 7 % ved utgangen av året.

- Befolkningsveksten forventes å bli 4,4 %. Skatteåret avviker fra beregnet befolkningsvekst som ellers legges til grunn i budsjettet, fordi det er bostedsadressen 1.11. hvert år som avgjør skattyters skattekommune det påfølgende året. Befolkningsveksten fra 01.10.17 til 01.10.18 er på 4,4 %.
- Det legges til grunn at lønnsveksten i 2019 blir på 3,3 %. Dette er iht. de forventningene SSB har til lønnsutviklingen for 2019.
- Skattøret er i statsbudsjettet satt til 11,55 %. Dette er en nedgang fra 11,8 % i 2018. Dette signaliserer at vi kan forvente å få en lavere andel av skatteinntektene fra forskuddspliktige skattytere. Hva andelen vil bli er vanskelig å beregne da man for 2018 ikke har fått tilsendt Skattedirektoratets beregninger for 2018 som tidligere har vært utgangspunkt for beregningene. Det er imidlertid lagt til grunn at kommunens andel av skatteinntektene i 2019 blir på 30,5 % mot 30,64 % i 2018.
- Skatteinntektene fra kommunens innbyggere har i snitt gjennom mange år sunket med 1 % i forhold til landsgjennomsnittet. Fra 2016 økte imidlertid skatteinntektene pr innbygger og det er nå tegn som tyder på at den nedadgående trenden er brutt. Det forutsettes for 2019 at denne vokser på 0,5 % i forhold til landsgjennomsnittet.
- Det avsettes 9 % i marginavsetning for å møte utbetalingen av tilgodebeløp ved avregningsoppgjøret i 2019. Avsetningen har de siste årene vært tilstrekkelig til å møte utbetalingen av tilgodebeløp.
- Ved de siste avregningsoppgjørene har det blitt overskudd. Det legges derfor til grunn at kommunen i 2019 vil gå med overskudd på avregningsoppgjøret med 8 mill kr.
- Kommunen gikk med 19,5 mill kr i overskudd på fordelingsoppgjøret i 2017 (sist kjente år). I beregningen for 2019 er det lagt til grunn at kommunen vil gå med 8 mill kr i overskudd ved fordelingsoppgjøret. Beregningen er imidlertid vanskelig, og derfor beheftet med stor usikkerhet.

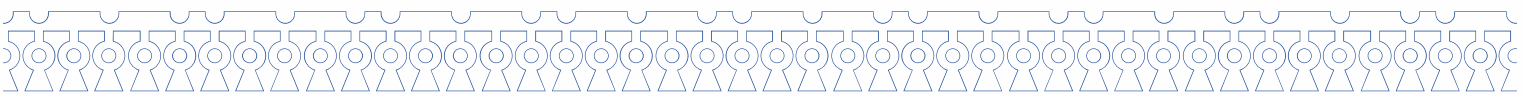
Samlet gir dette en forventet skatteinntang på 1150 mill kr for 2019.

Dette er en økning på 9,7 % basert på rådmannens budsjettgrunnlag for 2018 hvor skatteinntektene ble anslått å bli 1048 mill kr, men 8,5 % i forhold til forventet skatteinntang for 2018 på 1060 mill kr.

Skatteberegningen bygger på flere forutsetninger. Ved beregning av skatteanslag for 2019 er disse forutsetningene strukket langt i forhold til hva som normalt blir lagt til grunn. Skatteanslaget for 2019 er økt betydelig i forhold til 2018 og sannsynligheten for at kommunen ikke vil få innkrevd det budsjetterte skatteanslaget er derfor stor.

Det skal også nevnes at skatteinntektene for perioden 2020 – 2022 bygger på skatteanslaget for 2019, og at skattebanen derved ligger i overkant av hva som kan forventes for disse årene gitt dagens forutsetninger.

Rådmannen vil derfor følge utviklingen tett gjennom året, og vil komme tilbake med reviderte anslag dersom dette viser seg å være nødvendig.



3.1.4 Rammetilskudd inklusive skjønn

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes økonomiske forutsetninger for å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Gjennom inntektsutjevningen utjevnes delvis forskjeller i skatteinntektene, og gjennom utgiftsutjevningen gis det kompensasjon for ufrivillige kostnadsforhold i tjenesteytingen. Med ufrivillige kostnadsforhold menes forhold som den enkelte kommune ikke kan påvirke som for eksempel alderssammensetningen i befolkningen. Skjønntilskudd skal korrigere for forhold som ikke fanges opp i fordelingssystemet.

Basert på anslaget på skatteinntektene er anslaget for rammetilskuddet i økonomiplanperioden som vist i nedenstående tabell, tall for planperioden er prisjustert det enkelte år:

Tall i 1000 kr	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Prognose pr sept 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Innbyggertilskudd	805 604	848 869	848 869	921 226	961 297	988 825	1 013 777
Utgiftsutjevning	-56 997	-72 778	-72 778	-95 405	-109 277	-122 121	-133 481
INGAR	-3 489	-2 557	6 004	-1 984	-2 054	-2 109	-2 162
Saker med særskilt fordeling	6 156	6 004	-2 557	7 283	7 283	6 869	6 869
Veksttilskudd	21 611	25 412	25 412	37 996	53 158	56 315	44 656
Skjønnsmidler	5 470	5 400	5 400	5 600	5 600	5 600	5 600
Skjønnsmidler pga tap på barnehage			0				
Netto inntektsutjevning	15 988	8 264	14 555	-3 286	-29 079	-59 728	-93 358
Endring saldert budsjett			0				
Ekstra skjønn tildelt av KRD			0				
RNB			104				
Budsjettavtale H, FrP, KrF, V - Stortinget			1 121				
Sum rammetilskudd	794 343	818 614	826 129	871 430	886 927	873 649	841 901
Skatt	996 135	1 048 177	1 060 051	1 150 061	1 226 009	1 307 054	1 393 066
Sum frie inntekter	1 790 478	1 866 792	1 886 181	2 021 491	2 112 937	2 180 703	2 234 967
Skatt i pst av landsgjennomsnittet (uten selskapsskatt)		95,7 %		98,4 %	102,0 %	106,0 %	110,2 %
Andel skatt og netto inntektsutj		97,0 %		98,1 %	99,5 %	101,1 %	102,8 %

Anslaget er basert på SSB sin befolkningsframskriving alternativ HHMH offentliggjort i juni 2018, nærmere omtalt i kap 2.4. Anslaget på skatteinntektene er kommunens egne beregninger, jf kapittel 3.1.3, mens skattenivået for landet i 2019 er basert på veksten i forslag til statsbudsjett.

Det er lagt inn et høyt anslag på skatteinntekter for 2019 og i økonomiplanperioden. Dette ses også ved at kommunens skatt i % av landsgjennomsnittet øker fra 95,7 % i 2018 til 110,2 % i 2022. Anslaget på frie inntekter øker med 135 mill kr fra prognose 2018 til budsjett 2019, hvorav skatteanslaget er økt med 90 mill kr.

Innbyggertilskudd og utgiftsutjevning

Innbyggertilskuddet fordeles med et likt beløp pr innbygger til alle kommunene, og for 2019 utgjør dette 24.710 kr pr innbygger mot 23.726 kr for 2018. Omfordeling mellom kommunene skjer gjennom utgiftsutjevning og inntektsutjevning.

Kostnadsnøkler skal kompensere for forhold som kommunene ikke kan påvirke, og kriteriene skal være objektive, basert på offentlig statistikk og de skal være mulig å oppdatere jevnlig. Kriteriene blir oppdatert årlig. Det er utarbeidet 8 delkostnadsnøkler for barnehage, administrasjon, skole, pleie og omsorg, helse, barnevern, sosialhjelp og samhandlingsreformen. Det enkelte kriterium for kommunen ses i sammenheng med gjennomsnittet for hele landet og et tillegg eller fradrag pr innbygger beregnes.

Ullensaker kommune anses for å være relativt lettdrevet og har for 2019 en indeks for utgiftsbehov på 95,1 %, ned fra 95,9 % i 2018. Gjennomsnitt for landet er 100 %. Det vil si at Ullensaker har et beregnet utgiftsbehov som er 4,9 %-poeng lavere enn gjennomsnittskommunen. For 2022 anslår SSB at alderssammensetningen i kommunen tilsier at kostnadsnivået har sunket til 93,7 % av landsgjennomsnittet.

Utgiftsutjevningen beregnes på bakgrunn av befolkning pr 1. juli i året før budsjettåret, for kriteriedataene som gjelder befolkningssammensetning. Resterende kriteriedata har telledato 1. januar i året før budsjettåret. Innbyggertilskudd og utgiftsutjevning endres ikke i budsjettåret.

Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen skal jevne ut forskjeller i skatteinntekter. Dersom skatteinntektene er under 90 % av landsgjennomsnittet, kompenseres 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet pr innbygger. En skatteinngang over landsgjennomsnittet gir et trekk på 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet pr innbygger. Er skatteinngangen under 90 % av landsgjennomsnittet kompenseres i tillegg 35 % av differansen mellom egen skatteinngang, og 90 % av landsgjennomsnittets skatteinngang pr innbygger. Sistnevnte ordning finansieres ved at hver kommune trekkes med et likt kronebeløp, som er et gjennomsnitt av det som deles ut i ordningen.

For 2019 er det budsjettert med at Ullensaker blir trukket 3,3 mill kr i inntektsutjevning, en endring fra 2018 hvor det foreløpig ser ut til at kommunen mottar 14,6 mill kr. Inntektsutjevningen beregnes på bakgrunn av kommunens skatteinntekter i forhold til skatteinntektene for landet. Faktisk inntektsutjevning vil dermed endre seg gjennom året som følge av skatteinngangen gjennom året i kommunen og landet.

Saker med særskilt fordeling

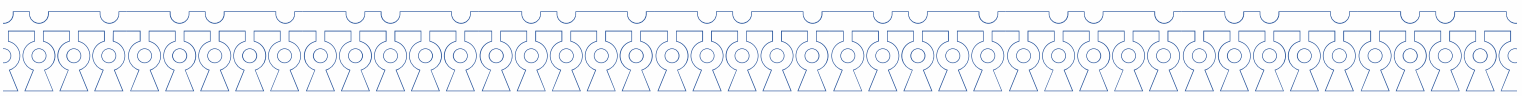
Ullensaker er i 2019 gitt 7,3 mill kr i særskilt fordeling, hvorav 6,9 mill kr er til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og 0,4 mill kr er til frivilligsentraler.

Inntektsgarantitilskudd, INGAR

Formålet med INGAR-ordningen er å gi kommunene en helhetlig skjerming mot uventet svikt i rammetilskuddet, og skal dermed gi mer forutsigbarhet. Ordningen omfatter systemendringer, oppgaveendringer, innlemming av øremerkede tilskudd, befolkningsendring og endring i kriteriedata. Ordningen utgjør et trekk på 2 mill kr for Ullensaker i 2019.

Veksttilskudd

Ordningen med veksttilskudd omfatter kommuner med særlig høy befolkningsvekst. Vekstkommunene får ofte problemer med å tilpasse tjenestetilbudet til en voksende befolkning og konsekvensene er et høyt investeringsnivå. Tilskuddet gis til kommuner med en gjennomsnittlig vekst de tre siste år som er høyere enn 1,6 %. Videre skal skatteinngangen være lavere enn 140 % av landsgjennomsnittet. Tilskuddet gis med et likt beløp pr innbygger over vekstgrensen, og for 2019 er satsen kr 58.792 pr innbygger. For Ullensaker utgjør veksttilskuddet 38 mill kr i 2019.



Skjønnsmidler

Kommunen er bevilget 5,6 mill kr i fritt skjønn fra fylkesmannen i Oslo og Akershus som følge av forhold som ikke fanges opp av inntektssystemet. Disse skjønnsmidlene er forutsatt videreført i resten av økonomiplanperioden, men tildelinger skjer hvert år. Disse inntektene er derfor usikre.

3.1.5 Regulering av pris på varer og tjenester

For regulering av betalingssatser for pris- og lønnsvekst på kommunale varer og tjenester er i utgangspunktet deflator på 2,6 % lagt til grunn. Prisliste ligger som vedlegg 12 og vedlegg 14. Områdene hvor det ikke er lagt til grunn deflator i reguleringen er omtalt særskilt under.

Det innføres gebyr på vigsler foretatt utenom ordinær arbeidstid og eventuelt for reiseutgifter på vigsler gjennomført andre steder enn rådhuset og Herredshuset. Dette er nærmere omtalt under kapittel 4.7.

Gebyrregulativet på Areal og landbruk ble vedtatt i 2017 etter en omfattende gjennomgang for å få en bedre sammenheng mellom prisene i regulativet og faktisk arbeid til grunn for hver enkelt pris. Fortsatt ser en at det er nødvendig å foreta noen justeringer av prisene. I regulativets § 1-3 står det at «satser vedtas og reguleres årlig av kommunestyret». De foreslåtte prisene på Areal og landbruk framgår av vedlegg 14.

Varer og tjenester innenfor selvfinansierende enheter som vann, avløp, renovasjon, feier, byggesak, regulering, oppmåling og eierseksjonering reguleres i samsvar med selvkostprinsippet. Årsgebyrene innenfor vann økes med 15,8 % og innenfor avløp med 0,2 %. Dette for å ivareta økningen i drift og kapitalutgifter for å dekke investeringer i forbindelse med bygging av nytt vannbehandlingsanlegg og oppgradering av renseanleggene. Det legges opp til en jevn og forutsigbar gebyrutvikling i økonomiplanperioden. Prisøkningen i 2019 innebærer en samlet økning for vann- og avløpsgebyret for en normal kunde på kr 305,- fra 2018 til 2019. Selvkostfondene på vann og avløp forutsettes bygget ned i henholdsvis 2023 og 2027.

Årsgebyr på renovasjon består av gebyr på papir, plast, restavfall og grunngebyr. De ulike komponentene har ulik prisregulering, men samlet årsgebyr har en prisøkning på 4,8 % for et normalgebyr³. Prisøkningen skyldes i hovedsak at kjøp av renovasjonstjenester fra ØRAS IKS er økt fra 2018 til 2019 med ca 13 %, blant annet som følge av økte åpningstider og reduserte inntekter på salg av papp. For feiing reduseres årsgebyret med 20,3 %.

Innenfor leie av kommunale formålsbygg er det lagt inn en økning på 2,6 % med noen justeringer for å runde av beløpene. Det er videreført ordningen med differensierte priser for idrettslag hjemmeboende henholdsvis i og utenfor Ullensaker kommune.

³ Normalgebyr; grunngebyr+140 l restavfall + 140 l papir + plast ekskl. mva.

For selvfinansierende boliger reguleres avtalene i samsvar med konsumprisindeksen, ref vedtak i HST sak 23/10. Det vil bli innført gjengs leie i løpet av 2019 ref vedtak KST sak 57/18.

Innenfor kultur varierer prisøkningen noe. Kinoprisene er justert opp med 5 kr på barn og voksne, og 0 kr på honnør. Prisstigningen for tjenestene til kulturskolen varierer fra 2,3 til 3,3 %, med en nedjustering av pris aspirantkor med 10 % til kr 2250. På kulturhuset er det ingen leieøkning i 2019. Justering foretas annethvert år.

Betalingssatser for eksempelvis barnehage, korttidsopphold i institusjon og hjemmehjelp reguleres i samsvar med sentrale retningslinjer. Foreldrebetaling på barnehage er i tråd med forslag til statsbudsjett, justert opp 80 kr, til 2.990 kr. Pris for skolefritidsordning er justert opp med deflator 2,6 %. Satsene for undervisning på Voksenopplæringen er økt med mellom 0 og 2,9 %.

Innenfor helsevern og sosial omsorg økes prisene med deflator, 2,6 % med kun et par unntak.

Tjenester fra helsestasjonen er justert i henhold til utsalgspriser fra Folkehelseinstituttet. Folkehelseinstituttet kan endre sine utsalgspriser gjennom året. Det foreslås at rådmannen får fullmakt til å endre prisene for reisevaksinasjon i samsvar med endringer fra Folkehelseinstituttet.

Ullensaker kirkelige fellesråd har en økning på prisene på i gjennomsnitt 1,8 % fra 2018 til 2019.

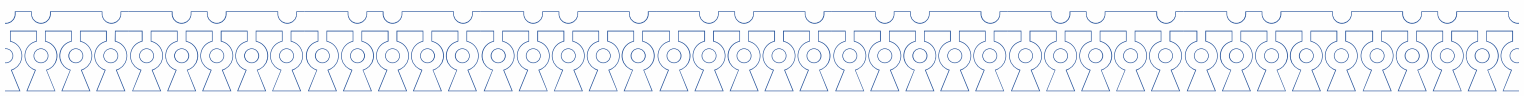
3.1.6 Finans

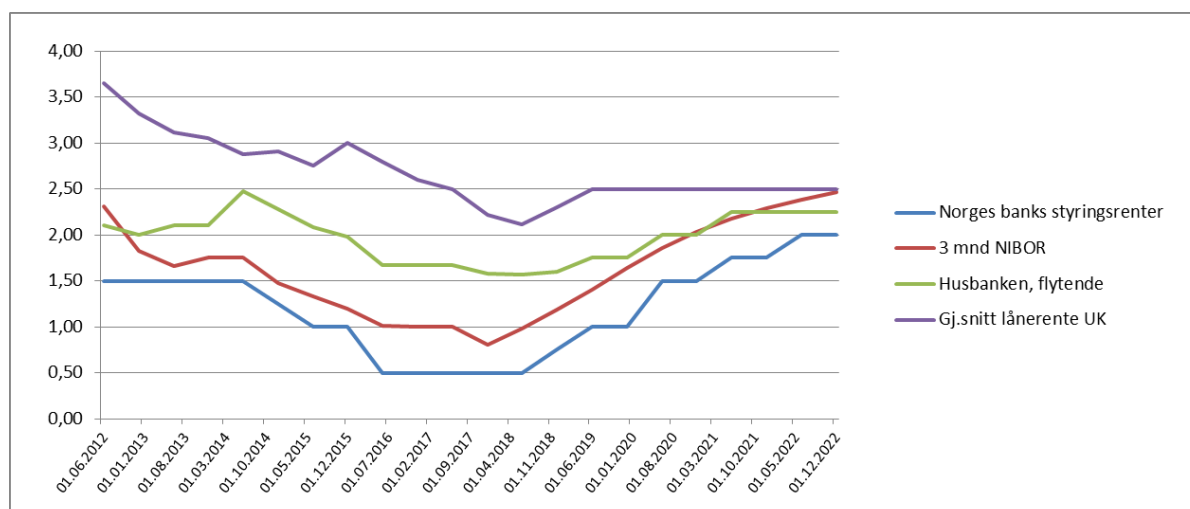
Hovedmålsettingen i kommunens finansreglement er at kommunen til enhver tid skal være likvid og lite eksponert for risiko. Det primære målet er å sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansieringskostnader over tid for kommunens aktiviteter. Forvaltningen skal følge gjeldende lover, regelverk og god forretningsskikk.

Forutsetninger

Norges Bank vedtok å heve styringsrenten med 0,25 prosentenheter i september 2018, etter å ha holdt en stabil styringsrente på 0,5 prosent siden 2016. Med bakgrunn i utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten mest sannsynlig heves allerede i første kvartal 2019 for deretter å heves gradvis i økonomiplanperioden. Pengemarkedsrenten settes ut fra de forventninger aktørene i finansmarkedet har til markedet generelt, hvor Norges Banks styringsrente er en av faktorene. Differansen mellom Norges Banks styringsrente og markedsrenten vil alltid inneholde en risikopremie, og denne anses av markedet normalt i dag til å være på rundt 0,2-0,3 prosent. Differansen pr 3. september var 0,54 prosent, noe som tyder på at markedet er mindre risikovillig og at renten er på vei opp.

Utviklingen i renter siste år samt prognose for økonomiplanperioden fremgår av diagrammet nedenfor.





Som nevnt ovenfor forventes en gradvis økning i rentenivået utover i økonomiplanperioden. Det anses allikevel mulig å holde gjennomsnittlig lånerente for kommunen på ca 2,5 % gjennom planperioden. Dette skyldes at enkelte eldre rentesikringskontrakter med høy rente løper ut om kort tid, og disse er allerede erstattet med nye kontrakter med lavere fastrente. Justerte sikringsbestemmelser i revidert finansreglement vil også bidra til å opprettholde lav gjennomsnittlig lånerente.

For lån hvor det er inngått avtaler om faste renter, er det disse som er beregningsgrunnlag for rentekostnadene i budsjettgrunnlaget. For låneopptak og refinansiering når rentebinding utløper, er flytende renter lagt til grunn i henhold til utvikling i 3 mnd NIBOR i diagram over, med et påslag 0,2 - 0,6 prosent avhengig av låntype.

Kommunalbanken reduserte sine marginer til 60 punkter høsten 2017. Signalene fra Kommunalbanken tilsier at marginen på 60 punkter vil vedvare.

Når det gjelder lån i Husbanken, er renten på investeringslån til kommunale boliger pr september 2018 i sin helhet flytende. Dette er videreført i økonomiplanperioden. Det samme gjelder for startlånene. For lån i Husbanken med flytende rente er denne forutsatt å øke fra ca 1,6 % i 2018 til 2,25 % i 2022.

For renteinntekter er forutsetningene i gjeldende bankavtale med Danske Bank lagt til grunn. Den gir en rente på inntestående likviditet på NIBOR 3 mnd pluss 0,37 prosent. Det er lagt til grunn et gjennomsnittlig innskudd på 400 mill kr.

Låneopptak

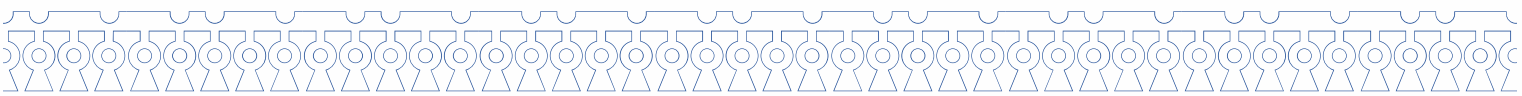
I budsjett/økonomiplan for 2019-2022 er det lagt til grunn at låneopptak må gjennomføres i takt med fremdrift på investeringene. Dette for å sikre tilstrekkelig driftslikviditet gjennom året. Praksisen med kun å gjennomføre låneopptak til dekning av årets gjennomførte investeringer videreføres i planperioden.

Låneportefølje i økonomiplanperioden

Finansiell leasingavtale ved Gystadmarka ungdomsskole på 242,6 mill kr inngikk i låneporteføljen ved ferdigstillelsen av skolen i februar 2018. Utover dette er det planlagt låneopptak for investeringer i 2018 på netto 300 mill kr, etter fradrag for restbetaling av

beregnet minimumsavdrag. Det er medio oktober 2018 ikke tatt opp nye investeringslån, men låneopptak planlegges gjennomført i sin helhet tidlig i november. Dette er med basis i prognose på gjennomførte og planlagte investeringer i 2018, og gir en samlet låneportefølje på investeringslån pr 01.01.19 på 4.146 mill kr (uten startlån).

Tabellen på neste side viser en oversikt over anslått låneportefølje 31.12.18. Oversikten viser også samlet rentebærende gjeld og samlet gjeld til selvkostinvesteringer.



Type lån (tall i 1000 kr)	Restgjeld 31.12.18	Restgjeld 31.08.18	Restgjeld 30.04.2018	Restgjeld 31.12.2017
IKKE RENTABEL GJELD:				
Obligasjonslån				
Kommunalbanken lån med obl.bet.	300 000	300 000	300 000	300 000
Danske Bank Obligasjonslån	260 000	260 000	260 000	260 000
SEB obligasjonslån	350 000	350 000	350 000	350 000
Sum obligasjonslån	910 000	910 000	910 000	910 000
Sertifikatlån				
Danske Bank sertifikatlån	250 000	250 000	250 000	250 000
SEB sertifikatlån	200 000	200 000	200 000	200 000
SEB sertifikatlån	200 000	200 000	200 000	200 000
DNB sertifikatlån	0	0	0	365 000
SEB sertifikatlån	300 000	300 000	300 000	300 000
DNB sertifikatlån	200 000	200 000	200 000	
Nordea sertifikatlån	150 000	150 000	150 000	
Sum sertifikatlån	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 315 000
SUM IKKE RENTABEL GJELD	2 210 000	2 210 000	2 210 000	2 225 000
LÅN TIL SELVKOSTINVESTINGER:				
Obligasjonslån				
Danske Bank obligasjonslån	365 000	365 000	365 000	
Sum obligasjonslån	365 000	365 000	365 000	
Sertifikatlån				
Nordea				200 000
SEB sertifikatlån	200 000	200 000	200 000	200 000
Nordea				150 000
Sum sertifikatlån	200 000	200 000	200 000	550 000
Andre Investeringslån				
Kommunalbanken	100 000	100 000	100 000	100 000
Kommunalbanken	124 000	124 000	124 000	124 000
KLP Kommunekreditt	33 157	33 795	34 433	35 708
KLP	14 631	19 436	21 814	24 191
KLP	100 000	100 000	100 000	100 000
Nytt låneopptak 2018	225 000			
Sum andre investeringslån	596 788	377 231	380 246	383 898
SUM LÅN TIL SELVKOSTINVESTINGER	1 161 788	942 231	945 246	933 898
KLP	46 000	46 000	46 000	46 000
Husbanklån				
Husbanken boliger	183 218	114 804	116 852	117 818
Husbanken lån til startlån	261 103	271 233	198 556	202 488
Sum lån Husbanken	444 321	386 036	315 407	320 306
Statlig lån				
Gardermoutbyggingen	119 312	124 080	126 464	131 232
Sum statlig lån	119 312	124 080	126 464	131 232
Finansiell leasing				
Gystadmyr sykehjem fin.leas	139 263	139 117	141 050	141 921
Gjestad fin.leasing	46 140	46 562	47 413	47 839
Gystadmyr ungdomsskole fin.leasing	240 633	241 303	241 804	
Sum finansiell leasing	426 036	426 982	430 267	189 760
Kommunens samlede lånegjeld	4 407 457	4 135 329	4 073 385	3 846 197

Låneporteføljen er tilpasset gjeldende finansreglements bestemmelser om sammensetning og varighet av låneporteføljen.

Stresstest

Tabellen nedenfor viser hvor stor effekt en generell renteøkning på 1 prosent vil ha på kommunens netto finansutgifter med en rentebindingsgrad på 60 prosent, på gjeld som påvirker kommunens nettoresultat. En betydelig del av kommunens lånegjeld er innenfor selvkostområdene eller på områder hvor en eventuell renteøkning gir ca tilsvarende økning på inntektssiden, dvs renteøkningen belastes kommunens innbyggere i form av økte avgifter, så denne delen av lånegjelden holdes utenfor i beregningen.

En renteøkning på 1 prosent med en bindingsgrad på 60 prosent vil medføre økte netto finansutgifter på 6 mill kr. Dersom alle lån var lagt på flytende rente, ville tilsvarende økning i rentenivået gi en økning i netto finansutgifter på ca 21 mill kr. Rådmannen vurderer kontinuerlig markedet med tanke på hvilken sikringsstrategi som til enhver tid bør følges.

Aktiva/passiva pr 01.01.19	Balanse i %	Balanse i mill kr	Endring	Beregnet effekt
Gjeld med pt/flytende rente	40,0 %	1 000	1 %	10,00
Gjeld med fast rente	60,0 %	1 500	1 %	0,00
Finanspassiva med renteeksponering	100,00 %	2 500		10,00
Kortsiktig likviditet til driftsformål		400	1 %	4,00
Netto effekt				6,00

Låneopptak til investeringer i økonomiplanperioden

Samlet lånegjeld vil øke betydelig i økonomiplanperioden som en følge av et fortsatt høyt investeringsnivå, som tabellen nedenfor viser. En stor andel av investeringene er imidlertid innenfor selvkostområder, hvor lånekostnadene vil bli dekket av gebyrinntekter.

Investeringsbanen i økonomiplanperioden gir følgende lånebehov:

(Tall i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022	Totalt
Ordinære investeringer	620 365	616 155	356 936	184 745	1 778 201
Selvfinansierende boliger	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Selvfinansierende VAR	333 702	289 896	372 670	348 270	1 344 538
Startlån	75 000	75 000	75 000	75 000	300 000
Sum brutto investeringer	1 129 067	1 081 051	904 606	708 015	3 822 739
Tilskudd	-18 680	-39 160	-62 200	-28 280	-148 320
Momskompensasjon	-122 013	-122 201	-70 307	-35 809	-350 330
Sum lånebehov investeringer	988 374	919 690	772 099	643 926	3 324 089

I tråd med «Strategidokument for langsiktig økonomisk bærekraft» er det ikke lagt inn inntekter fra salg av kommunale eiendommer i økonomiplanperioden. Det forventes at kommunens likvidsituasjon vil gjøre det nødvendig med løpende låneopptak i takt med fremdrift på investeringene. Dette er lagt som en forutsetning i budsjettet, og medfører at rentebelastning på nye lån vil få effekt allerede i investeringsåret (det regnes i budsjettet ca 3 – 6 måneders effekt av inneværende års låneopptak).

Tabellen nedenfor viser låneportefølje og finansutgifter i planperioden for investeringslån:

Investeringslån eks selvfinansierende boliger (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	3 464 120	3 817 837	4 508 256	5 085 224	5 530 978
Årets løpende avdrag	18 575	19 735	16 044	12 288	12 258
Avdrag Gardermolånet	11 920	11 920	11 920	11 920	11 920
Minimumsavdrag	83 429	109 980	178 918	189 337	204 087
Opptak nye investeringslån	467 641	832 054	783 850	659 299	497 206
Investeringslån pr 31.12.	3 817 837	4 508 256	5 085 224	5 530 978	5 799 919

Renteutgifter	91 010	99 661	120 091	142 046	157 690
----------------------	---------------	---------------	----------------	----------------	----------------

Samlet låneopptak i økonomiplanperioden fordeler seg på selvfinansierende områder og øvrige investeringer som vist i tabell nedenfor.

(Tall i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022	Totalt
Ordinære investeringer	494 672	469 794	239 429	135 656	1 339 551
Selvfinansierende investeringer	418 702	374 896	457 670	433 270	1 684 538
Startlån	75 000	75 000	75 000	75 000	300 000
Sum lånebehov investeringer	988 374	919 690	772 099	643 926	3 324 089

Av totalt låneopptak for investeringer i planperioden, 3.324 mill kr, utgjør lån til investeringer på VAR-området, selvfinansierende boliger og startlån totalt 1.985 mill kr. Dette utgjør ca 60 % av totalt låneopptak i perioden.

Avdragsutgifter - investeringslån

Minimumsavdrag er beregnet for alle årene i planperioden basert på rådmannens forslag til investeringer, jf Vedlegg 8 tabell 2 B og forventet låneopptak. Beregningene baseres på mange usikre faktorer og forutsetninger, og er dermed ikke eksakte.

Ny kommunelov ble vedtatt i Stortinget i juni 2018. Dette innebærer blant annet at ny modell for beregning av minimumsavdrag, som vil gi kommunen høyere årlige avdragsutgifter enn i dagens modell, trer i kraft fra 2020. Rådmannen ønsker å tilpasse kommunens avdragsstruktur til nytt regelverk, og i 2019 er det derfor innarbeidet en avdragsøkning på 10 mill kr utover beregnet minimumsavdrag etter dagens modell.

Ovenstående gir følgende avdragsbelastning i kommunens driftsregnskap i planperioden:

Avdragsutgifter	Endelig 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Beregnet minimumsavdrag inkl Gardermolån	122 074	140 964	191 087	203 379	219 199
Økning - tilpasset nytt regelverk		10 000			
Fratrukket minimumsavdrag boligregnskapet	8 150	9 329	12 169	14 042	15 112
Avdragsutgifter totalt belastet kommunen	113 924	141 635	178 918	189 337	204 087
Betalte avdrag	18 575	19 735	16 044	12 288	12 258
Avdrag Gardermolån	11 920	11 920	11 920	11 920	11 920
Avdragsavsetning	83 429	109 980	150 953	165 129	179 910
Sum avdragsutgifter	113 924	141 635	178 918	189 337	204 087

Renteutgifter - investeringslån

På bakgrunn av gjeldende renteforutsetninger, låneopptak og avdragsberegninger, er det beregnet følgende renteutgifter i økonomiplanperioden:

Renteutgifter (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Sum Startlån	3 683	5 204	7 174	9 406	9 863
Sum Selvfinansierende boliger	6 457	8 253	9 958	11 319	12 584
Investeringslån	91 010	99 661	120 091	142 046	157 690
Totale renteutgifter	101 150	113 118	137 223	162 770	180 137

Kalkulatoriske renter og avskrivninger for VAR-området er inkludert i de totale rente- og avdragsutgifter for kommunen. Det er budsjettet et bidrag fra VAR til dette på hhv 77,6 mill kr i 2019, 92,9 mill kr i 2020, 109,9 mill kr i 2021 og 127,3 mill kr i 2022.

Finansutgifter - lån til selvfinansierende boligprosjekter

Renter og avdrag på lån til ulike boligprosjekter belastes eget ansvarssted for selvfinansierende boliger. Husleie skal dekke renter og avdrag samt øvrige driftsutgifter på de selvfinansierende boligene.

Tabellen nedenfor viser låneportefølje og finansutgifter for selvfinansierende boligprosjekter:

Selvfinansierende boliger, inkl finansiell leasing (Gystadmyr boligdel) (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	277 434	328 518	400 509	449 180	472 939
Årets løpende avdrag	4 520	4 672	4 813	4 918	4 883
Beregnet minimumsavdrag	3 630	4 657	7 356	9 124	10 228
Nye lån	59 234	81 320	60 840	37 800	71 720
Selvfinansierende boliger 31.12.	328 518	400 509	449 180	472 939	529 547
Renteutgifter	6 457	8 253	9 958	11 319	12 584

For beregning av renter og avdrag er budsjetterte låneopptak lagt til grunn. Tilsvarende som for andre investeringslån er det beregnet minimumsavdrag som benyttes til fortløpende nedbetaling av lån.

Finansutgifter - lån til startlån

Kommunen tar opp lån i Husbanken for startlån. Utlån og mottatte avdrag på startlån føres i investeringsbudsjettet. Renteinntekter og renteutgifter føres i driftsbudsjettet. Ved budsjettering anslås rente- og avdragsutgiftene for kommunens lån. Mottatte avdrag fra kommunens låntakere skal finansiere kommunens avdragsutgifter. Mottatte renteinntekter skal finansiere kommunens renteutgifter. Avvik forekommer fordi alle disponible innlånte midler ikke er lånt ut til enhver tid. Likvidreserven i ordningen inngår i kommunens likviditet, og avkastningen på denne anslås å dekke differansen mellom utgifter og inntekter for disse lånene.

Tabellen under viser en oversikt over kommunens lån for startlån:

Startlån (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	202 488	261 103	322 432	381 762	439 091
Årets løpende avdrag	11 671	13 671	15 671	17 671	19 671
Ekstraordinære avdrag/innfrielse	4 714				
Nye lån	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000
Startlån 31.12.	261 103	322 432	381 762	439 091	494 420
Renteutgifter	3 683	5 204	7 174	9 406	9 863

I KST 12.12.17 PS 105/17 ble låneramme for opptak av lån til startlån økt fra 50 mill kr til 75 mill kr. I vedtaket bestemmes også at 25 mill kr av rammen skal benyttes til utkjøp av kommunale utleieboliger, resterende ramme kan benyttes til kjøp av andre boliger.

Rådmannen legger etter dette til grunn et opptak av lån til startlån på totalt 75 mill kr pr år i økonomiplanperioden.

Gardermolånet

I tabellen nedenfor vises utviklingen på Gardermolånet i planperioden. Lånet er rentefritt. Nedbetaling av lånet startet i 2009 og nedbetalingstiden er 20 år.

Gardermolånet (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	131 232	119 312	107 392	95 472	83 552
Årets løpende avdrag	11 920	11 920	11 920	11 920	11 920
Gardermolån 31.12.	119 312	107 392	95 472	83 552	71 632

Finansiell leasing

Langsiktige leieavtaler på Gystadmyr bo- og aktivitetssenter og Gjestad sykehjem er definert til å være finansiell leasing. I henhold til kommunal regnskapsstandard er derfor leieavtalene aktivert som driftsmiddel med tilhørende gjeldspost under langsiktig gjeld. I 2018 ble Gystadmarka ungdomsskole ferdigstilt som et OPS-prosjekt, og inngikk i lånegruppen finansiell leasing.

Tabellen nedenfor viser fordelingen mellom renter og avdrag på finansiell leasing i planperioden (boligdel – Gystadmyr er inkludert i totalene for selvfinansierende boliger).

Finansiell leasing (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	167 841	403 502	395 474	386 323	375 965
Årets løpende avdrag	6 981	8 028	9 151	10 357	10 365
Gystadmarka ungdomsskole	242 641				
Finansiell leasing pr 31.12.	403 502	395 474	386 323	375 965	365 600
Renteutgifter	23 739	23 306	22 809	22 243	21 602

Finansinntekter

Beregningene baseres på anslag for kommunens likviditet. Det er i budsjettgrunnlaget for 2019-2022 lagt opp til gjennomsnittlig inntående likviditet i bank på 400 mill kr.

Hovedbankavtalen med Danske Bank gir en avkastning på 3 mnd's NIBOR + 0,37 prosent for innskudd inntil 450 mill kr, og NIBOR +/- 0 prosent for overskytende likviditet. Rådmannen vurderer løpende plassering av overskuddslikviditet opp mot gjeldende bankavtale, i tråd med finansreglementet.

Ut fra de forutsetninger som er gjort med hensyn til nivået på NIBOR-renten i planperioden, er renteinntekter budsjettert som følger:

Renteinntekter (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Renter egen likviditet	6 180	6 880	7 880	8 880	8 880
Avsetning til bundet fond (selvkost)	-3 093	-3 333	-3 366	-3 237	-2 669
Renter startlån	3 683	5 204	7 174	9 406	9 863
Totale renteinntekter	6 770	8 751	11 688	15 049	16 074

Plassering av overskuddslikviditet

I henhold til Finansreglementet (vedtatt av KST 2017) er det anledning til plassering av overskuddslikviditet i pengemarkedsfond med lav risiko. I juli 2017 plasserte rådmannen 100 mill kr i pengemarkedsfond med lav risiko, Danske Capital. Dette er midler som er svært likvide og kan tas ut av fondet i løpet av 1-3 dager dersom det skulle være behov. Avkastning på plasseringen inngår i renteberegningen ovenfor.

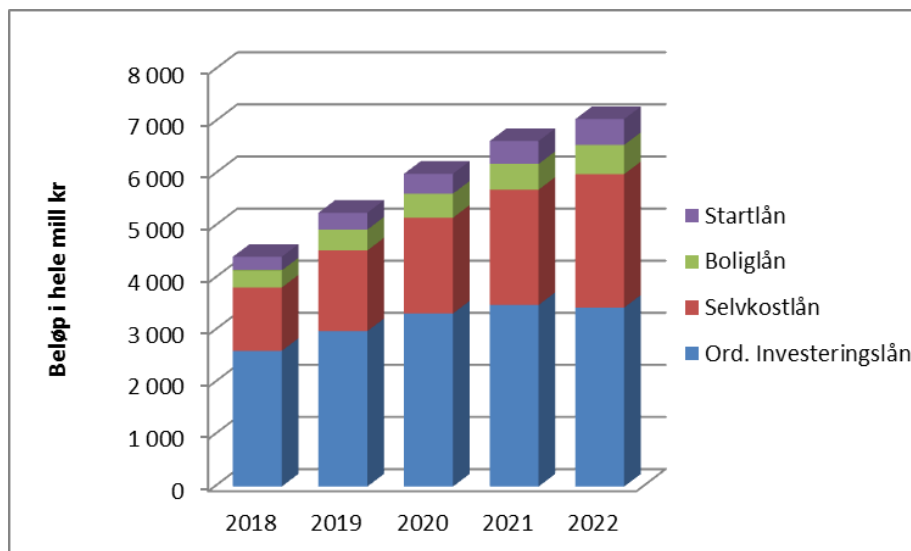
Totaloversikt - netto finansutgifter

Investeringsstilskudd og rentekompensasjon føres sammen med andre statstilskudd. Effekten av disse tilskuddene er vist i tabellen nedenfor.

Budsjettert samlet lånegjeld, avdragsutgifter og renteutgifter for planperioden er vist i tabellen nedenfor. I tillegg vises budsjetterte renteinntekter, netto finans før tilskudd og netto finans etter fradrag for budsjettert investeringsstilskudd, rentekompensasjon og mottatt bidrag til renter og avdragsutgifter fra VAR.

Totaloversikt (tall i 1000 kr)	Anslag 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lån ved årets inngang	3 944 043	4 407 458	5 231 197	5 944 130	6 495 179
Årets løpende avdrag	51 401	49 997	48 448	46 796	48 732
Beregnet minimumsavdrag	87 059	114 637	158 309	174 253	190 138
Nytt låneopptak	601 874	988 374	919 690	772 099	643 926
Lånegjeld pr 31.12.	4 407 458	5 231 197	5 944 130	6 495 179	6 900 236
Totale avdragsutgifter eks startlån og lån selvfinans. boliger	113 924	141 635	178 918	189 337	204 087
Totale renteutgifter eks startlån og lån selvfinans. boliger	91 010	99 661	120 091	142 046	157 690
Sum finansutgifter eks startlån og selvfinan. boliger	204 934	241 296	299 009	331 383	361 777
Netto finansinntekter, eks startlån	3 087	3 547	4 514	5 643	6 211
Netto finans før tilskudd	201 847	237 750	294 495	325 739	355 566
Investeringsstilskudd/rentekompensasjon	5 400	5 400	5 557	5 557	5 557
Bidrag kalkulatoriske renter og avskrivninger VAR	61 012	77 587	92 927	109 868	127 314
Netto finansutgifter - eks startlån og selvfinansierende boliger etter tilskudd	135 435	154 763	196 011	210 315	222 695

Samlet gjeld i tabellen ovenfor fordeler seg på ordinære investeringer og ulike selvkostområder som det fremgår av diagram under:



Ovenstående tabell og diagram viser at kommunen ved utgangen av planperioden vil ha en samlet lånegjeld på 6,9 mrd kr en økning på 56 prosent i planperioden, fra 4,4 mrd kr i 2018. Netto finansutgifter før tilskudd øker anslagsvis fra 202 mill kr i 2018 til 358 mill kr i 2022. Som diagrammet viser, vil investeringer på VAR-området øke betydelig i perioden. Dette medfører også en vesentlig økning av kalkulatoriske renter og avskrivninger i planperioden, noe som gjør at netto finans eks startlån og selvfinansierende boliger etter tilskudd øker i noe mindre grad, fra 135 mill kr i 2018 til 223 mill kr i 2022.

Det er imidlertid verdt å bemerke at økningen i netto finans utgjør hele 64,5 prosent i planperioden. En så stor økning i finans vil måtte få effekt for tilgjengelige midler til øvrig drift.

Den store veksten i investeringene på selvkostområdene får effekt for gebyrene på området, jfr nærmere omtale under kapitlet kommunaltekniske tjenester.

Kommunal garanti – depositum til boliger

Kommunen kan stille depositumsgaranti ved leie av bolig, for personer som er i en vanskelig situasjon. De siste årene har det vært en stor økning i antall garantier. Det har sammenheng med økte leiepriser på det private markedet slik at hver garanti er høyere enn før. Med økte leiepriser er det også flere enn tidligere som har behov for bistand for kommunal garanti, da de ikke har midler til kontantdepositum selv. I tillegg må vi ta høyde for befolkningsveksten i kommunen som har vært svært stor de siste år, noe som gir en markant økning i antall leide boliger. Vedtatt maksimal totalramme for depositumsgarantier på 2 mill kr har ligget uendret i mange år, og tapene på disse garantiene har vært ubetydelige. Rådmannen ser at det nå er et stort behov for å øke rammen, og anbefaler derfor at maks ramme for depositumsgarantier settes til 4 mill kr.

Kommunens renteeksponering

Kommunen er eksponert for renteendringer på flere områder. Innenfor finansområdet er lånekostnadene påvirket av utviklingen i rentene på utgiftssiden. På inntektssiden er renteinntekter fra bankinnskudd, rentekompensasjon fra husbanken og kalkulatoriske

renter fra selvkostområdene påvirket av renteutviklingen. I tillegg er kommunens pensjonskostnader påvirket av utviklingen i rentemarkedet.

Sammenlignet med andre kommuner har Ullensaker kommune en høy lånegjeld. Dette er tilfelle om man ser på utviklingen i brutto lånegjeld, eller om man ser på utvikling av netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter, samt gjeld i forhold til innbyggertall.

Om lag 36 % av låneporteføljen er finansiert med sertifikatlån. Dette er lån med kort løpetid som kan utgjøre en viss risiko mht løpende tilgang på kapital for refinansieringer. I tillegg vil det være en usikkerhet knyttet til hvilke rentenivåer man løpende kan refinansiere lånene til (Nibor +/- flytende margin). Marginen er ikke mulig å rentesikre, denne fastsettes fortløpende av markedet.

Dersom en kommune har en gjeldsgrad på over 100 prosent (av brutto driftsinntekter), og en portefølje hvor over 1/3 av lånene er sertifikatlån (løpetid under 12 mnd), ønsker Kommunalbanken kun å tilby lån med mellomlang og lang løpetid.

Kommunalbanken gir derfor pr i dag ikke tilbud til Ullensaker på lån med sertifikatvilkår.

Rådmannen vurderer kontinuerlig markedet med tanke på tilpasning av porteføljen for å redusere risiko, og det arbeides kontinuerlig for å tilpasse låneporteføljen til gjeldende forutsetninger i markedet. Andelen sertifikatlån er derfor i 2018 redusert løpende, og det jobbes mot å komme i posisjon slik at alle aktører deltar på våre konkurranser ved refinansiering.

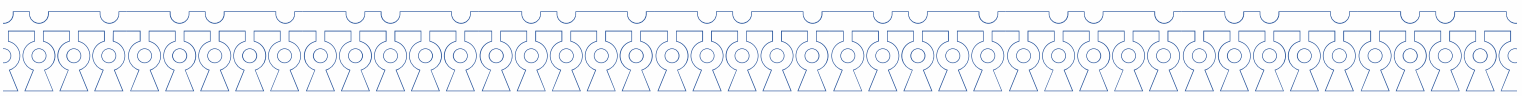
3.2 Investeringer 2019 – 2022

3.2.1 Investeringer - behov og nivå

Rådmannen legger frem et investeringsbudsjett for perioden 2019-2022, med en samlet investeringsramme på 3,523 mill kr, sett bort fra lån til utlån (startlån). Dette tilsvarer et gjennomsnittlig investeringsnivå på 880 mill kr pr år i perioden. Til tross for et høyt investeringsnivå har rådmannen lagt vekt på å begrense investeringer til tiltak som anses nødvendige for å ivareta tjenesteproduksjonen og opprettholde og utvikle infrastrukturen i en situasjon med høy befolkningsvekst.

Som vekstkommune med fortsatt behov for investeringer i nye og fremtidsrettede formålsbygg, har store investeringer i helsebygg, skoler og barnehager bidratt til at lånegjelden har økt mer enn driftsinntektene. Investeringsstakten er krevende og vil kreve stram prioritering og mer areal- og kostnadseffektive løsninger.

Bygging av Ullensaker svømmehall har tidligere ligget inne i kommunens investeringsbudsjett. Ullensaker svømmehall er opprettet som kommunalt foretak (KF) og investeringen er derfor tatt ut av kommunens investeringsbudsjett og ligger i Ullensaker svømmehall KF sitt budsjett.



Pågående investeringsprosjekter

Flere av de større investeringsprosjektene som pågår i 2018 vil strekke seg inn i 2019-2022, noe som medfører at betydelige investeringsmidler er bundet opp før budsjett for 2019/ økonomiplan 2019-2022 legges frem til politisk behandling. Dette framgår av følgende tabell:

Investeringsprosjekter (tall i hele 1000)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Inventar og utstyr helsebygg	1 000	1 000	1 000	0
Velferdsteknologi	4 000	0	0	0
Regulering Nordkisa gml. Skole	370	0	0	0
Høyspentkabel Gjestad	15 000	0	0	0
Total rehabilitering av uteanlegg Åreppen SFO	500	1 500	1 500	0
Kverndalen omsorgsboliger inkl. inventar * (Tidligere Helgebostad)	5 000	31 850	0	0
Gjestad 2066	1 783	45 000	45 000	0
Ombygging/nybygg Maurstien *	20 000	20 000	6 397	0
Kløfta barnehage - utredning + utbygging	40 000	25 000	0	0
Algarheim ny skole	187 000	143 000	49 474	0
Tillbygg Bakke Vesong inkl. infrastruktur	33 631	65 000	40 000	61 000
Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	10 000	64 100	0	0
Utvivelse gravlund Hovin og Ullensaker	20 000	25 500	500	0
Portefølje Veg-anlegg	10 776	5 075	0	0
Forskuttering GSV Nordkisa - Hauerseier**	10 000	34 000	0	0
Aksjon skoleveg prosjekter (Portefølje - Årlig)	1 500	1 500	1 500	1 500
Infrastruktur Gystadmarka vei **	68 000	2 000	0	0
Forsterkninger veger/asfalt (Portefølje - Årlig)	7 000	10 000	10 000	10 000
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler (Veg) (Portefølje - Årlig)	2 300	2 500	1 950	1 650
Gystadmarka Park og grønt og overvannshåndtering	30 000	10 000	5 000	0
Overføring Kløfta -Frogner	55 000	11 784	22 000	0
Overføring Kløfta - Jessheim avløp	2 492	33 000	24 000	0
Tiltak reservevann	38 000	15 500	15 500	21 000
Utvivelse Gardermoen renseanlegg	3 000	10 000	150 000	250 000
VA-anlegg Skogmo-Gardermoen RA (GRA)	100 000	13 485	0	0
Vannledning Jessheim Nord - Hauerseier	30 000	2 000	0	0
Jessheim Sørøst - hovedvannledning	1 500	23 000	20 000	0
SUM	697 852	595 794	393 821	345 150

* Investeringer i boliger til vanskeligstilte samt omsorgsboliger og sykehjemsplasser finansieres delvis av tilskudd

** Kommunen forskutterer utgifter forbundet med gang- og sykkelvei og infrastruktur Gystadmarka. Dette er utgifter kommunen helt eller delvis vil få tilbake på et senere tidspunkt

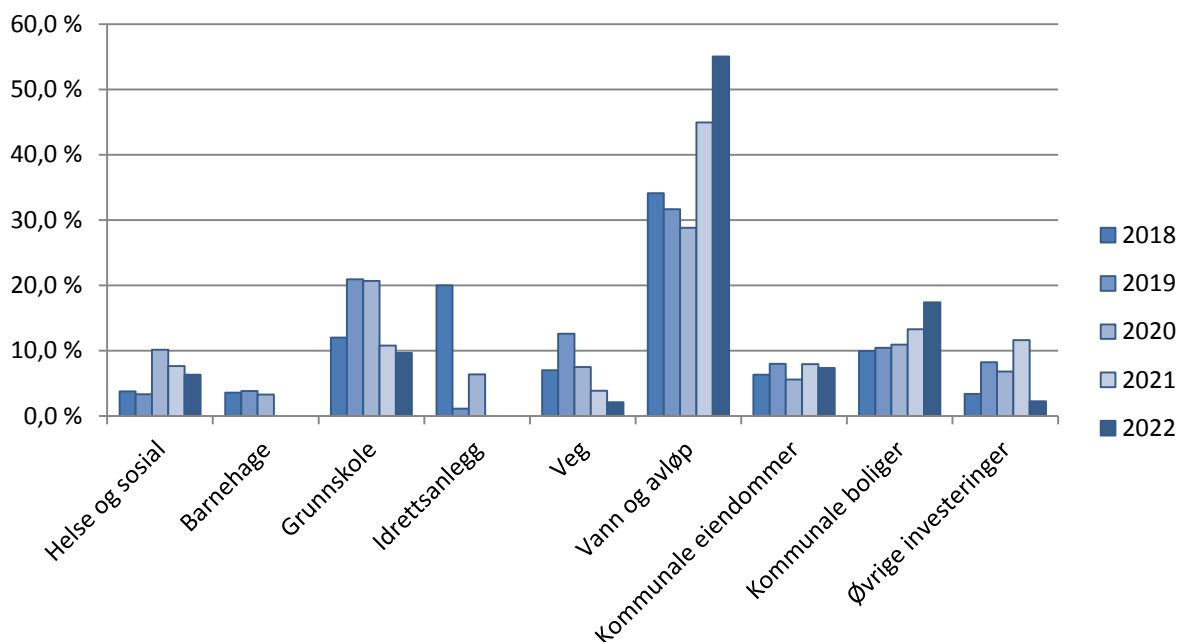
I tillegg til tabellen over som viser investeringer som pågår i 2018 og vil strekke seg inn i økonomiplanperioden (697,9 mill kr), vil det også være behov for nye investeringer, som ikke er påbegynt enda, i 2019 (356,2 mill kr). Totalt investeringsbehov i 2019 er 1,054 mill kr.

Tabell nedenfor viser fordeling mellom ordinære prosjekter og selvfinansierende prosjekter i økonomiplanperioden.

(Tall i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022	Totalt
Sum Selvfinansierende VARV	333 702	289 896	372 670	348 270	1 344 538
Sum Selvfinansierende boliger	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Sum Selvfinansierende prosjekter	433 702	389 896	472 670	448 270	1 744 538
Sum ordinære investeringer	620 365	616 155	356 936	184 745	1 778 201
Sum investeringer	1 054 067	1 006 051	829 606	633 015	3 522 739

Prioriterte prosjekter og behov

Figuren på neste side viser prosentvis fordeling av investeringsbudsjettet på de ulike investeringsområdene for perioden 2018 – 2022:



Figuren viser at investeringene innenfor vann og avløp er sterkt prioritert i økonomiplanperioden og utgjør 31,7 % av investeringsbudsjettet for 2019, mens hele 55 % i 2022. Det dreier seg spesielt om vekstrelaterte investeringer på vann og avløp, blant annet bygging av nytt vannverk, samt økning i kapasiteten på ledningsnett for å imøtekomme befolkningsveksten og nye utbyggingsområder. Samtidig er oppgradering av eldre anlegg ikke ubetydelig. Dette er nødvendig for å sikre langsiktig leveranse av vann med god kvalitet som holder tritt med en økende befolkning. Innenfor økonomiplanperioden planlegges en kapasitetsøkning ved Gardermoen renseanlegg, ny ringledning mellom Jessheim og Gardermoen, samt VA investeringer i området Jessheim Sørøst.

Det er økt fokus på å styrke botilbudet innenfor helsesektoren, hvor det er pågående investeringer i botilbud til utviklingshemmede, samt innenfor rusomsorgen. Det er et stort behov for boliger med omsorgstjenester som i dag løses ved kjøp av plasser. Innenfor bolig med bistand er det en økning i behov blant eksisterende brukere som vil kreve andre eller mer omfattende tjenester enn tidligere, noe som medfører etablering av nye tiltak.

Begrepet «Gjestad 2066» er uttrykk for en langsiktig dreining som bl.a. betyr endring fra ensidig satsning på sykehjemsplasser for å møte fremtidig vekst til boliger med heldøgnsomsorg. Det er igangsatt utredningsarbeid for å vurdere utviklingsmulighetene rundt Gjestadområdet. Utviklingspotensialet ved de to øvrige bo- og behandlingssentrene i kommunen skal også utredes for å se potensialet og tilbudet i et helhetlig perspektiv. Utredningsarbeidet vil antatt resultere i betydelig investeringsbehov som synliggjøres gjennom avsetninger lenger ut i perioden.

Skolekapasiteten i kommunen økes videre i planperioden for å imøtekomme elevveksten. Ny barneskole på Algarheim skal stå klar til bruk ved skolestart høsten 2020/2021. Behovet for utvidelse av skolene Bakke og Vesong gjør seg også gjeldende. Det er avsatt midler i hele økonomiplanperioden til kapasitetsutvidelse. Det er i tillegg avsatt midler til bygging av 10-avdelings barnehage på Kløfta, med ferdigstilling i 2020.

3.2.2 Investeringsforslag

Investeringsrammen fordelt på formål framgår av nedenstående tabell:

Investeringsramme 2019-2022 fordelt på investeringsområde (Tall i hele 1000)	Forslag budsjett 2019	Forslag budsjett 2020	Forslag budsjett 2021	Forslag budsjett 2022	Forslag ØP 2019-2022
Helse og sosial	6 000	2 000	2 000	0	10 000
Utbygging bolig/institusjon og helsebygg	28 783	99 850	61 397	40 000	230 030
Utbygging barnehage	40 000	33 000	0	0	73 000
Utbygging grunnskole	220 631	208 000	89 474	61 000	579 105
Utbygging idrettsanlegg	10 000	64 100	0	0	74 100
Utbygging øvrige anlegg	44 510	47 880	82 715	2 145	177 250
Selvfinansierende boliger	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Veg	132 476	75 075	31 950	13 150	252 651
Vann og avløp	333 702	289 896	372 670	348 270	1 344 538
Investering i eksisterende anlegg (KOMEI)	94 045	65 850	75 750	56 500	292 145
Kultur	1 650	3 750	1 250	1 250	7 900
Øvrige enheter	20 370	5 000	0	0	25 370
Egenkapitaltilskudd KLP	4 500	4 750	5 000	5 300	19 550
IKT og digitalisering	12 000	6 500	7 000	5 000	30 500
Investering kirkeformål	5 400	400	400	400	6 600
Brutto investeringer	1 054 067	1 006 051	829 606	633 015	3 522 739
+ utlån fra Husbanken (startlån)	75 000	75 000	75 000	75 000	300 000
Brutto finansierungsbehov	1 129 067	1 081 051	904 606	708 015	3 822 739
- Egenfinansiering / mva komp	-122 013	-122 201	-70 307	-35 809	-350 330
- Tilskudd	-43 680	-64 160	-87 200	-53 280	-248 320
Brutto lånebehov inkl. startlån	963 374	894 690	747 099	618 926	3 224 089
- innlån fra Husbanken (startlån)	-75 000	-75 000	-75 000	-75 000	-300 000
- lån til selvfinansierende boliger og VARV prosjekter	-393 702	-349 896	-432 670	-408 270	-1 584 538
Sum lånefinansiering eks. selvfinansierende prosjekter	494 672	469 794	239 429	135 656	1 339 551

3.2.3 Finansiering

Merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer føres direkte i investeringsregnskapet, og brukes i sin helhet til finansiering av årets investeringer.

Med unntak av midler som er reservert til særskilte formål i henhold til lov, forskrift eller avtale med giver regnes alle midler i investeringsregnskapet som frie. All tilgang på frie midler i investeringsregnskapet vil således anses som felles finansiering av investeringsporteføljen. Tabellen ovenfor viser hvordan investeringsporteføljen er tenkt finansiert hvert enkelt år i planperioden. Finansieringskildene er derfor ut fra ovenstående ikke knyttet til spesifikke prosjekter. Investeringer i vann- og avløpsanlegg dekkes av de kommunale vann- og avløpsgebyrene og belaster ikke kommunekassen.

For selvfinansierende boligprosjekter forutsettes renter og avdrag dekket i boligregnskapet. Det er lagt inn et behov på 100 mill kr pr år i planperioden, hvor om lag 15 mill kr anslås finansiert av investeringstilskudd fra Husbanken (15 %). Utlån av midler fra Husbanken er en del av investeringsbudsjettet. I KST 12.12.17 PS 105/17 ble låneramme for opptak av lån til startlån økt fra 50 mill kr til 75 mill kr. I vedtaket bestemmes også at 25 mill kr av rammen skal benyttes til utkjøp av kommunale utleieboliger, resterende ramme kan benyttes til kjøp av andre boliger.

3.2.4 Økonomiske konsekvenser

Finansutgifter

For beskrivelse av investeringsplanens innvirkning på kommunens finansutgifter vises det til kapittel 3.1.6.

Driftsutgifter

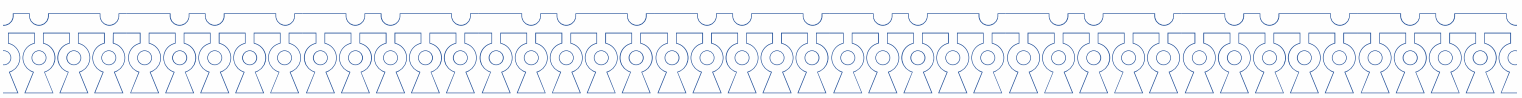
Det legges i økonomiplanperioden opp til fortsatt betydelige investeringer i kommunale formålsbygg. Omsorgsboliger med heldøgnsbemanning, barnehage og skoleutvidelser

realiseres i perioden. Overtakelse av ny bygningsmasse i planperioden vil få økonomiske konsekvenser for driftsbudsjettet. Økte utgifter ved overtagelse av nye bygg ivaretas gjennom beregnet økning i demografikostnader (beregnet kostnad pr innbygger kombinert med forventet befolkningsvekst) for de enkelte tjenesteområdene. En økt andel kostnader låses etter hvert som OPS byggene ferdigstille, for å ta høyde for driftsavtalene på disse byggene.

Prosjektkostnader

I prinsippet skal det gjennomføres forprosjekter med kostnadsoverslag og framdriftsplan for alle større investeringsprosjekter, før de tallfestes i budsjett og økonomiplan. For enkelte prosjekter hvor forprosjektering ennå ikke er gjennomført, er det i investeringsprogrammet foreslått avsetninger. For enkeltprosjekter kan det tidligere være fattet vedtak om iverksettelse, eller det kommer som en direkte følge av tidligere vedtatte prosjekter, hvor kostnadsoverslag er utarbeidet. Her vil kostnader innarbeides direkte i investeringsprogrammet.

Direkte prosjektarbeid fra kommunens egne medarbeidere skal belastes investeringsprosjektene. I budsjettgrunnlaget for 2019-2022 ligger disse lønnskostnadene inne i kalkylene som er benyttet som grunnlag for bevilgningene/avsetningene.



4 Formannskapetets ansvarsområder

4.1 Overordnet for Formannskapet

Formannskapet har ansvaret for samfunnsutvikling, strategisk og fysisk planlegging og stabene. I tillegg har utvalget ansvar for felles budsjettområder som Politiske styringsorganer, diverse tilskuddsordninger, IKS'er og andre kommunale samarbeid og sentrale reserver, samt stabsfunksjoner. Nedenfor er en spesifisering over hvilke enheter som ligger innunder politikkområdet og hvilke tjenester de har ansvar for.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Plansak, byggesak og oppmåling	Plansaksbehandling	Plan og næring, Areal og landbruk
	Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser	
	Kart og oppmåling	
	Eierseksjonering	
Kommunal næringsforvaltning	Landbruk	Areal og landbruk
	Næring	Plan og næring
Styring og kontroll	Kontroll og revisjon	Tilskudd kommunale samarbeid mv.
	Politisk styring	Politiske styringsorganer
Administrasjon	Administrasjon	Arkiv- og dokumentsenter
		Kommunikasjon og service
		Innovasjon og digitalisering
		Personal og organisasjonsutvikling
		Økonomi
		Kantine og kiosk
		Rådmannens stab
		Kommunaldirektør stab og adm
		IKT
		Tilskudd kommunale samarbeid mv.
Kirke	Den norske kirke	Tilskudd kommunale samarbeid mv.
	Andre religiøse formål	

De overordnede målene satt i styringskortet er omtalt i eget kapittel. Resultatmålene for de enkelte enhetene vil bli presentert i virksomhetsplanene.

4.2 Utfordringsbildet

Formannskapetets utfordringsbilde er først og fremst relatert til overordnede problemstillinger knyttet til befolkningsvekstens utfordringer og muligheter. Ullensaker er allerede blant de mest kostnadseffektive kommunene i landet, men ønsker økt kvaliteten på tjenestene. Dette er en utfordring når en samtidig skal håndtere vekst, noe som vil kreve ytterligere effektivisering og nye løsninger. Det er igangsatt et effektiviseringsprosjekt med støtte fra ekstern rådgiver, for å se på muligheten for ytterligere effektiviseringer. Dette arbeidet forventes avsluttet i løpet av første halvår 2019.

4.3 Strategi og satsningsområder

Innenfor hovedutvalgsområde Formannskapet blir tre sentrale satsingsområder løftet fram i økonomiplanperioden med formål å levere gode tjenester og håndtere volumvekst:

By- og sentrumsutvikling

- Møtesteder og møteplasser for alle aldre
- Utvikling av rådhusplassen
- Styrking av kulturtilbud og aktiviteter
- Økt fokus på folkehelse i et planperspektiv

Innbyggeren som ressurs

- Digitale innbyggertjenester
- Forenkling (enkelt å være innbygger i Ullensaker kommune)
- Satsing på frivillighet

«Gjestad 2066»

- Prosjekt organiseres
- Løsning på kort og lengre sikt
 - Dreining fra institusjon til hjemmetjeneste
 - Boliger
- Videreutvikle «smart» bydel

Satsingsområdene er nærmere omtalt i kapittel 1.3.

4.4 Oppsummert forslag budsjett 2019 for hovedutvalget

Tjenester	Justert budsjett 2018	Budsjett 2018 fremskrevet*	Forslag til justering av budsjett 2019	Rådmannens budsjettforslag 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Plansak, byggesak og oppmåling	7 667	5 736	1 500	7 236
Kommunal næringsforvaltning	12 349	10 016		10 016
Styring og kontroll	17 720	19 922	249	20 171
Administrasjon	60 428	57 645	12 879	70 525
Kirke	16 961	17 402	300	17 702
Formannskapet	115 126	110 721	14 928	125 650

Enhetenes lønnsrammer er fremskrevet med forventet lønnsvekst på 3,2 % og 2,6 % for eksternt kjøp av tjenester. Inntektene er også fremskrevet med 2,6 %. Som hovedregel har enhetene ikke fått kompensert for forventet prisvekst på varer. Det er forutsatt at endret finansieringsordning for ØRIK vil gi reduserte priser på innkjøp på tjenesteområdene.

4.5 Plansak, byggesak og oppmåling

4.5.1 Utfordringsbildet

I plan- og reguleringsaker er det nødvendig å synliggjøre de økonomiske konsekvensene for kommunen av planene som fremmes. Dette gjelder teknisk infrastruktur som veg, vann og avløpstjenester, og sosial infrastruktur som skole, barnehage, helsestasjoner, tjenester for eldre osv. Kommende investeringsbehov og driftskonsekvenser må tydeligere fram. Kommunen trenger fortløpende oppdaterte oversikter som grunnlag for dette. Strategiplaner/hovedplaner for teknisk infrastruktur, befolkningsprognoser og behovsprognoser innenfor skole og barnehage er en del av dette

Sentrale områdereguleringsplaner i 2019:

Flere komplekse områdereguleringsplaner er under utarbeidelse, og vil få sin sluttbehandling i 2019:

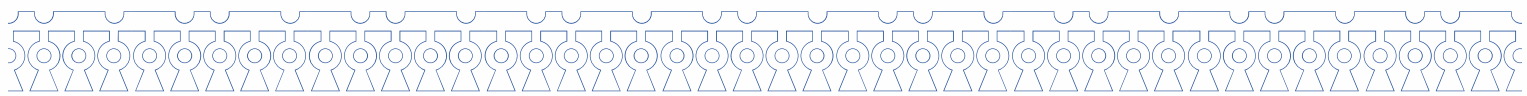
- Områdeplan for stasjonsområdet/rådhusplassen er noe skjøvet på fordi planarbeidet har sammenheng med mobilitets- og byutviklingsstrategien. Områdeplan for stasjonsområdet/rådhusplassen forventes å gjenopptas så fort mobilitets- og byutviklingsstrategien er ferdig.
- Områdeplan/planvedlikehold i Gardermoen næringspark vil være svært sentralt i 2019. Rekkefølgekravet for V23 er endret og det åpnes for at det kan inngås infrastrukturavtaler med vegvesenet. Planarbeidet for Gardermoen næringspark var tenkt i to faser og i 2019 går vi inn i andre fase:
 1. Revidere rekkefølgekravet til V23: Hensikten var å få næringsparken raskt i gang og gjøre bruk av restkapasiteten i Jessheim Nord krysset.
 2. Revidere resterende områdereguleringsplan, herunder fordelingen offentlig/private veger, bygging og drift av infrastruktur.
- Områdeplan for 3. rullebane på Gardermoen vil være sentral i 2019. Avinor står for utarbeidelse av planforslaget, men kommunen vil i dette planarbeidet ha en sentral rolle.
- Områdeplan for S5 på Jessheim (område mellom Ringvegen/Skovly og rådhuset) kan ikke igangsettes i 2019, da det ikke er ressurser til dette.

Byggetilsynet

Ullensaker er vertskommune for det interkommunale Byggetilsynet for Øvre Romerike. I 2019 må det jobbes videre med å sikre gode systemer for timefordeling mellom de ulike kommunene basert på innbyggertall da 3 kommuner kun skal ha tilsyn og tre kommuner skal ha tilsyn med oppfølging etter tilsyn.

Geodatatjenester

På geodataområdet er det potensial for å utnytte mulighetene som ligger i kart og GIS til å utarbeide analyser og prognoser som underlag i kommunes planarbeid, og for enkelte av tjenesteområdene. Det er behov for kartprogram til å visualisere utbyggings- og



reguleringsforslag bedre. Det er ikke funnet ressurser innenfor rammene til å prioritere dette.

Systemer og rutiner

Det er stadig utvikling i antall tjenester som det er mulig å tilby innbyggerne elektronisk. Ullensaker kommune har et stort potensiale på dette område når det gjelder tjenester innenfor plan- og byggesak. Høy vekst innen både næringsetablering og boligbygging gjør at det er behov for systemer som gjør kommunen i stand til å ta ut stordriftsfordeler ved sin myndighetsutøvelse, samt at det er en forventning blant kommunens brukere at flere tjenester er elektronisk tilgjengelige via internett. Som eksempel kan nevnes at et stort antall byggesøknader ikke tilfredsstiller lovens minimumskrav og datasystemene ikke er optimalisert i forhold til den store saksmengden. Gjennom å optimalisere våre rutiner og systemverktøy vil vi få bedre brukergrensesnitt, samt kunne frigi betydelige ressurser internt.

Gebyrer

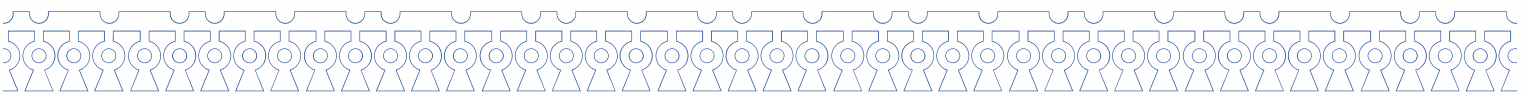
Nytt gebyrgrunnlag og regulativ for selvkostområdene innenfor Byggesak, Regulering og Oppmåling trådte i kraft i 2017. Målet var et regulativ som baserer seg på faktorer som kan relateres til mengden arbeid med de ulike sakstypene. Det er et kontinuerlig arbeid å justere satsene og arbeidet fortsetter i 2019. Det blir i budsjettet 2019 foreslått noen mindre justeringer.

Kompleksitet gir behov for seniorkompetanse

De kommende årene står kommunen ovenfor flere komplekse og sammensatte plan- og utbyggingsoppgaver. Teknisk område har behov for medarbeidere som det er høy konkurranse om i markedet. Organisasjonen har mange dyktige, unge medarbeidere. Det er samtidig en bekymringsfull mangel på seniorkompetanse. Rekruttering av seniorkompetanse, samt økt fokus på opplæring av egne ressurser vil bli et fokusområde i 2019.

4.5.2 Satsningsområder

- Holde lovpålagte saksbehandlingsfrister
- Områdereguleringsplanene for stasjonsområdet, Gardermoen næringspark og 3. rullebane
- Styrke det helhetlige perspektivet i reguleringssakene (investeringsbehov og driftskonsekvenser, kommunal og sosial infrastruktur)
- Kvalitetssystem for enhetens tjenester
- Samhandling på tvers i organisasjonen
- Styrket fokus på intern opplæring – beholde dyktige medarbeidere - utvikle seniorkompetanse
- Utvikling og felles løsning for kommunens geodatatjenester



4.6 Kommunal næringsforvaltning

4.6.1 Utfordringsbildet

Ullensaker kommune har med små ressurser økt sitt engasjement på næringsutviklingssiden.

Næringsutvikling er en viktig del av kommunens by- og stedsutviklingsarbeid. Det dreier seg om å bidra til å skape gode rammevilkår for næringsaktører og for å motivere virksomheter til aktivitet i Ullensaker kommune. Ullensaker kommune har få «kompetansebaserte» arbeidsplasser. Kompetansebaserte arbeidsplasser er viktig for å ha tiltrekningskraft på godt utdannende innbyggere som ønsker å både bo og jobbe i kommunen, og for å sikre en robust sosioøkonomisk miks i befolkningen.

Kommunen har styrket oppmerksomheten rundt lokaliseringsarbeid. På Gardermoen campus har kommunen sammen med LHL, Hemfosa og Aspelin Ramm gjennomført et forprosjekt for å se på mulighetene for å etablere et innovasjonssenter i første rekke rettet mot helserelatert teknologi. Ullensaker kommune har også vært mer aktiv mot staten i prosesser som har med desentralisering av virksomheter og tjenester å gjøre. Dette er et viktig arbeid, som har høy oppmerksomhet og prioritet, men som gjennomføres med begrensede ressurser. Arbeidet fortsetter i 2019.

Rådmannen ønsker å tilrettelegge for arbeidsplassutvikling gjennom å bidra til å etablere Business Jessheim. Dette er et kontorfellesskap for gründere og enkeltmannsforetak som ønsker samlokalisering med de synergier det gir. Business Jessheim skal lokaliseres til sentrum og er også et positivt byutviklingstiltak. Det er foreslått 0,5 mill kr til dette i 2019.

I 2018 er det gjort en kartlegging av bredbåndsdekningen i kommunen og det er mange næringsaktører (særlig bønder) som har veldig dårlig eller ingen bredbåndsdekning. For å få på plass bedre bredbåndsdekning er det behov for et toåring prosjekt som vil gi bredbåndsdekning til de aller fleste innbyggere. Dette vil kreve en bevilgning på kr 0,5 mill kr i 2019, under forutsetning om fylkeskommunal støtte. Rådmannen har imidlertid ikke funnet rom for dette i budsjettet.

Landbruket er fortsatt en betydelig næring i Ullensaker.

4.7 Styring og kontroll

Tjenesteområdet styring og kontroll omfatter budsjett for Politiske styringsorganer, revisjon og kontrollutvalgets sekretariat.

Fra 1. januar 2018 overtok kommunene vigselsmyndigheten i Norge fra domstolene. I KST sak 91/17 (07.11.2017) ble det vedtatt retningslinjer for borgerlige vigsler i Ullensaker kommune gjeldende fra 01.01.18. Det kreves ikke gebyr fra kommunen for vigsler på rådhuset og Herredshuset i arbeidstiden. For vigsler på andre steder og etter arbeidstid kreves gebyr (punkt 8 i vedtaket). Basert på en evaluering av ordningen høsten 2018 foreslår rådmannen justering av retningslinjene for at prising for vigslene utenfor arbeidstid fremkommer mer tydelig.

Forslag til nytt punkt 8:

For vigsler som beskrevet i punkt 7 skal det kreves gebyr til dekning av kommunens kostnader.

- a. For vigsler etter klokken 15 betales et gebyr på kr 500,-. I tillegg faktureres overtidslønn dersom dette påløper.*
- b. For vigsler etter klokken 15 på andre steder enn på rådhuset eller Herredshuset faktureres reiseutgifter dersom dette påløper.*

4.8 Administrasjon

Tjenestekområdet administrasjon omfatter enhetene Personal og organisasjonsutvikling, Økonomienheten, Kommunikasjon og service, Arkiv- og dokumentsender, Innovasjon og digitalisering, Rådmannens stab, Kantine og kiosk, sentrale reserver og IKT utgifter.

Personal og organisasjonsutvikling

Personal og organisasjonsenheten har ansvar for sentrale støttefunksjoner som bl.a. personalforvaltning, lønn og opplæring. Enheten yter stab-/støttetjenester til kommunens enheter og overordnet ledergruppe. Flere større fellesutgifter er lagt til enhetens budsjett som bl.a. kommunens lærlingeordning, bedriftshelsetjeneste, kompetanseutvikling og velferdstiltak med videre. Enheten lønner hovedverneombudet, samt hovedtillitsvalgte som har innvilget frikjøpt tid jf bestemmelsene i Hovedavtalen, innen enhetens budsjettrammer.

Utover ordinær fremskriving av budsjettrammen for 2019 er rammen redusert med 0,2 mill kr som er overført til enhet for kommunaldirektør for organisasjon og utvikling.

Enhetens hovedutfordring er, parallelt med ivaretagelsen av en rekke driftsoppgaver som øker i omfang, å være pådriver for å videreutvikle en moderne personalfunksjon for kommunens mange ansatte og fronttjeneste i forhold til kommunens innbyggere og andre.

For 2019 ønsker rådmannen fortsatt å ha et høyt fokus på en helhetlig ledelses- og organisasjonsutvikling for Ullensaker kommune. I tillegg til dette arbeides det med e-læring, heltidskultur, digitalisering, effektivisering, arbeidstidsordninger for ansatte i turnus og skoler, flere menn i offentlig sektor, omdømme- og kulturbygging med videre.

Det er en anbefaling fra KS sentralt at antall lærlingeplasser i kommunene skal være én lærling pr 1000 innbygger. Dette tilsier ca 38 lærlinger for Ullensaker, et mål som ser ut til å bli innfridd i 2019. Satsing på lærlinger er et viktig bidrag i folkehelsearbeidet blant unge. Ullensaker kommune er som en av 6 kommuner på landsbasis med i et 3-årig forsøksprosjekt med å sysselsette unge uføre under 30 år. Formålet med prosjektet å se om kommunal sektor klarer etablere flere arbeidsplasser og/eller et kvalitativt bedre arbeidstilbud for unge uføre enn det NAV gjør pr i dag. Personal- og organisasjonsenheten har prosjektlederansvar i prosjektet som løper ut 2020. Det mottas et årlig driftstilskudd på 1,55 mill kr i prosjektperioden som kan benyttes til drift og eventuell bonuslønn til deltakerne i prosjektet. Pr oktober 2018 er det 9 aktive deltakere i prosjektet.

Økonomienheten

Økonomienheten har ansvar for kommunens regnskap, skatt/skatteregnskap, innkreving av utestående krav, budsjettering og rapportering, finansforvaltning, analyser og utredninger, økonomisk rådgivning, innkjøp, internkontrollsystemer på økonomiområdet. Enheten fører også regnskap for Øvre Romerike Brann og Redning IKS, Romerike Revisjon IKS, Ullensaker Kirkelige Fellesråd, Øvre Romerike Utvikling og Univann.

Enhetens ramme ble i 2018 redusert med en stilling (4 mnds effekt i 2018), til finansiering av andre stillinger. For 2019 gis dette helårseffekt med kr 0,625 mill kr som overføres til enhet for kommunaldirektør for organisasjon og utvikling.

Øvre Romerike Innkjøpssamarbeid (ØRIK) er organisert som et vertskommune-samarbeid med Ullensaker som vertskommune organisert som en del av økonomienheten. ØRIK har tidligere vært 100 % finansiert av provisjonsordninger, og det har ikke vært aktuelt med direkte tilskudd fra kommunene. Ved inngåelse av nye rammeavtaler avtales det ikke lenger provisjon fra leverandør til ØRIK, noe som vil gi reduserte priser på produktene det inngås avtale på. Dette vil samtidig medføre at ØRIK fra 2019 må finansieres med tilskudd fra deltakerkommunene. I henhold til ØRIK's budsjett er det lagt inn 1,56 mill kr i tilskudd fra Ullensaker kommune for 2019. Tilsvarende er det lagt inn besparelse på tjenesteområdene ved at det ikke er justert for prisvekst.

Enheten har med dagens ansvarsområder ca 95 % av budsjettet bundet opp i lønn til fast ansatte så det vil være begrenset rom for ytterligere kutt uten at det har ytterligere effekt på bemanning.

Kommunikasjon og service/Arkiv- og dokumentcenter

I 2018 var disse funksjonene samlet i enhet Kommunikasjon og samfunn. Enhetens avdelinger og funksjoner omfatter dokumentcenter, servicetorg, politisk sekretariat, beredskap, kvalitetssystem, kommunikasjon. Enhetens mål er at det skal være enkelt å være innbygger i Ullensaker. Fra 2019 blir dokumentcenter og arkiv en egen enhet.

Budsjettrammen til enheten Arkiv- og dokumentcenter styrkes med 0,8 mill kr. Styrkingen skal dekke nødvendig prosjektlederstilling til gjennomføring av oppgradering/skifte av dagens saks-/arkivsystem og opprettelse av ny enhet for dokumentcenter og arkiv.

For å finansiere ny enhet for kommunaldirektør for organisasjon og utvikling overføres 0,3 mill kr fra Kommunikasjon og service sin ramme.

Hovedfokus for 2018 videreføres i 2019 med økt tilgjengelighet og digitalisering, å bidra til bærekraftig vekst, og utbedring av elektronisk sak- og arkivsystem.

Innovasjon og digitalisering

Gjennom gode prosesser, innbygger- og ansattinvolvering, bruk av relevante metodikker og tilgjengeliggjøring av teknologi skal enheten Innovasjon og digitalisering bidra til å skape smarte løsninger og gode tjenester for innbyggere og næringsliv. Enheten består i dag av fem ressurser organisert som en intern rådgivningsenhet med kompetanse innen

innovasjon, tjenestedesign, forretningsutvikling, prosessdesign, endringsledelse, digitalisering og strategi. I samarbeid med kommunens ansatte, innbyggere, næringsliv, frivillighet og andre interessenter er målet å skape helhetlige og friksjonsfrie kommunale tjenester.

Enheten vil i 2019 bistå ved innføringen av flere større digitaliseringsprosjekter (sak/arkiv, Office365 mfl.), bistå med relevante utredninger innen fagområdet, samt aktivt arbeide ut mot innbyggere og næringsliv for å identifisere og utvikle de gode tjenestene.

Det skal være enkelt å være innbygger i Ullensaker kommune. I kommunenes fremtidige tjenesteleveranse er det forventet at innbyggerne i større grad betjener seg selv gjennom tilrettelagte digitale løsninger. For å dekke faktiske behov skal eksisterende og nye tjenester utvikles i tett samarbeid med innbyggere og næringsliv. Gjennom utvidet samskaping og samarbeid med frivilligheten ønsker Ullensaker å tenke nytt på hvem som leverer innbyggertjenester og måten disse tjenestene leveres på. Det er i budsjett 2019 avsatt 2 mill kr som vil benyttes til utvikling og innføring av nye løsninger, systemanskaffelser og andre tiltak knyttet til kommunens spesifikke behov innen tjenesteinnovasjon og effektivisering.

Kommunaldirektør organisasjon og utvikling

Budsjettområdet omfatter lønn til kommunaldirektør og diverse felles utgifter og satsinger. Stilling som kommunaldirektør for organisasjon og utvikling ble opprettet i 2018 og finansiert ved overføring av vakant stilling på økonomienheten. Manglende finansiering av helårseffekten dekkes med 0,625 mill kr fra Økonomienheten, 0,3 mill kr fra Kommunikasjon og service og 0,2 mill kr fra Personal og organisasjonsutvikling.

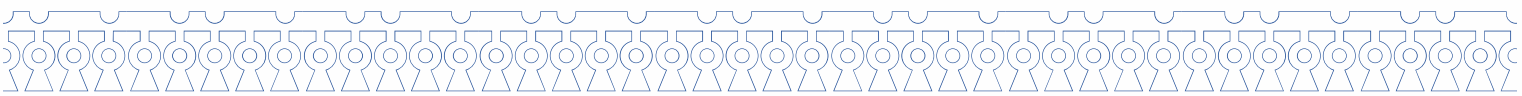
For 2019 foreslås ytterligere styrking med 0,3 mill kr for nødvendig utskifting av PC'er som er for gamle til å oppgraderes i forhold til nye systemer.

Et av de tre strategiske satsingsområdene for kommunen de kommende år er «Gjestad 2066». Rådmannen ønsker å avsette 1 mill kr i 2019 for oppstart og videre planlegging av prosjektet. Midlene avsettes på dette budsjettområdet inntil videre fremdrift er klar. Prosjektet «Gjestad 2066» er ellers nærmere omtalt under kapittel 1.3 Fokusområder i økonomiplanperioden og 7 Hovedutvalg for helse og sosial.

Sentrale reserver

Budsjettområdet omhandler utgifter til pensjon, forsikringer, samt overheadinntekter fra de selvfinansierende enhetene.

Pensjon består av forventet premieavvik for KLP og SPK i 2019, amortisert premieavvik for pensjonsordningene, samt terminvise pensjonsoppgjør. I beregningen av disponible midler til pensjonspremie og premieavvik for 2019 er det lagt til grunn noe mer offensive forutsetninger enn tidligere år. Som følge av dette er det beregnet at pensjonsutgiftene blir ca 10 mill kr lavere i 2019 enn i 2018. Av dette er 7 mill kr brukt i rådmannens budsjettsaldering og omfordelt til andre områder.



Resterende foreslås brukt til å dekke et planlagt kutt i konsulentbruk på 3 mill kr som ble vedtatt i 2018 budsjettet. Det har vist seg å være svært utfordrende å kutte i konsulentutgifter på driftsbudsjettet da mye av konsulentbruken er på investeringssiden og på områder i drift hvor kommunen ikke innehar nødvendig kompetanse eller kapasitet, for eksempel kjøp av plasser, private hjemmetjenester osv innenfor helse, andre vikartjenester, nødvendige laboratorietjenester osv. I tillegg konsulenttjenester i forbindelse med eksempelvis arbeidet med 3. rullebane og ulike utredninger i forbindelse med rullering av kommuneplanen..

Budsjettområdet omfatter også avsetning til diverse tilskudd av veldedighetsmessig karakter som disponeres av FSK på ca 0,2 mill kr (FSK's reserve). Noen typer tilskudd for bl.a. påskjønnelser/bragder administreres av HTIK. Det er igangsatt et arbeid som vil se på om det kan være hensiktsmessig å samordne disse avsetningene. Rådmannen vil komme tilbake med egen sak om dette.

Området omfatter også en pott som disponeres etter fullmakt av ordfører på 0,1 mill kr til mindre gaver og påskjønnelser (Ordfører's reserve). Rådmannen foreslår at fullmakten videreføres i 2019, se eget vedtakspunkt.

Både avsetning til FSK's reserve og Ordfører's reserve flyttes til ansvar Politiske styringsorganer fra 2019 siden de disponeres politisk. Dette har ikke betydning for selve myndigheten og disponeringen av midlene.

Digitale Gardermoen (DGI)/IKT

Kommunens IKT utgifter er budsjettert samlet på ett budsjettområde. Budsjettet omfatter i all hovedsak kjøp av tjenester fra DGI. I tillegg kommer kommunens egne IKT-utgifter (oppslag i register, kjøp av div utstyr m.m).

Budsjettrammen for kjøp fra DGI er fremskrevet med deflator på 2,6 %. I tillegg foreslår rådmannen en økning i bidrag fra Ullensaker på 6,9 mill kr. Dette i henhold til vedtatt budsjett for DGI som var referat sak i FSK 30.10.18.

Hovedårsakene til kostnadsøkningen i DGI er som følger:

- Økte personalkostnader i forbindelse med fast ansettelse av 3 medarbeidere – tjenesteutvikling helse.
- Kostnadsøkning support- og vedlikeholdskontrakter. Opprettelse av «second site».
- Innleie av kompetanse til drift av leveranseplattformen inntil ny driftsavtale er på plass.

Diverse tilskudd m.v.

Budsjettområdet omfatter kontingenter til KS og OU fond samt tilskudd til ØRU (Øvre Romerike Utvikling) og AØR (Arbeidsgiverkontrollen på Øvre Romerike).

Budsjettet til AØR fordeles deltagerkommunene etter antall innbyggere. Som følge av at Ullensaker har hatt en større andel av veksten de siste årene har Ullensaker også fått en større andel av utgiftene. Dette er ikke kompensert i budsjettet for tilskudd til AØR de siste årene. Rådmannen foreslår at budsjettet for 2019 styrkes med 0,25 mill kr slik at det samsvarer med fordelte utgifter til Ullensaker i AØR sitt budsjett. I tillegg foreslår

rådmannen at 0,15 mill kr overføres fra diverse tilskudd til Politiske styringsorganer for møtegodtgjørelse til Ungdomsrådet.

4.9 Kirke

Kommunen yter tilskudd til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. De økonomiske forpliktelsene kommunene har til den lokale kirke følger av kirkeloven. Tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke kan kreve et årlig tilskudd fra staten og fra kommuner hvor det bor medlemmer av samfunnet. Tilskuddet skal være av en slik størrelse at det pr medlem om lag tilsvarende statens og kommunens budsjetterte utgifter til Den norske kirke pr medlem.

Kirken har i sitt budsjett (vedlagt) bedt om 0,7 mill kr til ny stilling som musiker/kirkemusiker. I tillegg ber kirken om økt bidrag til vedlikehold av sine 5 kirker på 0,3 mill kr for å kompensere for at tilsvarende utgifter måtte flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet i henhold til regnskapsregler. Rådmannen finner ikke rom for ekstra tilskudd til ny stilling, men foreslår å øke bidrag til vedlikehold på 0,3 mill kr over driftsbudsjettet mot tilsvarende reduksjon i det generelle investeringstilskuddet. Som beskrevet under investeringer får kirken i tillegg styrket investeringstilskuddet i 2019 med 5 mill kr for utbedring av tak på Ullensaker kirke.

4.10 Oppsummering FSK

Oppsummert for Formannskapetets ansvarsområder foreslår rådmannen følgende justeringer på budsjetttrammen for 2019 utover framskrivning:

Hovedutvalgsområde (beløp i hele 1000 kr)	Budsjett 2019	Enhet
PLANSAK, BYGGESAK OG OPPMÅLING	1 000	
Satsingsområde - By- og sentrumsutvikling	1 000	Plan og næring
KOMMUNAL NÆRINGSFORVALTNING	500	
Jessheim Business	500	Plan og næring
ADMINISTRASJON	12 803	
Økning tilskudd AØR	249	Økonomi
Økning tilskudd DGI	6 890	IKT
Økning tilskudd ØRIK	1 559	Økonomi
Satsingsområde - "Enkelt å være innbygger"	2 000	Innovasjon og digitalisering
Satsingsområde - Gjestad 2066 (prosjekt)	1 000	Kommunaldirektør organisasjon og utvikling
Kjøp pc'er Windows 10	305	Kommunaldirektør organisasjon og utvikling
Prosjektlederstilling sak/arkiv	800	Dokumentsenteret
Helårseffekt stilling kommunaldirektør	325	Kommunaldirektør organisasjon og utvikling
KIRKE	300	
Økning tilskudd Kirken	300	Tilskudd IKS og andre kommunale samarbeid
Totalt Formannskapet	14 928	

5 Hovedutvalgsområdet teknisk, idrett og kultur

5.1 Overordnet for hovedutvalgsområdet

Hovedutvalgsområdet teknisk, idrett og kultur (HTIK) forvalter flere tjenesteområder som er organisert i ulike enheter. Nedenfor er en spesifisering over hvilke enheter som ligger innunder politikkområdet.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Eiendomsforvaltning formålsbygg	Kommunale formålsbygg	Kommunale eiendommer, Uthbygging
Boliger	Kommunalt disponerte boliger	Selvfinansierende boliger
Kommunaltekniske tjenester	Vann	Vann, avløp, renovasjon og veg VA-Uthbygging
	Avløp	
	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l	
	Innsamling av husholdningsavfall	
	Brann og ulykkesvern	Brannvesen og Feiervesen
Samferdsel	Kommunale veier, miljø og trafiksikkerhetstiltak og parkering	Vann, avløp, renovasjon og veg
	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde - Fylkeskommunal og privat veg	
Idrett, natur og nærmiljø	Idrett	Kommunale eiendommer
	Friluftsliv	
	Rekreasjon i tettsted	
Kultur	Bibliotek	Kultur
	Kino	
	Musikk- og kulturskoler	
	Kunstformidling	
	Kulturminnevern	
	Andre kulturaktiviteter	
Administrasjon	Administrasjon	PKT stab, PKT ledelse

De overordnede målene satt i styringskortet er omtalt i eget kapittel. Resultatmålene for de enkelte enhetene vil bli presentert i virksomhetsplanene.

5.2 Utfordringsbildet

Ullensaker har en stor investeringsportefølje i teknisk og sosial infrastruktur. Det høye investeringsnivået medfører store driftskonsekvenser for det enkelte tjenesteområde og for forvaltning, drift og vedlikehold (FDV). Dette er utfordrende sett i lys av kommunens økonomiske rammer.

Nye innbyggere gir behov for flere barnehage- og skoleplasser, arenaer for fritidsaktiviteter og møteplasser i byen. Det er stort behov for å øke vann- og avløpskapasiteten. En voksende andel av befolkningen vil ha behov for helsetjenester. Dette krever forvaltning av bygg og anlegg med en helhetlig tilnærming til prioriteringer, til hvilke tjenester kommunen skal tilby, og hvordan vi skal tilby dem. Ikke minst handler dette om å koble økende behov for nye areal opp mot god og effektiv utnyttelse av eksisterende eiendomsmasse, og slik sett redusere investeringsbehovet.

Kommunen skal også selge store utviklingseiendommer. Dette arbeidet vil få stort fokus i 2019.

Det har de siste årene vært mye fokus på oppbygging av kapasitet i prosessanlegg for å sikre rent vann og avløp. Hurdalssjøen vannbehandlingsanlegg ferdigstilles i november 2018, og utvidelse av Gardermoen renseanlegg er under planlegging. Infrastrukturplan for å sikre et helhetlig grep om teknisk infrastruktur løses gjennom strategidokumenter (evt hovedplaner) innen veg, vann, avløp og overvann. Arbeidet med veg og vann pågår.

I 2019 vil bygging av ny svømmehall på Gystadmarka være sentralt. Svømmehallen skal bygges og eies av nyopprettet kommunalt foretak, Ullensaker svømmehall KF, jf KST sak 8/18. KF'et leier prosjektledelse av kommunen.

Samtidig begynner kommunen arbeidene med den tekniske infrastrukturen for de nye boligfeltene i den nye bydelen. Her skal kommunen forskuttere, og legge til rette for den videre utviklingen.

Innenfor kultur og idrett er flere store anlegg under utvikling: Idrettspark i Bakkedalen, ny flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Algarheim og svømmeanlegg på Gystadmarka. Algarheim nye skole får flotte arealer tilpasset kultur.

5.3 *Strategi og satsningsområder*

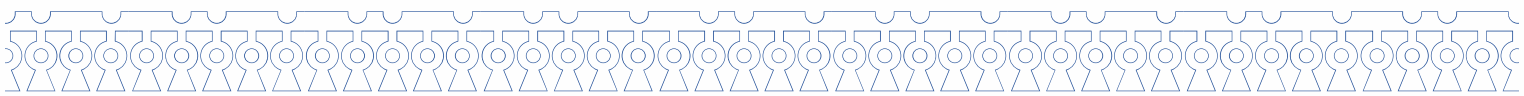
De tre satsingsområdene fra 2018 videreføres i økonomiplanperioden med formål å levere gode tjenester og håndtere volumvekst:

Strategisk fokus:

- Økt strategisk og langsiktig fokus
- Fra bolig og næring til byutvikling. Hvilke grep for å utvikle en god by?
- Tidligfaseplanlegging gjennom profesjonell eiendomsutvikling og utbygging
 - Hvordan møte investeringsbehovene?
 - Hvilke tjenester skal kommunen tilby?
- Sette driftskonsekvenser i direkte sammenheng med investeringsbehov

Håndtere volumvekst:

- Forvaltning, drift og vedlikehold: Eiendomsstrategi og vedlikeholdsstrategi
- Eiendomsutvikling og utbygging: Utnytte det vi har fullt ut, før det bygges nytt
- Mer optimal bruk av kommunens bygg til egne tjenester, og til lag og foreninger. Digitalisere, automatisere (støttesystemer) og transformasjon
- Kartlegging av bruk av bygg og anlegg



- Sambruk og flerbruk i fokus

Organisasjon:

- En organisasjon tilpasset oppgaver, kompleksitet og utfordringer.
 - All gjennomføring av investeringsprosjekt samles i en ny enhet- Prosjektkontoret.
- Gjennomgang av sentrale arbeidsprosesser

Særlige satsingsområde 2019:

- **Helhetlig eiendomsstrategi**
- **Nytt grep på investeringsprosjekter**
- **Gjestad 2066- tverrfaglig prosjekt**

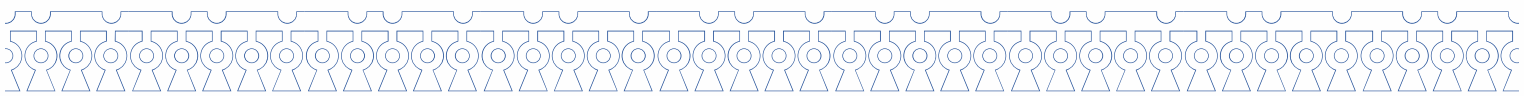
Det er behov for å sikre en dreining fra sykehjemsplasser til heldøgnsomsorg jf PS 85/18. Rådmannen foreslår 1 mill kr til dette innenfor Helse. Kommunale eiendommer skal levere lokaler som er tilpasset tjenestene, noe som fordrer et tett tverrfaglig samarbeid når prosjekter og løsninger skal utvikles og implementeres. Dette arbeidet vil skje parallelt med utarbeidelse av områdereguleringsplan for området, og innbefatter tiltak for å sikre utnyttelse av ledige areal på dagens Gjestad.

Innsparinger/Saldering

Kostnader med befolkningsveksten i 2019 er beregnet til 6,1 mill kr for enhetene i HTIK. Men som følge av begrensede midler til fordeling er det kun tildelt 2,54 mill kr. I tillegg er det tildelt 1,074 mill kr til ØRB og 110-sentralen/IUA. Det framgår av tabellen under pkt 5.4 hvordan disse midlene er fordelt. Den enkelte enhet har også omtalt hvilke midler de er tildelt, og hvilke merbehov det ikke er funnet rom til å dekke.

Følgende oppgaver er det ikke funnet rom for i budsjettet:

- Fond til snøbrøyting
- Reasfaltering av kommunale veger
- Driftsmidler til arbeid med 3. rullebane (behov 1, 0 mill kr)
- Trafikksikkerhetstiltak drift
- Utskiftning/supplering av arbeidstøy til helse 0,6 mill kr pr år
- Utskiftning/supplering av felles/flat- tøy (laken, dyne og putetrekk, o.l.) for bruk i institusjoner 0,5 mill kr pr år.
- Kulturskolen: Undervisningsressurser innen dans og kunst, samt blås/ slagverk knyttet til skolekorpsene.



5.4 Oppsummert forslag til budsjett 2018 for hovedutvalget

Tjenester	Justert budsjett 2018	Budsjett 2018 fremskrevet*	Forslag til justering av budsjett 2019	Rådmannens budsjettforslag 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Eiendomsforvaltning formålsbygg	129 500	130 108	600	130 708
Boliger	1 893			
Kommunaltekniske tjenester	23 099	23 699	1 074	24 773
Samferdsel	15 940	11 898	1 931	13 829
Idrett, natur og nærmiljø	31 956	32 380		32 380
Kultur	27 126	27 439		27 439
Administrasjon PKT	6 384	6 571		6 571
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	235 898	232 095	3 605	235 700

Enhetenes lønnsrammer er fremskrevet med forventet lønnsvekst på 3,2 % og 2,6 % for kjøp av tjenester eksternt. Inntektene er også fremskrevet med 2,6 %. Som hovedregel har enhetene ikke fått kompensert for forventet prisvekst på varer. Det er forutsatt at endret finansieringsordning for ØRIK vil gi reduserte priser på innkjøp på tjenesteområdene. Budsjettet til Komei og VARV er fremskrevet med prisvekst for varekjøp på 1,5 %.

5.5 Eiendomsforvaltning; formålsbygg

Kommunen vil i løpet av 2019 forvalte en eiendomsmasse på ca 190.000 m² BTA. Eiendomsmassen til kommunen er en kombinasjon av egneide (ca 84,4 %) og leide (ca 15,6 %) bygg.

5.5.1 Utfordringsbildet

Bygg

Kommunen vil i 2019 jobbe aktivt for å tilrettelegge for maksimal utnyttelse av eksisterende arealer fremfor å utvide med nye arealer. Dette vil kreve en annen tilnærming enn tidligere, med mål om å sikre en helhetlig og profesjonell forvaltning av eiendom. En slik profesjonalisering forutsetter en integrering av tradisjonell FDV (forvaltning, drift og vedlikehold) med utvikling av eiendom (FDVU).

I 2018 har kommunen passert 1000 søknader om leie av kommunale bygg. For 2019 forventes det en økning som følge av blant annet ferdigstillelse av nye kapasiteter tilknyttet Bakkedalen idretts- og aktivitetspark på Kløfta.

Økt bruk av bygg og endringer medfører økt behov for tilsyn og systematisk oppfølging av brannvernarbeid. Dagens ordning med flere som har ansvar for brannvernarbeid blir utfordrende å videreføre. Kommunen vil derfor i 2019 omdisponere en ressurs dedikert til å ivareta brannvern i alle kommunale bygg.

I 2019 får kommunen den første helårseffekt av faste kostnader for nye OPS og leide bygg. Sammenlignet med tidligere år vil dette medføre en betydelig reduksjon i kommunens fleksibilitet med tanke på muligheter for omprioritering av driftsmidler.

Innsparings og effektiviseringstiltak

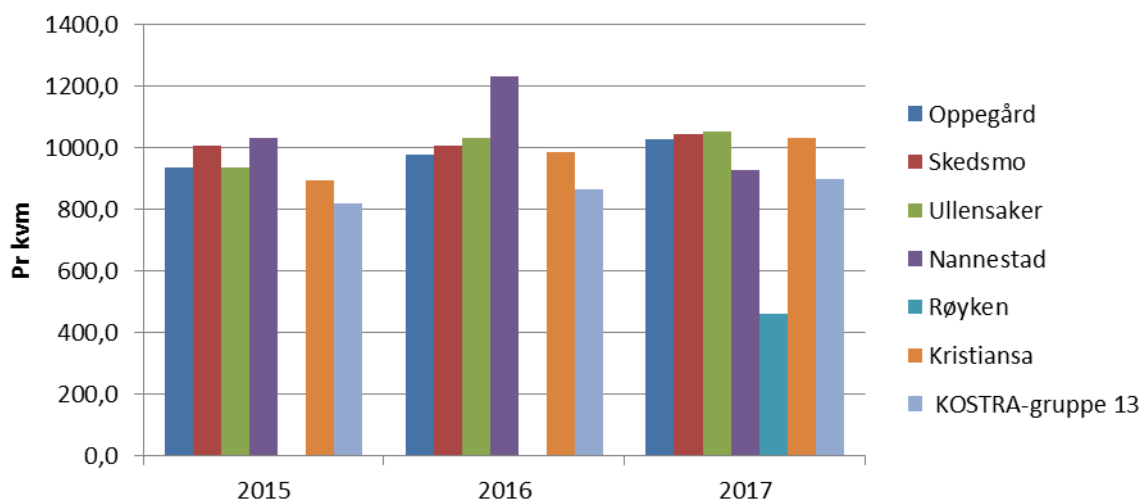
Etter en omorganisering i 2018, benyttes kommunens bygg- tekniske ressurser mer effektivt. En større andel av vedlikeholdstiltak gjennomføres nå i egen regi. Resultatet er lavere kostnader og kortere gjennomføringstid. Bruk av rammeleverandører er nå i hovedsak avgrenset til større jobber.

Nytt system for håndtering av utleie implementeres i 2019. Det er igangsatt prosess med revidering av utleiereglementet. Hensikten er å tilpasse reglementet dagens brukerstruktur og behov.

En drifts- og kostnadseffektiv eiendomsmasse er helt avgjørende for kommunens evne til å kunne yte lovpålagte tjenester til befolkningen. Derfor arbeides det systematisk for å forbedre og effektivisere arbeidsprosesser uten at dette går på bekostning av kvalitet og omfang.

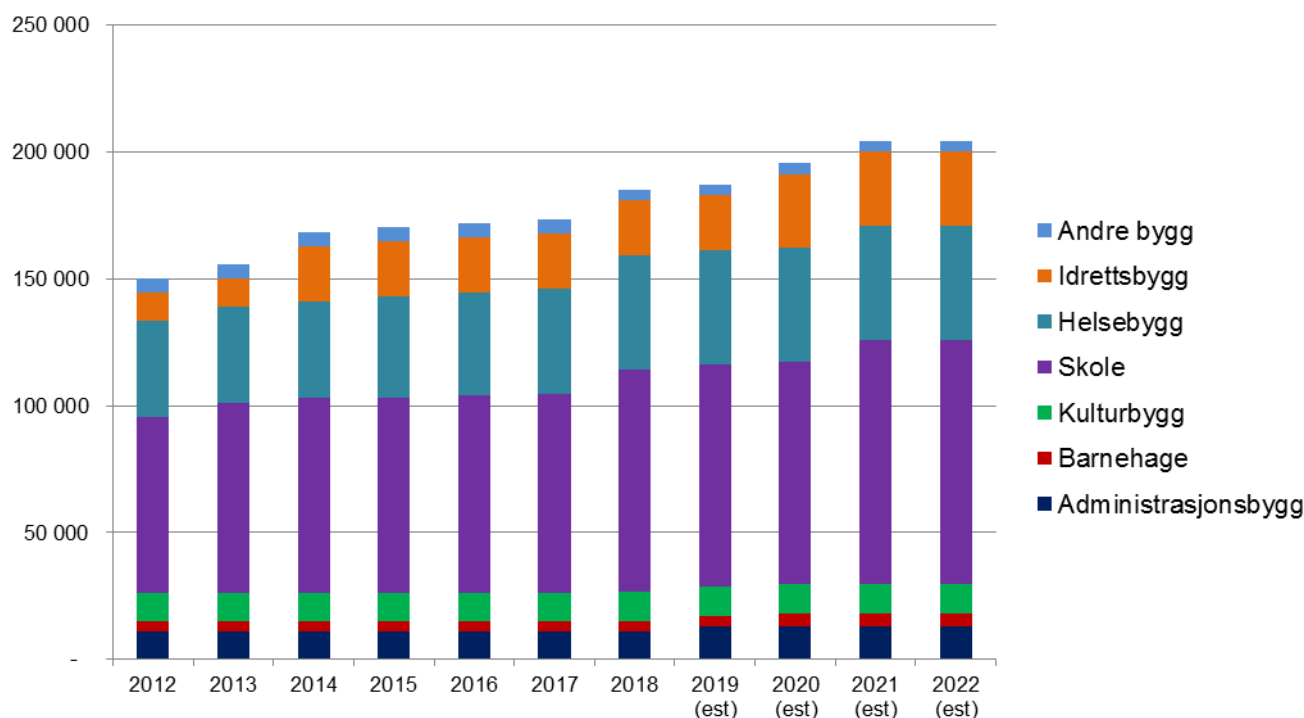
Ullensaker kommune har en utgift pr m² i 2017 på 1.054 kr. Dette er lavere enn Lørenskog kommune med en utgift på 1.168 kr pr m², men høyere enn Ski, Akershus og Kostragruppe 13.

Utgifter til eiendomsforvaltning per kvadratmeter bygg



Tabell FDV-kostnader pr m² bygg

Utviklingen i antall m² bygg kan illustreres i følgende figur:



Tabell Økning i arealer

Utenom overtagelse av ca 2.000 m² leide arealer for NAV er det ikke forventet ytterligere arealøkning i 2019. Derimot er det lagt opp til betydelig økning i arealer fra 2020, der de største er ny svømmehall og Algarheim skole (OPS). Dette vil kreve en økning i driftsrammer fra 2020, hvorav mesteparten vil være bundet til OPS avtalen.

Når NAV flytter ut i 2019 fristilles arealer på rådhuset. Rådmannen har igangsatt en helhetlig vurdering av potensialet dette gir, sammen med arealene i kulturhuset. Hensikten er å optimalisere og tilpasse rådhuset på en best mulig måte til kommunens tjenester, og sette dette inn i et byutviklingsgrep.

Området eiendomsforvaltning er i rådmannens forslag foreslått ikke styrket for demografivekst, men kun justert for pris og lønnsvekst ift. 2018 rammer.

Foreslått ramme forutsetter dekning av leiekostnader (kommunal andel på ca 50 %) knyttet til nye NAV lokaler i perioden september – desember 2019, samt økte kostnader for drift av uteområdet på til sammen ca 2,0 mill kr i 2019.

For 2019 er det ikke lagt opp til økning i antall stillinger i enheten Kommunale eiendommer.

Miljø og Klima

Kommunen har gjennomført en rekke ENØK tiltak, hvorav en del etter EPC-modell (energisparkontrakter). Gjennomføring av EPC-modell har vært vesentlig mer utfordrende enn forventet. Det er besluttet å påkoble rådhuset inkl. kulturhus til fjernvarmenett. Det vurderes også påkobling av andre bygg, herunder ny svømmehall. Dette vil styrke kommunens profil innen bruk av miljøvennlig og fornybar energi.

Sommeren 2018 var det uvanlig høye temperaturer over flere måneder. Ingen kommunale bygg er dimensjonert for å håndtere lange perioder med slike temperaturer. Kommunen har som følge av erfaringene fra i sommer kartlagt muligheter for å etablere kjøling i institusjoner. Løsningen er ivarettatt i forslaget til investeringsbudsjett, jf vedlegg 10.

Fagområdet renhold og sentralvaskeri

Enheten arbeider med digitalisering av fagområdet renhold. I 2018 ble renholds-roboter testet ut, og resulterte i at det nå blir innført renholds-roboter på enkelte idrettsarealer. Pr d.d. er det vanskelig å antyde effekt av ovennevnte tiltak, utover at fagområdet ikke vil trenge flere stillinger i 2019.

Sentralvaskeriet: De hygieniske kravene til tekstilbehandling har økt de senere år og det kreves i større grad dokumentasjon på tilfredsstillende hygiene kvalitet, både for leveransene og for de ansattes arbeidsforhold. Det er fortsatt en utfordring å håndtere anskaffelser av tekstilkapital innenfor driftsrammene. For drift av sentralvaskeri påløper det 2,7 mill kr i driftskostnader pr år, hvorav 0,6 mill kr (22,5%) går til innkjøp/supplering av arbeidstøy til helse pr år, mens 0,5 mill kr (18,5%) går til innkjøp/supplering av felles/flat- tøy for bruk i institusjoner pr år.

Anskaffelse av automatisk brette maskin for å automatisere bretteing av tøy har bidratt til at det ikke er behov for økt bemanning til tross for økt behov, herunder oppgaver knyttet til nytt helsebygg.

Fagområde renhold og sentralvaskeri leverer meget gode resultater knyttet til kvalitet, noe som bekreftes gjennom brukerundersøkelser.

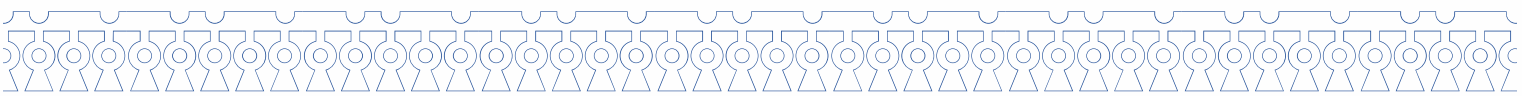
Eiendomsforvaltning og eiendomsutvikling – dreining av fokus

- Tidligfase
- Eiendomsstrategi: Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU)

Kommunen har i dag ingen styrende dokument (strategidokument) som på en helhetlig og overordnet måte favner all eiendomsvirksomhet. Dette medfører utfordringer når kommunen skal prioritere og kommunisere nødvendige satsinger både innad og utad.

Det er igangsatt arbeid med eiendomsstrategi som en plattform for utvikling, prioriteringer og styring. Hensikten med en eiendomsstrategi vil blant annet være å peke ut en tydelig retning og ambisjon for hele kommunens eiendomsvirksomhet. Forslag til eiendomsstrategi vil bli lagt frem for politisk behandling første halvdel av 2019.

Eiendomsvirksomheten i kommunen er i dag fordelt på 2 enheter, en med ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold (Komei), og en med ansvar for utbygging (Utbygging), mens ansvar for eiendomsutvikling i dag er delt mellom disse enhetene. En mer hensiktsmessig organisering er under vurdering. Kommunen eier store verdier bundet i eiendom og anlegg og er den største eiendomsaktøren i Ullensaker. Disse må forvaltes og utvikles profesjonelt. Vi må håndtere nåsituasjon samtidig som eiendomsmassen



rigges for fremtiden. For å få dette til må forvaltning, drift og vedlikehold integreres tett med profesjonell eiendomsutvikling.

Det ble i 2015 utarbeidet en oversikt over kommunens eiendommer med tanke på mulig salg, jf PS 5/15. Denne oversikten bør oppdateres, samtidig som det gjøres en vurdering av egnethet for salg, samt en vurdering av mulige kortsiktige/langsiktige konsekvenser et salg av respektive eiendom vil ha for kommunens fremtidige drift. Dette gjøres for å kunne iverksette tiltak som vil bidra til å holde lånegjelden så lav som mulig. Rådmannen legger fram sak om oppdatert oversikt i løpet av 1. tertial 2019.

5.5.2 Satsningsområder

Satsingsområdene for 2019 er i stor grad uendret ift. 2018.

- Eiendomsutvikling og eiendomsstrategi
- Målrettet utvikling av eiendommenes kvaliteter med fokus på arealadministrasjon, herunder metoder for analyser med langsiktig planlegging av arealbruk og behov, sett i forhold til prognoser for fremtidig tjenesteproduksjon.
- Videreutvikling av kompetanse, systemer og rutiner for tilstandskartlegging, analyse og planlegging av drift og vedlikehold av kommunale bygg og anlegg.
- Profesjonalisering av tjenester innen forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg og anlegg. Større fokus på brannvernarbeid gjennom en dedikert ressurs.
- Vurdering av alternative organiseringsformer med formål å sikre forutsigbare rammer for utøvelse av virksomheten, inkl. muligheter for økte inntekter gjennom salg av tjenester.
- Sikre tilstrekkelige ressurser og riktig kompetanse internt, samt gjennomføringskraft til å håndtere investeringsporteføljen med særlig fokus på kompetanse i tidligfase av prosjektene.
- Videreutvikling av PA-rutiner, samt forbedre, utvikle og modernisere systemer og støttefunksjoner for å ha egnende verktøy til de oppgaver som skal løses.

5.6 Eiendomsforvaltning boliger

5.6.1 Utfordringsbildet

Boliger

Kommunen skal sikre boliger for vanskeligstilte. Strategien til kommunen er å anskaffe nok kommunale boliger, men samtidig å avhende boliger med vedlikeholdsetterslep.

Pr september 2018 er det kjøpt 22 nye boliger, og solgt 7. De fleste av boligene kommunen kjøper er nybygg i utviklingsprosjekter. I 2018 vil kommunen overta totalt 34 boliger iht. kontrakter inngått i 2016 og 2017. I tillegg overtar kommunen 12 boliger i 2019 og 6 boliger i 2020.

For å kunne opprettholde tilfredsstillende forhold mellom antall kommunale boliger pr 1000 innbyggere samtidig som det selges boliger, vil det være nødvendig å øke rammen for kjøp av kommunale boliger fra 75 mill kr til 100 mill kr i 2019.

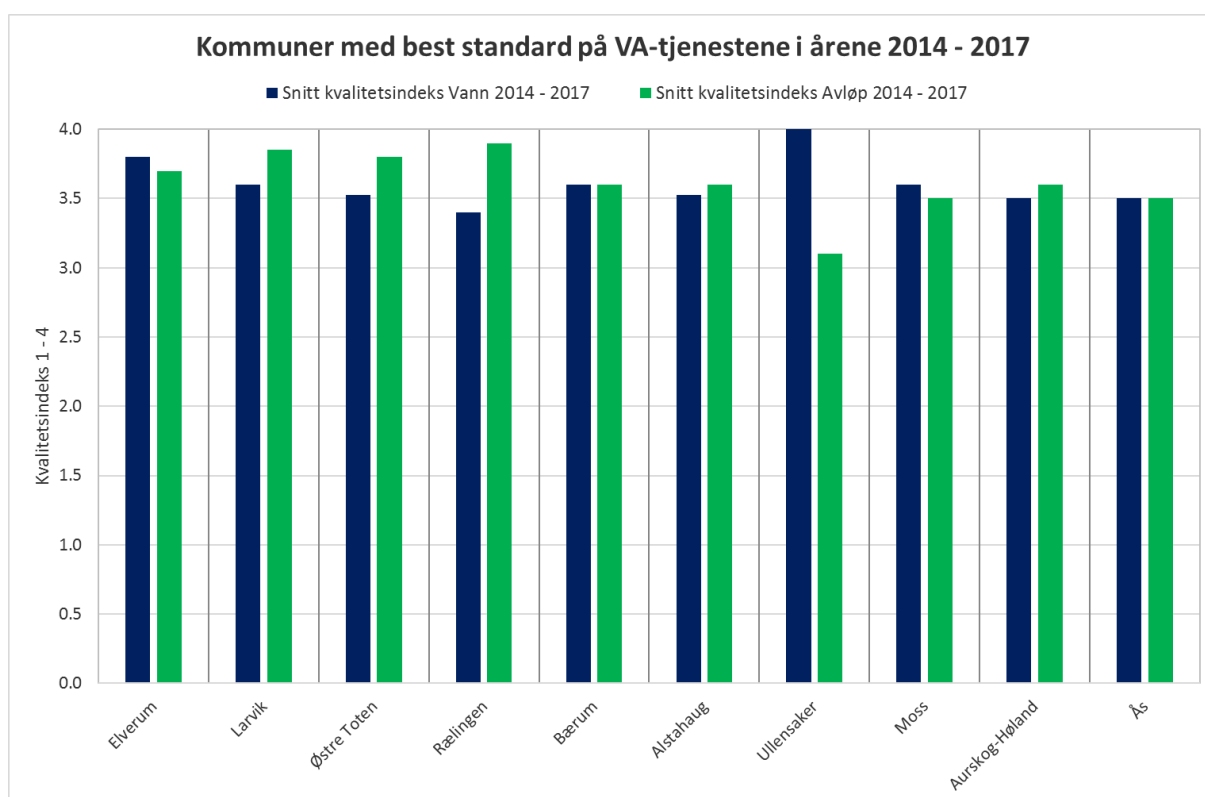
Salg av boliger er en kontinuerlig prosess. Kommunen har pr september 2018 ytterligere 16 boliger som skal selges i perioden fram til oktober 2020.

For 2019 foreslås det å flytte inntekter fra Bolig med bistand (BMB) under hovedutvalgsområdet Helse og sosial omsorg tilbake til Selvfinansierende boliger under hovedutvalgsområdet teknisk, idrett og kultur. For 2019 foreslås tilsvarende overføring tilbake til BMB i påvente av tilpasning til ny ramme.

5.7 Kommunaltekniske tjenester; vann, avløp og husholdningsavfall

De kommunaltekniske tjenestene i Ullensaker kommune utføres av Vann, avløp, renovasjon og veg (VARV). I løpet av 2019 vil VARV stå for prioritering og bestiller av utbyggingsprosjekter innen veg, vann og avløp mens det nye Prosjektkontoret vil stå for utbyggingen av prosjektene.

Ullensaker kommune leverer og drifter gode tjenester til ca 38.000 innbyggere, og er blant landets 10 beste hva gjelder standard de siste 4 år på tjenester innen vann og avløp. Figuren under viser de 10 beste kommunene på VA-tjenestene de siste 4 årene hvor Ullensaker som eneste kommune får scoren 4 av 4 mulige på vann.



Kilde BedreVann-rapport 2017

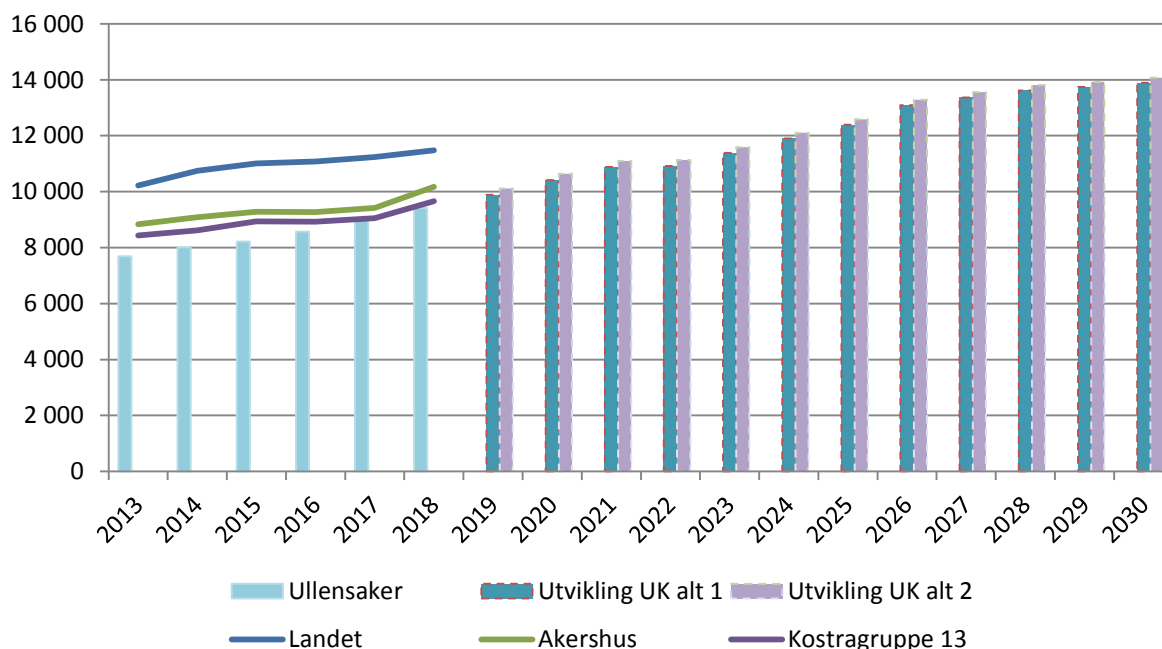
Kostnadene på selvkostområdene vann og avløp skal dekkes av abonnentene i form av tilknytningsgebyr (engangsgebyr) og årsgebyr. Ullensaker kommune har valgt å ha et

forholdsvis høyt tilknytningsgebyr og rimeligere årsgebyr. Dette har vært for å skåne abonnentene i størst mulig grad for nødvendige oppgraderinger av anleggene som følge av den store utbyggingen i kommunen.

Satsen for tilknytningsgebyr har imidlertid ikke vært regulert siden 2013, mens årsgebyret for vann og avløp har vært justert hvert år, med til sammen 20 % økning siden 2013. Det er gjort analyser som viser effekten på årsgebyrene ved å endre tilknytningsgebyrene med henholdsvis 5, 10, 15, 20 og 25 %. Med bakgrunn i prinsippet om at det skal være dyrt å koble seg på kommunens anlegg, men rimelig å bruke, foreslås at tilknytningsgebyret justeres med 18 %, noe som er i takt med den lønns- og prisstigning som har vært siden 2013.

I figuren under er vist utvikling i årsgebyr for kommunaltekniske tjenester (vann, avløp, renovasjon og feiing) for perioden 2013 til 2018 for Ullensaker kommune sammenlignet med kommunene i Akershus, Kostragruppe 13 og landet. I tillegg er tatt inn utvikling av årsgebyrene med to alternativer. Alternativ 1 er utvikling i årsgebyrene med regulering i tilknytningsgebyr på 18 % fra 2018 til 2019, deretter årlig justering med deflator. Alternativ 2 er årsgebyrutvikling ved ingen regulering av tilknytningsgebyret. Det vises til vedlegg 11 for mer utdypende omtale av vektingen mellom årsgebyr og tilknytningsgebyr.

Utvikling årsgebyr kommunaltekniske tjenester 2013 til 2030



Årsgebyrutvikling for vann, avløp, renovasjon og feiing

I prislisten, jf vedlegg 12, er prisene i alternativ 1 innarbeidet.

5.7.1 Utfordringsbildet

Stor befolkningsvekst og fortetting, medfører at kapasitetsgrensen på vann og avløp er nådd og må utvides. Eksisterende infrastruktur må forbedres. En bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsnettene innebærer at det må være forsvarlig rehabiliteringsnivå og innsats for å redusere lekkasjer fra vannledninger og innlekking i avløpsnettene. Samtidig er det nødvendig at myndighetskrav i forbindelse med rensing av avløpsvann, drikkevannskvalitet samt drift av overvannssystemet blir ivarettatt.

I hht kommunens «Planstrategi 2016-2020» skal det utarbeides en infrastrukturplan for Ullensaker. Denne er andre steder omtalt som masterplan. Rådmannens tilnærming er at dette løses ved å lage strategidokumenter (evt hovedplaner) innen vann, avløp og overvann. Arbeidet med vann pågår.

Gardermoen renseanlegg har nådd kapasitetsgrensen og må utvides. Tørken sommeren 2018 viste nødvendigheten av å ha gode reservekilder for vannforsyningen og at grunnvannsanlegget ved Transjøen er svært viktig som et beredskapsanlegg. Hurdalssjøen vannbehandlingsanlegg settes i drift i november 2018 og produksjonen av vann vil da være tilstrekkelig, men det kan være utfordringer med kapasitet på ledningsnettene.

Utbygging av prosjekter innen vann og avløp vil i 2019 bli utført av den nye utbyggingsenheten - Prosjektkontoret. Som følge av omorganiseringen skal VARV stå for prioritering av prosjekter og være bestiller overfor den nye utbyggingsenheten. Det er behov for raskere vurderinger av de konsekvenser høy boligutbygging har på ledningsnett for vann, avløp og overvann ved å utføre beregninger på datamodeller. Kapasiteten på bemanningen er for liten i forhold til behovet og må økes. I stedet for å være avhengig av kostbare konsulenter foreslås å styrke egen bemanning til vurdering av konsekvenser og beregninger. Det er samtidig behov for å styrke bemanningen i tidlige fase i forhold til kommunens egne utbyggingsprosjekter og byggesaker.

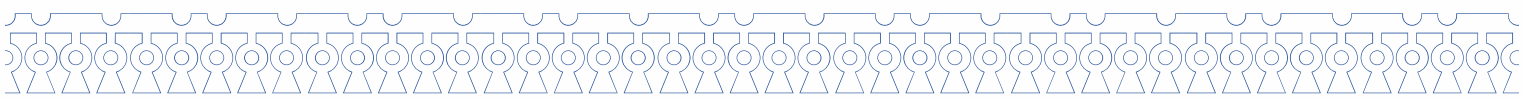
Det ble i budsjett 2018 opprettet en stilling som bl.a. skal drive med rutinemessig og systematisk tilsyn med avløp fra spredt bebyggelse og fra næring- og industripåslipp. Tilsynet finansieres med årsgebyrer og tas inn i gebyrregulativet fom 2019.

Kommunen administrerer innsamlingsordningen for renovasjon mens ØRAS står for behandling av avfallet. I 2017 ble det utarbeidet en rapport om framtidig driftsform på ØRAS. Denne vil danne grunnlag for å peke ut retning og mål for selskapet. Avfallsplan for renovasjon ventes å starte opp i 2019.

5.7.2 Satsningsområder

Satsningsområder er styrt av den sterke befolkningsveksten med økt boligbygging, økt fortetting og en sterk næringsutvikling.

- Strategidokumenter for vann sluttføres.
- Planlegge nedlegging av Kløfta RA med overføring til Gardermoen RA (GRA), og planlegge kapasitetsutvidelse på GRA.



- Tilrettelegge infrastruktur innenfor vann, avløp og renovasjon i forhold til den store utbyggingen i kommunen
- Redusere innlekkingen på avløpsnett.
- Øke takten på rehabilitering og fornyelse på vann- og avløpsnett.
- Følge opp ny utslippstillatelse for renseanlegg fra Fylkesmannen.
- Særskilt fokus på tilrettelegging av infrastruktur i sentrum av Jessheim med bydelene Jessheim sør/øst og Gystadmarka, samt i Gardermoen næringspark
- Gjennomføre egne prosjekter parallelt med stor andel private byggeprosjekter
- Følge opp arbeidet med å oppnå god økologisk tilstand i alle kommunens vassdrag og redusere utslippene.
- Langsiktig avtale om tømning av anlegg tilrettelagt for mobilt avfallssug.
- Gjennomføre og slutføre prosjekt «Fremtidig drift ØRAS»
- Utarbeide og få vedtatt revidert felles VA- norm blant Romerikeskommunene

5.8 Kommunaltekniske tjenester; brann og ulykkesvern

Driftsbudsjett brann:

Styret i ØRB IKS har lagt fram forslag til budsjett for 2019 for selskapet. For brannvesenet utgjør dette 65,6 mill kr. Dette er en økning på 1,915 mill kr utover deflator og skyldes i hovedsak 1 stilling til beredskap på heltid som følge av gjeldende dokumentasjon av brannvesenet, vedtatt av eierkommunene og godkjent av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. I tillegg er det lagt inn 2 deltidsstillinger på dagtid i Nes. Ullensaker kommunes del av de økte kostnadene utgjør 1,074 mill kr. Dette er hensyntatt i forslaget til.

Etter forespørsel fra ØRB er kommunenes kostnader til 110-sentralen og Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) nå overført fra ØRB til kommunene. Dette dekkes inn ved at rammen til ØRB er redusert tilsvarende.

Driftsbudsjett feier (selvkostområde):

Forslag til budsjettet for ØRB - feiervesenet for 2019 er på 14,338 mill kr. Ullensaker kommunes del av årsbudsjettet er 28,81 % og utgjør 4,13 mill kr. Lavere kostnader gir redusert gebyr for feietjenestene.

5.9 Samferdsel

5.9.1 Utfordringsbildet

Befolkningsveksten og fortettingen i kommunen medfører at kapasiteten på vegnettet må utvides og forbedres. Noe av dette søkes løst av private aktører som bygger ut.

Sommervedlikeholdet er på et minimum og er ikke tilstrekkelig til grøfting og stikkrenner. Dette vil på sikt føre til at veggrunnen skades, da vann blir stående i grøfter og stikkrenner. Det er behov for en forsvarlig syklus på reasfaltering av veger. Dette må tas på drift, og ikke investering. Det er ikke funnet rom for dette i budsjett 2019.

Snømengdene vinteren 2017/18 førte til store merkostnader til snøbrøyting, og disse er vanskelig å dekke inn. Det er behov for et eget fond for snøbrøyting som kan dekke opp svingninger i merkostnadene. Det er ikke funnet rom i budsjettet for 2019 til å bygge opp et slikt fond.

Det oppleves en økt trafikkmengde i Jessheim- og Kløftaområde som innebærer tilsvarende økt behov for å ivareta trafikksikkerheten. Det er et stort behov for gang- og sykkelveger og for å revidere trafikksikkerhetsplanen. Det er ikke funnet rom for midler til trafikksikkerhetstiltak innenfor driftsbudsjettet. Det er imidlertid foreslått 2 mill kr på investeringsbudsjettet.

Kommunestyret har vedtatt at det skal arbeides for å få på plass kommunal parkeringsmyndighet med det mål om å etablere parkeringsorganisasjon i egen virksomhet. Vedtaket forutsetter 1,5 årsverk til klagebehandler og parkeringsansvarlig/trafikketjent. Økonomiske forhold og iverksettelse av ordningen er tatt inn i budsjett 2019, med 5 måneders virkning.

Tidligere har 1,8 årsverk på Veg vært avlønnet delvis på drift og investeringsbudsjettet. I forbindelse med omorganiseringen med ny enhet for utbygging, må disse heretter avlønnes på driftsbudsjettet innenfor VARV. Det er foreslått at 1,5 mill kr av de disponible midlene for 2019 på HTIK avsettes til dette.

Det er behov for konsulenttjenester til infrastrukturprosjektet Jessheim sentrum, hovedplan vei og veilys, men det er ikke funnet rom for dette i budsjettet.

5.9.2 Satsningsområder for 2019

Satsningsområder på veg er styrt av den sterke befolkningsveksten med økt boligbygging, økt fortetting og en sterk næringsutvikling.

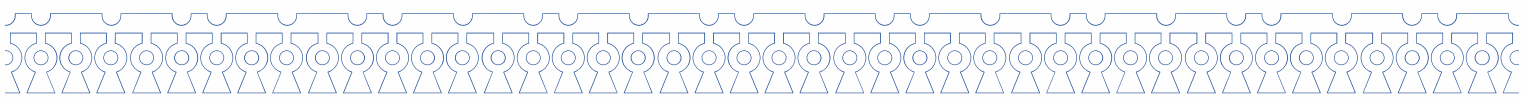
- Strategidokument for veg slutføres.
- Tilrettelegge veg-nettet i forhold til den store utbyggingen i kommunen
- Særskilt fokus på tilrettelegging av infrastruktur i sentrum av Jessheim med bydelene Jessheim sør/øst og Gystadmarka, samt i Gardermoen næringspark
- Gjennomføre egne prosjekter parallelt med stort privat utbyggingspress
- Etablere parkeringsorganisasjon i Ullensaker kommune

5.10 Idrett, natur og nærmiljø

5.10.1 Utfordringsbildet

Uteområder

Avdeling Park og Idrett har ansvaret for forvaltning og helårsdrift av uteområder ved kommunale eiendommer. Våren 2019 blir uteområder tilknyttet Bakkedalen idretts- og aktivitetspark ferdigstilt. I tillegg overtar kommunen i 2019 også driften av utearealene tilknyttet boligene i Myrvegen 75, Maurstien samt Sagaparken.



2019 er også første fulle driftsår av boligene i Vannvegen og Gystadmarka ungdomsskole. Disse nye tiltakene innebærer en vesentlig økning av avdelingens driftskostnader. Utover dette forventes fortsatt satsing i oppgradering av uteområder, som turstier, utendørs treningsapparater, og andre friluftsområder.

Kommunen har besluttet å legge til rette for utendørs kunst. Dette må følges opp og vedlikeholdes. Jessheim får stadig tydeligere bykarakter, noe som også setter høyere krav til standard med påfølgende økt behov for forvaltning, drift og vedlikehold av uteområder.

Idrett

Den organiserte idretten i Ullensaker har ca 18.000 medlemmer i 43 idrettslag tilknyttet Ullensaker idrettsråd, og det forventes at antall medlemmer øker både med befolkningsveksten og nye tilgjengelige anlegg. Dette er en ønsket utvikling og i tråd med målene i kommuneplanen hvor folkehelse skal være et bærende prinsipp. Kommunens største utfordring fremover vil være å sikre tilstrekkelig anleggskapasitet. I tillegg vil slitasjen på byggene øke i takt med økt bruksfrekvens. Denne utfordringen er nærmere omtalt under kapittelet om Eiendomsforvaltning.

Lag og foreninger hjemmehørende i kommunen har gratis leie av kommunens bygg og anlegg i ukedager, og betaler kun for kamper og leie i helger. Kommunen gir ulike tilskudd til den organiserte idretten i form av ABC-midler, Barne- og ungdomstiltaket og dekning av leiebeløp i idrettshaller i form av Hallmidler. Tabellen under viser utviklingen i budsjett-tall for disse tilskuddene i perioden 2013 – 2018:

<i>tall i mill kr</i>	2014	2015	2016	2017	2018
ABC-midler	3,720	4,300	4,809	5,070	5,202
Barne- og ungdomstiltak	0,600	0,600	0,814	0,814	0,814
Hallmidler	0,455	0,200	0,505	0,500	0,500
Totalt	4,775	5,100	6,128	6,384	6,516

Kommunen har inngått en langsiktig leieavtale med Ullensaker svømmehall KF for leie av ny svømmehall. Byggingen starter høsten 2018, og svømmehallen forventes ferdig i 2020. Ullensaker kommune skal inngå avtale med Ullensaker svømmehall KF om forvaltning, drift og vedlikehold av svømmehallen. Forvaltning omfatter her også utleie av svømmehall til brukere. Dette innebærer at kommunen må bygge opp kapasiteter innen FDV dedikert ny svømmehall. Kommunen vil i samråd med Ullensaker svømmehall KF benytte 2019 for å planlegge dette. Ansettelse vil skje fra 2020. Kommunen har til hensikt å benytte samme organisasjon for FDV av eksisterende bassenganlegg.

Forventinger

Mange små og store arrangementer gjennomføres hvert år i de kommunale byggene, anleggene og uteområdene. Kommunen utfordres på å legge til rette for stadig flere arrangementer/aktiviteter med attraktivt og spennende innhold. Dette tilsier at det er behov for å se på disponeringen av kommunens bygg og anlegg. Revisjon av utleiereglement skjer tidlig i 2019.

5.10.2 Satsningsområder

- Fortsette samarbeid med Ullensaker turlag for merking og skilting av turveier.
- Effektivisering av utleieforvaltning. Større integrering mellom idretts- og kulturaktiviteter med tanke på bedre samordning knyttet til bruk av kommunens bygg og anlegg.
- Medvirkning ifm. utforming av anlegg med fokus på forvaltning, drift og vedlikehold knyttet til nye idrettsprosjekter i kommunen.
- Planlegging og tilrettelegging med ressurs/kompetansebygging for fremtidig forvaltning, drift og vedlikehold av nye idrettsprosjekter i kommunen.
- Følge opp og evaluere drift av utstyrsbank i Jessheim is- og flerbrukshall i samarbeid med Ullensaker frivilligsentral.
- Utarbeide og vedta plan for organisering av utleie, forvaltning, drift og vedlikehold av ny svømmehall i samråd med Ullensaker svømmehall KF og brukere.

5.11 Kultur

5.11.1 Utfordringsbildet

Kultur er et viktig virkemiddel i kommunens satsingsområder særlig innen byutvikling, arbeid for barn- og unge, og ikke minst for å møte fremtidens helseutfordringer. Kulturtilbudene skal nå bredt og gjøre kommunen attraktiv.

I 2018 ble inntektskravet på kulturhus og kino økt med til sammen 1,5 mill kr. For at inntektsmålene skal nås er man avhengig av at forestillingene i kulturhus og kino har en bred publikumsappell og høyt billettsalg.

I budsjettet for 2019 er det ikke funnet rom for å øke rammen til å dekke opp for økt behov for det lovpålagte tilbudet fritidskontakttjenesten. Det er funnet inndekning for dette innenfor rammen, gjennom reduksjon av Kulturenhetens øvrige tilbud.

Allmenn Kultur

Kulturarrangementer og aktiviteter er viktige elementer i en attraktiv kulturkommune. Satsingen på ungdomsaktiviteter iverksatt fra 2018 skal videreføres med noen arrangementer av høy kvalitet, og i forbindelse med UKM-arrangementet i 2019.

Det er et mål å gjøre bybildet mer levende og attraktivt, samt å markedsføre enda bedre viktige kulturarrangement. Det skal jobbes med nye kulturopplevelser på offentlige møteplasser, med kunst i offentlig rom, med å videreutvikle de større arrangementene og kulturukene vi allerede har. Kulturarenaer tilknyttet skoler, bo og aktivitetssentra og andre viktige offentlige bygg skal videreføres. Det vil i 2019 særlig bli satt fokus på bedre utnyttelse av eksisterende arenaer.

For å sikre inndekning for den lovpålagte oppgaven fritidskontaktordningen, er budsjett for nærmiljøtiltak (tidligere grendepotten), redusert med 0,28 mill kr, og med 0,1 mill kr

til ungdomsarrangementer, samt 0,07 mill kr til tilskudd til lag og foreninger og 0,05 mill kr til stipend for barn og unge (halvering av stipend).

Fritids-/støttekontaktordningen

Befolkningsveksten resulterer i økt behov for fritidskontakttjenesten. Denne tjenesten er en stor post på kulturbudsjettet, men vurderes som rimelig for Ullensaker kommune, og prioriteres derfor av Tildelingsenheten fremfor tyngre tjenester. Behovet for tjenester har blitt større over tid, uten at budsjettet er økt tilsvarende. Effektivisering av tjenesten med etablering av gruppetilbud fremfor en- til-en tilbud har kun bidratt til å dempe kostnadsveksten.

Det er behov for å styrke området i 2019 med 0,55 mill kr. Det er imidlertid ikke funnet rom for en slik styrking i budsjettet. Ved å omprioritere innenfor enhetsrammen er det funnet inndekning for økningen. Kulturtilbud til barn og unge er tilsvarende redusert.

Biblioteket

Bibliotekets samfunnsoppdrag er i tillegg til de vanlige utlånstjenestene, å være en arena og møteplass for samfunnsdebatt og offentlig samtale, for opplevelse og læring, og en møteplass for mennesker.

Dette krever fornyelse og modernisering av lokalene. På Kløfta bibliotek er interiøret oppgradert i 2018, og det planlegges en fornying av Jessheim bibliotek i 2020 (investeringsbudsjettet). Oppgraderingen ses også i sammenheng med det pågående mulighetsstudiet for rådhus/kulturhus.

Budsjett 2019 er redusert med 0,05 mill kr for biblioteket som litteraturhus. Biblioteket utfordres derfor i sin rolle som arena for samtale og debatt.

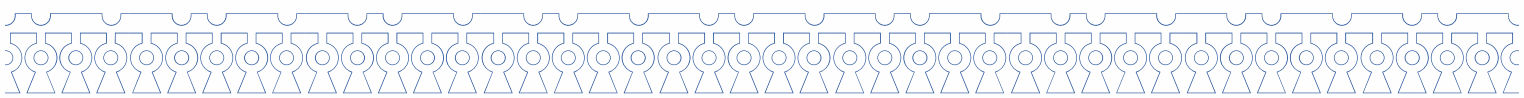
Kulturhuset

Ullensaker kulturhus skal være et framoverlent og attraktivt kulturhus, og skal videreutvikle sin rolle som regionalt kulturhus. Dette krever oppdatert og moderne teknisk infrastruktur til enhver tid, og attraktivt og nyskapende innhold. Ullensaker kulturhus er nær grensen av hva som er mulig å utnytte med dagens kapasitet, og nye arenaer og saler er sterkt etterlenget. Det foreslås å gjennomføre et mulighetsstudie for et framtidsrettet kulturhus i 2019.

Kino

Ullensaker kino er populær og har høyt besøk fra hele regionen. Dersom kinoen skal være attraktiv videre må den ha oppdaterte tekniske løsninger, også på kort sikt. Kinoen har gått med et økonomisk overskudd de siste årene, og omsetter for rundt 12 mill kr i året. Kinoer rundt oss er topp moderne, og for at vi skal klare inntektskravet er det viktig at vi har et produkt som publikum vil ha. Forslag om anskaffelse av flerkanalslyd (immersive sound) er ivarettatt i investeringsbudsjettet. Investeringen på 0,4 mill kr vil kunne bli tjent inn på et år. Dersom kinoen legges ned eller inntektene reduseres på annen måte vil man naturlig nok ha en stor utfordring ifht å dekke inn inntektskravene. Det foreslås en moderat prisøkning på kinobilletter i 2019. Kommunen må også avklare sin holdning til videre kommunal kinodrift i 2019.

Kulturskolen



Ullensaker kulturskole har i dag ca 650 elever. Kulturskolen skal være et lokalt ressurscenter for kultur, og er den viktigste tilbyder av opplæring innen kulturfag for barn og unge i Ullensaker.

Det er stort press på de lokale kulturskolen hittil har benyttet. Spesielt har kulturskolen behov for større lokaler til dans og teater. Dette skal vurderes i mulighetsstudien for rådhuset og kulturhus i 2019. Utleiereglementet revideres ferdig tidlig i 2019. Større grad av flerbruk i våre bygg vil bli sentralt, og felles praksis mht bruk av skolene etter skoletid. På denne måten bør arealer tilgjengelig for kulturskolen kunne økes. Rådmannen sin tilnærming er at kulturskolens behov i økonomiplanperioden må løses ved bruk av eksisterende bygg, dvs. innenfor skolene samt på kultur/rådhuset.

For å kunne tilby opplæring innen visuell kunst, og tilby et bredt tilbud til kommunens barn og unge, er det behov for flere undervisningsressurser innen dans og kunst, samt blås/ slagverk knyttet til skolekorpsene. Dette er det ikke funnet rom for i budsjettet for 2019.

Frivillighetens hus

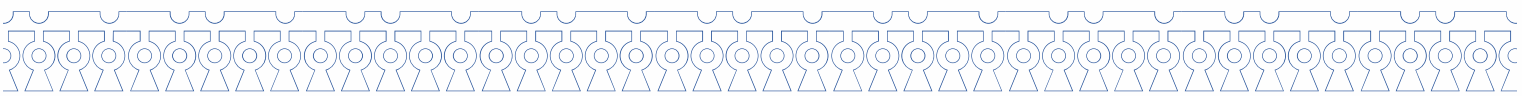
Frivilligsentralen flytter i 2019 inn i det nye Frivillighetens hus på Dampsaga. Frivillighetens hus etableres som en dynamo for frivillighet, lag og foreninger. Utvikling av huset skjer i samarbeid med kulturråd, frivilligsentral og øvrige lag og foreninger for å lage en god møteplass i kommunen, og for å bidra til en enda sterkere frivillig sektor.

Kulturminnevernet

Kulturminnevernplanen vedtatt i 2017 har som visjon «Kulturarven i Ullensaker – levende, aktiv og tilgjengelig for alle». Bevaring, mangfold, opplevelser og kunnskap, identitet og tilhørighet samt by og tettstedsutvikling, er sentralt i planenes målsettinger. Samarbeidet internt og mellom kommune, fylkeskommune, lag og foreninger, privatpersoner m.fl. utløser mange prosjekter og mye god aktivitet. Det er merbehov for å kunne oppgradere og vedlikeholde «Pilegrimsleden», og en ressurs til å gjennomgå og oppdatere tidligere registreringer av kulturminner i planen. Dette har ikke rådmannen funnet plass til i budsjettet.

5.11.2 Satsningsområder

- Utløse kulturaktivitet som gir synergieffekter herunder god folkehelse, gjennom samarbeid med andre aktører fra frivillig, privat og offentlig sektor
- Oppfølging av kommunedelplan for kultur og kommunedelplan for kulturminner
- Mulighetsstudiet for rådhuset/kulturhuset
- Løse behov for kulturarenaer i skolekretser og tettsteder ved bedre bruk av eksisterende bygningsmasse
- Fortsatt arbeid med kunst i offentlig rom
- Kulturuke for ungdom, musikkfest, samt utvikle nye kulturarrangementer i et by- og tettstedsutviklingsperspektiv
- Videreutvikle biblioteket som litteraturhus, kultur- og læringsarena



- Strategisk samarbeid for å utvikle teatermiljøet i Ullensaker og Gardermoregionen til et kulturfyrårn
- Tett samarbeid med lokalt næringsliv
- Utarbeide og vedta en frivillighetspolitikk (strategidokument)
- Utnytte kulturminner på en positiv og bærekraftig måte som ressurser for by- og tettstedsutvikling
- Fortsatt arbeid med formidling av kulturminner, herunder videreutvikling av Ullensaker museum, Raknehaugen og kulturmiljøet på Trandum

Fortsatt tverrfaglig, internt samarbeid rundt kulturminnevern, kunst, friluftsliv, folkehelse m.m.

Endringer Kultur innenfor eksisterende ramme i fht 2018:

Nærmiljøtiltak:	Reduseres med 0,28 mill kr
Ungdomsarrangementer:	Reduseres med 0,1 mill kr
Tilskudd til lag og foreninger:	Reduseres med 0,07 mill kr
Stipend for barn og unge:	Reduseres med 0,05 mill kr (halvering av stipend).
Biblioteket som litteraturhus	Reduseres med 0,05 mill kr
Fritidskontaktordningen:	Styrkes med 0,55 mill kr

5.12 Administrasjon; stab/støttefunksjoner

For å samle enheter som driver med kommunens utbyggingsprosjekter slås tidligere enhet for Utbygging og avdeling VA-Utbygging sammen til én enhet, kalt Prosjektkontoret. Dette gjennomføres fra 2019. Forholdet til kommunens enhet for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens eiendommer (Komei), og enhetenes ansvar for eiendomsutvikling og Prosjektkontorets ansvar for utbygging skal tydeliggjøres.

I 2018 ble det ansatt en rådgiver for å ivareta og koordinere kommunens arbeid med Avinors planer om en 3. rullebane. Området har ikke driftsmidler. Det er antatt behov for 1 mill kr til driftsmidler her, men det har ikke rådmannen funnet rom for.

5.13 Oppsummering HTIK

Oppsummert for Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur foreslår rådmannen følgende justeringer på budsjettrammen for 2019 utover framskrevet ramme:

Hovedutvalgsområde (beløp i hele 1000 kr)	Budsjett 2019	Enhet
EIENDOMSFORVALTNING FORMÅLSBYGG	600	
Utredningsmidler Prosjektkontoret	600	Prosjektkontoret
KOMMUNALTEKNISKE TJENESTER	3 005	
Økning tilskudd ØRB inkl 110-sentralen og IUA	1 074	Brann og redning
Etablering Park.myndighet 1,5 årsverk/driftskostnader/inntekter 5 mnd	431	VARV
Stillinger på plan og prosjekt VARV	1 500	VARV
Totalt Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	3 605	

6 Hovedutvalgsområdet skole og barnehage

6.1 Overordnet for hovedutvalgsområdet

Hovedutvalg for barnehage og skole (HSB) består av tjenesteområdene barnehager og grunnskoleopplæring, i tillegg til stab- og støttefunksjoner. Nedenfor er en spesifisering over hvilke enheter som ligger innunder hovedutvalgsområdet og hvilke tjenester dette inkluderer.

Tjenesteområde	Tjeneste	Enhet
Barnehager	Barnehage Styrket tilbud til barn i barnehagealder	Enheten kommunale barnehager
		Tilskudd til private barnehager
		Barn med særskilte behov
		Refusjonsordninger til barnehage
		Statlige/øremerkede tilskudd til barnehage
Grunnskole-opplæring	Grunnskole Skolefritidstilbud Skoleskyss	Algarheim skole
		Bakke skole
		Borgen skole
		Døli skole
		Gystadmarka skole
		Hovin skole
		Jessheim skole og ressurscenter
		Mogreina skole
		Nordkisa skole og senter for elevmestring og læringsmiljø
		Skogmo skole og senter for tospråklig opplæring
		Åreppen skole
		Allergot ungdomsskole
		Gystadmarka ungdomsskole
		Nordby ungdomsskole
		Vesong ungdomsskole
		Grunnskole felles
	Voksenopplæring	Voksenopplæringen
	Pedagogisk-psykologisk tjeneste	PPT
Stab	Stab- og støttefunksjoner	SB-stab
		Senter for grunnleggende ferdigheter

Tjenesteområdet barnehager inkluderer tilskudd til private barnehager, tre ansvarsområder som omfatter prosjekter som er felles for kommunale og private barnehager (herunder barn med særskilte behov, refusjons- og tilskuddsordninger) og de syv kommunale barnehagene, Tiurkroken, Nordby, Fladbyseter, Jessheim, Kløfta, Kløftahallen og Bakke barnehager.

Tjenesteområdet grunnskoleopplæring består av elleve barneskoler, fire ungdomsskoler og ansvarsområdet Grunnskole felles som omfatter oppgaver og prosjekter som er felles for skolene (herunder kompetansemidler, skoleskyss, skjønnsmidler, m.m.). I tillegg omfatter området Voksenopplæringen og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT).

Staben yter støttetjenester, herunder sentrale myndighetsoppgaver på barnehageområdet, samt saksbehandling, oppfølging og administrasjon som er felles for

grunnskoleområdet. Senter for grunnleggende ferdigheter som arbeider med økt digital kompetanse i Ullensakerskolen er tillagt staben.

6.2 *Fokusområder og strategi*

Barnehager

- Arbeidet med å utarbeide en strategiplan for helhetlig oppvekst- og læringsløp i Ullensaker kommune igangsettes. Denne strategiplanen vil gjelde både barnehage og skole.
- Fokus på styrking av det allmennpedagogiske tilbudet i barnehagene, for barn med spesielle behov.
- Implementeringsarbeidet med Rammeplanen for barnehage fortsetter.
- Utarbeidelse av en felles profil for kommunale barnehager.
- Innføring, og fokus på rekruttering av pedagoger i henhold til ny pedagognorm gjeldende fra 1. august 2018. Innføre ny bemanningsnorm fra 1. august 2019.
- Vurdere fremtidig kapasitet i Ullensaker barnehagene, særlig i områdene Kløfta og Jessheim.

Grunnskolen

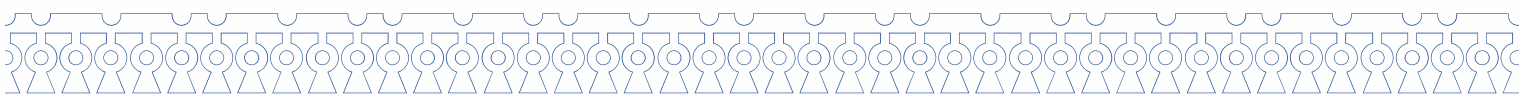
- Etablere en strategiplan for helhetlig læringsløp i Ullensaker kommune som skal bidra til gode overganger og god progresjon fra barna begynner i barnehagen til de fullfører videregående opplæring.
- Prioritere lærertetthet som følge av lærernormen ved å rekruttere lærere som oppfyller kompetansekrav for tilsetning og undervisning i fag
- Fokus på kompetanseutvikling videreføres, bl.a. gjennom videreutdanning for lærere og skoleledere (kompetanse for kvalitet), og ulike satsingsprosjekter på matematikk og digital kompetanse for elever og lærere.

Voksenopplæringen

- Forhandle om ny samarbeidsavtale som skal sikre redusert risiko for Ullensaker kommune som vertskommune, større økonomisk forutsigbarhet, samt mer egnede lokaler til å drifte Voksenopplæringen.
- Utvikle introduksjonsprogrammet videre for å styrke nyankomne innvandreres mulighet til deltakelse i norsk yrkes- og samfunnsliv, og dermed bidra til økonomisk selvstendighet.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

- Øke det systemrettede arbeidet for å hjelpe barnehager og skoler med å skape et bedre leke- og læringsmiljø. Det å arbeide bredt og systematisk med leke- og læringsmiljøet og tilpasset opplæring vil medføre at flere barn og unge kan ivaretas innenfor det ordinære og tilpassede barnehage- og opplæringstilbudet.



Stab- og støttefunksjoner

- Videreføre kommunens rolle og oppgaver som barnehagemyndighet og spesialpedagogisk ressurs for barnehagene.
- Sikre videre strategisk arbeid for de kommunale barnehagene og grunnskolene, og løse felles oppgaver på området. Dette inkluderer å innhente og analysere resultater, koordinere prosjekter, bistå med kompetanseutvikling, samt være en støttefunksjon for enhetene med hensyn til økonomistyring, oppfølging og etterlevelse av lovverk og regelverk, i tillegg til pedagogisk utviklingsarbeid.

6.3 Oppsummert forslag til budsjett 2019 for hovedutvalget

Tjenester	Justert budsjett 2018	Budsjett 2018 framskrevet*	Forslag til justering av budsjett 2019	Rådmannens budsjettforslag 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Barnehager	340 785	336 283	2 450	338 733
Grunnskoleopplæring	427 736	444 364	1 681	446 045
Stab	4 297	3 188	0	3 188
Hovedutvalg for barnehage og skole	772 818	783 835	4 131	787 966

Enhetenes lønnsrammer er fremskrevet med forventet lønnsvekst på 3,2 % og 2,6 % for eksternt kjøp av tjenester. Inntektene er også fremskrevet med 2,6 %. Det er ikke kompensert for forventet prisvekst på varer. Det er forutsatt at endret finansieringsordning for ØRIK vil gi reduserte priser på innkjøp på tjenesteområdene.

6.4 Barnehager

Tjenesteområdet barnehager omfatter kommunale barnehager, tilskudd til private barnehager, og de tre ansvarsområdene barn med særskilte behov, refusjonsordninger og statlige/ øremerkede tilskudd til barnehage, hvilket administreres av barnehagemyndigheten.

Kommunen som barnehagemyndighet er underlagt nasjonale målsettinger og føringer for barnehageområdet og har et overordnet ansvar for å sikre retten til barnehageplass, samt at barna får et godt og forsvarlig barnehagetilbud. Dette omfatter godkjenning/tilsyn med barnehager, opptak til både private og kommunale barnehager, forvaltning av finansieringsordningen for private barnehager, koordinering av læringer, refusjoner, barn med nedsatt funksjonsevne og minoritetsspråklige barn.

6.4.1 Utfordringsbildet

Barnehagekapasitet

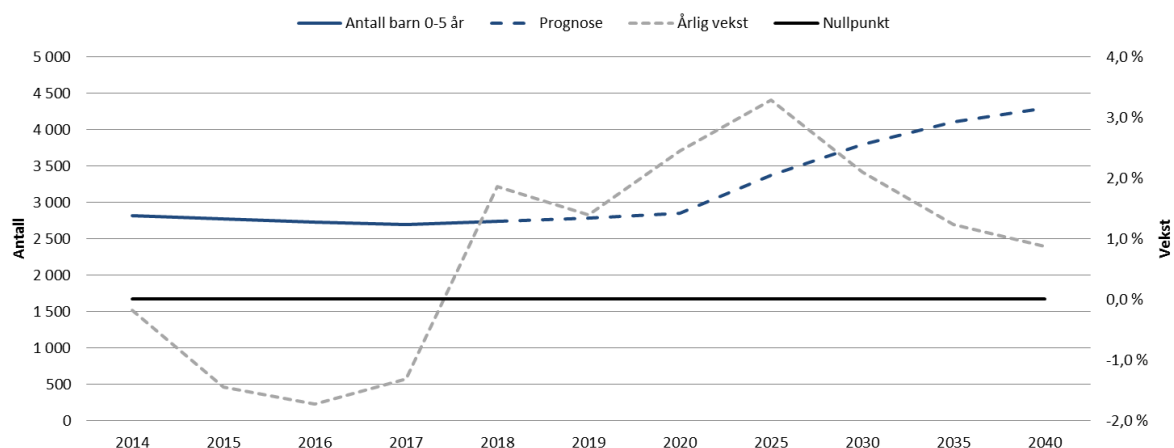
Ullensaker kommune har i dag 45 barnehager med plass til drøyt 2.000 barn. Syv av disse er kommunale barnehager, som er bemannet i forhold til 371 plasser. Den kommunale andelen av barnehageplasser i kommunen utgjorde nærmere 16 % i 2018. Fire av de kommunale barnehagene er plassert på Jessheim, mens de tre er på Kløfta. Alle er mellomstore enheter med tradisjonell avdelingsinndeling. Ny pedagognorm fører blant annet til at behovet for kontorarbeidsplasser for ansatte øker noe. Enkelte av våre barnehager vil ha behov for utbedringer og endringer for å tilfredsstille dette. Det vil også være behov for ytterligere oppgraderinger av eksisterende bygg for blant annet å

tilfredsstille krav til inneklima og ventilasjon. Barnehageloven med forskrifter regulerer alle typer barnehagedrift, både formål, innhold og utforming. Rammeplanen gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgave.

Ved inngangen av 2018 hadde Ullensaker kommune 2.741 barn i alderen 0-5 år. I perioden 2014-2016 var det en nedgang i antall barnehagebarn, men fra 2017 har utviklingen snudd. I den kommende økonomiplanperioden forventes det en gjennomsnittlig årsvekst på 2,7 % eller 76 barn pr. år. Fra 2025 antas veksten å flate ut, men fortsatt være positiv.

Befolkningsutvikling barnehagebarn

Tall pr. 1. januar (SSB)



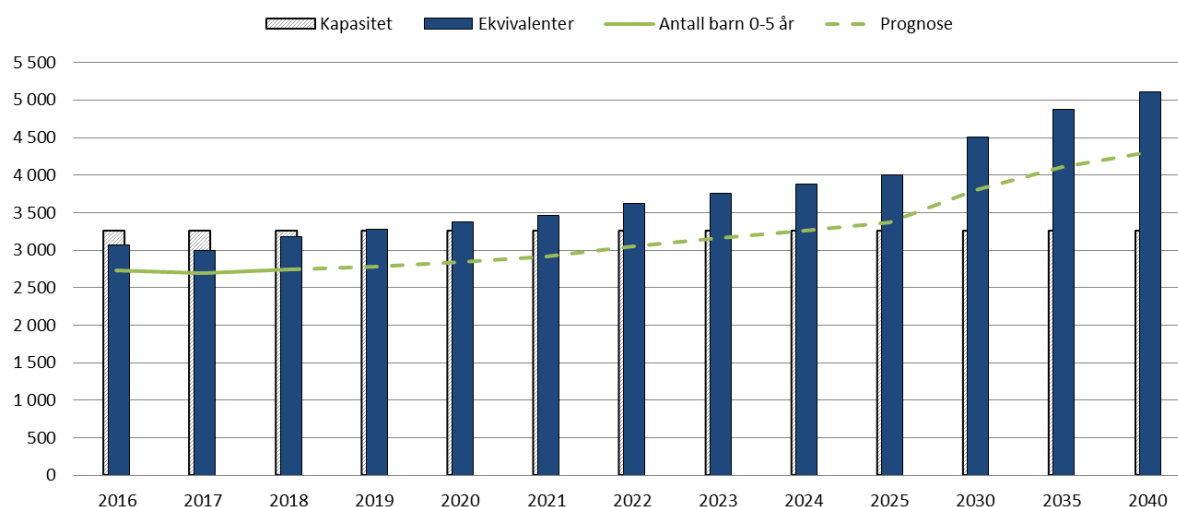
Grafen under viser antall barn i aldersgruppen 0-5 år sett opp mot antall ekvivalenter og barnehagekapasitet. Det forutsettes her at 75 % av veksten kommer sentralt på Jessheim,

10 % på Kløfta og resten i utkantene. Med en slik vekstfordeling, vil den samlede barnehage-kapasiteten være nådd i 2019.

I sak om «*Barnehagekapasitet i Ullensaker 2020-2040*» (HSB-sak 92/18) er alle foreslåtte utbyggingstiltak i perioden listet opp. I nærmeste fremtid, er det på Kløfta foreslått å ferdigstille og godkjenne en ny kommunal barnehage på ti avdelinger i Skolevegen 17-23 (HSB-sak 50/18). Barnehagen erstatter eksisterende Kløfta barnehage og Kløftahallen barnehage og ivaretar økt kapasitetsbehov.

Utvikling i ekvivalenter og samlet barnehagekapasitet

Tall pr. 1. januar



*) En ekvivalent er en plass for barn over 3 år. Det regnes to ekvivalenter for et barn under 3 år.

Spesialpedagogisk hjelp og barnehagebarn med minoritetsspråklig bakgrunn

Andelen barn som utredes ved PPT og får enkeltvedtak med spesialpedagogisk bistand er økende i Ullensakers barnehager. Det er utfordrende å rekruttere kvalifiserte pedagoger.

Andelen barn med minoritetsspråklige foresatte er økende. Dette krever et bevisst fokus på kompetanse hos personalet, og på barn og foreldre som trenger ekstra hjelp med språklige utfordringer. Kommunens språkveiledere får flere oppgaver og tolketjenester må brukes i større grad enn tidligere.

Tilskudd til private barnehager

Fra 2011 ble finansiering av private barnehager innlemmet i rammetilskuddet til kommunen. Kommunen har ansvar for å beregne og utbetale tilskudd i henhold til forskrift.

Dagen tilskuddsmodell er slik at tilskuddet bestemmes av enhetskostnadene (kostnad pr. plass) i de kommunale barnehagene to år før tilskuddsåret. Kostnadene som legges til grunn er ordinære driftsutgifter til lønn, kjøp av driftsmidler og løpende vedlikehold av bygg og uteareal. Investeringer og finansutgifter knyttet til de kommunale barnehagene påvirker ikke tilskuddssatsen til de private barnehagene. De private barnehagene får tilskudd til sine kapitalutgifter etter nasjonale satser som fastsettes årlig av Utdanningsdirektoratet.

Med en høy andel private barnehager (84 %) blir modellen svært sensitiv slik at små endringer i de kommunale barnehagene slår vesentlig ut på tilskuddet. Dette gjør at tilskuddet kan endres vesentlig fra år til år selv om aktivitetsnivået er relativt uendret. For 2018 er budsjett for tilskudd til private barnehager 277,6 mill kr.

I 2017 og 2018 økte tilskuddssatsene til private barnehager mer enn deflator som følge av økte enhetskostnader i de kommunale barnehagene to år før (henholdsvis 2015 og

2016). Økningen i tilskuddssatsene førte til et merbehov i budsjettet utover deflator på 21 mill kr i 2017 og 14,5 mill kr i 2018. Økningen er nærmere forklart i KST-sak 74/16. Det ble der varslet om at innstramminger som ble iverksatt fra 2017 først ville gi effekt på tilskuddet til private barnehager to år senere, dvs. i 2019. Innstrammingerne skulle gi som effekt at behovet for styrking av budsjetttrammene i 2017 og 2018 var midlertidige. Fra 2019 var det forutsatt at det ikke skulle være behov for ekstra midler til tilskudd til private barnehager utover deflator (ut i fra budsjett før styrking i 2017 og 2018). Dette gir en fremskrevet ramme på kr 270 mill kr for 2019.

Tilskuddssatsene for drift til de ordinære barnehagene i 2019 er vist i tabellen under.

Tilskuddssatser drift ordinære barnehager	2017	2018	Endring i % fra 2017 til 2018	2019	Endring i % fra 2018 til 2019
Kr pr plass barn 0-2 år	203 753	205 591	0,90 %	194 949	-5,2 %
Kr pr plass barn 3-6 år	98 924	98 958	0,03 %	91 778	-7,3 %

Som tabellen viser er tilskuddssatsene for 2019 redusert med henholdsvis 5,2 % og 7,3 % i forhold til 2018, som følge av innstramminger og høyt fokus på full kapasitetsutnyttelse i de kommunale barnehagene. Dette gir reduserte enhetskostnader (utgift pr plass), og dermed reduserte tilskuddssatser. Tilskuddssatsene er også redusert i tilstrekkelig grad, slik at det ikke er behov for styrking av budsjetttrammen utover deflator i 2019.

De nasjonale satsene som gjelder for kapitalutgifter, familiebarnehager og økt pedagog tetthet er ennå ikke publisert fra Utdanningsdirektoratet. Det vil bli fremlagt egen politisk sak om endelige tilskuddssatser og prognoser for tilskudd i november/desember 2018.

Statlige tiltak og endringer

Kompetansemidler

Ordning for kompetanseutvikling i barnehage blir fra 2019 organisert av Fylkesmannen, hvor Barnehagemyndigheten følger opp gjennom tilsyn. Den tidligere tilskuddsbaserte ordningen med statlige midler til barnehagebasert kompetanse-utvikling i kommunale og ikke-kommunale barnehager utgår med følge av dette. Ordningen utgjorde 370.000 kroner for Ullensaker i 2018.

Økt foreldrebetaling

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2019 å øke maksimalprisen for en heltidsplass i barnehage med 50 kroner, slik at maksimalprisen for et ordinært heltidstilbud blir fastsatt til 3.040 kroner pr måned fra 1. august 2019. Helårseffekten av økt foreldrebetaling i 2018 og den foreslåtte økningen i 2019 innebærer redusert rammetilskudd til kommunene med 87,7 mill kr.

Opptak av barn

Ny forskrift regulerer opptak av barn. Barn født før 30. november har rett på plass det året de fyller 1 år. Dette gir alle barnehager en økonomisk utfordring, da man kan risikere å tape oppholdsbetaling for inntil 4 mnd. Samt at det vil være et helt årskull med 1 åringer i barnehagen. Barn under 3 år må i henhold til pedagog- og bemanningsnorm ha dobbel bemanning, og dette medfører derfor en vesentlig økt kostnad.

Økt inntektsgrense og gratis kjernetid i barnehage for 2-åringer

Familier med lav inntekt har i dag tilbud om gratis kjernetid (20 timer pr. uke) for 3-, 4- og 5-åringer, samt barn med utsatt skolestart. Regjeringen foreslår å utvide ordningen til å inkludere 2-åringer fra 1. august 2019, og rammetilskuddet til kommunene økes med 45,7 mill kr.

Inntektsgrensen for gratis kjernetid ble økt fra 450.000 kroner til 533.500 kroner med virkning fra 1. august 2018. Endringen får helårseffekt i 2019, og rammetilskuddet til kommunene økes med 47,1 mill kr. Fra 1. august 2019 er inntektsgrensen foreslått økt til 548.500 kr.

I statsbudsjettet er gratis kjernetid for 2-åringer i hovedsak finansiert gjennom økning i maksimalprisen for en heltidsplass. Den lave andelen kommunale barnehager i Ullensaker medfører med stor sannsynlighet at økt foreldrebetaling ikke vil kunne fullfinansiere gratis kjernetid for 2-5-åringer i 2019. Dette da flere husholdninger vil kunne falle innunder ordningen som følge av økt inntektsgrense. Økte refusjonsutbetalinger fra 2017 til 2018 vil kunne medføre et merforbruk på området med 2,8 mill kr i 2018 (rapportert pr. 2. tertial 2018).

Det foreslås i budsjettbehandlingen for 2019 å styrke området med 1,9 mill kr for å dekke deler av de økte kostnadene.

6.4.2 Satsningsområder

Helhetlig læringsløp

Det er etablert en strategiplan for helhetlig læringsløp i Ullensaker kommune. Denne planen skal bidra til at en økt andel av kommunens innbyggere gjennomfører videregående opplæring, fortsetter med videre studier eller læretid og deltar aktivt i arbeids- og samfunnslivet som voksne (HSB-sak 27/18).

God språkutvikling i barnehagen er en viktig forutsetning for barnas videre læring på skolen. En god språkutvikling legger grunnlaget for gode sosiale ferdigheter, som sikrer inkludering og gode læringsmiljøer. Det er opprettet arbeidsgrupper med representanter fra administrasjonen, barnehager, skoler, PPT og FABU. Det legges opp til aktiv utprøving og evaluering av ny praksis underveis i planprosessen. Erfaringene, sett i lys av teori og forskning på fagfeltet, vil danne grunnlag for et felles planverk for det helhetlige læringsløpet i Ullensaker. Arbeidet er tenkt sluttbehandlet i HSB høsten 2020.

Oppvekststrategi

I Ullensaker kommune er tjenestene som retter seg mot barn og unge organisert i tre forskjellige fagområder. Dette kan være en utfordring for å få til et tverrfaglig, transparent samarbeid med felles målsetting og tiltakskjede. Det arbeides derfor tverrfaglig med å utarbeide en oppvekststrategi som skal sikre barn og unges oppvekstvilkår i Ullensaker kommune. Denne strategien skal innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel. Det er opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra skole, barnehage, forebyggende enheter og kultur som utarbeider strategien. Det er forventet at en slik strategi skal bidra til at kommunens tjenester samordnes tettere til det beste for barn og unge.

Kompetanseutvikling i barnehagene

Kompetanseutvikling i barnehage blir fra 2019 organisert fra Fylkesmannen. Det blir opprettet et forum bestående av private og kommunale eiere og lokale myndigheter som skal samarbeide om en langsiktig plan for kompetanseutvikling. Planen skal gjelde for strategiperioden frem til 2022, og barnehagemyndigheten vil i denne perioden følge opp ordningen med tilsyn.

Den tidligere tilskuddsbaserte ordningen med statlige midler til barnehagebasert kompetanse-utvikling i kommunale og ikke-kommunale barnehager utgår med følge av dette. Ordningen utgjorde 0,37 mill kr for Ullensaker i 2018.

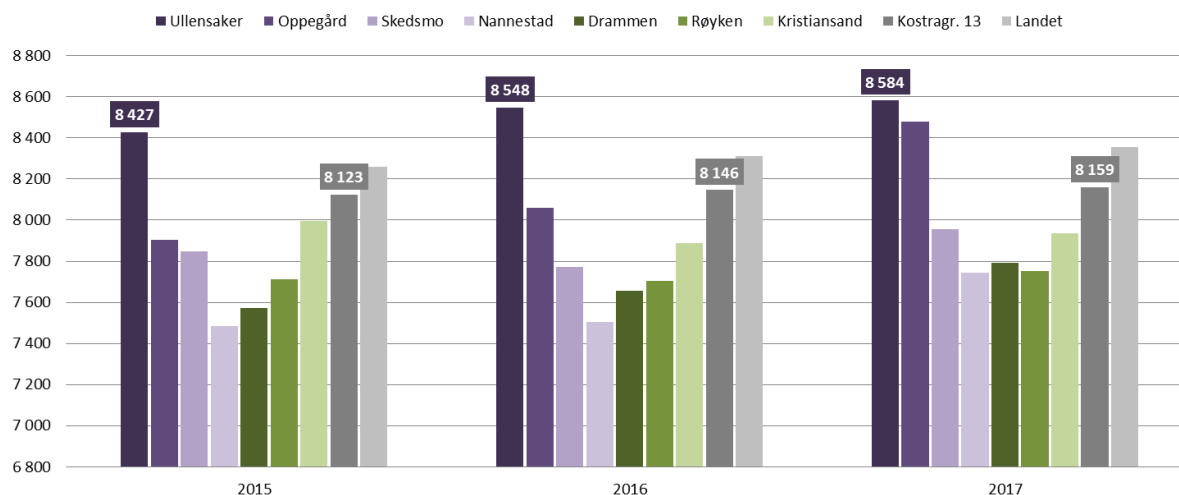
Gjennom barnehagemyndighetens tilsynsvirksomhet viderefører kommunen arbeidet for å sikre god kvalitet og oppfyllelse av lovkrav i barnehagetilbudet både av de private og de kommunale barnehagene. Gjennom tilsynsvirksomheten gis det også veiledning i tillegg til å påpeke lovbrudd (avvik).

Effektiv tjenesteproduksjon

Barnehagesektoren er et av områdene som Agenda Kaupang påpeker har et omstillings- / effektiviseringspotensiale. Dette er en av tjenestene i Ullensaker kommune hvor kostnadsnivået er vesentlig høyere sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppen. Mye av dette kan skyldes dagens barnehagestruktur med en høy andel private barnehager (84 %), og mindre, spredte kommunale barnehager.

Netto behovskorrigerte driftsutgifter til barnehagesektoren

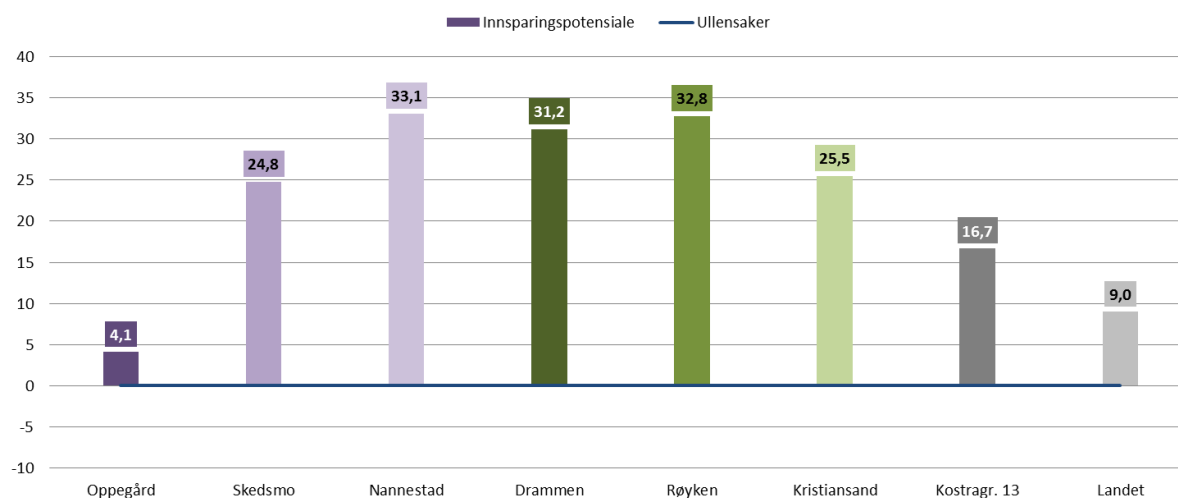
Pr. innbygger



Behovskorrigerte netto driftsutgifter til barnehagetjenesten i Ullensaker var 17 mill kr mer enn i kommunegruppen i 2017. Det er samtidig høyest blant sammenligningskommunene. I hovedsak har tjenesten høye utgifter i det ordinære barnehagetilbudet, hvilket kan komme av høy dekningsgrad eller høye enhetskostnader i de kommunale barnehagene (lav produktivitet). Produktivitetsnivået betyr samtidig høye utgifter pr. oppholdstime og høye satser for tilskudd til private barnehager. Av sammenligningskommunene, drev alle barnehagetjenesten rundt 25-30 mill kr billigere enn Ullensaker.

Innsparingspotensiale barnehage

Sammenlignet med andre kommuner (beløp i mill. kroner)



Kommunale barnehager har hatt et politisk vedtak (PS 6/11, Saksnr. 2011/50) på bemanningsnorm siden 2011 som er i tråd med den nåværende bemanningsnorm. Til sammenligning har halvparten av barnehagene i landet hatt en lavere bemanning. Særlig de store kjedene trekkes frem med lavere bemanning (Udir, Statistikknotat 4/2018). Når bemanningsnormen trer i kraft fra august 2019, vil en vesentlig del av innsparingspotensialet falle bort. Da tilskudd til private beregnes to år etter, vil effekten først være synlig i 2021.

Pedagog- og bemanningsnorm

Stortinget har vedtatt en ny bemanningsnorm og en skjerping av pedagognormen. Barnehagene må innfri ny bemanningsnorm innen 1. august 2019, og pedagognorm innen 1. august 2018.

I Kunnskapsdepartementet sitt budsjett for 2019 er det foreslått å øke bevilgningen med 102,8 mill kr i 2019 for å bedre finansieringen av bemanningsnormen i barnehagene. Midlene blir fordelt etter gitte kriterier som de kommunale barnehagene i Ullensaker ikke vil kunne falle innunder.

Grunnet økning i bemanning i tråd med pedagognormen foreslås det å øke rammen med 1,2 mill kr.

Realfagskommune

Ordningen med realfagskommuner inngår i den nasjonale realfagsstrategien for barnehage og grunnsopplæring for 2015-2019 som har som mål å forbedre barn og unges kompetanse i matematikk og naturfag. Satsningene dekkes av både statlige og kommunale midler.

Spesialpedagogisk hjelp og barn med minoritetsspråklig bakgrunn

Det har betydning at barnehagemyndigheten og PPT gir råd og veiledning til barnehagene på en slik måte at handlingsrommet for å inkludere barn med ulike vansker er tilstrekkelig. Dette gjelder særlig det allmennpedagogiske innholdet i barnehagene.

Det går inn for å revidere ordningen tilskudd til tiltak i sin nåværende form. Vi vil se på muligheten til å innføre ressursteam i den enkelte barnehagen. Et ressursteam kan organiseres ved barnehagens egne pedagoger og kan veilede barnehagens ansatte i forhold til arbeid mot enkeltbarn eller i grupper. Barn med store fysiske og psykiske utfordringer vil bli vurdert ut fra eget behov for bistand og hjelp.

Når det gjelder minoritetsspråklige barn, videreføres satsing på språkveiledere i barnehagene. Dette er organisert under enheten PPT.

Kommunale barnehager

Lek skal være de kommunale barnehagenes felles profil. Arbeidet med dette skal igangsettes i løpet av 2019. Dette vil innebære behov for økt kompetanse og bevissthet i forhold til lekens betydning for barnas språkutvikling, sosialkompetanse og læring.

Hovedlinjene med vekt på kvalitet, utvikling og læring i det pedagogiske arbeidet videreføres. Det satses derfor på lederutvikling som gir styrere og pedagogiske ledere god endringskompetanse og setter de i stand til å påvirke praksis hos de ansatte. Dette innebærer kontinuerlig kompetanseutvikling av barnehagens øvrige personale, blant annet gjennom arbeid med implementering av Rammeplanen.

Det arbeides systematisk med å implementere handlingsplanene for språk, lese og skriveopplæring og for matematisk kompetanse i barnehage og skole i Ullensaker. Videreføring av Rammeplan vil medføre at det prioriteres opplæring av ansatte.

Rådmannen foreslår følgende rammejusteringer for barnehager:

Rammejusteringer barnehager	Beløp i mill. kr	Enhet
Økt budsjettramme kommunale barnehager	1,20	Kommunale barnehager
Redusere midler til tilskud til tiltak	-0,65	Barn med særskilte behov
Refusjon for gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling	1,90	Refusjonsordninger bhg
Sum	2,45	

Grunnet økning i bemanning i tråd med pedagognormen foreslås det å øke rammen til kommunale barnehager med 1,2 mill kr.

Det går inn for å revidere ordningen tilskudd til tiltak i sin nåværende form. På bakgrunn av dette foreslås det å redusere midlene til tilskudd til tiltak med 0,65 mill kr.

Det foreslås å styrke området refusjonsordninger til barnehage med 1,9 mill kr grunnet økte kostnader som følge av økt inntektsgrense for rett til redusert betaling og gratis kjernetid. Det vil bli ytterligere kostnader da 2-åringer blir innlemmet i ordningen med gratis kjernetid fra 1. august 2019.

6.5 Grunnskoleopplæring

Grunnskoleområdet i Ullensaker består av elleve barneskoler, fire ungdomsskoler, og ansvarsområdet Grunnskole felles som håndterer felles oppgaver og prosjekter for skoleområdet. Tjenesteområdet dekker i tillegg enhetene Voksenopplæringen og PPT.

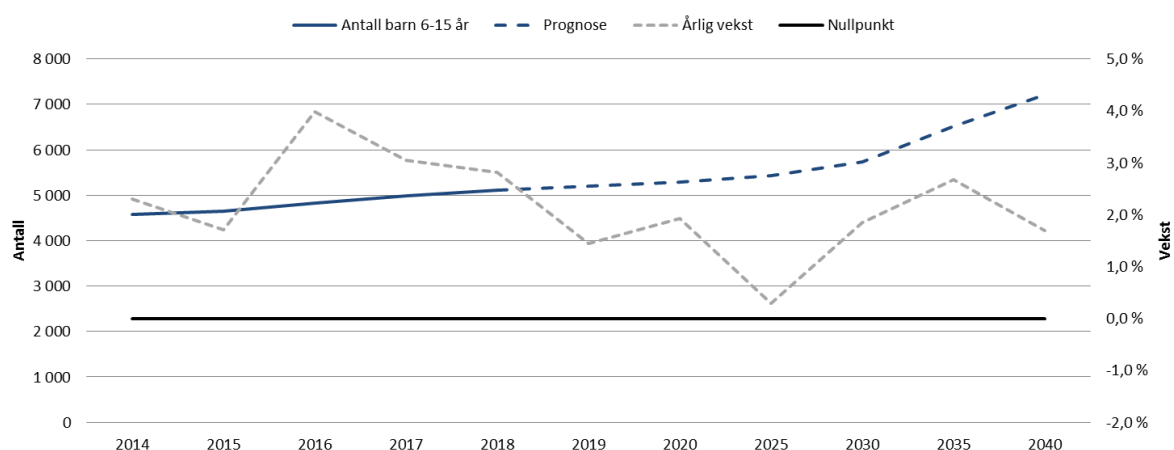
6.5.1 Utfordringsbildet

Elevvekst og skolekapasitet

Ullensaker kommune har gjennom mange år hatt en sterk vekst i antall innbyggere, dette inkluderer barn i alderen 6-15 år. Gjennomsnittlig elevvekst for de siste fem årene har vært 2,4 % eller 115 elever pr. år. Det forventes at den gjennomsnittlige årlige veksten vil ligge en del under dette frem til 2025. Ved inngangen av oktober 2018 var det 5.053 elever i grunnskolen i Ullensaker.

Befolkningsutvikling skolebarn

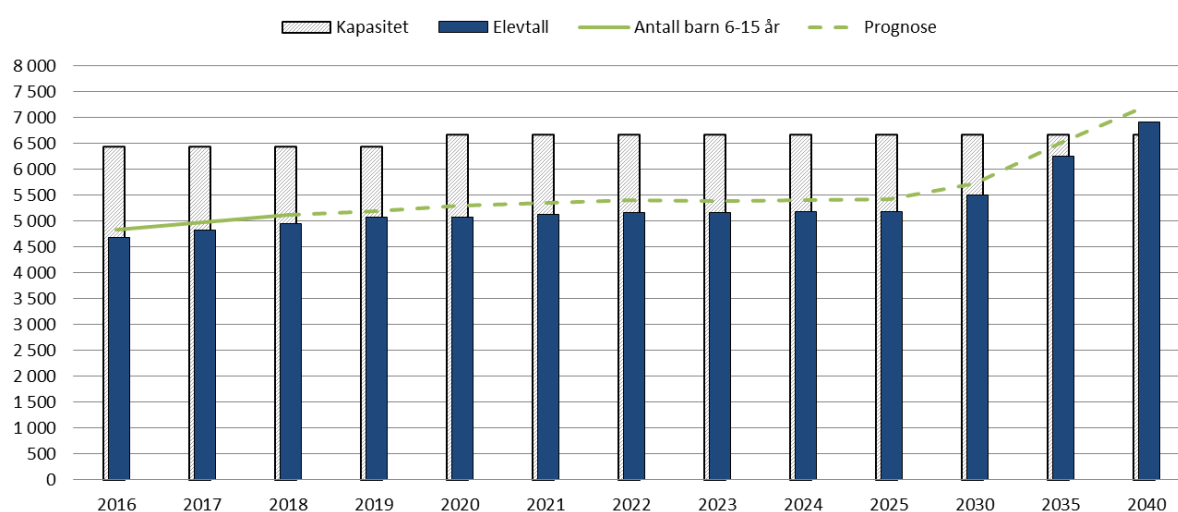
Tall pr. 1. januar (SSB)



Grafen under viser antall barn i aldersgruppen 6-15 år sett opp mot samlet elevtall og skolekapasitet. Når det gjelder barneskolen på Jessheim vil kapasiteten samlet sett være nådd i 2035. Med 75 % av veksten antatt å oppstå sentralt på Jessheim, vil det relativt raskt melde seg et behov for større sentrumsnære barneskoler.

Utvikling i elevtall og skolekapasitet

Tall pr. 1. januar



Både Jessheim og Skogmo nærmer seg full kapasitet med rundt 85 % dekning, mens Gystadmarka barneskole har god plass. Det planlegges å utnytte ledig areal på sistnevnte skole til kontorplasser for PPT, men dette skal gjøres på en slik måte at arealene enkelt

kan overtas av skolen når behovet for flere elevplasser melder seg. Et annet alternativ er å flytte skolekretser, slik at elever fra Jessheim og Skogmo får Gystadmarka skole som nærscole. På Algarheim vil det stå en ny skole klar fra 2020, med en antatt kapasitet på 600 elever. Den skal også huse Senter for tospråklig opplæring, noe som vil gjøre Skogmos kapasitet litt romsligere. På ungdomstrinnet er det forventet god kapasitet fremover med ferdigstillelse av Gystadmarka ungdomsskole i 2018.

På Kløfta er det utført en mulighetsstudie for Bakke og Vesong, der begge skolene har utfordringer med tanke på kapasitet (KST-sak 56/18). I HSB-sak 52/18 ble det foreslått at utbyggingen på Bakke og Vesong skoler utvides til å ivareta en kapasitet på henholdsvis 700 barneskoleelever og 540 elever på ungdomstrinnet. Saken er foreløpig under ny vurdering med tanke på å optimalisere de foreslåtte løsningene, samt redusere kostnadene ved prosjektet.

I det videre arbeidet med skolekapasitet er det flere tiltak som kan vurderes. Et tiltak vil være å bygge nye skoler eller bygge på eksisterende skoler. Et annet alternativ vil være å utnytte eksisterende kapasitet bedre. Som nevnt i Perspektivmeldingen (FSK-referatsak 50/18), kan dette eksempelvis gjøres ved å:

- Endre skolekretsene for å kunne styre inntaket til skoler med ledig kapasitet
- Avvikle fritt skolevalg for å kunne planlegge vekst og kapasitetsbehov bedre
- Regulere nye boligområder i takt med skolekapasiteten
- Skygge klasser/trinn til en skole med ledig kapasitet

Norm for lærertetthet

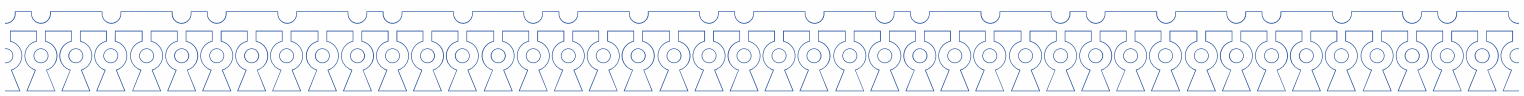
Det ble innført en nasjonal norm for lærertetthet på skolenivå med virkning fra 1. august 2018. Kravet i normen er at det fra og med høsten 2018 skal være en lærer pr. 16 elever i 1.–4. klasse og en lærer pr. 21 elever i 5.–10. klasse. Normen blir ytterligere skjerpet fra høsten 2019, hvor målet er at det skal være en lærer pr. 15 elever i 1.–4. klasse og en lærer pr. 20 elever i 5.–10. klasse.

Beregninger utført ved skolestart 2018/19 viser at kommunen vil kunne dekke årsverksbehovet for å oppfylle normen inneværende skoleår. Det er derimot usikkert hvilken kompensasjon det legges opp til i 2019.

I kommuneproposisjonen for 2019 ble det varslet at bevilgningen til lærernormen ville bli innlemmet i rammetilskuddet til kommunene og fordelt etter ordinære kriterier i inntektssystemet fra 2020. Begrunnelsen for dette er at det over tid vil være større fleksibilitet til å flytte lærerårsverk mellom hovedtrinn og mellom skoler for å oppfylle kravene.

Spesialundervisning

Andelen elever med vedtak om spesialundervisning i Ullensakerskolen var på 6,8 % i 2017, mot 6,3 % fra året før. Det er svært viktig at grunnskolen viderefører fokus på en praksis som stimulerer til redusert andel spesialundervisning og at fokus på tilpasset opplæring og tidlig innsats videreføres. Dette har stor betydning for den enkelte elevs utvikling og skolens ressursbruk.



Andel barn og unge med ulike diagnoser, blant annet innenfor autismespekteret, oppmerksomhetsvansker, samspillsvansker og psykiske utfordringer, ser ut til å være økende. Det har betydning at grunnskolen er i stand til å møte denne utfordringen. Det arbeides med å videreutvikle et opplæringstilbud i barnehage og skole som bidrar til et helhetlig og likeverdig tilbud slik at barna oppnår størst mulig grad av funksjonsdyktighet.

Psykiske vansker, utfordringer i elevenes psykososiale miljø, utenforskap og mobbing

Siste gjennomføring av Ungdomsundersøkelsen (2017) viser at andel unge som rapporterer om psykiske plager har økt noe siden forrige undersøkelse (2014). Det er flere jenter enn gutter som oppgir at de sliter, og jentene oppsøker oftere hjelp for plager som depressive symptomer og ensomhet. De aller fleste elevene oppgir imidlertid at de trives på skolen, og det store flertallet opplever at lærerne bryr seg om dem. Andel elever som skulker holder seg på et lavt nivå. Det er likevel viktig å være oppmerksom på skolevegrere og elever med samspillsvansker.

I elevundersøkelsen (høsten 2017) rapporterte 9 % av elevene i Ullensakerskolen om mobbing. Andel elever som oppgir å ha opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere ligger dermed noe høyere enn i Akershus (6 %) og nasjonalt (5 %). Ullensakerskolen har felles prosedyre som skal sikre at skolene følger aktivitetsplikten og at man undersøker alle saker straks ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er innført en varsleknapp hvor man kan melde fra ved mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Varsleknappen er tilgjengelig for alle på kommunens innbyggerportal.

Skolene arbeider systematisk gjennom hele skoleåret for å forebygge mobbing og skape et trygt og godt læringsmiljø for alle elever. Alle skoler har miljøterapeut i minimum 100 % stilling som arbeider med hele skolemiljøet for å sikre trivsel, trygghet og oppfølging av enkeltelever som strever. Senter for elevmestring og læringsmiljø (SEL) har særskilt kompetanse i forebyggende arbeid og mobbing, og arbeider utadrettet på skolene med veiledning og oppfølging.

Svømmeundervisning

Kompetansemål for svømming og livredning er nedfelt i læreplanen for kroppsøvfingsfaget og er spesifisert etter 4., 7. og 10. trinn. Fra skoleåret 2017/18 er det innført nasjonale ferdighets-prøver i svømming for 4. trinn. Samtidig er det vedtatt at det gis 114 årstimer pr. elev i svømme- og livredningsopplæring i løpet av grunnskolen (KST-sak 14/18). For å sikre en rettferdig fordeling av bassengtid, og dermed sikre oppnåelse av kompetansemålene i læreplanen, vil svømmeopplæringen fra skoleåret 2018/19 bli lagt om. På sikt, vil også kommunens framtidige behov for bassengflater måtte vurderes.

Organisering av Voksenopplæringen

Voksenopplæringen er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Nes og Ullensaker, hvor pr. i dag Ullensaker er vertskommune og administrativt ansvarlig. Grunnet plassmangel, har administrasjonen over tid arbeidet med en langsiktig løsning for større/mer egnede undervisningslokaler for Voksenopplæringen. I KST-sak 67/18 ble det vedtatt at samarbeidsavtalen Ullensaker

har med de øvrige kommunene sies opp med virkning fra 1. august 2019. Intensjonen er å gjennomføre nye forhandlinger med de samarbeidende kommunene som skal sikre redusert risiko for Ullensaker kommune som vertskommune, større økonomisk forutsigbarhet, samt mer egnede lokaler til å drifte Voksenopplæringen.

Saksbehandlingstid/ventelister i PP-tjenesten

Antall elever som henvises til PPT og som får vedtak om spesialundervisning på grunnlag av uro, konsentrasjons- og atferdsvansker, skolevegring og sammensatte vansker, har økt de siste årene. Dette har medført at saksbehandlingstiden/ventetiden for PP-tjenesten har vært stabilt høyt over tid.

Opplæringsloven setter ingen eksplisitte tidsfrister for PP-tjenestens behandling av saker om spesialundervisning, men legger til grunn at dette må skje i løpet av rimelig tid, samt at saksbehandlingen skal være forsvarlig. Kravet om at saken skal behandles "innen rimelig tid" innebærer blant annet at PP-tjenesten eller skoleeier ikke kan innføre ventelister for utredning av en elevs behov for spesialundervisning.

Kortsiktig vil det arbeides med effektivisering og avgrensning av tjenestens oppgaver for å forsøke å løse ventelisteproblematikken. Det bør vurderes å øke bemanningen ved PP-tjenesten for å holde tritt med elevveksten. Gjennom tidlig innsats er det samtidig ønskelig å øke antall elever som får tilpasset opplæring gjennom den ordinære undervisning.

6.5.2 Satsningsområder

Helhetlig læringsløp

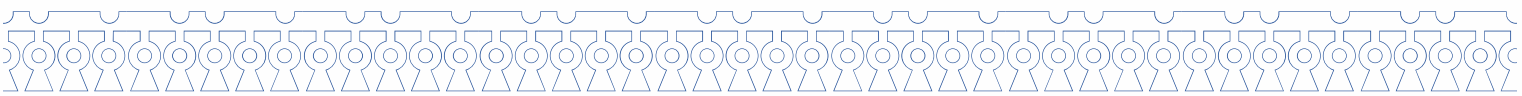
En overordnet målsetting for barn og unge i Ullensaker er at de mestrer livene sine og deltar aktivt i arbeid og fellesskap i samfunnet. En viktig forutsetning for å oppnå dette er at de gjennomfører videregående opplæring. Frem mot høsten 2020 vil det arbeides med å etablere en strategiplan for helhetlig læringsløp i Ullensaker kommune som skal bidra til gode overganger og god progresjon fra barna begynner i barnehagen til de fullfører videregående opplæring (HSB-sak 27/18).

Oppvekststrategi

I Ullensaker kommune er tjenestene som retter seg mot barn og unge organisert i tre forskjellige fagområder. Dette kan være en utfordring for å få til et tverrfaglig, transparent samarbeid med felles målsetting og tiltakskjede. Det arbeides derfor tverrfaglig med å utarbeide en oppvekststrategi som skal sikre barn og unges oppvekstvilkår i Ullensaker kommune. Denne strategien skal innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel. Det er opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra skole, barnehage, forebyggende enheter og kultur som utarbeider strategien. Det er forventet at en slik strategi skal bidra til at kommunens tjenester samordnes tettere til det beste for barn og unge.

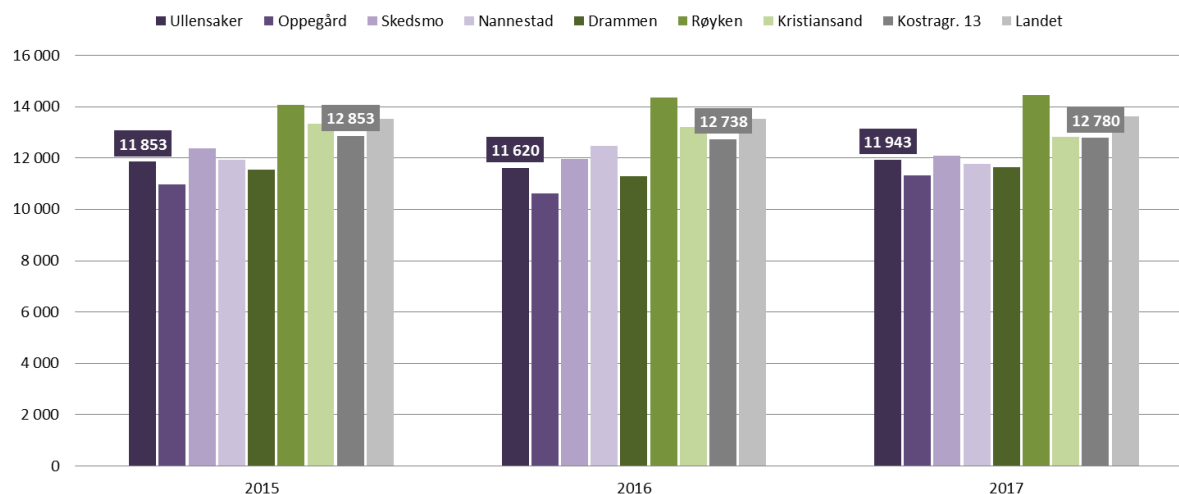
Effektiv tjenesteproduksjon

På bakgrunn av økonomi- og tjenesteanalysen utført av Agenda Kaupang høsten 2018, vil det arbeides videre med å kartlegge mulige effektiviseringstiltak innenfor skoleområdet. Som vist i grafen under, er grunnskoleopplæring i Ullensaker kommune vurdert som svært kostnadseffektiv i forhold til kommunegruppen.



Netto behovskorrigerte driftsutgifter til grunnskolesektoren

Pr. innbygger

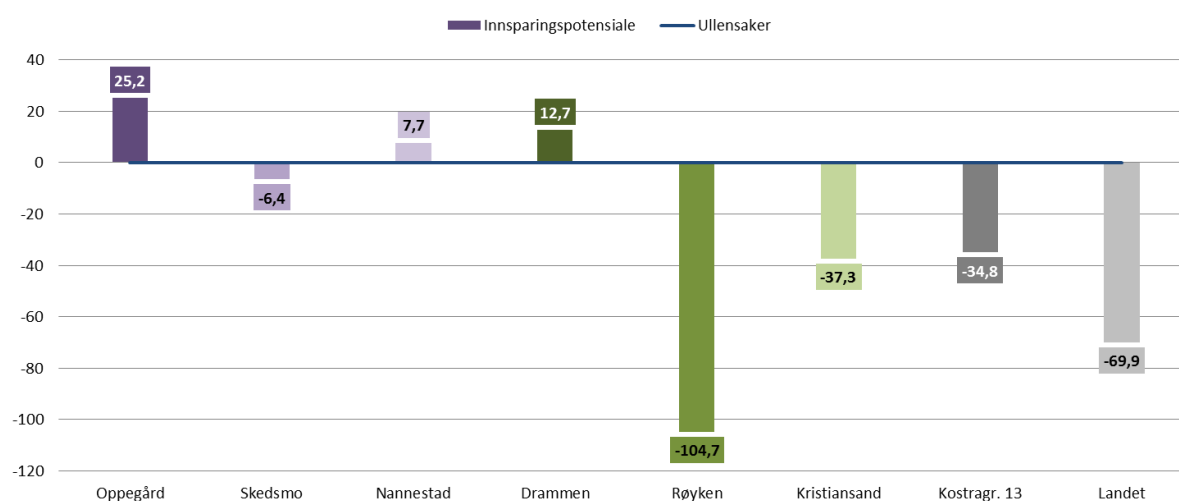


Behovskorrigerte samlede utgifter til grunnskole var 35 mill kr lavere i Ullensaker enn i kommunegruppen i 2017 og midt i laget blant sammenligningskommunene. De funksjonene som er billigere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er undervisning (23 mill kr), voksenopplæring (10 mill kr) og SFO (3 mill kr). De funksjoner som drives med høyere kostnader enn gruppen er skolelokaler (1 mill kr).

Til tross for dette, er det andre sammenlignbare kommuner som driver de ulike tjenestene innenfor skoleområdet billigere (Oppegård drev grunnskolen 25 mill kr billigere enn Ullensaker i 2017). Dette kan ha sammenheng med variasjoner i tjenesteprioritering, skolestørrelse, elevgrunnlag og skolestruktur. I økonomiplanperioden vil det derfor være høyt fokus på å finne de tiltakene som ivaretar kvaliteten i skolen, men som samtidig bidrar til å øke kommunens samlede handlingsrom.

Innsparingspotensiale grunnskole

Sammenlignet med andre kommuner (beløp i mill. kroner)

**Gevinstrealisering av pågående digitaliseringsprosjekter**

Som en del av den politisk vedtatte «*Handlingsplan for digital kompetanse 2017-2019*» (HSB-sak 62/17), innførte Ullensaker kommune fra skoleåret 2017/2018 læringsbrett

for alle elever og lærere. Ullensakerskolens hovedfokus er hvilke muligheter et individuelt læringsbrett gir den enkelte elev og dens lærere. I løpet av høsten 2019 skal det legges frem en evalueringsrapport med oversikt over de effektene man finner, samt innspill til videre arbeid med digitale ferdigheter i Ullensakerskolen.

Økt læringsutbytte

Forventninger til økt læringsutbytte er nedfelt i «*Strategiplan for læringsutbytte 2018-2020*» (HSB-sak 22/18). Administrativt arbeides det med å igangsette et arbeid med å utarbeide en strategiplan for et helhetlig læringsløp i Ullensaker kommune, der barnehage og grunnskole ses i sammenheng med videregående opplæring. Fram til en slik strategiplan er ferdigstilt, benyttes eksisterende «*Strategiplan for læringsutbytte*», for å sikre kontinuitet i arbeidet i Ullensakerskolen.

Planens strategiske fokusområder er:

- Den gode leder
- Den gode lærer
- God digital kompetanse
- Tidlig innsats
- Godt læringsmiljø
- Godt hjem-skole samarbeid

Strategiplanen følges opp med handlingsplaner, som inkluderer:

- Handlingsplan for kompetanseutvikling (HSB-sak 32/18)
- Handlingsplan for språkstimulering, lese- og skriveopplæring (HSB-sak 21/18)
- Handlingsplan for matematisk kompetanse (HSB-sak 39/17)
- Handlingsplan for digital kompetanse (HSB-sak 62/17)
- Handlingsplan for et trygt og godt leke- og læringsmiljø (under utarbeidelse)

Skolemat

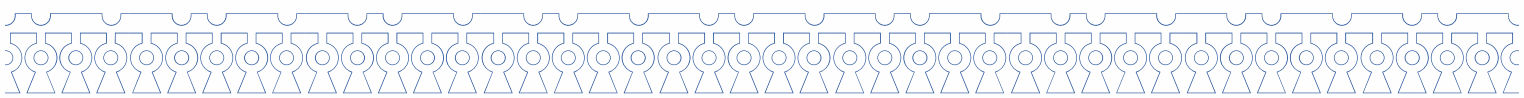
På bakgrunn av de gode erfaringene med GNISTmat og opplevelser på rådhuset, ble det igangsatt et prøveprosjekt med produksjon av skolemat på Gystadmarka ungdomsskole i august 2018 (KST-sak 74/18). Prosjektet har en varighet på ett år.

Prøveprosjektet er et folkehelseiltak for å fremme helse, trivsel og læring blant ungdom, legge til rette for sunne matvalg og matvaner uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, samt fremme inkludering og deltakelse i samfunnet.

På sikt, er det ønskelig at skolemattilbudet skal utvides til å omfatte alle ungdomsskoleelevene i kommunen. Parallelt med igangsetting av tilbudet kartlegges det derfor muligheter til å søke tilskudd for å kunne finansiere skolemat på ungdomsskolene.

Styrket introduksjonsprogram

Fokusområdene for Voksenopplæringen er nedfelt i «*Strategiplan for Voksenopplæringen for Øvre Romerike 2016-2019*» (HSB-sak 57/15). I kommende økonomiplanperiode er det et mål å utvikle introduksjonsprogrammet videre for å



styrke nyankomne innvandreres mulighet til deltakelse i norsk yrkes- og samfunnsliv, og dermed bidra til økonomisk selvstendighet.

I samarbeid med NAV og næringslivet deltar Voksenopplæringen i prosjektet «*Jobb og skole hånd i hånd*», der målet er å få flere av introduksjonsdeltakerne ut i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram. Gode arbeidsrettede kurs og karriereveiledning vil være viktig fremover for å få flere introduksjonsdeltakere ut i praksis/jobbb, slik at de kan bli aktive deltakere i samfunnet.

Økt systemrettet arbeid i PPT

Alle barn og unge i barnehage og skole har rett til et tilpasset barnehage- og opplæringstilbud. Som en del av dette skal PP-tjenesten hjelpe barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge opplæringstilbudet bedre til rette.

I tillegg til de individrettede oppgavene til PPT, er det ønskelig at tjenesten i større grad skal bidra systemrettet og hjelpe barnehager og skoler i arbeidet med å skape et bedre læringsmiljø. Tidlig innsats og forebygging skal føre til at man unngår utvikling av ulike typer vansker hos barn og unge.

Det å arbeide bredt og systematisk med læringsmiljøarbeid og tilpasset opplæring i skolen vil medføre at flere barn og unge kan ivaretas innenfor det ordinære og tilpassede barnehage- og opplæringstilbudet. På sikt, vil dette forhåpentligvis innebære at færre vil ha behov for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Rådmannen foreslår følgende rammejusteringer for grunnskoleopplæring:

Rammejusteringer grunnskoleopplæring	Beløp i mill. kr	Enhet
Redusere antall LOS-veiledere med 2 årsverk	-1,30	Nordkisa, SEL
Økte midler til fjernundervisning samisk	0,20	Grunnskole felles
Økte midler til skyss for Skogmo tospråklig senter	0,50	Grunnskole felles
Økte midler til skyss for svømmeundervisning	0,40	Grunnskole felles
Økte midler til elevvekst	4,83	Grunnskole felles
Fjerne hospitering som del av opplæring i samisk	-0,10	Grunnskole felles
Sum	4,53	

I perioden 2016-2018 har kommunen mottatt midler fra Bufdir til to halve LOS-stillinger. Resterende andel finansierer kommunen selv. I budsjett 2018 ble LOS-funksjonen utvidet med to nye veiledere. Som følge av at tilskuddet fra Bufdir utgår fra 2019, foreslås det å redusere LOS-tilbudet med to veiledere.

Det er avsatt til sammen 0,9 mill kr til økte skyssutgifter, hvorav 0,5 mill kr til skyss for elever ved Skogmo tospråklig senter og 0,4 mill kr til skyss som følge av omlegging av svømmeopplæringen.

Kostnader vedrørende fjernundervisning i samisk er økende, som følge av flere elever som benytter seg av dette tilbudet. Det er avsatt 0,2 mill kr mer til dette formålet. Når det gjelder hospitering, er nåværende praksis å refundere hospiteringsopphold for elever/foresatte som en del av opplæringen i samisk. Det foreslås å avvikle denne

refusjonsordningen, da elevene har rett til hospiteringsopphold kun dersom opplæring gjennom fjernundervisning ikke er forsvarlig uten.

Finansiering av lærernormen, elevvekst og rekruttering av lærere som oppfyller kompetansekrav for tilsetning og undervisning i fag kan gjøre det potensielt utfordrende å oppfylle normen fremover. Som følge, er det valgt å avsette brorparten av bevilgningen for 2019 til skolene i form av elevvekstmidler.

6.6 Stab

Tjenesteområdet stab omfatter de to ansvarsområdene SB-stab, samt Senter for grunnleggende ferdigheter. Staben bistår enhetene innenfor hovedutvalgsområdet med økonomistyring, rapportering, generell saksbehandling på overordnet nivå, samt lederutvikling og resultatoppfølging av skolene.

Rådmannen foreslår følgende rammejusteringer for stab:

Rammejusteringer stab	Beløp i mill. kr	Enhet
Redusere lønnsramme med en 20 % stilling	-0,15	SB-stab
Redusere antall leseveiledere med 2 årsverk	-1,50	Senter for gr. ferdigheter
Redusere midler til opplæring i læringsbrett for elever og lærere	-1,20	Senter for gr. ferdigheter
Sum	-2,85	

Som en del av salderingsprosessen foreslås det å redusere lønnsrammen på SB-stab med 0,15 mill kr. Dette tilsvarer en 20 % stilling som er blitt brukt til implementering/oppfølging av skoleverktøyet «It's Learning» som nå fases ut.

Samtidig, foreslås det å redusere antall årsverk på Senter for grunnleggende ferdigheter med to leseveiledere. Leseveilederne bistår skolene i implementering og oppfølging av «*Handlingsplan for språkstimulering, lese- og skriveopplæring*», samt utarbeider tiltak innenfor området lesing og skriving.

Det foreslås også å redusere midler til opplæring i læringsbrett med 1,2 mill kr ved at man i større grad arbeider internt med opplæring og kompetanseutvikling i forbindelse med læringsbrettprosjektet. Våren 2018 har ansatte gjennomgått en grundig opplæring i pedagogisk bruk av læringsbrett, gjennom et samarbeid med RIKT. Elevene har også vært involvert i opplæringen ved at veiledere fra RIKT har modellert for dem og deres lærere. Dette har vært en avgjørende del av satsningen på digital kompetanse i Ullensakerskolen.

7 Hovedutvalgsområdet helsevern og sosial omsorg

7.1 Overordnet for hovedutvalget

Hovedutvalgsområdet helsevern og sosial omsorg er ansvarlig for flere tjenesteområder organisert i ulike enheter. Nedenfor er en spesifikasjon over hvilke enheter som ligger innunder hovedutvalgsområdet og hvilke tjenester de har ansvar for.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Pleie og omsorg	Institusjon	PRO Kløfta, PRO Jessheim Øst, PRO Jessheim Vest, Helsehuset, BMB
	Hjemmetjeneste	
	Aktivisering og støttetjenester	
	Tjenester til funksjonshemmede	
Kommunehelse	Fysio og ergoterapi	Helsehuset, Helsevern, FBU
	Fengsel helsetjeneste	
	Legevakt	
	KØH	
	Forebyggende helsearbeid	
Rus og psykisk helsevern	Rus	Helsevern
	Psykisk helsevern	
Sosialtjeneste	Sosialtjeneste	NAV
Barnevern og forebyggende arbeid barn og unge	Barnevern	FBU
	Forebyggende arbeid	

PRO- Pleie- rehabilitering- og omsorg

BMB- Bolig med bistand

FBU- Forebyggende barn og unge

TIL- Tildelingsenhet

KØH- Kommunal øyeblikkelig hjelp

Kommunens overordnede styringskort gjelder for alle enheter. Det innebærer at alle enheter skal være kjent med fokusområdene og de målsettinger som er retningsgivende for prioriteringer og innsats. For fokusområdet brukere/innbyggere er resultatmålene definert pr tjeneste og blir kommentert i virksomhetsplanene for 2019.

7.2 Fokusområder og strategi

Det strategiske utgangspunktet for satsning og prioritering i budsjettgrunnlaget er:

- Sikre at de som har berettiget krav på tjenester får et tilbud
- Legge til rette for at flere kan bo hjemme lengre

For å få dette til er det fortsatt et mål om å ha fokus på:

- Tidlig innsats
- Koordinert innsats (samordnet og tverrfaglig)
- Styrke og prioritere det forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge

Virkemidler:

- Dreining fra institusjon til hjemmetjenester og omsorgsbolig.
- Sikre at risikoutsatte barn og unge fanges opp
- Innovasjon/effektivisering

Gjestad 2066 – dreining fra institusjon til hjemmetjenester og omsorgsboliger

I PS 26/18 fremkommer det hva som skal være retningsgivende for prioritering i utvikling av Gjestadområdet hvor konseptet « Smart bydel» med en større satsning på omsorgsboliger med mulighet for heldøgnsomsorg skal være førende.

Det betyr at parallelt med utarbeidelse av en områdereguleringsplan for området vil det i 2019 sikres bruk og utnyttelse av ledige areal på Gjestadområdet til de formål som er beskrevet i PS 54/18. Det vil bli en gradvis endring av dagens omsorgsboliger til omsorgsboliger med mulighet for heldøgnsomsorg ved våre tre bo- og aktivitetssenter.

En dreining fra ensidig satsning på sykehjemsplasser for å møte fremtidig vekst og behov for heldøgnsomsorg vil prege arbeidet i 2019. Det betyr flere parallelle prosjekter som både skal endre dagens bruk av eksisterende omsorgsboliger samt fremskaffe flere boliger med mulighet for større grad av trygghet, se PS 54/18 Det vil i tillegg igangsettes et arbeid for å se om det er mulig å utnytte dagens areal bedre til brukerformål. Det vil være Kløfta og Gystadmyr bo- og aktivitetssenter som i førsteomgang skal gjennomgås.

Å lykkes i denne dreiningen og satsingen vil være helt avgjørende for om kommunen vil kunne klare å møte vekst og økte behov på en bærekraftig måte. Rådmannen har derfor valgt å løfte frem dette området med en særskilt satsning for å sikre at administrasjonen har nok ressurser til å gjennomføre en slik endring.

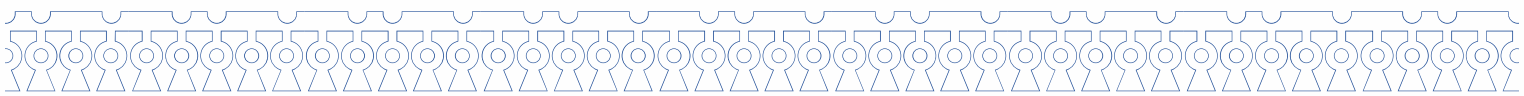
Ny organisering innen helse og sosial

Vekst og økte behov har også medført behov for å se om dagens organisering av tjenestene er hensiktsmessig. Organisering av tjenestene innen helse og sosial skal støtte opp under det samfunnsoppdraget vi har på en ressurseffektiv måte. Det har vært jobbet frem en ny struktur og rammer for organisering. Hovedgrepet er å samle hjemmetjenestene i én tjeneste, samt etablere et tjenestetorg som skal sikre at de som har behov for tjenester opplever « en dør inn». Gjennomføring av foreslåtte endringer vil skje etappevis og med stor grad av medvirkning for å sikre at vi oppnår det som er målet for endringen. Denne endringen vil ha stort fokus gjennom hele 2019.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI) – sikre at risikoutsatte barn og unge fanges opp

Det er behov for å sikre at risikoutsatte barn og unge fanges opp så tidlig som mulig. Ved behov for hjelp skal den enkelte kunne ha trygghet for at hjelpen er tilgjengelig og tilpasset den enkeltes behov. Det er både viktig og nødvendig med helhetlige og koordinerte tjenester hvor den tverrfaglige tilnærmingen har en sentral plass. BTI innføres i 2019 som et verktøy for å bedre og koordinere den tverrfaglige innsatsen, se PS 89/18. BTI er en tverrsektoriell satsning som vil påvirke arbeidsprosesser i alle tjenester som jobber med gravide, barn, unge og foresatte.

BTI modellen skal sikre:



- at barn og unge med behov for ekstra støtte og hjelp blir sett så tidlig som mulig og at de får hjelp med dokumentert effekt, «rett hjelp til rett tid»
- økt kunnskap og handlingskompetanse hos ansatte
- tidlig involvering av barn, unge og deres foresatte
- brukermedvirkning
- bedre kontinuitet og samordning av tjenester
- god informasjonsflyt, med informert samtykke
- dokumentasjon av innsatsen

For å sikre en god og varig implementering, er det vesentlig at kommunen satser på tilstrekkelige midler og ressurser ved oppstart. BufDir gir støtte til 50 % prosjektlederstilling i to år. Det bør i løpet av 2019 vurderes om kommunen kan egenfinansiere 50 %, slik at stillingen kan lyses ut som 100 %.

Oppvekststrategi

I Ullensaker kommune er tjenestene som retter seg mot barn og unge organisert i alle de tre hovedutvalgsområdene. Det er en klar forbedring av det tverrfaglige arbeidet men særlig tidlig innsats kan forbedres og styrkes. Det arbeides derfor nå tverrfaglig med å utarbeide en oppvekststrategi som skal sikre barn og unge gode oppvekstvilkår i Ullensaker kommune. Denne strategien skal innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel. Det er opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra skole, barnehage, forebyggende enheter og kultur som utarbeider strategien. Det er forventet at en slik strategi skal bidra til at kommunens tjenester samordnes tettere til det beste for barn og unge.

Innovasjon/effektivisering

Rådmannens utfordring for budsjett 2019 er å møte veksten innen alle tjenesteområder slik at det blir bærekraftig på sikt!

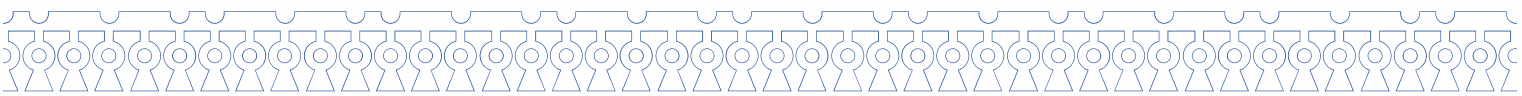
Det betyr at selv om alle tjenestene i dag driftes effektivt, jf rapport fra Agenda Kaupang har rådmannen lagt til grunn for budsjettet at alle tjenester og tiltak skal vurderes for å få frem om arbeidsprosesser og tjenester kan utføres på en annen og mer effektiv måte.

Ett av målene for innføring av ny organisasjonsstruktur for helse og omsorg er å sikre god ressursutnyttelse. Det betyr tilrettelegging for smarte arbeidsprosesser som understøttes av teknologiske løsninger.

Innføring av velferdsteknologi skal også være en satsning i 2019, men ny satsning er i hovedsak finansiert av prosjektmidler fra Helsedirektoratet. Prosjektet «Mitt liv – mitt ansvar» er et samarbeidsprosjekt med både Ahus og LHL som har som mål at kronisk syke gjennom ny teknologi skal kunne unngå unødvendig innleggelse i sykehus.

Det har de siste årene vært en effektivisering innen alle enhetene, hvor vi ivaretar stadig flere som har behov for hjelp og bistand, innenfor de samme økonomiske rammene.

Rådmannens budsjettforslag for 2019 innebærer at planlagte tiltak som sikrer en dreining fra sykehjemsplasser til hjemmetjenester og omsorgsboliger, er en forutsetning for å lykkes.



7.3 Oppsummert forslag til budsjett 2019 for hovedutvalget

Tjenester	Justert budsjett 2018	Budsjett 2018 fremskrevet*	Forslag til justering av budsjett 2019	Rådmannens budsjettforslag 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Pleie og omsorg	407 894	410 776	13 800	424 576
Kommunehelse	81 432	85 603	2 400	88 003
Rus og psykisk helsevern inkl botilbud	28 944	29 853		29 853
Sosialtjeneste (NAV)	62 548	76 603		76 603
Barnevern og forebyggende arbeid barn/unge	67 826	69 366	1 000	70 366
Administrasjon HS	4 228	5 319		5 319
Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg	652 873	677 520	17 200	694 720

* Opprinnelig budsjett 2018 framskrevet med lønnsvekst og prisvekst på tjenestekjøp, justert for midlertidige og varige vedtak med helårseffekt

Budsjettkonsekvens av innsparing 2019:

Tjenesteområdet	Vekst	Kutt	Tildelt
Pleie og omsorg	20,8	7	13,8
Helse	2,4	0	2,4
Barnevern	1,6	0,6	1
Sosial	3,4	3,4	0
	28,2	11	17,2

- Behov for heldøgnsomsorg reduseres med 7 mill kr fra 15 mill kr. En forutsetning for å håndtere veksten er etablering av omsorgsboliger med personal base.
- Flere brukere innen BMB må håndteres innen eksisterende budsjetttramme. Gjennomgang av inntektssiden med bistand fra Agenda Kaupang
- Vekst innen hjemmetjenesten håndteres med mer effektiv organisering.
- Meldt behov for økt innsats innen demensomsorg utsettes til 2020.
- Styrker minimalt innen helsestasjon og skolehelse, øvrig endringer tas i 2020.
- Forventet vekst innen barnevernet må håndteres gjennom et større fokus på tiltak i hjemmet ved en styrking av 2 stillinger med ½ års effekt (FANT).
- NAV: Deler av flyktningetilskuddet må brukes til å dekke vekst innen sosiale tjenester.

7.4 Pleie og omsorg

7.4.1 Utfordringsbildet

Det som er utfordringsbildet innen dette området er i hovedsak følgende:

- Flere med behov for omfattende bistand (demens, kreft, mm)

- Vekst i behov for heldøgnsomsorg
- Økning i antall personer med behov for hjemmetjenester
- Økt innslagspunkt for refusjon for ressurskrevende tjenester

I tillegg til befolkningsvekst, vil andelen av innbyggere som har behov for helsetjenester øke kraftig. Det skyldes bl.a. at behandlingstilbudet bedres og flere overlever og har behov for bistand. Det er både økte krav fra befolkningen og flere rettigheter som fastsettes. Vi ser også en økning i andel eldre og personer med demens. Det medfører at antall personer med behov for hjemmetjenester og ulike grad for heldøgnsomsorg fortsetter å øke også i 2019. Det betyr at kommunen må tenke nytt når det gjelder hvordan tjenestene skal leveres og hvilke tjenester som skal prioriteres for å møte vekst og økte behov.

Kommunen har 40 brukere som mottar ressurskrevende tjenester for om lag 130 mill kr (brutto). I forslag til statsbudsjett 2019 økes innslagspunktet med kr 50.000 etter utover lønns- og prisjusteringen. Dette gir en merkostnad på 2 mill kr for både 2018 og 2019.

Hjemmetjenesten har hatt betydelig økning i antall brukere i 2018 (26) og veksten forventes å vedvare også i 2019. Samtidig er det flere brukere som har behov for to ansatte pr besøk. Oppdragstid innen hjemmesykepleie har økt med ca 120 timer pr uke siden november 2017. Dette har ført til at tjenesten ble styrket med 4 årsverk allerede i 2018 med midlertidig finansiering.

Det er behov for å etablere flere botilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne i 2019 og flere av dagens brukere har fått økt behov for bistand.

Det er fullt belegg på institusjonsplasser pr i dag, og kommunen har i gjennomsnitt kjøpt 17 plasser siden høst 2017. Det er iverksatt en rekke tiltak for å håndtere veksten, jf. PS 27/18.

Nasjonale føringer (psyk/rus, rehabilitering/habilitering) er tydelige på at flere oppgaver skal overføres fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. Sykehusene pålegges å jobbe mere ambulant i samarbeid med kommunehelsetjenesten, for å sikre bedre pasient- og innbyggerbehandling. Oppgaveoverføringen vil gi økte kostnader og nye utfordringer for kommunen. Innføring av betaling for utskrivningsklare pasienter innen rus og psykiatri fra 1.januar 2019 vil gi økte utgifter.

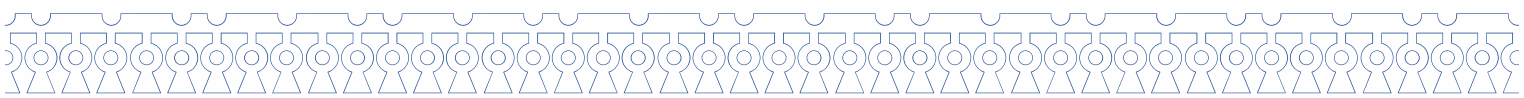
7.4.2 Satsningsområder

- Imøtekomme økt behov for heldøgnsomsorg
- Oppfølging av valgt konsept for « Gjestad 2066»
- Velferdsteknologi
- Innovasjon og effektivisering

Imøtekomme økt behov for heldøgnsomsorg

Fokuset i 2019 blir å slutføre igangsatte tiltak:

- Omsorgsbolig med heldøgnsomsorg på Gjestad i lokalene etter gamle rehabiliteringsavdelingen, 10 rom. Botilbud som gir trygghet og forsvarlig tilsyn til



brukere som trenger heldøgnstilsyn, men ikke nødvendigvis av sykepleiekompetanse gjennom hele døgnet.

- Dreie bruk av omsorgsboligene lokalisert i tilknytning til Bo- og aktivitetssentrene mot å kunne tilby heldøgnsomsorg i større grad.
- Tverrfaglig ressursteam ved PRO Jessheim Øst som skal håndtere pasienter med komplekse diagnoser og krevende fungeringsnivå, og som ikke passer inn i «ordinære» sykehjemsavdelinger.

Det er helt avgjørende at hjemmetjenesten har nok ressurser for at kommunen skal klare å håndtere økt behov for heldøgnsomsorg.

Innovasjon og effektivisering

Effektivisering handler om kontinuerlig fokus på om arbeidsprosesser og tjenester kan utføres på en annen måte. Innovasjon betyr at det vi velger å gjøre eller teste ut er nytt, skal oppleves som nyttig og er noe som kan nyttiggjøres. Det viktige er at innovasjon gir verdi for bruker – da gir det mening.

Nødvendig omstilling og omorganisering i hele helse- og omsorgssektoren fordrer stort fokus og innsats fra ledere og stab i 2019. Det har vært jobbet frem en ny struktur og rammer for organisering som vil være retningsgivende for arbeidet. Målsettingen er «en dør inn» samt likeverdige og koordinerte tjenester for alle målgrupper. Det vil også innebære større fokus på å sikre at våre medarbeidere har arbeidsverktøy (teknologiske løsninger) som støtter opp under gode og effektive arbeidsprosesser hvor teamtekingen blir sentral, særlig i hjemmetjenesten.

Innføring og bruk av nytt pasientvarslingssystem ved Gjestad bo- og aktivitetssenter vil bety stort fokus på nye muligheter og nye arbeidsprosesser.

Rådmannen foreslår å styrke, samt imøtekomme økt behov oppstått i 2018 innen tjenesteområdet Pleie og omsorg:

Styrking	Beløp i mill kr	Enhet
Omsorgsbolig med bem. base	4,60	HS-Felles
Kjøp av plasser med heldøgnsomsorg	3,20	HS-Felles
Hjemmetjenesten, 4 årsverk opprettet i 2018	2,40	PRO Jessheim Vest
Styrke hjemmetjenesten	1,60	HS-Felles
Omorganisering	2,00	HS-Felles
Sum Pleie og omsorg	13,80	

7.5 Kommnehelse

7.5.1 Utfordringsbildet

- Fortsatt lav dekning på skole- og helsesøstertjenesten
- Lav legedekning
- Kompetanse og organiseringskrav jfr akuttmedisinforskriften

Ullensaker kommune har styrket fysio-/ergoterapitjenesten samt beredskap siste årene og ligger på et akseptabelt nivå sammenlignet med andre kommuner og landet.

Kommunen prioriterer fortsatt lite til forebyggende arbeid og helsestasjons- og skolehelsetjenesten sammenlignet med andre kommuner i landet. Implementering av nye retningslinjer for tjenesten har medført et stort arbeidspress i en allerede presset tjeneste. Helsestasjonen har gjennom 2018 hatt restanser på 2 og 4 års kontroller. Årsaken til dette er en kombinasjon av mangel på konsultasjonsrom/grupperom og vakanser til helsesøsterstillinger. Alle barn i 1. klasse skal, i henhold til nye retningslinjer, ha en helsesjekk av lege. Dette har ikke latt seg gjøre grunnet manglende kapasitet hos helsestasjonslegene.

Endring i Akuttmedisinforskriften har medført økt krav til kompetanse for operatører ved legevakta. Det må være bemanning med utdanning på bachelornivå (sykepleiere) som betjener vakttelefonen. Akuttmedisinforskriften stiller også krav til at 80 % av telefonhenvendelsene normalt skal kunne besvares innen 2 minutter.

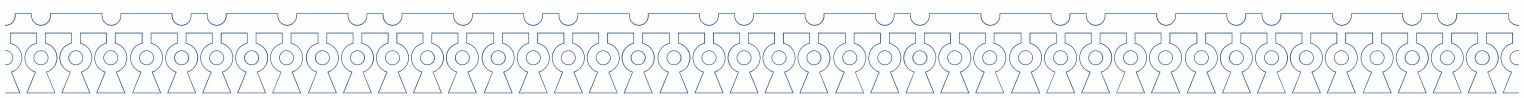
Jessheim interkommunale legevakt skiller seg fra andre legevakter med et stort antall gjestepasienter fra Gardermoen, hoteller, gjestarbeidere og andre på gjennomreise. Hele 21 % av legekonsultasjonene i 2017 var relatert til denne gruppen. Andelen av henvendelser som ender med legekonsultasjoner er høy (80 %), sammenlignet med andre legevakter. I 2017 ble det gjennomført 40 000 konsultasjoner. Det er særlig mange konsultasjoner på helg og det blir sårbart med kun 1 lege på jobb.

7.5.2 Satsningsområder

- Styrke skole- og helsesøstertjenesten
- Etablering av en ny avdeling Forebyggende helse på Gjestad

Det ble i september 2018 besluttet å benytte de tidligere lokalene til hjemmetjenesten på Gjestad til en ny avdeling i Forebyggende helse. Tjenesten blir fra februar 2019 fordelt på tre geografiske områder, og de ulike faggruppene blir samlokalisert, se PN 3/18. Dette vil gi et kvalitativt bedre og likere tilbud til innbyggerne, og mindre sårbarhet i forbindelse med sykdom og ferieavvikling. Det vil i 2019 være et stort fokus på å etablere de nye faggruppene i de tre avdelingene, og sikre at alle innbyggere får de tjenestene de lovmessig har krav på. Med nye lokaler vil det være mulig å gjennomføre både individuelle konsultasjoner og gruppekonsultasjoner, i henhold til de nye retningslinjene.

Interkommunale legevakt styrkes med legeressurser. Kompetanse og bemanningen styrkes for å imøtekomme krav i akuttmedisinsk forskrift.



Rådmannen foreslår å styrke tjenesteområdet Kommunehelse:

Styrking	Beløp i mill kr	Enhet
1 årsverk helsesøster	0,60	FBU
Helsehuset, Legevakt	0,80	Helsehus
Basistilskudd	1,00	HS-Felles
Sum Kommunehelse	2,40	

7.6 Rus og psykisk helsevern**7.6.1 Utfordringsbildet**

I tråd med befolkningsveksten øker også behov for tjenester til mennesker med utfordringer innen rus og psykisk helse. Den største utfordringen er fortsatt å etablere egne botilbud til personer med store utfordringer innen rus og psykiatri, samt at mange mangler en meningsfull hverdag med aktivitet og arbeid.

I statsbudsjettet legges det opp til å innføre kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og rusbehandling fra 2019. Ordningen skal tilsvare den som er innført for somatikken, det vil si en døgnpris på 4 880,- og betalingsplikt fra første dag. Det er ikke foreslått karensdager, uansett hvor omfattende behov for kommunale tjenester brukeren har. Kommunene får en samlet kompensasjon på 185 mill kr når betalingsordningen innføres, mens helseforetakene får trukket tilsvarende beløp fra sin ramme.

Ullensaker kommune har fått overført 1,2 mill kr i rammetilskuddet til den nye ordningen. Siden konsekvensen ved innføring av betaling for utskrivningsklare pasienter innen rus og psykiatri er uklar, ser ikke rådmannen det som mulig å avsette midler til dette.

7.6.2 Satsningsområder

- Etablering av nye boliger for personer med ruslidelser
- Aktivitet

Det skal fortsatt være fokus på å sikre etablering av **botilbud for personer med ruslidelser** slik at man kan utvikle flest mulig av de tilbud som kjøpes av private aktører.

Aktuelle tilbud er tenkt lokalisert i kommunalt eide boliger med personalbase, samt at prosjekt i Kverndalen følges opp videre. Enheten Helsevern får tilskudd til kommunalt rusarbeid. En del av mottatt tilskudd benyttes til en stilling som skal kartlegge og koordinere etableringen av tilbudene.

Erfaringer fra etablering av omsorgsboliger med bemanning viser at det er svært viktig å ha rammer, innhold og bemanning for tilbudet på plass i god tid før beboere flytter inn. Tilbakeføring av brukere som det i dag kjøpes plass til skal frigjøre midler som er tenkt som finansiering av nødvendig personale til boligen.

I den statlige rammeoverføringen til kommunene for 2019 er det lagt opp til at mottatt tilskudd skal trappes ned over fire år og må fases inn i kommunens ordinære driftsrammer. For vår kommune innebærer det 0,383 mill kr for 2019 for å sikre videreføring av dagens drift (stillinger) innen området.

Det er fortsatt behov for å få etablert flere **aktivitets- og arbeidstiltak**. For 2019 anbefales det å fortsette dialogen med både Kirkens Bymisjon og Fontenehus Norge for å se hvordan og om det er mulig å realisere etablering av disse tilbudene.

Det har i Prop. 71 L (2016–2017)⁴ kapitel 8 blitt foreslått en tydeliggjøring av kommunens plikt til psykososial beredskap og oppfølging. Psykososial beredskap og oppfølging særpreges av at personell fra en rekke tjenestesteder skal kunne rykke ut, med ujevne mellomrom og på kort varsel til uavklarte hendelser av svært ulik art og størrelse. Forutsigbarhet i organisering, øvelser, bemanning og økonomiske rammer er viktige faktorer for tjenester som skal håndtere akutte situasjoner. Vi skal derfor i tillegg til planen utarbeide en prosedyre for oppfølging av kriseteamet, som også skal dekke områder vi hittil ikke har ivaretatt slik veileder anbefaler.

Innovasjon og effektivisering

Avdelingene har de seinere årene møtt økt vekst med å ha fokus på god behandling og økt brukermedvirkning og feedbackorientert tilbakemelding.

For å håndtere flere brukere vil det i 2019 også følges opp strategier og tiltak som er vedtatt i strategidokument for å videreutvikle tilbudet til mennesker med psykiske lidelser og mennesker med ruslidelser.

Enheten skal bygge opp under universelle forebyggende tiltak og tidlig innsats, og peke ut de tiltak som er med på å integrere psykisk helse som den del av det lokale folkehelsearbeidet, for å bedre psykisk helse og livskvalitet i befolkningen. ABC er en tankegang som kombinerer tre faktorer for god psykisk helse og som vil være retningsgivende for arbeidet i 2019. Det handler om å gjøre noe aktivt (Active), gjøre noe sammen (Belong) og gjøre noe meningsfullt (Commit). Tjenestene bidrar til en bevisstgjøring og motivasjon hos brukere og befolkningen generelt, at de selv har både mulighet og ansvar for å fremme sin psykiske helse ved å være aktive, pleie vennskap og relasjoner til andre mennesker, og ved å engasjere seg i aktiviteter som føles meningsfulle.

7.7 Sosialtjeneste

7.7.1 Utfordringsbildet

I statsbudsjettet for 2019 fremkommer det endringer i statlige ytelser som kan ha betydning for kostnader knyttet til økonomisk sosialhjelp. Ungdom og innvandrere fra land utenfor EØS området og langtidsledige skal prioriteres i tillegg til en satsing på

⁴ Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.)

markedsarbeid. Dette betyr økt innsats fra NAV-kontorene, men det fremkommer ikke spesifikt at ressursene i NAV kontorene styrkes.

Antall sosialhjelpsmottakere er fremdeles økende og brutto kostnader til økonomisk sosialhjelp øker i tråd med et stadig økende kostnadsnivå i kommunen. Fra 2014 – 2017 har antallet økt fra 712 til 836 sosialhjelpsmottakere. Det er en marginal reduksjon fra 2016 til 2017, og det ser ut til at økningen har flatet noe ut. Det er imidlertid en stor inngang av antall personer som ikke har vært i kontakt med sosialtjenesten tidligere.

Utviklingen innenfor området kan ikke ensidig ta utgangspunkt i antall sosialhjelpsmottakere. Utvikling knyttet til vekst, befolkningssammensetning, utdanningsnivå, arbeidsmarked og kostnadsnivå er vesentlige faktorer. Det betyr at andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggertallet viser en økning på 0,2 % i Ullensaker i perioden 2014 – 2017 (2,1 – 2,3 %).

Når brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker legges til grunn bruker Ullensaker kommune fremdeles færre ressurser på området enn tilsvarende kommuner til tross for en ressursøkning de siste årene.

Utviklingen på området viser at en større andel av sosialhjelpsmottakerne har en inntekt i bunn, og har behov for supplerende sosialhjelp. Denne gruppen er en utfordring å bistå til å bli selvhjulpne fordi de allerede er i jobb eller har annen inntekt som er for lav til å dekke kostnader til husleie og livsopphold hver måned.

Regionen har et svært godt arbeidsmarked, men det er stor konkurranse om hver jobb. Den er også preget av mange bransjer som ikke har det høyeste inntektsnivået. Da vil det være utfordrende for mange å få den månedlige inntekten til å strekke til.

7.7.2 Satsningsområder

Følgende grupper skal prioriteres mot arbeid og aktivitet:

- Arbeidsledige
- Ungdom
- Flyktninger

Arbeid og aktivitet er retningsgivende for alle satsningsområdene innen NAV. Kontakt med arbeidsgivere står sentralt for å få en høyere overgang til arbeid, og for å få flere inn i arbeidslivet. Det er høyt fokus på bruk av tiltak og de mulighetene Nav kan tilby innenfor arbeidsmarkedstiltakene.

NAV kontoret har over flere år hatt ekstra fokus på ungdom. I 2017 ble området utvidet til å gjelde ungdom 18-29 år. Det er fokus på å jobbe helhetlig ved å fokusere på tiltak, arbeid og utdanning. Personer under 30 år som mottar økonomisk sosialhjelp har krav om aktivitet, og det stilles vilkår om at de må delta på arbeidsrettet tiltak og være registrert som arbeidssøkere for å motta ytelse. Enheten har 50 % veileder ved Jessheim videregående skole, benytter statlige tiltak fullt ut, og har fokus på praksis mot arbeid. Ungdomsteamet benytter også aktivt lønnstilskudd og mentorordning som et ledd i å få flere unge ut i arbeidsrettet aktivitet. Aktivitetshuset har utvidet sitt tilbud til 4 dager pr

uke og omfatter konkret, praktisk arbeid sammen med veiledning mot jobbintervju og ordinært arbeid. Formidlingsgraden er høy for dette tiltaket.

Det er viktig at NAV i Ullensaker kan videreføre denne satsingen, da kommunen har en stor gruppe ungdom som står utenfor arbeidslivet.

Ullensakermodellen

Foreløpige signaler om anmodning for 2019 peker på lavere bosetting enn 2016 og 2017, men sannsynligvis en tilsvarende anmodning som i 2018. Antall personer som følges opp i introduksjonsprogrammet har aldri vært høyere. Pr dags dato har Ullensaker kommune 110 introduksjonsdeltakere. Det har kommet endringer i introduksjonsloven med effekt fra 1. september 2018 som medfører at kommunene plikter å gi oppfølging og opplæring til introduksjonsdeltakere i fødselspermisjon fra og med fjerde permisjonsmåned. Dette vil medføre økt oppfølgingsansvar for flyktningetjenesten i kommunen.

Ullensakermodellen er godt forankret i enheten med fokus på inkluderingskompetanse i den arbeidsrettede oppfølgingen av flyktningene. Suksessfaktorene for gode resultater over tid fordrer tett og individuell oppfølging av både introduksjonsdeltaker og kommunale og private arbeidsgivere. Overgangen til arbeid og utdanning målt dagen etter endt program i 2017 var 67,7 %. Så langt i år har 60 % av avsluttede deltakere gått over til arbeid eller utdanning dagen etter endt program. De resterende 40 % har gått over til det arbeids – og kvalifiseringsrettede tiltaket «Jobbsjansen».

I 2018 søkte tjenesten prosjektmidler til «Jobbsjansen» - et prosjekt som gir et forlenget kvalifiseringsløp for introduksjonsdeltakere. Prosjektet søker å sikre at introduksjonsdeltakere fullfører grunnskole for å kunne søke videregående utdanning, samt jobbe for å øke overgangen til arbeid for spesielt introduksjonsdeltakere med lav utdanning og svak eller ingen tilknytning til norsk arbeidsliv.

Enheten jobber med å sikre muligheter for tiltak som ligger utenfor de eksisterende tilbudene kommunen har for denne målgruppen. Samarbeid med Ressurssenteret for Migrasjonshelse er spesielt viktig med tanke på fysisk og psykisk helse. Bedre, og tettere oppfølging i forhold til bolig og riktig informasjon til riktig tid til flyktningene er fremdeles fokusområder fremover.

Samarbeidet med frivilligheten har hatt, og fortsetter å ha, et stort fokus for enheten med tanke på nettverksbygging og inkludering på andre arenaer enn jobb og skole. Enheten har etablert samarbeid med blant andre Røde Kors, Redd Barna, Jessheim Kirke, Ullensaker Turlag, Idrettsrådet, Ullensaker svømmeklubb og Frivilligsentralen. Kontakter er også knyttet med lokale Rotary-klubber for å etablere en mentorordning for flyktninger med høy utdanning.

Sosialtjenesten

For å styrke området knyttet til økonomisk sosialhjelp er det ønskelig å prioritere økte ressurser til bemanning fremfor økt budsjett til utbetaling av ytelser. Det er særlig viktig å prioritere brukere som henvender seg for første gang, samt tett oppfølging for rask overgang til arbeid og aktivitet. Erfaringsmessig vil en tett og individuell oppfølging gi en reduksjon i utbetalte sosialhjelpsytelser. Det gir en raskere kartlegging av den

enkeltes situasjon samtidig som man kan henvise til ordinære tiltak og sikre raskere overgang til arbeid. Det vil gi færre passive mottakere av økonomisk sosialhjelp over tid.

Depositumsgaranti

De siste årene har det vært en stor økning i antall garantier for depositum ved leie av bolig. Det har sammenheng med økte leiepriser på det private markedet, da det er flere enn tidligere som ikke har midler til kontantdepositum selv og derfor har behov for bistand for kommunal garanti. Økte leiepriser gjør også at hver garanti er høyere enn tidligere. I tillegg må det tas høyde for befolkningsveksten i kommunen.

Det er en økende trend på utbetaling av depositumsgaranti. De siste to år er det totalt utløst 0,22 mill kr i krav i garantier.

Rammen til depositumsgaranti er 2 mil kr og har ikke vært justert på flere år. Med bakgrunn i overnevnte er det behov for å øke rammen, og det foreslås derfor å øke denne til 4 mill kr.

7.8 Barnevern

7.8.1 Utfordringsbildet

Barneverntjenesten har også i 2018 en økning i antall meldinger, tiltak og omsorgsovertakelser. Det har vært en merkbart økning i andelen voldssaker og barn som skal til tilrettelagte avhør. Pr 1. august 2018 har barneverntjenesten mottatt 167 bekymringer som omhandlet vold mot barn.

Det er mange akutte henvendelser, i gjennomsnitt 4-5 pr uke. Disse omhandler i hovedsak bekymringsmeldinger om vold mot barn, noen omhandler rus hos foreldre, adferd hos barnet, at barnet mangler mat, klær eller andre nødvendigheter.

Ullensaker kommune kjøper tjenester av Barnevernsvakta, som i 2018 utvider til døgnåpent tilbud. Utvidelsen medfører økte kostnader PS 3/17. Det ble i september d.å. inngått en avtale om at Barnevernvakten overtar ansvaret for alle henvendelser til Gardermoen også på dagtid. Dersom henvendelsene resulterer i en plassering, så vil barneverntjenesten håndtere saken.

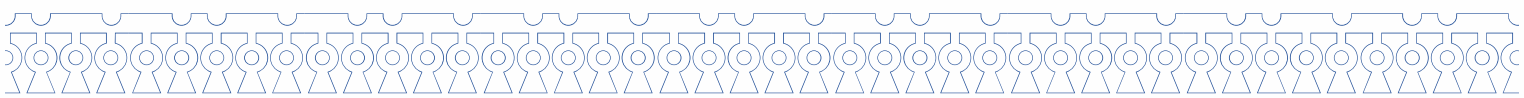
FABU opplever også en økning i antall familier, barn og ungdom som trenger bistand fra familieteamet. Det er også en økning i antall besøkende på begge fritidshusene.

7.8.2 Satsningsområder

- Styrke familiearbeidet
- Tidlig innsats
- Styrke kommunens tverrfaglige innsats gjennom BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats)

Rådmannen foreslår å styrke tidlig innsats og det forebyggende arbeidet for barn og unge.

Det er et mål at barn skal få hjelp i familien, slik at inngrepene blir så skånsomme som mulig for barnet og familien. Det er derfor viktig å fortsette å styrke barneverntjenestens



tiltaksarbeid i familiene. Barnevernet vil ha et særlig fokus på å styrke og veilede foreldrene gjennom et mer systematisk og metodisk arbeid. Det betyr også at familie- og nettverksteamet (veilederteamet), må ha kapasitet til å kunne gå inn akutt i saker. Dette er f.eks saker der det er vold i hjemmet, men hvor foreldrene er åpne og ønsker tiltak. Ved å mobilisere raskt med oppfølging av saksbehandler og veileder på stedet, kan tjenesten forhindre plassering. Det vil imidlertid alltid være situasjoner hvor barnet må skjermes og plasseres midlertidig eller permanent utenfor hjemmet.

Implementering av modellen BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) vil være et viktig verktøy for å fange opp risikoutsatte barn og unge. Gjennom et bredere tverrfaglig samarbeid og tydeliggjøring av roller og oppgaver, vil kommunen rustes til å være i forkant av risikosituasjoner for barn og unge.

Innovasjon og effektivisering

Barneverntjenesten har i 2018 hatt stort fokus på arbeidsprosesser, samhandling, kommunikasjon og rutineutvikling. Dette arbeidet videreføres i 2019 for å sikre god kvalitet i alle ledd i tjenesten. Midlene for å oppnå dette er god internkontroll, tydeliggjøring av roller og arbeidsoppgaver, styrking av samhandling på tvers og evaluering av iverksatte tiltak.

I 2018 har det vært jobbet målrettet for å utløse økonomiske midler som kan bidra til å styrke tilbudet til barn og unge. Det har bl.a. bidratt til ansettelse av to psykologer ved videregående skole finansiert av Akershus fylkeskommune. Deler av stillingene skal benyttes til å styrke tilbudet til ungdom i kommunen, i overgangen mellom 10.trinn og videregående skole.

Rådmann foreslår å styrke tjenesteområdet Barnevern og forebyggende arbeid barn og unge:

Styrking	Beløp i mill kr	Enhet
Tiltak i hjemmet	1,00	FBU
Sum Barnevern og forebyggende arbeid barn og unge	1,00	

Vedlegg 1 Organisering

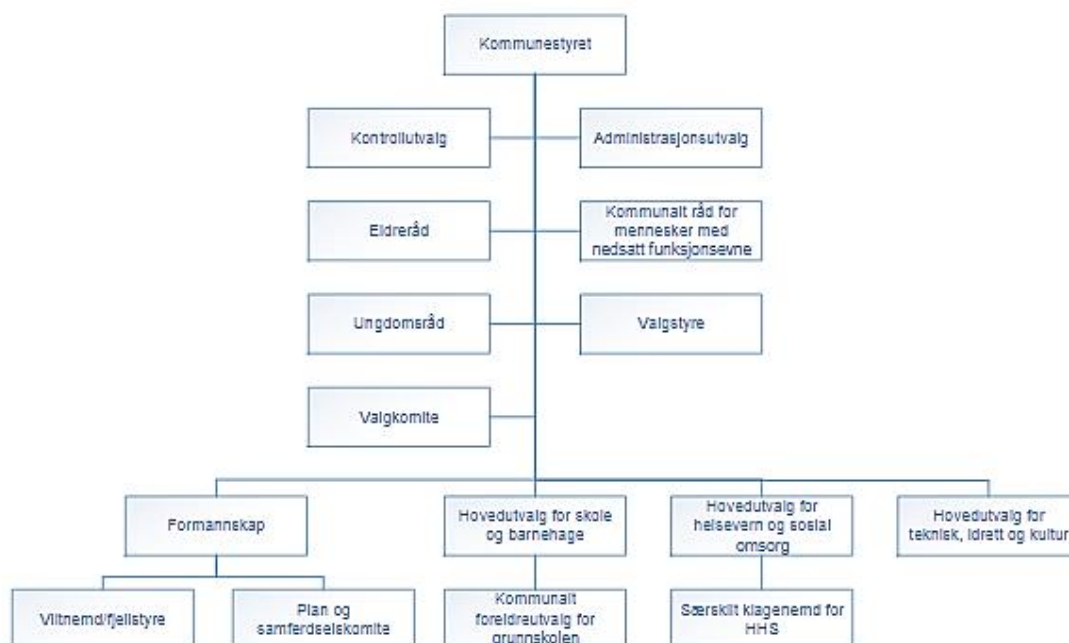
Politisk organisering

Det politiske styringssystemet i Ullensaker kommune er betegnet som en modifisert hovedutvalgs-modell. Kommunestyret består av 45 valgte representanter. Blant disse velges ordfører og vara-ordførere. Under Kommunestyret, som har all myndighet det ikke velger å delegerer, er det opprettet fire hovedutvalg inndelt på bakgrunn av fagfelt. Hovedutvalgene er satt sammen etter forholdstalls-prinsippet.

Alle hovedutvalg behandler saker både av langsiktig karakter og rene driftsoppgaver. Hovedutvalgene er endelig vedtaksmyndighet som beskrevet i kommunens delegeringsreglement og innstiller til kommunestyret der myndigheten ikke er delegert.

I tillegg til hovedutvalgene, inneholder den politiske organiseringen de lovpålagte organene kontrollutvalg, elderråd, kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og administrasjonsutvalg. Videre er det opprettet en Viltneemd og rådgivende komiteer på områdene grunnskole, næring, plan og samferdsel. Hovedutvalgene har anledning til å opprette ad hoc komiteer til prosjektarbeid.

Politisk organisasjonskart



Administrativ organisering

Det er viktig med en godt ledet og effektivt organisert kommune der organisasjonsstrukturen evalueres fortløpende med sikte på videreutvikling og effektivisering av en brukerrettet tjenesteproduksjon. Kommunen skal ha en tydelig organisasjonsstruktur med få ledernivåer som gir lett tilgang til det kommunale tjenestetilbud og en effektiv ressursutnyttelse. Beslutninger skal tas så nær brukeren

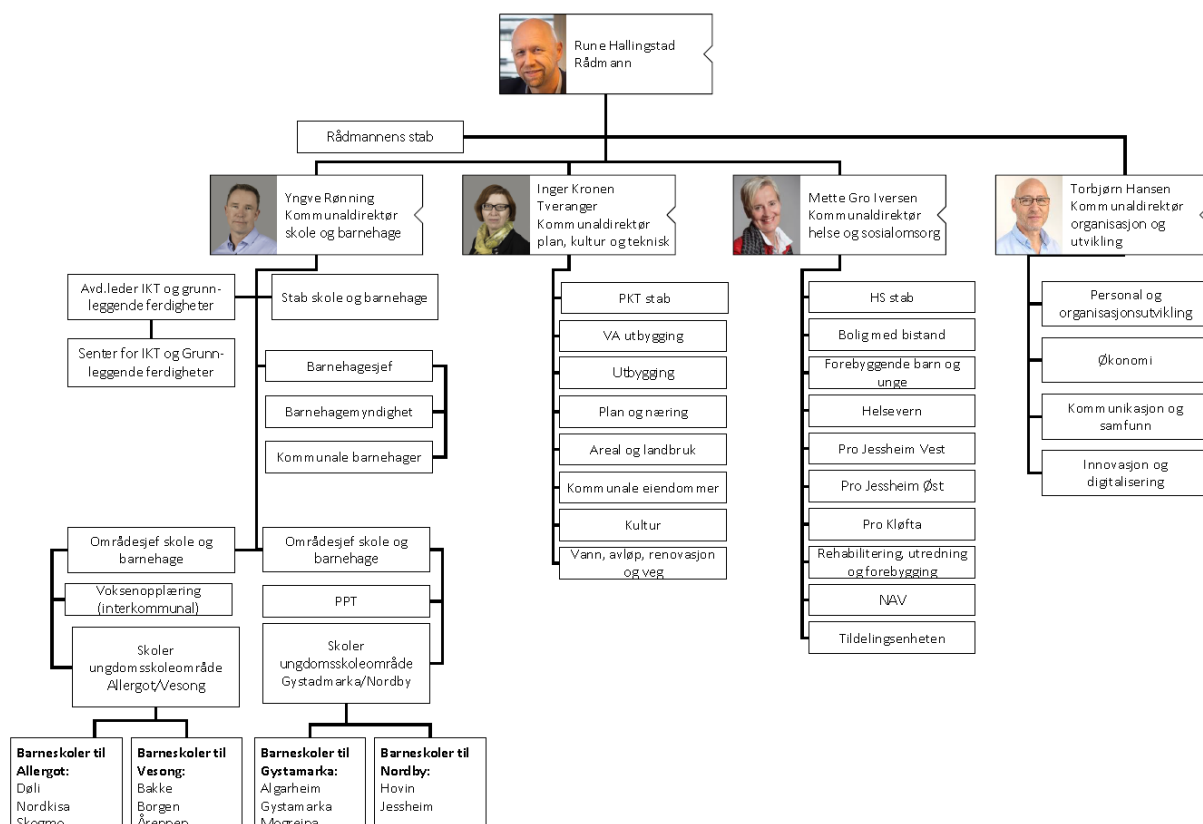
som mulig. Et godt arbeidsmiljø som stimulerer menneskelig vekst og utvikling skal bidra til kvalitet i tjenestetilbudet. Organisasjonen skal ha omstillingsevne til å møte brukerbehov og samfunnsmessig utvikling. Innbyggerne skal oppleve en kommune som legger til rette for trygghet, likeverd, åpenhet, tillit og dialog.

Administrativt er kommunen organisert etter en tre-nivå-modell. Kommunestyret delegerer myndighet til rådmannen med rett til å videredelegere. Rådmannen delegerer myndighet videre til kommunaldirektørene. Kommunaldirektørene delegerer myndighet videre til de enhetsledere som rapporterer til vedkommende. Kommunaldirektørene er fagdirektører med følgende ansvarsområder:

- Skole, barnehage: Alle enheter under Hovedutvalgsområde for skole og barnehage
- Helse og sosial omsorg: Alle enheter under Hovedutvalgsområde for helse og sosial omsorg
- Plan, kultur og teknisk: Alle enheter under Hovedutvalgsområde teknisk, idrett og kultur, samt Plan og næring og Areal og landbruk fra Formannskapet
- Organisasjon og utvikling: Stab- og støtteenheter under Formannskapet

Kommunestyret har gitt enhetene stor grad av selvstendighet i daglig drift innenfor politisk fastsatte rammer i budsjett, virksomhetsplan og krav til måloppnåelse.

Organisasjonskart for administrasjonen i Ullensaker kommune:



Kommunale selskaper og samarbeidsorganer

Ullensaker kommune har vedtatt opprettelse av kommunalt foretak som skal bygge, eie og leie ut ny svømmehall på Gystadmyr.

- **Kommunale foretak**
 - Ullensaker svømmehall KF
- **Samarbeidsorganer**
 - Ullensaker kirkelige fellesråd

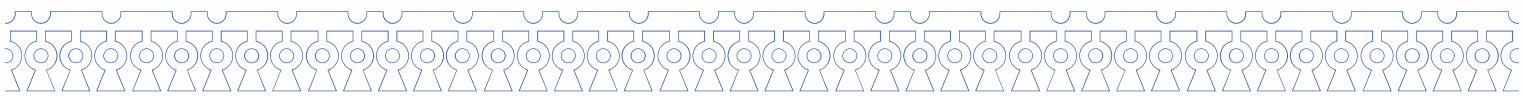
Interkommunalt samarbeid

Øvre Romerike Utvikling (ØRU) er samarbeidsorganet for kommunene på Øvre Romerike: Nes, Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum og Ullensaker. Disse utgjør en naturlig region for interkommunalt samarbeid knyttet til utvikling og drift av tjenester. De er også de nærmeste nabokommunene til hovedflyplassen på Gardermoen. Regionen har i dag ca 105 750 innbyggere, og har sterk befolkningsvekst. Det foretas en løpende vurdering av mulige samarbeidsområder.

Det er pr i dag aktivt selskapsbasert samarbeid med andre ØRU-kommuner innen blant annet avfall, vannforsyning, brann og redning, byggetilsyn, voksenopplæring, legevakt, revisjon, arbeidsgiverkontroll, felles strategi- og bestillerfunksjon IKT og felles IKT-drift, m.v. Innenfor de fleste tjeneste- og stab/støtteområder er det et aktivt faglig ØRU-samarbeid.

Det er pr i dag aktivt samarbeid med andre kommuner og fylkeskommuner på følgende områder:

- **Aksjeselskap**
 - OrbitArena AS
 - Øvre Romerike Industriservice AS (ØRI)
- **Interkommunale selskaper (IKS)**
 - Øvre Romerike Brann og Redning IKS (ØRB)
 - Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (ØRAS)
 - Romerike Revisjonsdistrikt IKS
 - Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS IKS)
 - Romerike Krisesenter IKS
 - Øst 110-sentralen IKS
 -
- **Interkommunalt samarbeid (kommuneloven § 27)**
 - Digitale Gardermoen (DGI)
 - Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (UNIVANN)
 - Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike
 - Øvre Romerike utvikling ØRU
 - Tunstyret
 - Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensing region 2



- ***Interkommunalt samarbeid – Vertskommune-modellen***

(vertskommune i parentes)

- Voksenopplæring (Ullensaker)
- Legevakt (Ullensaker)
- Landbrukskontor (Ullensaker)
- Barnevernsvakt (Lørenskog)
- Byggetilsyn (Ullensaker)
- Øvre Romerike interkommunale innkjøpssamarbeid (ØRIK)(Ullensaker)

Vedlegg 2 Økonomiske utsikter som påvirker skatteinntektene til Ullensaker kommune

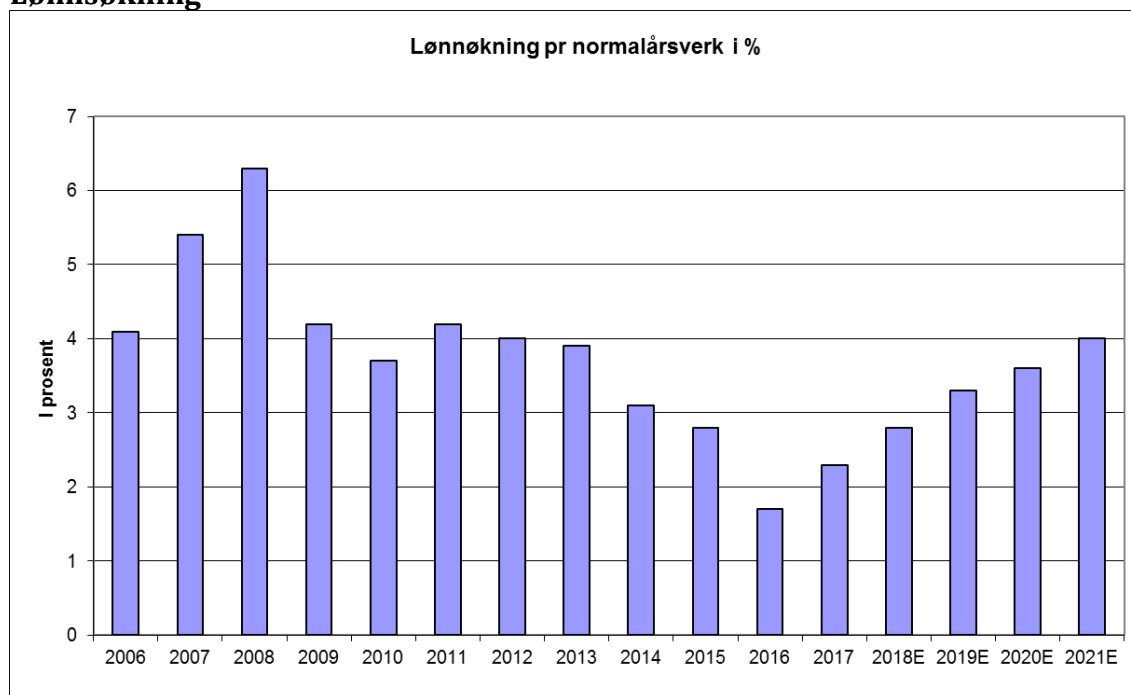
Den økonomiske nedgangen i Norge ser nå ut til å være forbi og det ser ut til at norsk økonomi vil bedre seg i årene fremover. Den nedgang vi har hatt har i hovedsak rammet oljerelatert virksomhet lokalisert langs kysten.

Tallmaterialet i analysen er i hovedsak hentet fra SSB eller kommunens skatteregnskap. SSBs beregninger eller egne beregninger (eventuelt i kombinasjon) er lagt til grunn for analysene. Analysene er delt i to; makroforhold og lokale forhold som kan påvirke kommunens økonomi.

Makroforhold som vil påvirke skatteinntektene

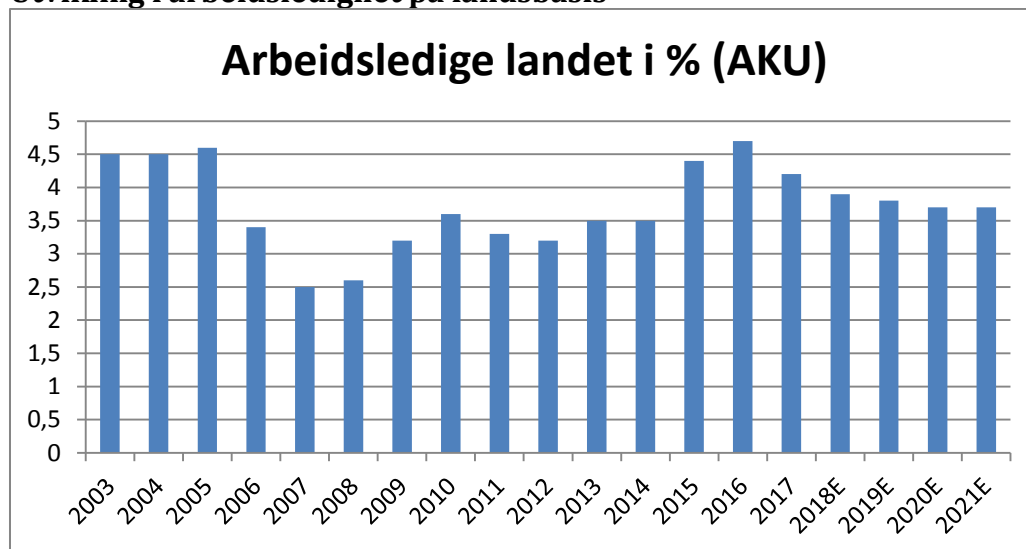
Under dette kapittelet vil vi se på utvikling og forventninger når det gjelder lønnsøkninger og utviklingen i arbeidsledigheten på landsbasis og vi har også valgt å vise utviklingen i arbeidsledigheten i Ullensaker spesielt.

Lønnsøkning



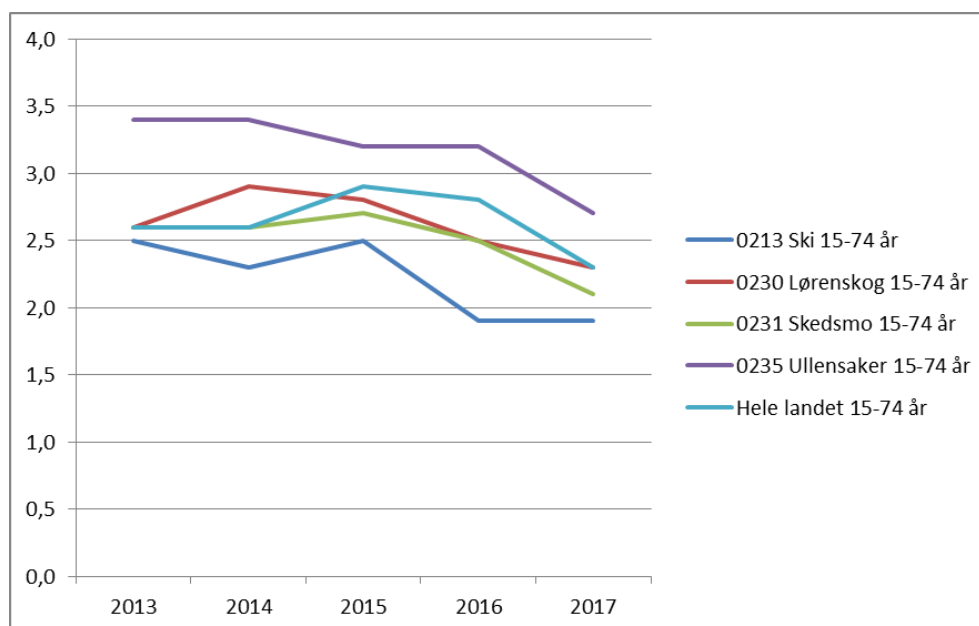
Kilde SSB Økonomiske analyser 3/2018

Grafen over viser gjennomsnittlig lønnsøkning for arbeidstakere i Norge. Fra 2018 er det lagt inn de forventningene som SSB har til lønnsøkninger fremover. Økningen i lønn antas å lede til tilsvarende økning i skatteinntekter. Vi ser av grafen over at lønnsøkningene på 2000 tallet varierte mellom 3,5 % og 6 % pr år. De senere årene har lønnsøkningen ligget rundt 3 %, men det forventes en stigning i lønnsøkningene i årene fremover.

Utvikling i arbeidsledighet på landsbasis

Kilde SSB økonomiske analyser 2018/3

Økningen i oljeprisen og internasjonal konjunkturoppgang de seneste årene har ført til at arbeidsledigheten har gått ned. SSB anslår i sine prognoser fremover at arbeidsledigheten vil synke noe frem mot 2021, hvor arbeidsledigheten forventes å flate ut på 3,7 %.

Utvikling i arbeidsledighet i Ullensaker og sammenlignbare kommuner

Ser vi mer spesifikt på utviklingen i Ullensaker de seneste årene ser vi at andelen arbeidsledige (NAV tall) ligger klart høyere enn landet og sammenlignbare kommuner i Akershus. Dette til tross for at vi har langt flere arbeidsplasser i kommunen enn personer i arbeidsfør alder. Vi ser imidlertid at andelen arbeidsledige i Ullensaker har sunket en del de siste årene men ligger fortsatt klart over landssnittet og sammenlignbare kommuner i Akershus.

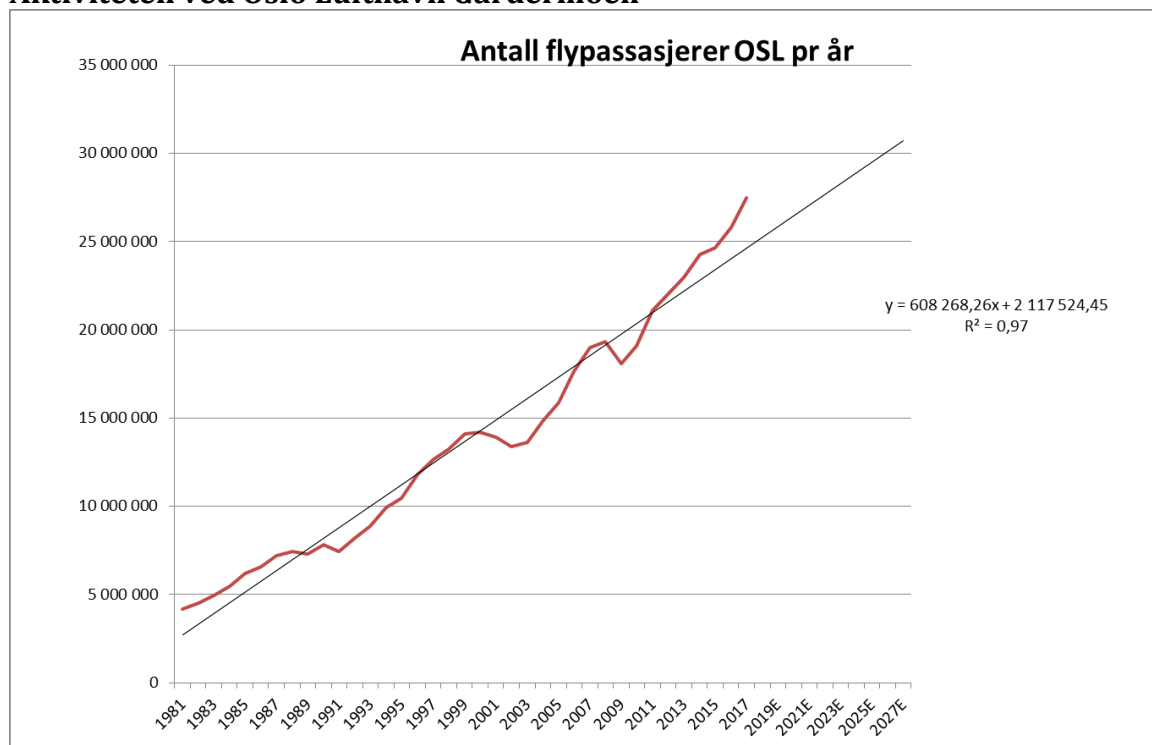
Det gjøres oppmerksom på at NAV sine tall ikke direkte kan sammenlignes med SSB sin måte å måle arbeidsledighet på.

Lokale forhold som vil påvirke skatteinntektene

Vi vil i dette avsnittet sette søkelys på lokale forhold som vil påvirke aktiviteten og skatteinnngangen lokalt. Dette er forhold som:

- Aktiviteten ved Oslo Lufthavn Gardermoen
- Utvikling i brutto lønn for en Ullsokning sammenlignet med landet
- Skattebidrag fra Ullsokningen i prosent av landsgjennomsnittet
- Boligbygging

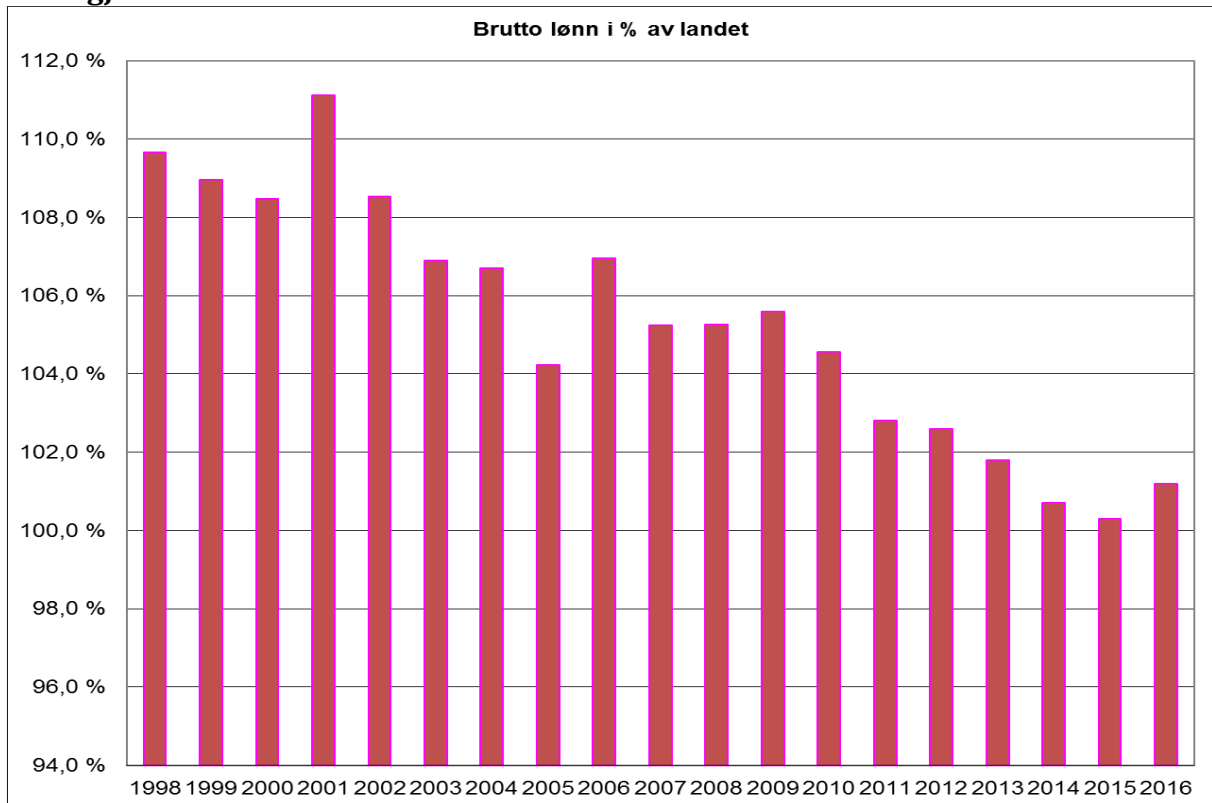
Aktiviteten ved Oslo Lufthavn Gardermoen



Kilde Avinor trafikkstatistikk

For Ullensaker kommune er det viktig å følge aktiviteten ved Oslo Lufthavn Gardermoen. Flyplassen sysselsetter et stort antall av kommunens innbyggere og har store ringvirkninger for det lokale næringslivet. Grafen over viser antall passasjerer pr år over Fornebu frem til 1998 og Oslo Lufthavn Gardermoen fra 1998 og frem til og med 2017. Ved å legge en trendlinje på veksten ser vi at det i dette tidsrommet har vært en stabil vekst i antall flypassasjerer med 600 000 passasjerer pr år. De siste årene har det vært en økning langt over trend i antall flypassasjerer. Noe av bakgrunnen for dette er at Rygge flyplass ble nedlagt, og deler av trafikken ble overført til OSL.

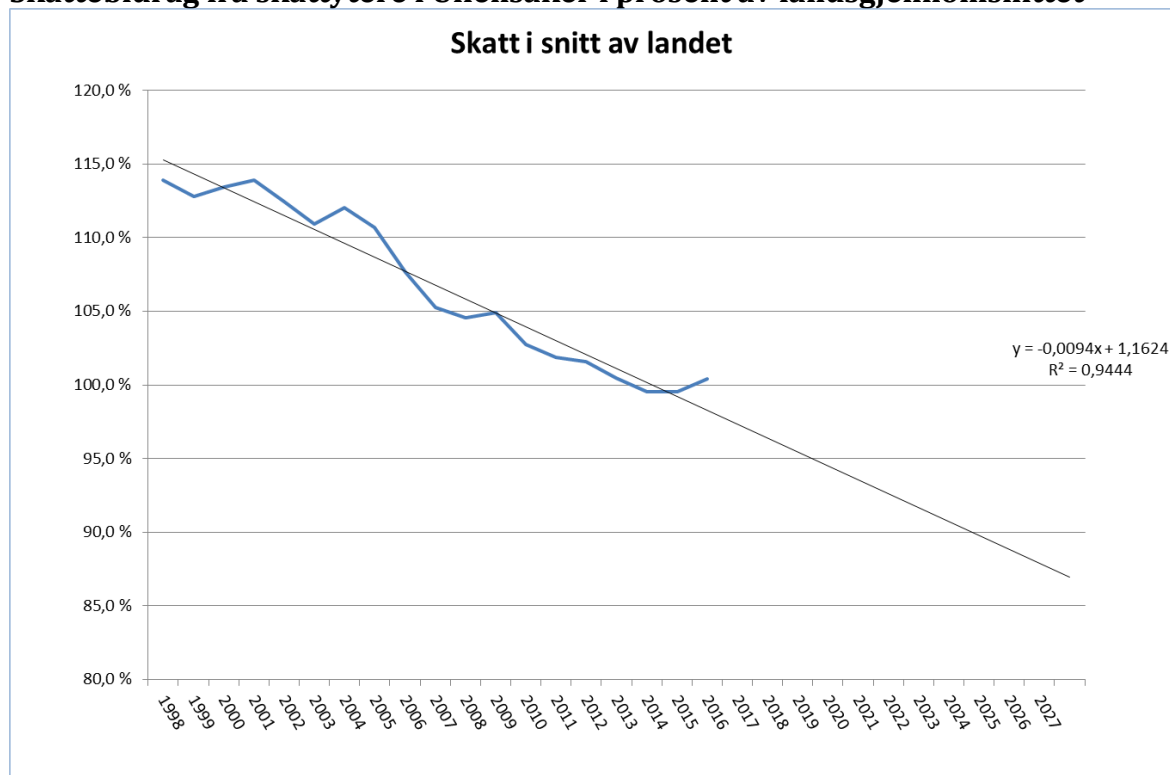
Utvikling i brutto lønn for en skattyter i Ullensaker sammenlignet med landsgjennomsnittet



Kilde SSB

Grafen over viser gjennomsnittlig lønn for en skattyter i Ullensaker i prosent av landsgjennomsnittet. Vi ser at frem til 2015 har gjennomsnittlig lønn for en Ullsokning falt i forhold til landsgjennomsnittet. Ullsokningen tjente i 2015 så vidt over landsgjennomsnittet. Årsaken til dette fallet antas å ha sammenheng med endringen i kommunens næringsstruktur, og vekst innenfor oljerelaterte virksomheter andre steder i landet. Fra 2016 kan det se ut som om den negative trenden er brutt. Det er også forhold som tyder på at trenden er brutt også for årene 2017 og 2018.

Tallene er hentet fra skatteoppgjørene. Siste kjente skatteoppgjør er for 2016. 2017 tallene blir først klare i løpet av november i år.

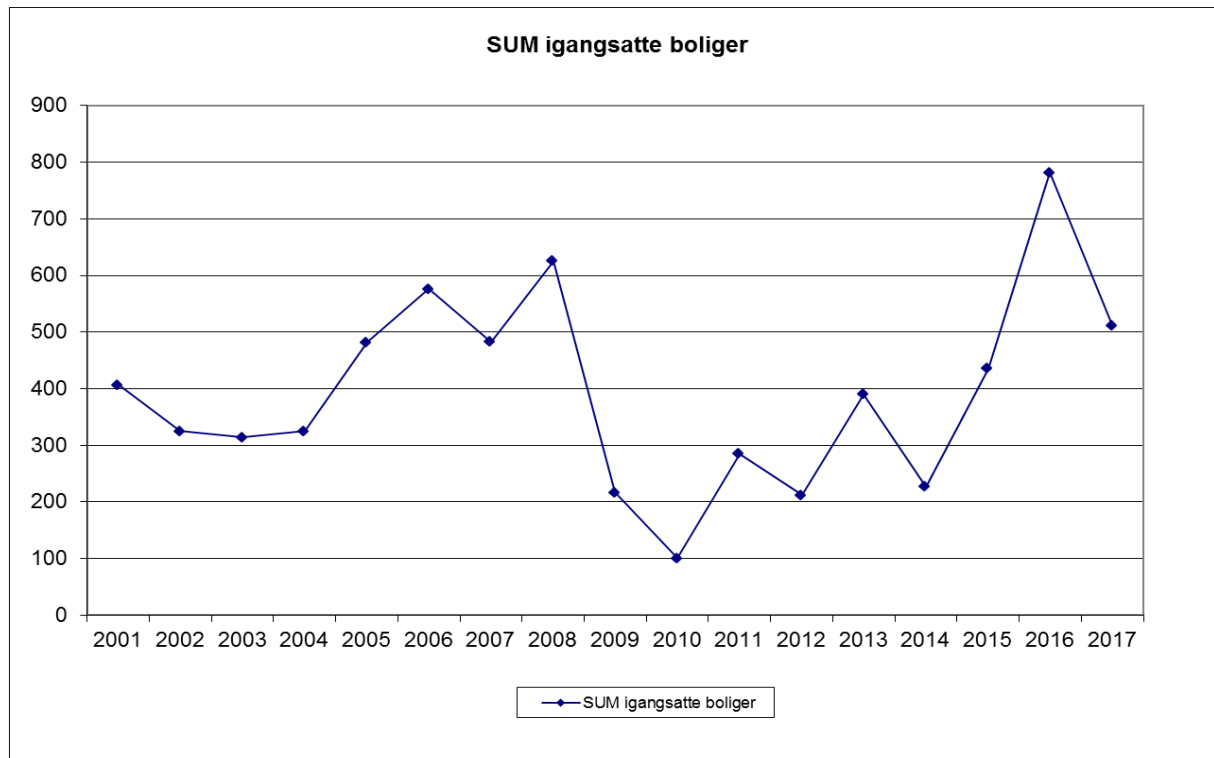
Skattebidrag fra skattytere i Ullensaker i prosent av landsgjennomsnittet

Kilde SSB

Grafen over viser utviklingen i skattebidraget fra en Ullsokning i % av landet. Når flyplassen kom til Ullensaker i 1998 betalte en Ullsokning 114 % av landsgjennomsnittet i skatt. Siden den tid har dette falt med nærmere 1%-poeng pr år, slik at ved ligning for 2014 betalte Ullsokningen 99,5% av landsgjennomsnittet. Siden den tid har utlignet skatt for en Ullsokning økt til 100,4% av landsgjennomsnittet. Som tidligere nevnt har også gjennomsnittlig lønn økt, og de senere årene kan det virke som om den nedadgående trenden har blitt brutt.

Boligbygging

Befolkningsveksten i Ullensaker har i stor grad sammenheng med byggeaktiviteten i kommunen. Det viser seg at det er en sterk sammenheng mellom byggeaktiviteten og befolkningsøkningen. Igangsatte boliger gir en god pekepinn på forventet befolkningsveksten de nærmeste årene.



Kilde SSB

Grafen viser igangsatte boliger i Ullensaker i perioden fra 2001 til og med 2017.

Gjennomsnittlig har det i perioden fra 2001 til og med 2017 blitt igangsatt bygging av i underkant av 400 boliger pr år.

Det ble i 2016 igangsatt bygging av et stort antall boliger i kommunen. Dette har påvirket befolkningsøkningen det siste året. Også i 2017 har det blitt igangsatt et stort antall boliger, noe som tyder på at vi også i 2019 kan forvente en over gjennomsnittlig befolkningsøkning.

Vedlegg 3 Finansielle nøkkeltall

Utvalgte nøkkeltall knyttet til kommunens økonomiske status og forventet framtidig utvikling gjennomgås i det følgende. Analysene er basert på regnskapstall, budsjett 2018, rådmannens budsjettgrunnlag og data hentet fra SSB (KOSTRA). Følgende nøkkeltall blir gjennomgått og kommentert

Frie inntekter

- Frie inntekter pr innbygger

Finansutgifter

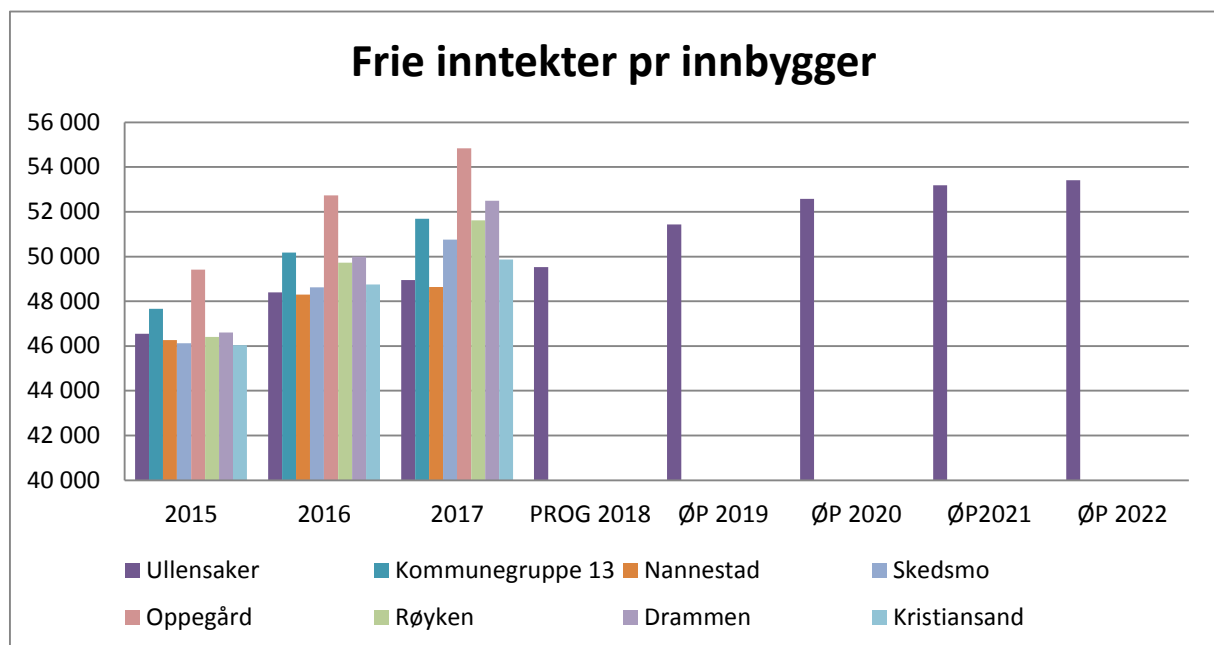
- Netto lånegjeld pr innbygger
- Netto finanskostnader i % av brutto driftsinntekter

Resultat

- Netto resultatgrad

Frie inntekter pr innbygger

Kommunens frie inntekter består av skatteinntekter samt ramme- og eventuelt skjønnstilskudd fra staten. Frie inntekter pr innbygger for Ullensaker er lave, og 4.667 kr pr innbygger lavere enn landsgjennomsnittet (uten Oslo) i 2017. I diagrammet nedenfor sammenlignes Ullensakers frie inntekter med kommunegruppe 13 samt kommunene Nannestad, Skedsmo, Oppegård, Røyken, Drammen og Kristiansand, kommuner som ansees å være kommuner som har tilnærmet lik utvikling som Ullensaker.



Ullensaker kommune har en ung befolkning. I forhold til landsgjennomsnittet er beregnet utgiftsbehov på 95,1 % av landsgjennomsnittet. Dette betyr at alderssammensetningen av innbyggerne i kommunen er slik at innbyggernes tjenestebehov, som skal dekkes av kommunens tjenester, er lavere enn landsgjennomsnittet. Dette påvirker kommunens frie inntekter gjennom utgiftutjevningen, hvor kommunen blir

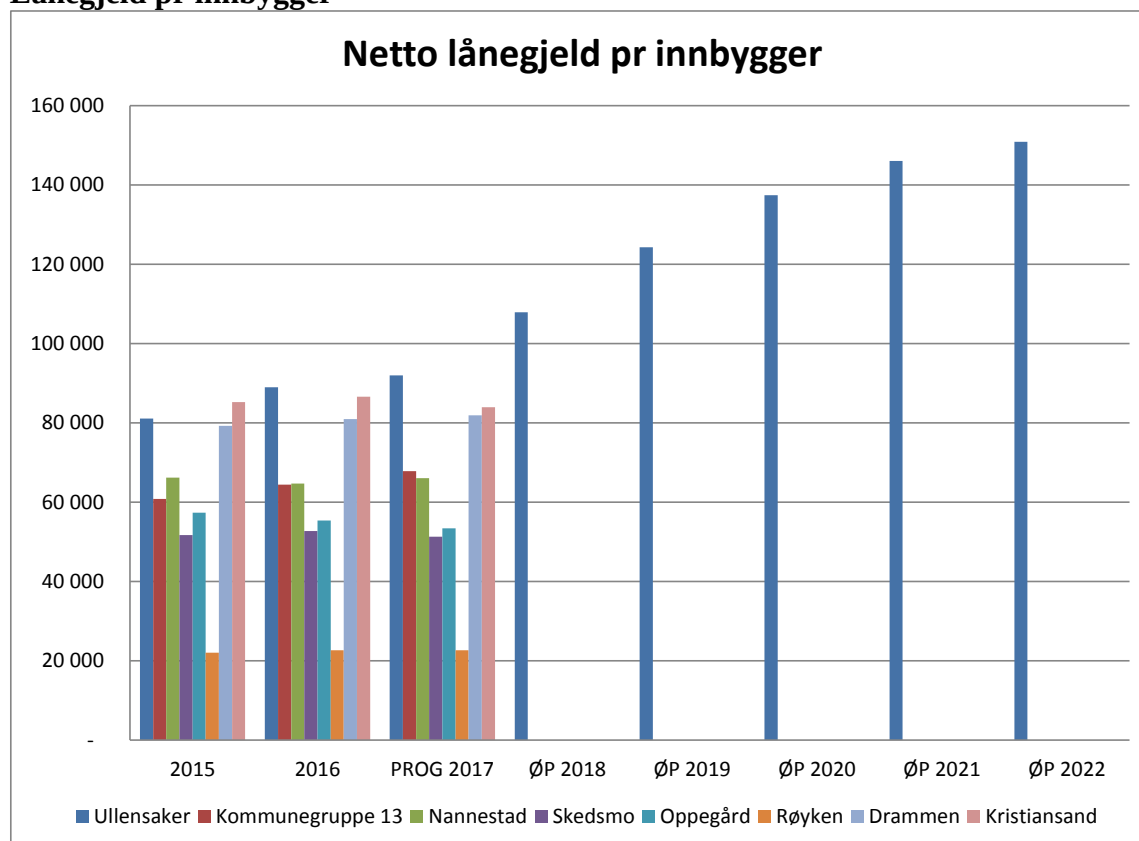
trukket 95 mill kr i 2019. I tillegg vil en ung befolkning gi lavere skatteinntekter, bla pga flere i utdanning, lavere lønn samt høyere skattefradrag fordi de er i en etableringsfase. Kommunen har tradisjonelt vært en skattesterk kommune, men andelen av kommunens innbyggere som er skattytere har vært synkende. Videre har kommunen tapt på omlegginger av kommunenes inntektssystem blant annet ved at selskapsskatten ble fjernet, dette til tross for at veksttilskuddet ble innført og kommunen tidligere har vært tilført ca 20-25 mill kr årlig som følge av dette. Veksttilskuddet for 2019 blir ca 38 mill kr, 12,6 mill kr høyere enn for 2018. For ytterligere analyse av forhold som påvirker kommunens skatteinntekter vises til vedlegg 2 Økonomiske utsikter som påvirker skatteinntektene til Ullensaker kommune.

Kommunen kan øke sine frie inntekter gjennom bevisst boligbygging og utvikling av næringslivet som tiltrekker seg høyinntektsgrupper. Videre vil en innføring av eiendomsskatt kunne øke kommunens frie inntekter. Dette er nærmere belyst i «Strategidokument for langsiktig økonomisk bærekraft».

Finansutgifter

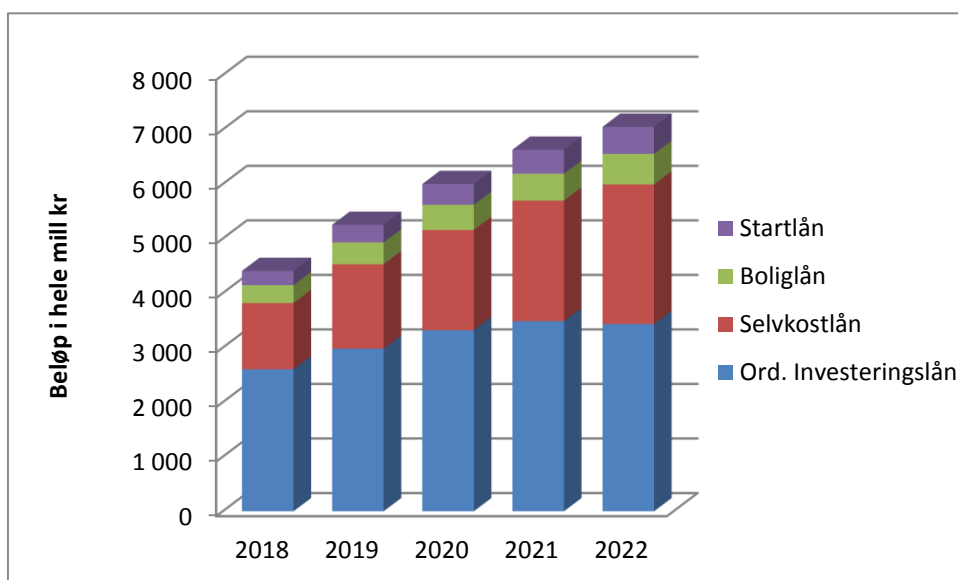
Ullensaker har over en lengre periode hatt høy lånegjeld med dertil høye netto finansutgifter. Ved siden av lave frie inntekter er høye netto finansutgifter et kjennetegn med kommuner som har høy vekst over en lengre periode som Ullensaker har hatt. Som en følge er kommunen nødt til å drive sin virksomhet med mindre ressursbruk til tjenester og administrasjon enn blant annet kommunegruppe 13 i KOSTRA. Dette er oppnådd for de aller fleste områdene. De høye finanskostnadene reduserer ressursene som kan brukes til å betjene kommunens innbyggere.

Lånegjeld pr innbygger



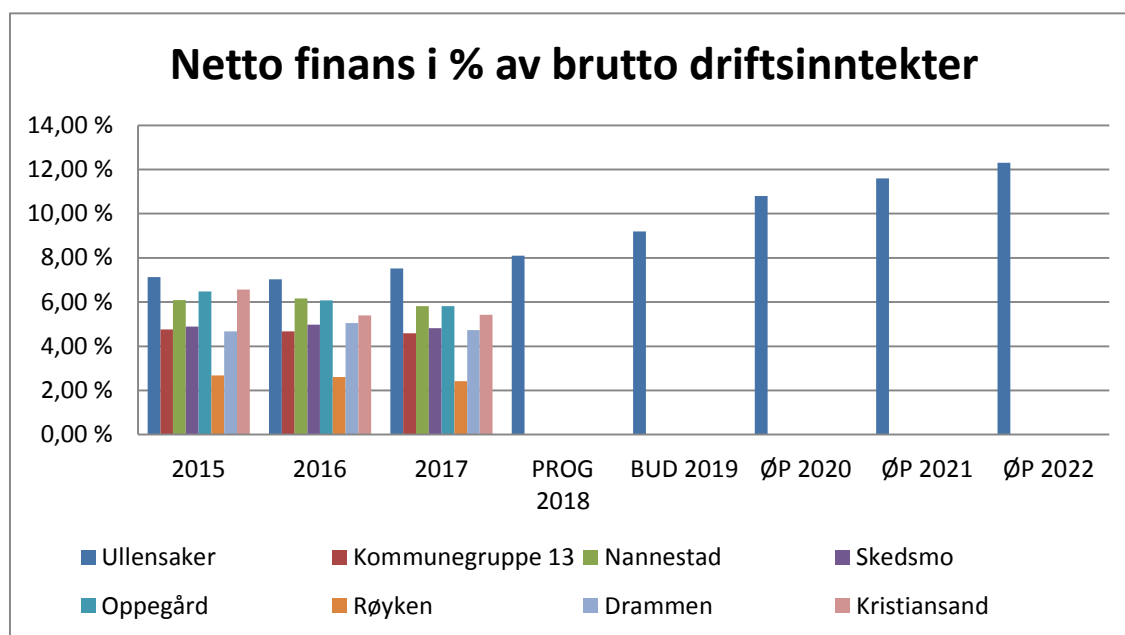
Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrasket pensjonsforpliktelser, videreutlån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld inkluderer også netto lånegjeld på de selvfinansierende områdene VAR og selvfinansierende boliger. Figuren viser netto lånegjeld pr innbygger. For perioden 2015-2017 sammenlignes Ullensaker med Kgr 13 samt kommunene Nannestad, Skedsmo, Oppegård, Røyken, Drammen og Kristiansand, kommuner med tilnærmet lik utvikling som Ullensaker. For 2018 er prognosetall benyttet og for 2019-2022 er lånegjeld pr innbygger beregnet ut fra forslag til låneopptak i økonomiplan. Ullensaker har vesentlig høyere gjeld pr innbygger enn Kgr 13 i 2017. Det er for øvrig meget stor variasjon mellom kommunene mht lånegjeld pr innbygger.

I overkant av 53 % av de planlagte investeringer i økonomiplanperioden 2019-2022 er innenfor selvkostområdene. Dette innebærer at en stadig større andel av kommunens gjeld betales ved kommunale avgifter på selvkostområdene, og derved ikke belaster kommunens bunnlinje. Diagrammet nedenfor viser total lånegjeld fordelt på rentabel og ikke-rentabel gjeld.



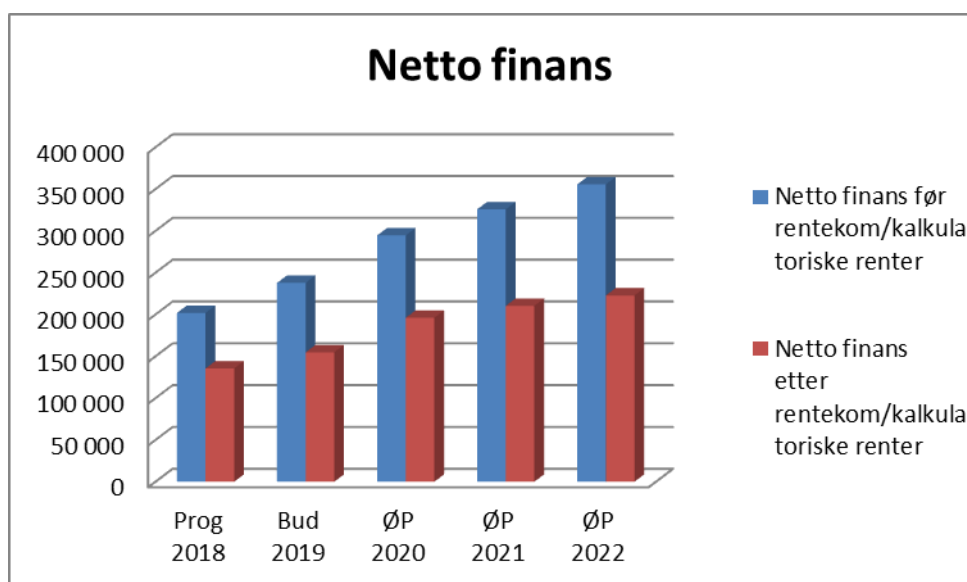
Netto finanskostnader

Som følge av kommunens høye lånegjeld er netto finanskostnader høye, og svært mye høyere enn Kgr 13. Finanskostnadene ved de høye planlagte investeringene på VAR området belastes brukerne av tjenestene gjennom gebyrene. Utviklingen i netto eksterne finanstransaksjoner med ovenstående forutsetninger i utvikling av lånegjeld er vist i nedenstående figur.



Diagrammet ovenfor viser at kommunen bruker en vesentlig større og stigende andel av sine inntekter til finansutgifter sett i forhold til sammenlignbare kommuner og til KGR 13.

Ettersom en stadig større andel av kommunens lånegjeld ligger til de selvfinansierende virksomhetsområdene, dekkes en stadig større andel av renteutgiftene innenfor selvkostregnskapene. I tillegg mottar kommunen rentekompensasjon fra Husbanken på tidligere låneopptak til bl a bygging av sykehjemsplasser og skoler. Nedenfor vises derfor netto finanskostnader for perioden 2019-2022 etter fradrag for beregnede kalkulatoriske renter fra VAR-området og rentekompensasjon fra Husbanken.

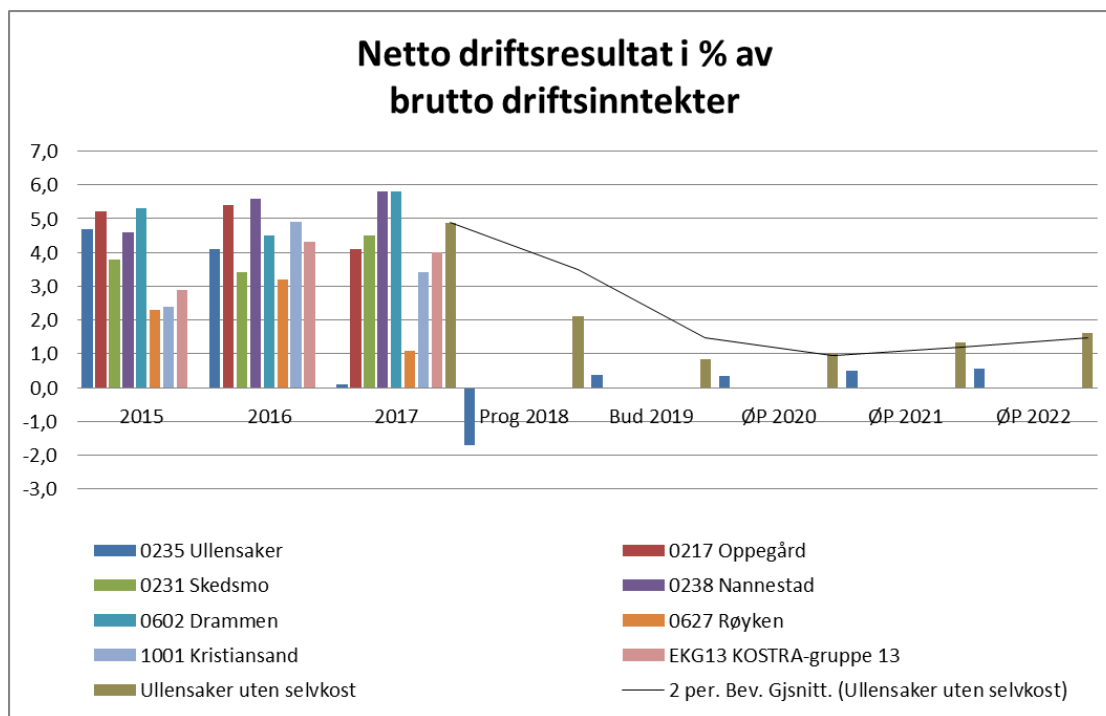


Netto resultatgrad

Netto resultatgrad er netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat inneholder resultat fra kommunens selvkostområder (som avsettes til bundne driftsfond) samt hvor stor andel av driftsinntektene som kan avsettes til fond

for å finansiere investeringer og drift i senere år. Ved bruk av dette resultatbegrepet bør en derfor være klar over at noe av resultatet kan være bundet opp til kommunens selvkostområder, og derfor ikke fritt kan benyttes til annen virksomhet.

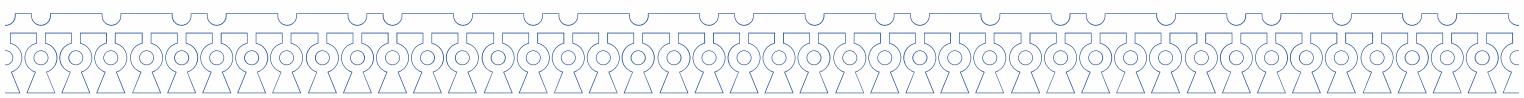
Ved å avsette til disposisjonsfond/bygge reserver står kommunen bedre rustet til å ta svingninger i økonomien.



Ullensaker har i likhet med sammenlignbare kommuner hatt svært stor variasjon i netto resultatgrad, noe som i stor grad skyldes at resultatet fra driften av selvkostområdene inngår i resultatbegrepet, og i enkelte år med store resultat på disse områdene vil dette påvirke netto resultatgrad betydelig. Dette må tas i betraktning når dette resultatbegrepet benyttes til analyseformål. Netto resultatgrad vil av denne årsak i budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022 ikke fullt ut gjenspeile budsjettrett avsetning til disposisjonsfond. For 2019 utgjør avsetning til disposisjonsfond ca 22,7 mill kr.

Rådmannen legger frem forslag til reviderte handlingsregler hvor det kreves en årlig avsetning til disposisjonsfond tilsvarende 2 % av brutto driftsinntekter, og at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter. I tillegg foreslås det at egenkapitalfinansiering av investeringer skal være minst 40 %. (Andelen av brutto investeringer som ikke er lånefinansiert) og at lånegjeld på investeringer skal utgjøre maksimalt 100 % av brutto driftsinntekter (pr i dag ca 155 %). Det vil ikke være anledning til å innføre de reviderte handlingsreglene samtidig, og det foreslås derfor en innføring over tid, hvor handlingsregelen som ivaretar målet om nivå på disposisjonsfond prioriteres i planperioden. Med denne planlagte opptrappingen av årlig avsetning, vil disposisjonsfondet ved utgangen av økonomiplanperioden være i størrelsesorden 287 mill kr, og tilnærmet tilfredsstillende forslaget til revidert handlingsregel (9,3 %).

Kommunens langsiktige strategi nedfelt i overordnet styringskort er at netto driftsresultat skal være på minimum 2 %. Kommunen har en utfordrende økonomisk situasjon. Som vekstkommune har Ullensaker lave frie inntekter, men har samtidig kravene om økt tjenestetilbud gjennom den store veksten i befolkningen. I denne situasjonen kan det være vel utfordrende å oppnå 2 % netto driftsresultat over tid. Rådmannen legger imidlertid vekt på å styrke kommunens reserver, og ser som nevnt muligheten for å oppfylle målsettingen i strategidokumentet gjennom planperioden. Dette forutsetter at man lykkes i å tilfredsstille de krav som stilles til kontinuerlig effektivisering av driften.



Vedlegg 4 Budsjettskjema 1A og 1B – Driftsbudsjett 2019 - 2022

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjett 2019-2022

Tall i 1000 kr	R 2017	JB 2018	OB 2018	RB 2019	RB 2020	RB 2021	RB 2022
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER							
Skatt på inntekt og formue	-996 135	-1 048 177	-1 048 177	-1 150 061	-1 226 009	-1 307 054	-1 393 066
Ordinært rammetilskudd	-794 342	-818 643	-818 643	-871 430	-886 928	-873 639	-841 900
Skatt på eiendom							
Andre direkte/indirekte skatter							
Andre generelle statstilskudd	-5 402	-6 329	-6 329	-5 400	-5 557	-5 557	-5 557
Sum frie disponible inntekter	-1 795 879	-1 873 149	-1 873 149	-2 026 891	-2 118 494	-2 186 249	-2 240 523
NETTO FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER							
Renteinntekter og utbytte	-8 233	-6 863	-6 863	-8 751	-11 688	-15 049	-16 074
Gevinst finansielle instrumenter	-1 293						
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	85 673	93 738	93 738	104 865	127 265	151 453	167 554
Tap finansielle instrumenter							
Avdrag på lån	97 573	106 674	106 674	141 635	178 918	189 337	204 087
Sum netto finansinntekter/-utgifter	173 720	193 549	193 549	237 750	294 495	325 740	355 567
Kalkulatoriske renter VAR	-48 210	-65 891	-65 891	-77 588	-92 928	-109 868	-127 314
NETTO AVSETNINGER							
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbru							
Til ubundne avsetninger	69 535	53 644		22 692	30 000	40 000	50 000
Til bundne avsetninger	2						
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-57 338	-51 901					
Bruk av ubundne avsetninger	-64 319	-33 267	-14 500				
Bruk av bundne avsetninger							
Sum netto avsetninger	-52 120	-31 524	-14 500	22 692	30 000	40 000	50 000
Overført til investeringsregnskapet	15						
Til fordeling drift	-1 722 474	-1 777 015	-1 759 991	-1 844 037	-1 886 927	-1 930 377	-1 962 270
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 590 283	1 671 453	1 632 477	1 844 037	1 912 921	1 986 310	2 056 652
Vekst					60 868	107 484	163 025
Effektiviseringskrav					-86 862	-163 417	-257 407
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-57 338	-105 562	-127 514				

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjett 2019-2022

Hovedutvalgsområde (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Just budsj 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Hovedutvalg for skole og barnehage	738 491	773 119	787 966	813 769	844 097	875 567
Hovedutvalg for helse og sosial omsorg	622 010	652 873	694 720	717 637	744 137	771 680
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	207 743	235 898	235 700	243 883	250 805	258 195
Formannskapet	102 011	115 126	125 650	137 632	147 272	151 210
Totalt	1 670 255	1 777 015	1 844 037	1 912 921	1 986 310	2 056 652

Vedlegg 5 Økonomisk oversikt – Drift 2019 - 2022

ØKONOMISK OVERSIKT - DRIFT

	R 2017	JB 2018	OB 2018	RB 2019	RB 2020	RB 2021	RB 2022
DRIFTSINNTEKTER							
Brukerbetalinger	-79 720	-81 947	-83 022	-85 167	-87 632	-90 141	-92 733
Andre salgs- og leieinntekter	-256 581	-289 789	-289 486	-323 356	-349 982	-372 767	-392 766
Overføringer med krav til motytelser	-294 515	-246 980	-251 921	-261 163	-268 556	-277 616	-286 897
Rammetilskudd fra staten	-794 342	-818 643	-818 643	-871 430	-886 928	-873 639	-841 900
Andre statlige overføringer	-72 291	-63 544	-63 144	-63 551	-65 394	-67 369	-69 408
Andre overføringer	-2 515	-105	-5	-5	-5	-5	-6
Inntekts- og formuesskatt	-996 135	-1 048 177	-1 048 177	-1 150 061	-1 226 009	-1 307 054	-1 393 066
Eiendomsskatt							
Andre direkte og indirekte skatter							
Sum driftsinntekter	-2 496 099	-2 549 186	-2 554 398	-2 754 733	-2 884 507	-2 988 591	-3 076 777
DRIFTSUTGIFTER							
Lønnsutgifter	1 097 744	1 171 590	1 154 405	1 218 464	1 276 350	1 326 060	1 377 213
Sosiale utgifter	282 400	313 251	312 558	315 999	319 449	332 264	345 395
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kom. tj.pr	317 464	310 581	293 371	303 467	304 890	311 170	317 254
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tj.pr	502 564	519 271	523 886	536 085	551 503	569 390	587 858
Overføringer	150 609	132 898	135 828	163 730	174 782	183 784	188 236
Avskrivninger	132 033	174 685	174 685	196 529	237 400	245 152	261 569
Fordelte utgifter	-27 315	-60 952	-45 036	-45 173	-39 820	-41 375	-42 991
Sum driftsutgifter	2 455 498	2 561 323	2 549 697	2 689 100	2 824 553	2 926 445	3 034 534
Vekst					60 868	107 484	163 025
Effektiviseringskrav					-86 862	-163 417	-257 407
Brutto driftsresultat	-40 601	12 138	-4 702	-65 633	-85 948	-118 078	-136 624
EKSTERNE FINANSTRANSASJONER							
Renteinntekter og utbytte	-10 990	-9 130	-9 130	-12 015	-14 696	-17 589	-17 920
Gevinst finansielle instrumenter	-1 293						
Mottatte avdrag på utlån	-70	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Renteutgifter og låneomkostninger	91 595	100 083	100 081	113 144	137 249	162 797	180 164
Tap finansielle instrumenter							
Avdragsutgifter	104 442	114 994	114 994	150 964	191 087	203 379	219 199
Utlån	30						
Resultat eksterne fin.trans	183 713	205 897	205 895	252 043	313 590	348 537	381 393
Motpost avskrivninger	-132 033	-174 685	-174 685	-196 529	-237 400	-245 152	-261 569
Netto driftsresultat	11 080	43 350	26 509	-10 120	-9 758	-14 694	-16 799
AVSETNINGER							
Bruk av avsetninger							
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-57 338	-51 901					
Bruk av disposisjonsfond	-64 319	-33 259	-14 500				
Bruk av bundne fond	-21 426	-23 528	-22 712	-21 590	-21 129	-26 202	-34 104
Bruk av likviditetsreserve							
Sum bruk av avsetninger	-143 082	-108 688	-37 213	-21 590	-21 129	-26 202	-34 104
Avsetninger							
Overført til investeringsregnskapet	389	100	100				
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merfo							
Avsatt til disposisjonsfond	69 535	53 644		22 692	30 000	40 000	50 000
Avsatt til bundne fond	10 178	11 594	10 604	9 018	887	895	904
Avsatt til likviditetsreserven							
Sum avsetninger	80 102	65 338	10 704	31 710	30 887	40 895	50 904
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-57 338						

Vedlegg 6 Budsjettrammer enhetene

Enhet	Regnskap 2017			Justert budsjett 2018			Budsjett 2019		
Tall i 1000 kr	Utgift	Inntekt	Netto	Utgift	Inntekt	Netto	Utgift	Inntekt	Netto
SB stab	16 156	-1 128	15 027	17 283	-811	16 472	16 422	-818	15 604
Barn med særskilte behov	13 558	-415	13 143	16 481	-8	16 473	17 534	-8	17 526
Barnehage felles	11 798	-10 886	912	11 348	-12 004	-656	13 543	-12 316	1 227
Tilskudd til private barnehager	268 046		268 046	277 640		277 640	269 982		269 982
Minoritetsspråklige	2 646	-2 646		1 692	-1 692		1 737	-1 736	2
PPT									-
Sum SB-fellesfunksjoner	312 204	-15 075	297 129	324 444	-14 515	309 929	319 218	-14 877	304 341
Grunnskole felles	20 921	-5 039	15 882	23 706	-5 129	18 577	38 114	-5 306	32 808
Gystadmarka skole	33 064	-6 631	26 433	33 832	-6 141	27 691	33 441	-4 755	28 686
Algarheim skole	29 553	-6 892	22 662	30 137	-7 115	23 023	30 735	-7 300	23 435
Bakke skole	40 044	-9 525	30 519	42 227	-9 963	32 264	41 773	-9 599	32 174
Borgen skole	15 370	-3 628	11 742	16 465	-3 350	13 115	15 947	-3 434	12 513
Døli skole	19 299	-3 895	15 403	19 809	-4 038	15 771	19 564	-4 140	15 424
Hovin skole	25 321	-5 636	19 685	23 851	-4 634	19 217	24 146	-4 755	19 391
Jessheim skole	58 125	-10 006	48 119	61 768	-7 393	54 375	63 334	-7 584	55 750
Mogreina skole	17 242	-3 542	13 700	18 280	-3 553	14 727	18 123	-3 454	14 670
Nordkisa skole	22 293	-5 464	16 828	22 276	-4 365	17 911	21 413	-4 464	16 949
Åreppen skole	28 947	-6 019	22 928	28 101	-4 776	23 326	28 501	-4 896	23 604
Skogmo skole	46 745	-8 389	38 356	44 580	-8 104	36 476	45 840	-8 312	37 527
Allergot ungdomsskole	27 759	-4 256	23 503	27 872	-2 210	25 662	28 802	-2 268	26 534
Nordby ungdomsskole	36 965	-5 924	31 040	33 097	-3 438	29 659	33 742	-4 483	29 259
Vesong ungdomsskole	32 869	-2 739	30 131	35 898	-5 456	30 442	33 453	-2 499	30 954
Gystadmarka ungdomsskole	25 415	-3 085	22 330	26 455	-2 693	23 762	25 801	-2 016	23 784
Sum grunnskolen	479 932	-90 671	389 261	488 356	-82 357	405 998	502 728	-79 266	423 462
Volksenopplæringen	33 084	-33 084		34 476	-34 476		34 929	-34 929	
PPT	12 152	-498	11 654	13 550	-811	12 739	13 968	-834	13 134
Barnehagen	57 811	-17 364	40 448	59 053	-14 601	44 452	61 335	-14 305	47 030
Sum HSB	895 184	-156 693	738 491	919 879	-146 760	773 119	932 178	-144 212	787 966
HS-Fellesfunksjoner	30 894	-5 033	25 860	33 072	-3 321	29 751	47 586	-3 413	44 173
PRO Kløfta	46 936	-9 408	37 528	45 354	-8 495	36 859	46 675	-8 716	37 959
PRO Jessheim Vest	113 284	-26 034	87 250	100 661	-17 970	82 691	103 334	-18 436	84 898
PRO Jessheim Øst	96 985	-23 490	73 495	95 795	-21 725	74 070	101 448	-22 264	79 183
Sum PRO	288 100	-63 966	224 134	274 883	-51 512	223 372	299 043	-52 830	246 214
Helsevern	71 229	-33 402	37 826	55 814	-25 533	30 281	57 346	-26 117	31 229
FBU	115 132	-26 035	89 096	111 935	-18 719	93 215	119 074	-18 590	100 484
Bolig med bistand	132 305	-41 080	91 225	140 677	-41 396	99 281	143 553	-40 958	102 595
Rehabilitering, utredning, forebygging	70 007	-14 273	55 734	113 771	-45 613	68 158	117 574	-46 940	70 634
Tildelingsenheten	103 842	-28 194	75 648	107 407	-27 785	79 622	110 298	-28 516	81 783
NAV Ullensaker	97 720	-49 375	48 345	98 615	-39 671	58 944	102 492	-40 709	61 782
Sum HHS	878 335	-256 325	622 010	903 101	-250 228	652 873	949 380	-254 659	694 720
Kultur	54 808	-27 276	27 532	52 909	-25 783	27 126	53 864	-26 425	27 439
PKT-Fellesfunksjoner	6 349	-1 937	4 412	8 274	-1 890	6 384	8 523	-1 952	6 571
Utbygging	8 951	-7 899	1 052	9 123	-8 619	504	9 995	-8 891	1 104
Kommunale eiendommer	168 148	-29 283	138 864	176 689	-15 737	160 952	177 594	-15 610	161 984
Selvfinans, boligprosjekter	34 486	-31 083	3 403	32 402	-30 509	1 893	35 360	-35 360	
Brann	25 862	-5 496	20 366	27 499	-4 811	22 688	33 618	-9 266	24 352
Vann, avløp, renovasjon og veg	185 213	-173 099	12 114	230 063	-213 712	16 351	247 809	-233 559	14 250
Sum HTIK	483 817	-276 074	207 743	536 958	-301 060	235 898	566 763	-331 063	235 700
Personal og organsisasjonsutvikling	19 454	-5 256	14 198	20 765	-5 058	15 707	21 134	-5 198	15 936
Kommunikasjon og service	14 663	-3 519	11 144	14 285	-2 670	11 615	14 723	-2 302	12 421
ØRIK	6 546	-6 278	268	6 729	-6 980	-251	13 786	-12 227	1 559
Økonomi	17 131	-3 247	13 884	18 073	-4 090	13 983	18 231	-4 200	14 031
Plan og næring	6 009	-1 927	4 082	11 063	-2 086	8 977	7 980	-268	7 711
Areal og landbruk	31 520	-23 420	8 100	38 866	-27 827	11 039	37 131	-27 590	9 541
Innovasjon og digitalisering				3 000		3 000	6 122		6 122
Kantine og kiosk	6 313	-6 549	-235	6 861	-6 800	61	6 742	-6 772	-29
IKT	42 004	-172	41 832	42 065	-170	41 895	50 025	-170	49 855
eStab									-
Rådmann/stab	3 603	-94	3 509	5 669	-60	5 609	5 091	-60	5 031
FSK fellesfunksjoner				220			2 755		2 755
Politiske styringsorganer	11 950	-147	11 803	10 865	-100	10 765	13 085	-102	12 983
Sentrale reserver	-20 088	-9 663	-29 750	-22 671	-8 739	-31 410	-32 540	-8 894	-41 434
Interkommunale selskaper m.v.	23 359	-182	23 177	24 114	-197	23 917	29 371	-203	29 168
Sum FSK	162 465	-60 453	102 011	179 903	-64 777	114 906	193 636	-67 985	125 650
Totalt	2 419 800	-749 545	1 670 255	2 539 841	-762 826	1 776 795	2 641 957	-797 920	1 844 037

Vedlegg 7 Budsjettskjema 2A – Investeringsbudsjett 2019 - 2022

<i>Alle beløp i 1000</i>	Regnskap 2017	Just budsj 2018	Oppr budsj 2018	Rådmannens budsjettgr 2019	Rådmannens budsjettgr 2020	Rådmannens budsjettgr 2021	Rådmannens budsjettgr 2022
FINANSIERINGSBEHOV							
Investeringer i anleggsmidler	489 175	1 042 335	926 654	1 049 567	1 001 301	824 606	627 715
Utlån og forskutteringer	53 234	160 300	174 300	79 500	79 750	80 000	80 300
Avdrag på lån	42 372	11 371	11 371	13 671	15 671	17 671	19 671
Avsetninger	5 869						
Årets finansierungsbehov	590 650	1 214 006	1 112 325	1 142 738	1 096 722	922 277	727 686
FINANSIERING							
Finansiert slik:							
Bruk av lånemidler	-417 683	-1 052 871	-968 308	-988 374	-919 690	-772 099	-643 926
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-31 483						
Tilskudd til investeringer	-54 335	-36 654	-36 654	-18 680	-39 160	-62 200	-28 280
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-53 722	-124 481	-107 363	-135 684	-137 872	-87 978	-55 480
Andre inntekter	-13						
Sum ekstern finansiering	-557 235	-1 214 006	-1 112 325	-1 142 738	-1 096 722	-922 277	-727 686
Overført fra driftsregnskapet	-389						
Bruk av avsetninger	-33 026						
Sum finansiering	-590 650	-1 214 006	-1 112 325	-1 142 738	-1 096 722	-922 277	-727 686
Udekket/udisponert							

Vedlegg 8 Budsjettskjema 2B Investeringsbudsjett 2019 - 2022

Investeringstiltak (tall i hele 1000)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Utenfor planperioden	Total kostnad
	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	
Administrative prosjekter						
Kommunens IKT systemer	2 000	2 000	2 000	2 000	0	12 000
Skolennett inkl. IKT plan grunnskole	7 000	1 500	3 000	3 000	0	16 500
Nettbrett og programmer	0	0	0	0	0	23 000
Egenkapitaltilskudd KLP	4 500	4 750	5 000	5 300	0	27 950
Innbyggeren som ressurs	3 000	3 000	2 000	0	0	8 000
Ullensaker kirkelige fellesråd, nytt tak Ullensaker kirke	5 000	0	0	0	0	5 000
Investering kirkeformål	400	400	400	400	0	4 600
Sum Admin	21 900	11 650	12 400	10 700	0	97 050
Helse						
Inventar og utstyr helsebygg	1 000	1 000	1 000	0	0	5 000
Inventar og utstyr Helsehus	1 000	1 000	1 000	0	0	3 000
Velferdsteknologi	4 000	0	0	0	0	7 500
Sum helse	6 000	2 000	2 000	0	0	15 500
Kultur						
Portefølje Oppgradering kulturhus med utstyr	1 250	1 250	1 250	1 250	0	7 500
Oppgradering lyd fra 7.1 til Immersive Sound	400	0	0	0	0	400
Jessheim bibliotek - inventar	0	2 500	0	0	0	2 500
Sum Kultur	1 650	3 750	1 250	1 250	0	10 400
Øvrige enheter						
Regulering Nordkisa gml. Skole	370	0	0	0	0	1 270
Høyspentkabel Gjestad	15 000	0	0	0	0	15 250
Nordbyttjernet, oppgradering/belysning	4 000	4 000	0	0	0	8 000
Kunst i offentlig rom	1 000	1 000	0	0	0	2 000
Sum Øvrige enheter	20 370	5 000	0	0	0	27 520
Kommunale eiendommer						
Portefølje skoletilpasninger	6 000	6 000	6 000	6 000	0	24 000
Portefølje barnehagetilpasninger og oppgraderinger	6 000	3 500	3 500	3 500	0	16 500
Portefølje oppgradering kommunale bygg	38 570	28 000	25 000	25 000	0	116 570
Portefølje ENØK tiltak	14 375	5 000	3 000	3 000	0	25 375
Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg	5 250	1 750	5 250	1 500	0	13 750
Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet	1 500	1 300	1 500	1 500	0	5 800
Portefølje utskiftninger maskiner og transportmidler Komei	6 850	6 800	5 500	4 000	0	23 800
Portefølje oppgradering kommunale boliger	10 000	10 000	10 000	10 000	0	40 000
Total rehabilitering/evt. riving av Magasinleier	0	0	12 500	0	0	20 500
Oppgardert UU krav og miljørettet helsevern til Hovin skole.	3 000	0	0	0	0	3 000
Total rehabilitering av uteanlegg Åreppen SFO	500	1 500	1 500	0	0	4 000
Kommunale boliger	100 000	100 000	100 000	100 000	0	475 000
Kjøp og salg av tomter	2 000	2 000	2 000	2 000	0	8 000
Sum Kommunale Eiendommer	194 045	165 850	175 750	156 500	0	776 295

Investeringstiltak (tall i hele 1000)	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Utenfor planperioden	Total kostnad
	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	Brutto kostnad	
Utbygging						
<u>Helsebygg</u>						
Kverndalen omsorgsboliger inkl. inventar *	5 000	31 850	0	0	0	40 000
Gjestad 2066 - utredning	1 783	0	0	0	0	8 500
Gjestad 2066	0	45 000	45 000	0	0	95 000
Ombygging/nybygg Maurstien *	20 000	20 000	6 397	0	0	51 000
Utredninger helse og Sosial lokaler	2 000	0	0	0	0	2 000
HS omsorgsboliger nr 2 - Utbygging	0	3 000	10 000	40 000	0	53 000
<u>Barnehage og grunnskole</u>						
Kløfta barnehage - utredning + utbygging	40 000	25 000	0	0	0	72 207
Kløfta barnehage - inventar	0	8 000	0	0	0	8 000
Algarheim skolebygget	177 000	125 000	46 474	0	0	399 274
Algarheim ny skole	10 000	18 000	3 000	0	0	58 664
Tillbygg Bakke Vesong inkl. infrastruktur	33 631	65 000	40 000	61 000	0	206 000
Økt barneskolekapasitet	0	0	0	0	300 000	300 000
Utredninger av eksisterende skoler	0	0	0	0	0	1 000
Jessheim BHG	0	0	0	0	0	0
<u>Idrettsanlegg</u>						
Ullensaker svømmehall	0	0	0	0	0	47 687
Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	10 000	64 100	0	0	0	196 457
Romsaasparken	2 000	0	0	0	0	2 000
<u>Øvrige utbyggingstiltak</u>						
Garantioppfølging ferdigstilte prosjekter	510	380	215	145	120	2 044
Utredningspott	2 000	2 000	2 000	2 000	0	10 000
Mulighetsstudie Rådhuset	5 000	0	0	0	0	6 500
Rådhusplassen	10 000	20 000	80 000	0	0	110 000
NAV Inventar til ny lokale	4 000	0	0	0	0	4 000
Brannstasjon	1 000	0	0	0	0	1 000
Utvivelse gravlund Hovin og Ullensaker	20 000	25 500	500	0	0	48 000
Sum Utbygging	343 924	452 830	233 586	103 145	300 120	1 722 833
Veg						
Portefølje Veg-anlegg	10 776	5 075	0	0	0	35 989
Forskuttering GSV Nordkisa - Hauerseter**	10 000	34 000	0	0	0	45 000
Aksjon skoleveg prosjekter (Portefølje - Årlig)	1 500	1 500	1 500	1 500	0	7 500
Infrastruktur Gystadmarka vei **	68 000	2 000	0	0	0	77 000
Forsterkninger veger/asfalt (Portefølje - Årlig)	7 000	10 000	10 000	10 000	0	44 000
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler (Veg) (Portefølje - Årlig)	2 300	2 500	1 950	1 650	0	10 600
Gystadmarka Park og grønt og overvannshåndtering	30 000	10 000	5 000	0	0	58 000
GSV Trondheimsvei fra Bakkeskole til Hilton sør	1 500	0	0	0	0	1 500
Gamle Trondheimsveg, Jessheim, fortau	1 400	10 000	13 500	0	0	24 900
Sum Veg	132 476	75 075	31 950	13 150	0	304 489
Vann og avløp						
Overføring Kløfta -Frogner	55 000	11 784	22 000	0	0	105 000
Overføring Kløfta - Jessheim avløp	2 492	33 000	24 000	0	0	61 950
Tiltak reservevann	38 000	15 500	15 500	21 000	30 000	127 636
Utvivelse Gardermoen renseanlegg	3 000	10 000	150 000	250 000	267 000	684 624
VA-anlegg Skogmo-Gardermoen RA (GRA)	100 000	13 485	0	0	0	178 856
Bakkedalen Sør avløp/overvann	0	1 900	28 500	12 350	0	42 750
Vannledning Jessheim Nord - Hauerseter	30 000	2 000	0	0	0	33 000
Jessheim Sørøst - hovedvannledning	1 500	23 000	20 000	0	0	45 106
Infrastruktur Gystadmarka VA **	21 500	7 200	0	0	0	28 700
Portefølje VA - anlegg	79 030	170 107	110 750	63 000	0	508 763
Portefølje utskiftningsplan maskiner og transportmidler VA	3 180	1 920	1 920	1 920	0	10 860
Sum vann og avløp	333 702	289 896	372 670	348 270	297 000	1 827 244
Sum investeringer	1 054 067	1 006 051	829 606	633 015	597 120	4 781 331

* Investeringer i boliger til vanskeligstilte samt omsorgsboliger og sykehjemsplasser finansieres delvis av tilskudd

** Kommunen forskutterer utgifter forbundet med infrastruktur Gystadmarka og GSV Nordkisa-Hauerseter

Vedlegg 9 Økonomisk oversikt - Investering

Alle beløp i 1000	Regnskap 2017	Just buds 2018	Oppr buds 2018	Rådmannens budsjettgr 2019	Rådmannens budsjettgr 2020	Rådmannens budsjettgr 2021	Rådmannens budsjettgr 2022
INVESTERINGSINNTEKTER							
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-31 483						
Andre salgsinntekter							
Overføringer med krav til motytelse	-37 072	-113 110	-95 992	-122 013	-122 201	-70 307	-35 809
Statlige overføringer	-38 349	-36 654	-36 654	-18 680	-39 160	-62 200	-28 280
Andre overføringer	-15 986						
Renteinntekter og utbytte	-13						
Sum inntekter	-122 902	-149 764	-132 646	-140 693	-161 361	-132 507	-64 089
INVESTERINGSUTGIFTER							
Lønnsutgifter	14 232						
Sosiale utgifter							
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	436 560	917 655	826 362	922 154	878 700	753 899	591 506
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	1 914						
Overføringer	36 469	124 680	100 292	127 413	122 601	70 707	36 209
Renteutgifter og omkostninger	1						
Fordeelte utgifter							
Sum utgifter	489 175	1 042 335	926 654	1 049 567	1 001 301	824 606	627 715
FINANSUTGIFTER							
Avdrag på lån	42 372	11 371	11 371	13 671	15 671	17 671	19 671
Utlån	48 765	156 000	170 000	75 000	75 000	75 000	75 000
Kjøp av aksjer og andeler	4 469	4 300	4 300	4 500	4 750	5 000	5 300
Dekning av tidligere års udekket							
Avsetninger til ubundne investeringsfond							
Avsetninger til bundne fond	5 869						
Avsetninger til likviditetsreserve							
Sum finansieringstransaksjoner	101 475	171 671	185 671	93 171	95 421	97 671	99 971
Finansierungsbehov	467 748	1 064 242	979 679	1 002 045	935 361	789 770	663 597
FINANSUTGIFTER							
Bruk av lån	-417 683	-1 052 871	-968 308	-988 374	-919 690	-772 099	-643 926
Mottatte avdrag på utlån	-16 650	-11 371	-11 371	-13 671	-15 671	-17 671	-19 671
Salg av aksjer og andeler							
Bruk av tidligere års udisponert							
Overføringer fra driftsregnskapet	-389						
Bruk av disposisjonsfond							
Bruk av ubundne investeringsfond							
Bruk av bundne fond	-33 026						
Bruk av likviditetsreserve							
Sum finansiering	-467 748	-1 064 242	-979 679	-1 002 045	-935 361	-789 770	-663 597
Udekket / udisponert							

Vedlegg 10 Prosjekter i spesifisert investeringsprogram

Nedenfor følger en kort omtale av investeringsprosjektene som er tatt inn i rådmannens budsjettgrunnlag for perioden 2019 – 2022. Det vises til følgende tabeller som er vedlagt:

- Tabell 2 A - Budsjettskjema – Investeringsbudsjett 2019 – 2022: Gir en oversikt over foreslått investeringsramme, fordelt på formål samt finansieringen av disse investeringene.
- Tabell 2 B – Investeringer – Økonomiplanperiode 2019 – 2022: Viser hvert enkelt av de aktuelle investeringsprosjektene opplistet med totalkostnad for hvert prosjekt t.o.m. 2022.

Definisjoner av ulike typer prosjekt:

- VIP prosjekt: Prosjekt på mer enn 10 mill kr eller med stor politisk interesse
- Standard prosjekt: Mindre frittstående investeringstiltak
- Porteføljeprojekt: Investeringstiltak hvor bevilgningen av midler vedtas som en pott til et spesifikt formål, som igjen splittes opp i konkrete underliggende tiltak administrativt

For alle porteføljene gjelder følgende

Rammen disponeres iht. beskrevet mandat, og forvaltes av kommunens porteføljestyre i samsvar med vedtatte PA rutiner for styring av porteføljeprojekter. Rådmannen ved porteføljestyret har fullmakt til å omdisponere midler innenfor den enkelte portefølje.

HELSE OG SOSIAL

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Kverndalen omsorgsboliger inkl. inventar * (Tidligere Helgebostad)	5 000 000	31 850 000	0	0
Gjestad 2066 (Utredning + Utbygging)	1 782 918	45 000 000	45 000 000	-
Utredninger helse og sosial lokaler	2 000 000	-	-	-
HS omsorgsboliger nr 2 (Utredning + Utbygging)	-	3 000 000	10 000 000	40 000 000
<u>Utstyr sykehjem og tilpasninger:</u>				
Inventar og utstyr helsebygg - årlig bane	1 000 000	1 000 000	1 000 000	
Inventar og utstyr Helsehus - årlig bane	1 000 000	1 000 000	1 000 000	
Velferdsteknologi	4 000 000	-	-	
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Ombygging/nybygg Maurstien * (Utredning + Utbygging)	20 000 000	20 000 000	6 396 946	-
Sum helse og sosial	34 782 918	101 850 000	63 396 946	40 000 000

* Investeringer i boliger til vanskeligstilte samt omsorgsboliger og sykehjemsplasser finansieres delvis av tilskudd

INVESTERINGSTILTAK UNDER UTREDNING

Kverndalen omsorgsboliger (tidligere kalt Helgebostad)

Regulering av tomt i Kverndalen er igangsatt, forprosjektering starter parallelt med reguleringen, med sikte på at prosjektet kan legges ut på anbud våren 2019 og ferdigstilles høsten 2020.

Gjestad 2066

Arbeid med reguleringsplan pågår og ifølge foreløpig fremdriftsplan kan utbygging starte medio 2020.

HS omsorgsboliger Utredning/Utbygging

Det avsettes midler til utredning i 2020 og utbygging i 2020-2022.

Utredninger innenfor helseområdet

Generell kartlegging av fremtidige behov innen helse og sosial.

Utstyr sykehjem og tilpasninger

Det er avsatt midler til utskiftning av inventar/utstyr samt mindre tilpasninger ved institusjonene, Helsehuset og sentralkjøkken.

Velferdsteknologi

Det er avsatt midler til velferdsteknologi innenfor helse og omsorg, jf omtale under kapittel 7.3 under i hovedutvalgsområdet Helse og Sosial omsorg.

INVESTERINGSTILTAK UNDER GJENNOMFØRING**Maurstien gruppebolig ombygging/nybygg**

Omsorgsboliger for psykisk utviklingshemmede med døgnbemanning. Prosjektet er planlagt med oppstart utbygging i 2019 og ferdigstilles i desember 2020.

BARNEHAGE OG GRUNNSKOLE

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Kløfta barnehage (Utredning + Utbygging + Inventar) (tidl Bakkedalen bhg)	40 000 000	33 000 000	0	0
Tilbygg Bakke Vesong inkl. infrastruktur	33 631 227	65 000 000	40 000 000	61 000 000
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Algarheim ny skole	187 000 000	143 000 000	49 474 000	0
Sum barnehage og grunnskole	260 631 227	241 000 000	89 474 000	61 000 000

INVESTERINGSTILTAK UNDER UTREDNING**Kløfta barnehage**

Innhentet tilbud på 8 avdelings barnehage med opsjon på 10 avdelinger var for langt over rammen til å bli akseptert, og konkurransen i 2018 er avsluttet. Prosjektet restarter ut fra føringer om nøkternhet og at kostnadene må vesentlig ned. Framdrift usikker.

Bakke/Vesong skoler – utredning utvidelse

Det er vedtatt å bygge ut Bakke og Vesong skoler for å ha kapasitet på 700 elever på barnetrinnet og 450 elever på ungdomstrinnet. Nye prognoser viser at det er behov for å øke kapasiteten for ungdomstrinnet med 90 elever og forberede for totalt økning på 180

elever. Rådmannen har fått nytt oppdrag med å revurdere fremlagte forslag fra okt. 2018 med formål å redusere kostnader.

Investeringstiltak under gjennomføring

Algarheim ny skole

Skolen bygges for 600 elever + to-språklig senter. Utbygging starter i slutten av 2018 og skolebygget ferdigstilles i 2020 og idrettshallen i 2021.

IDRETTSANLEGG

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Romsåsparken	2 000 000	0	0	0
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	10 000 000	64 100 000	0	0
Sum Idrettsanlegg	12 000 000	64 100 000	-	-

INVESTERINGSTILTAK UNDER UTREDNING

Romsåsparken

Det arbeides med en mulighetsstudie som første skritt i helhetlig planlegging av Romsåsparken.

INVESTERINGSTILTAK UNDER GJENNOMFØRING

Bakkedalen idretts- og aktivitetspark

Prosjektet gjennomføres i to faser. Fase 1, utendørs idrettsanlegg og park bygges i 2018 og ferdigstilles vår/sommer 2019. Fase 2 utvidelse av Kløftahallen og bygging av klubblokaler forberedes i 2019 med oppstart utbygging i 2020 og ferdigstilles i 2021.

Avvikling av Kløftahallen barnehage er avhengig av at den nye barnehagen først er ferdig, slik at arbeidet med klubbhus kan iverksettes, og denne funksjonen kan avvikles på Dyrskueplassen.

ØVRIGE UTBYGGINGSANLEGG

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Utredningspott (Årlig)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Mulighetsstudie Rådhuset	5 000 000			
Rådhusplassen	10 000 000	20 000 000	80 000 000	
NAV Inventar til ny lokale	4 000 000			
Brannstasjon	1 000 000	0	0	0
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Garantioppfølging ferdigstilte prosjekter	510 000	380 000	215 000	145 000
Utvidelse gravlund Hovin og Ullensaker	20 000 000	25 500 000	500 000	
Sum Øvrige utbyggingsprosjekter	42 510 000	47 880 000	82 715 000	2 145 000

INVESTERINGSTILTAK UNDER UTREDNING

Utrednings pott – generelle utredningsmidler

Det avsettes midler til utredning av behov og mulighetsstudier/bestillinger på spesifikke prosjekter som erfaringsmessig oppstår i løpet av året.

Mulighetsstudie Rådhuset og kulturhuset

Behovene for kulturhus og rådhus er kartlagt. Noen av behovene skal dekkes ved mindre tiltak i løpet av 2018 og 2019 for rådhuset (servicetorg, meråpent bibliotek, kantine etc.). Behovskartleggingen skal til politisk behandling i første kvartal 2019. Det fremmes forslag om midler til videre utredning av kulturhuset og gjennomføring av et mulighetsstudie.

NAV flytter ut av rådhuset i september 2019. Behovene for andre enheter på rådhuset er kartlagt i 2018, med en tidshorisont fram til 2030. Det er behov for midler til planlegging og organisering av denne prosessen. Midler for ombygging dekkes fra KOMEI sitt budsjett.

Rådhusplassen

Rådhusplassen ligger sentralt i forhold til strategier og tiltak som kommer i kommuneplan og arbeid med by identitet/mobilitetsstrategi. Parkering, infrastruktur (eksisterende og kommende) og eierforhold må avklares før utbygging kan starte. Det avsettes midler til å forberede bestillinger som har med Jessheim sentrum generelt og rådhusplassen spesielt å gjøre. Antatt oppstart av forprosjekt for opparbeidelse av rådhusplass vil være andre halvår av 2019 Det understrekes at beløpene i 2020-22 kun er tidlige estimat.

NAV inventar og nye lokaler

Det settes av midler til anskaffelser i 2019.

Brannstasjon

Ullensaker har ansvar for lokaler til hovedbrannstasjon for ØRB. Utredning av plassering og forprosjekt må igangsettes i 2019.

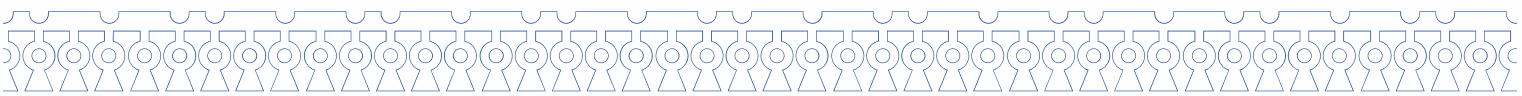
INVESTERINGSTILTAK UNDER GJENNOMFØRING

Garantioppfølging ferdigstilte prosjekter

For å kunne avslutte byggeprosjekter innen et år etter overtakelse er det nødvendig å avsette midler til garantioppfølging.

Utvidelse gravlund Hovin og Ullensaker

Forprosjektering er igangsatt og planlagt oppstart utbygging i 2019 og ferdigstilles i 2020.



VEG

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Gystadmarka Park og grønt og overvannshåndtering	30 000 000	10 000 000	5 000 000	-
Infrastruktur Gystadmarka vei**	68 000 000	2 000 000	-	-
GSV Trondheimsvei fra Bakkeskole til Hilton sør	1 500 000			
Gamle Trondheimsveg, Jessheim, fortau	1 400 000	10 000 000	13 500 000	-
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Veglys, kartlegging og oppgradering	6 000 000	1 575 062	-	-
Stenging av Nordby planovergang (PO)	600 000	3 500 000	-	-
GSV langs Vardevegen	4 176 000	-	-	-
Forskuttering GSV Nordkisa - Hauerseier**	10 000 000	34 000 000	-	-
Portefølje - Veg	10 800 000	14 000 000	13 450 000	13 150 000
Sum Veg	132 476 000	75 075 062	31 950 000	13 150 000

** Kommunen forskutterer utgifter forbundet med infrastruktur Gystadmarka og GSV Nordkisa-Hauerseier

INVESTERINGSTILTAK UNDER UTREDNING**Gystadmarka Park og grønt og overvannshåndtering og Infrastruktur****Gystadmarka vei**

Dette prosjektet omfatter etablering av Veg, vann-, spillvann-, overvann-, og park-/grøntanlegg for Gystadmarka bydel. De kommunale midlene avsatt i budsjettet er kun knyttet til forskuttering, og vil på sikt tilbakebetales av grunneierne i planområdet.

Prosjektet omfatter etablering av hovedanleggene inne på området, opparbeidelse av fellesanlegg og felles områder, herunder sentralparken. Utbyggerne må bygge infrastruktur inne på sine delfelt.

For å ha kontroll på kostnadene, og begrense kapitalkostnadene vil man prioritere å bygge den absolutt nødvendige tekniske infrastrukturen som veg-, vann-, spillvann-, og overvannsanlegg i forkant av grunneierens innbetaling, mens man vil opparbeide kvaliteten på park- og grøntanlegg i etterkant av innbetalingene. I prosjektet vil man også ivareta annen teknisk infrastruktur som kabelanlegg for el og tele.

Gang og sykkelveg Trondheimsvegen fra Bakke skole til Hilton sør

Prosjektet omfatter oppstart av regulering av gang- og sykkelvei langs fylkesvei. Forutsetter dialog med Statens vegvesen om planlegging og gjennomføring reguleringssaken.

Gamle Trondheimsveg, Jessheim, fortau

Det skal etableres fortau fra Trondheimsvegen langs kommunal veg gjennom boligfelt ifbm. utbyggingen av Langelandsfjellet - Jessheim Sør – Øst.

INVESTERINGSTILTAK UNDER GJENNOMFØRING**Veglys, kartlegging og oppgradering**

Det er krav om oppgradering av veglysanlegg og utskifting av HQL til LED lamper samt måling av alle veilysanlegg i kommunene. Prosjektet vil videreføres i 2019. Forventes ferdigstilt i 2020.

Stenging av Norby planovergang

Prosjektet er avhengig av fremdriften til Bane Nor og deres regulering. Planovergangen vil bli stengt pga. trafikksikkerhet. Ullensaker kommune bidrar med midler til gjennomføring.

Gang og sykkelveg langs Vardevegen

Arbeidene med regulering ferdigstilles i 2018. Byggeplan og etablering av gang og sykkelveg langs Vardevegen gjennomførtes i 2019.

Forskuttering gang og sykkelveg Nordkisa-Hauerseter

Prosjektet omfatter forskuttering av bygging av gang- og sykkelveg mellom Hauerseter og Nordkisa. Forutsetter vedtak fra Akershus fylkeskommune om forskuttering. Vedtak avventes.

Portefølje Veg

For 2019-2022 planlegges bruken av bevilget ramme fordelt på følgende tiltak:

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Aksjon skoleveg prosjekter (Portefølje - Årlig)	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Forsterkninger veger/asfalt (Portefølje - Årlig)	7 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler (Veg) (Portefølje - Årlig)	2 300 000	2 500 000	1 950 000	1 650 000
Portefølje Veg-anlegg	10 800 000	14 000 000	13 450 000	13 150 000

VANN OG AVLØP

Investeringstiltak	2019	2020	2020	2020
<u>Investeringstiltak under gjennomføring:</u>				
Overføring Kløfta -Frogner	55 000 000	11 784 000	22 000 000	-
VA-anlegg Skogmo GRA	100 000 000	13 485 035	-	-
<u>Investeringstiltak under utredning:</u>				
Overføring Avløp Kløfta - Jessheim	2 492 000	33 000 000	24 000 000	-
Reserve vann (flere delprosjekt)	38 000 000	15 500 000	15 500 000	21 000 000
Utvidelse Gardermoen renseanlegg	3 000 000	10 000 000	150 000 000	250 000 000
Jessheim sørøst- hovedledningsanlegg (VA)	1 500 000	23 000 000	20 000 000	-
Bakkedalen Sør avløp/overvann		1 900 000	28 500 000	12 350 000
Vannledning Jessheim Nord - Hauerseter	30 000 000	2 000 000	-	-
Infrastruktur Gystadmarka	21 500 000	7 200 000		
Portefølje VA eksisterende	54 080 000	116 407 000	30 000 000	4 000 000
Portefølje VA nytt	24 950 000	53 700 000	80 750 000	59 000 000
Portefølje utskiftningsplan maskiner og transportmidler VA	3 180 000	1 920 000	1 920 000	1 920 000
Sum VA-anlegg	333 702 000	289 896 035	372 670 000	348 270 000

INVESTERINGSTILTAK UNDER GJENNOMFØRING**VIP prosjekter****VA-anlegg Kløfta-Frogner**

Forprosjektet ble godkjent av KST 05.09.17 og omfatter Ullensakers andel av fellesanlegget med NRV på strekningen Kløfta-Frogner. I tillegg legges ny pumpeledning for spillvann i felles trase gjennom Kløfta. Anleggsarbeider er startet opp høsten 2018.

VA-anlegg Skogmo - Gardermoen RA

Forprosjektet ble godkjent av KST 04.04.17. Anleggsarbeider pågår.

Investerings tiltak under utredning**Overføring avløp Kløfta-Jessheim**

Overføring avløp fra Kløfta til Langeland og ny pumpestasjon ved Kløfta renseanlegg. Forprosjekt foreligger og vil bli fremlagt til politisk behandling. En del av traseen vil bli utført i prosjekt «VA-anlegg Kløfta - Frogner».

Tiltak reservevann

Omfatter flere tiltak i Jessheim-området, bla. oppgradering av kapasitet på Rutholen trykkøkingsstasjon, kryssing av E6 ved Langeland og ny vannledning fra Langeland langs Dølivegen til Gjestad. Ny trykkøkingsstasjon ved Langeland inngår senere i økonomiplanperioden.

Utvidelse Gardermoen renseanlegg

Dialog med Avinor og Fylkesmannen pågår. Sistnevnte i tilknytning til ny utslippstillatelse og dato for ferdigstillelse. Det er avsatt midler til planlegging og prosjektering i 2019 og 2020.

Vannledning Jessheim Nord - Hauer seter

Prosjektet er prioritert, og vil inngå i hovedforsyningen til de to nye store bydelene i Jessheim, samt bidra i kommunens gjensidige reservevannforsyning mot NRV. Planleggingsstart forutsettes i 2018 og gjennomføring vesentlig i 2019.

Jessheim sørøst – hovedledningsanlegg (VA)

Midler avsettes til utredning, prosjektering og gjennomføring i forbindelse med fremtidig utbygging i området Jessheim sørøst. Avsatte midler er foreløpig et anslag og fremdriften avhenger av arbeidet med omkjøringsvegen. Kommunens andel omfatter overordnet nett som en del av kommunens hoved- og reservevannforsyning, mens spillvannsnettet omfatter hovedløsningen for den nye bydelen, i tillegg til at eksisterende bebyggelse øst for jernbanen og sør for Algarheimsvegen skal tilknyttes den nye hovedledningen til Gardermoen.

Bakkedalen Sør

Prosjektet er prioritert i Hovedplan avløp, men er ikke påbegynt. Kapasiteten på spillvannsledningen sør på Kløfta mot Kløfta renseanlegg (Ø400 mm) er i dag tilnærmet sprengt og det er ingen ledig overføringskapasitet for fremtidig utbygging. Kapasitetsutfordringen er i stor grad relatert til mye fremmedvann i avløpet til Kløfta

renseanlegg, hvilket betyr at kapasitetsproblemet kan minskes ved å redusere innlekkingen. Så fremt innlekkingen ikke skyldes større punktlekkasjer, vil effekten både være usikker og ligge langt frem i tid. Det legges derfor til grunn at dette ledningsstrekket uansett bør oppdimensjoneres. Tiltaket omfatter også oppdimensjonering av ca 750 m eksisterende overvannskulvert/bekkelukking fra 1200mm til 1400mm for å møte NVEs krav om håndtering av 200 års-flom (frem til det punktet hvor eksisterende kulvert går over til Ø1400mm). Må sees i sammenheng med prosjekt Kløfta Sør ved Statfram – overvannskulvert i porteføljen. Det settes ikke av midler til prosjektet i 2019. Planlagt oppstart 2020.

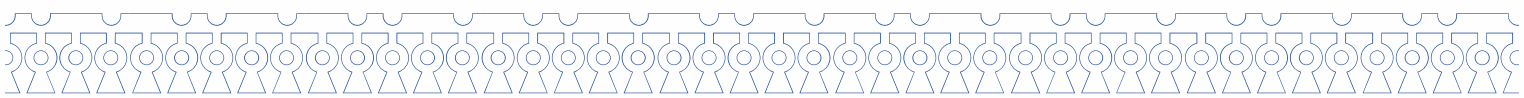
Infrastruktur Gystadmarka vann og avløp

Dette prosjektet omfatter etablering av Veg, vann-, spillvann-, overvann-, og park-/grøntanlegg for Gystadmarka bydel. Prosjektet er nærmere omtalt under avsnitt «VEG».

Portefølje VA-anlegg

VA-anlegg

Årlig bevilgning til nødvendig oppgradering og utskiftning av dårlige ledninger, sanering og kapasitetsøkning i ledningsnettet. For 2019-2022 planlegges bruken av bevilget ramme fordelt på følgende tiltak:



Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Forsterkning vannforsyning til Kopperud	5 000 000	7 407 000	-	-
Sanering av gamle VA-ledninger Tveiterhellinga, Kløfta	1 080 000	-	-	-
VA Utbedring hovedvannledning Elstad	2 000 000	10 000 000	-	-
VA Overføringsledning Nordkisa - Fjellberg	7 500 000	-	-	-
Bytte elskap (portefølje - årlig)	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Overføringsledning Transjøen - Hovin HB	1 000 000	7 000 000	-	-
Oppgradering hovedledn. Fra Rådhuset til pumpestasjon Gjestad	1 000 000	9 000 000	-	-
Eternittledning, Isingrud Kløfta	2 500 000	-	-	-
Dølihagen PS, ledninger	1 000 000	-	-	-
Malthe pumpestasjon	2 000 000	-	-	-
Oppgradering og utskifting av pumpestasjoner (portefølje - Årlig)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Borgen; Ullenshoff - Kløfta	3 000 000	20 000 000	16 000 000	-
Utskifting av kummer (Portefølje - årlig)	500 000	500 000	500 000	500 000
Oppgradering av pumpe- og selvfallsledning fra/til Pinnebekken PS - Del 1	20 000 000	20 000 000	-	-
Oppgradering Gjestad og Solvang pumpestasjoner	2 000 000	-	-	-
Vann og avløpssanering Vilberg	2 000 000	39 000 000	10 000 000	-
Ileveien - mot Sørums grense	-	2 500 000	2 500 000	-
Hovedvannledning fra Algarheim til Jødal	-	500 000	7 500 000	-
Oppgradering vannledning Kisavegen	4 000 000	16 000 000	2 000 000	-
Oppgradering vannledning Fonbekk-Nybakk	-	3 500 000	3 500 000	-
Oppgradering vannledning Nafstadhellinga - Borgen	-	-	-	4 000 000
Leif Holtes veg - Nordbystien	-	-	6 000 000	-
Sørenstuvegen - Charles Kings veg	-	-	3 000 000	-
Wethalsvegen Nybakk- Skyttebanen	-	-	4 000 000	-
Hilton sør - Sørums grense	-	2 000 000	-	-
Rambydalsvegen v/Rullnes - Pinnebekken/Tveit	-	-	-	6 000 000
Kløftasør ved Statfram - Overvannskulvert	-	1 000 000	10 000 000	5 000 000
VA sanering/oppgradering Holmsmoen - Dyrskueplassen				
Kløfta Nord - Overvannstiltak		950 000	4 750 000	
Rensepark Måsabekken	950 000	4 750 000	-	-
Hagavegen/Kvernlivegen	-	1 000 000	7 000 000	-
Åreppen skole + Skogfaret - Olstadmoen	-	500 000	3 000 000	-
Prestmoen- Isingrudvegen PS	-	500 000	10 000 000	5 500 000
Jessheim - Norbyringen til Hauganmyra	-	1 000 000	5 000 000	5 000 000
Allergodtvegen (200 m)	-	-	5 000 000	-
Bakke Søndre VA	-	-	500 000	6 500 000
Sanering Rådhusplassen	5 000 000	10 000 000		
Bidrag omlegging VA	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Ventiler biologisk trinn	500 000	500 000	-	-
Maskiner og utstyr nytt VBA	1 500 000			
Sannering VA (Udisponert)				20 000 000
Udisponert andel av portefølje VA-anlegg	11 000 000	7 000 000	5 000 000	5 000 000
Portefølje VA - anlegg	79 030 000	170 107 000	110 750 000	63 000 000

Forsterkning vannforsyning Kopperud

Oppruste vannledning fra trykkforsterking ved Sætreringen til Kopperud. Oppgraderes med hensyn til slokkevannsbehov samt sikring av tilstrekkelig vannforsyning til området. Vurdere sanering av spredt avløp langs samme trasé. Forprosjekt 2018 med ferdigstillelse tidlig 2019. Detaljprosjektering 2019.

Sanering av gamle VA-ledninger Tveiterhellinga

Pågående prosjekt med sanering av gammel ledningsnett i eksisterende bebyggelse samt tilkobling av eksisterende bebyggelse med private anlegg. Ferdigstilles medio 2019.

VA Utbedring hovedvannledning Elstad

Avkloakking av eksisterende bebyggelse i sammenheng med omlegging av vannledning ved Elstad. Sees i sammenheng med Transjøen – Hovin HB og Vilberg.

Overføringsledning Transjøen – Hovin HB

Oppgradering av overføringskapasitet fra Transjøen til Hovin HB ihht forutsetninger i reservevannsavtale med NRV. Forutsettes av Transjøen skal brukes som reservevannskilde. Ikke endelig avklart – må utbedres. Sees i sammenheng med VA utbedring på Elstad og Vilberg.

Oppgradering hovedledning fra rådhuset til pumpestasjon Gjestad

Øke kapasitet på eksisterende VA-nett for Jessheim sentrum.

Eternittledning, Isingrud Kløfta

Utskiftning av eksisterende asbestledning. Prosjekteres 2018. Gjennomføres vår 2019.

Dølihagen PS, ledninger

Utskiftning av spillvanns- og overvannsledninger.

Malthe pumpestasjon

Oppgradering av pumpestasjon til dagens standard. Under gjennomføring. Ferdigstilles 2019.

Borgen, Ullenshof – Kløfta

Forprosjekt for økt VA-kapasitet på Borgen for å sikre vann og slukkevann og avløpskapasitet.

Oppgradering av pumpe- og selvfallsledning fra/til Pinnebekken PS – Del 1

Oppgradering av gammel pumpeledning grunnet lav trykkklasse. Sees i sammenheng, og kommer eventuelt til utførelse samtidig som, prosjekt vedr. omlegging av Rambydalsvegen.

Sanering Vilberg

Avkloakking av eksisterende bebyggelse. Sees i sammenheng med Transjøen – Hovin HB og Elstad. Sees også i sammenheng med reservevannsløsning i regi av dagens VAU.

VA overføringsledning Nordkisa – Fjellberg

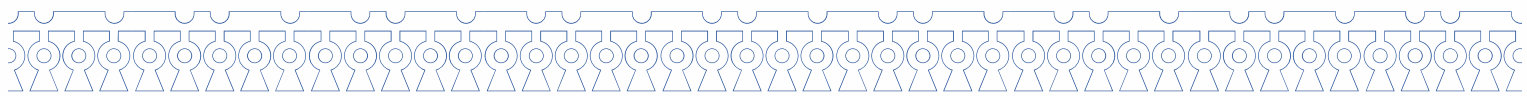
Snu avløp fra Nordkisa mot Fjellberg for å frigjøre kapasitet for Algarheim samt bidra til å oppnå slukkevannsdekning til Nordkisa. Prosjekteres 2018. Gjennomføres 2019.

Ileveien – mot Sørums grense

Omlegging og oppgradering av gammel vannledning. Oppgraderes for brannvannsdekning. Deler av anlegget ligger i Sørums så dette prosjektet må avklares mot Sørums kommune.

Hovedvannledning fra Algarheim til Jødal

Mål om brannvannsdekning langs Jødalsvegen. Videreføring av eksisterende og utskiftning av gammel ledning mot Gudmundsrudteiget.

Oppgradering av vannledning langs Kisavegen og ny trykkøkingsstasjon

Oppgradering av ledningsnettet langs Kisavegen over Furuset mot Algarheim og vurdering av ny trykkøkningsstasjon, som et alternativ til å gi god nok brannvannsdekning til Algarheimsområdet. Gjelder oppgradering av ledningsnettet i hele strekningen.

Fonbekk – Onsrud- Nybakk

Oppgradering av eksisterende ledning fra Onsrud til Fonbekk og videre fra Onsrud til Nybakk. Dimensjonering må avklares ifbm modellkjøring. Strekningen må sees i sammenheng med andre prosjekter.

Nafstadhellinga – Borgen

Oppgradering og videreføring av eksisterende vannledning siste bit mot Borgen.

Iver Holtes veg – Nordbystien

Oppgradering av VA-ledninger langs Iver Holtes veg fra Charles Kings vei til Nordbystien. Sees i sammenheng med prosjektet Sørenstuvegen – Charles Kings veg.

Sørenstuvegen – Charles Kings veg

Utblokkning av eksisterende vannledning.

Wethalsvegen Nybakk – Skyttebanen

Oppgradere dimensjon og kvalitet på eksisterende vannledning.

Hilton sør – Sørums grense

Oppgradering av dimensjon og kvalitet på vannledning.

Rambydalsvegen v/ Rullnes – Pinnebekken

Oppgradering av dimensjon og kvalitet på vannledning. Må legges i ny trase.

Kløfta Sør ved Stattfram – Overvannskulvert

Rehabilitering og utbedring av eksisterende overvannskulvert. Vurdere oppdimensjonering/bekkeåpning. Sees i sammenheng med mulig bekkeåpning i Bakkedalen.

VA sanering/oppgradering Holmsmoen – Dyrskueplassen

Oppgradering av eksisterende ledningsnett mellom Dyrskueplassen og Holmsmoen ned mot Kløfta stasjon.

Kløfta Nord – overvannstiltak

Sikre kapasitet på eksisterende ledningsnett.

Hagavegen/Kvernlivegen

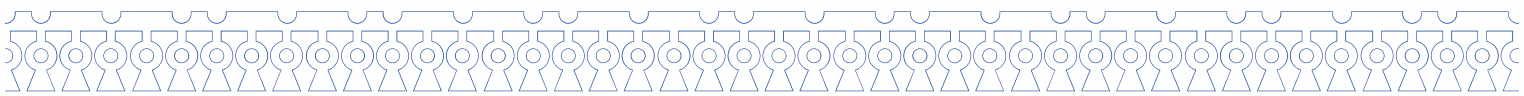
Oppgradering av eksisterende ledningsnett. Avgrenses til området langs Hagavegen og Kvernlivegen.

Åreppen skole – Olstadmoen

Sanering av gammelt ledningsnett. Avgrenses til gammel bebyggelse i området Åreppen skole + Skogfaret – Olstadmoen.

Prestmoen – Isingrudvegen PS

Sanere gammel hovedledningsnett.



Nordbyringen – Hauganmyra

Oppgradering av eksisterende VA-nett samt overvann.

Allergotvegen

Oppgradering av VA- og overvannsnett.

Bakke søndre

Oppgradering av eksisterende VA-ledningsnett.

Rensepark Måsabekken

Prosjektet er prioritert i Hovedplan avløp, men er foreløpig ikke påbegynt. Forberedende arbeider er gjennomført som en Mastergrad-oppgave. Store deler av Jessheims sentrumsområde drenerer til en overvannskulvert (Ø 1200 mm) som leder vannet til Nordbytjern via etablert rensepark. Renseparken har begrenset kapasitet og fungerer tidvis ikke iht forutsetningene.

Portefølje Utskiftning maskiner og transportmidler vann og avløp

Det legges opp til en ny årlig bevilgning til utskiftning av transportmidler og øvrig maskinpark innenfor driftsavdelingen vann og avløp.

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Udisponert	3 180 000	1 920 000	1 920 000	1 920 000
Portefølje utskiftningsplan maskiner og transportmidler VA	3 180 000	1 920 000	1 920 000	1 920 000

ØVRIGE ENHETER

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Regulering Nordkisa gml. Skole	370 000			
Høyspentkabel Gjestad	15 000 000	-	-	-
Nordbytjernet, oppgradering/belysning	4 000 000	4 000 000	-	-
Kunst i offentlig rom	1 000 000	1 000 000		
Sum tiltak til øvrige enheter	20 370 000	5 000 000	-	-

Regulering Nordkisa gamle skole

Arbeidet med områdereguleringsplan for Nordkisa gamle skole er et ledd i tilrettelegging for salg av eiendommen. Det tas sikte på endelig planvedtak i løpet av 2019.

Høyspentkabel Gjestad

Det pågår arbeid med konsesjonssøknad for å legge høyspentkabel i bakken i delstrekk forbi Gjestadområdet og mot videregående skole i regi av privat utbygger. I denne forbindelse avsettes midler til mulig flytting av kabler forbi kommunens eiendom ved Gjestad for å frigjøre areal til mulig utbygging.

Nordbytjernet, oppgradering/belysning

Dette prosjektet er satt på vent. Det skal først lages en helhetlig plan for Nordbytjern-området.

Kunst i offentlig rom

Kunst i offentlige rom er bl.a en del av kommunens satsing på byutvikling. I 2019 bør midlene gå til kunst i sentrum, som f.eks kunst i kulverten i Henrik Bullsveg.

KOMMUNALE EIENDOMMER

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Portefølje skoletilpasninger	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Portefølje barnehagetilpasninger og oppgraderinger	6 000 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Portefølje oppgradering kommunale bygg	38 570 000	28 000 000	25 000 000	25 000 000
Portefølje ENØK tiltak	14 375 000	5 000 000	3 000 000	3 000 000
Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg	5 250 000	1 750 000	5 250 000	1 500 000
Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet	1 500 000	1 300 000	1 500 000	1 500 000
Portefølje utskiftninger maskiner og transportmidler Komei	6 850 000	6 800 000	5 500 000	4 000 000
VIP standard KOMEI	3 500 000	1 500 000	14 000 000	-
Kjøp og salg av tomter	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Sum Kommunale eiendommer	84 045 000	55 850 000	65 750 000	46 500 000

Nærmere om ordinære prosjekter**Total rehabilitering/evt. riving av Magasinleier**

Det avsettes midler i 2021 for utredning og videre enten total rehabilitering eller riving av Magasinleier med opprydding av området. Tak og panel til byggene bærer preg av sterk forfall.

Oppgardert UU krav og miljørettet helsevern til Hovin skole.

Det avsettes midler i 2019 for gjennomføring av UU tiltak iht. plan og krav fra blant annet Miljørettet helsevern.

Total rehabilitering av uteanlegg Åreppen SFO

Det avsettes midler i 2019, 2020 og 2021 for oppgradering av uteanlegg. Det er stort behov for oppgradering, som foreslås gjennomført over økonomiperioden.

Kjøp og salg av tomter

Kommunen forvalter store arealer. Dette innebærer også salg av arealene. I enkelte sammenhenger vil kommunen komme i situasjoner hvor det er nødvendig å erverve mindre arealer for å sikre bedre utgangspunkt for videre forvaltning av et større område. Alt kjøp av eiendom behandles politisk.

Nærmere om porteføljene**Portefølje skoletilpasninger**

Årlig ramme for tilrettelegging av skolelokaler for ny bruk begrunnet i endringer i elevmassen og/eller tilrettelegginger i skolelokaler/arealer for enkelte elevers behov, samt mindre tilpasninger av skolelokalene hvor formål er forbedring av funksjonalitet av hele eller deler av skolelokalene.

For 2019-2021 planlegges rammen i porteføljen:

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Portefølje skoletilpasninger - udisponert	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Portefølje skoletilpasninger	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000

Portefølje barnehagetilpasninger og oppgraderinger

Årlig ramme til tilrettelegging og oppgradering av kommunale barnehager, samt mindre tilpasninger av kommunale barnehager hvor formål er forbedring av funksjonalitet av hele eller deler av kommunale barnehagelokaler.

For 2019-2022 planlegges rammen i porteføljen fordelt på følgende tiltak:

Investerings tiltak	2019	2020	2021	2022
Jessheimbarnehage - tilbygg personalrom, toaletter, kontor	4 500 000			
Portefølje barnehagetilpasninger - udisponert	1 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Portefølje barnehagetilpasninger og oppgraderinger	6 000 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000

Jessheim barnehage – Tilbygg personalrom, toaletter, kontor

Prosjektet er ferdig utredet i forhold til forskrifter og lovpålagte krav, og er klart for gjennomføring i 2019.

Portefølje oppgradering kommunale bygg

Årlig ramme til oppgradering av kommunale bygg, samt mindre tilpasninger av kommunale bygg hvor formål er forbedring av funksjonalitet av hele eller deler av lokaler til kommunale bygg.

For 2019-2022 planlegges rammen i porteføljen fordelt på følgende tiltak:

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Rådhuset	3 000 000	5 000 000	2 000 000	2 000 000
Allergot ungdomsskole - etablering av drenering	1 200 000			
Gjestad bo- og behandlingssenter - oppgardering isolering og lufting til tak	500 000			
Gjestad bo- og behandlingssenter - etablering av isolert tak av tak	400 000			
Gjestadtunet - Reetablere brannskiller	1 500 000			
Gystadmarka skole - utvidelse av dagens snøsmelteanlegg	450 000			
Gystadmarka skole - oppgradering av vegger innvendig til dagens UU krav	350 000			
Hovin skole - oppgradering av SFO og gamle skolen til dagens UU krav	450 000			
Hovin skole - vinduer gamle skolen til 3 lags vinduer som gir ENØK verdi	300 000			
Jessheimhallen - etablering av vedlikeholdsfri fasade	250 000			
K-bygget - etablere ventilasjon i teknisk rom	200 000			
Kombibygget - oppgradering ventilasjonsanlegget og krav Arbeidstilsynet	3 500 000			
Mogreina skole - oppgradering EL-anlegg	800 000			
Mogreina skole - etablering av drenering	600 000			
Mogreina skole - etablering av varmekabler i takrenner for å unngå istapp	300 000			
Mogreina skole - tilbygg	4 500 000			
Nordby ungdomsskole - oppgradering av innvendige dører	400 000			
Rådhuset - Meråpent bibliotek	1 500 000			
Bygge ut rampe for varelevering + muligheten for vendehammer	1 300 000			
Avfallsløsning Rådhuset - utendørs	1 000 000			
Åreppen skole - etablering av 3-lags vinduer og innvendige dører med høyde	800 000			
Åreppen skole - oppgradering og tilpassning til SFO i skolebygget	700 000			
Åreppen skole - utvidelse og oppgradering av arbeidsplasser til lærere	300 000			
Borgen skole - etablering av nytt tak til TEK 10	875 000			
Calypso fritidklubb - oppgradering el-anlegg	320 000			
Calypso fritidklubb - oppgradering kjøkken	250 000			
Hovin skole - nytt kjøkken	1 000 000			
Idrettsparken - tak og vegger	875 000			
Kløfta bo- og aktivitetssenter - utvidelse fryselager	300 000			
Kløfta bo- og aktivitetssenter - oppgradering av tekniske varslingsanlegg	1 400 000			
Skogmo skole - dører, hovedinnganger	625 000			
Skogmo skole - oppgradering inngangspartier	625 000			
Portefølje oppgradering kommunale bygg - udisponert andel	8 000 000	23 000 000	23 000 000	23 000 000
Portefølje oppgradering kommunale bygg	38 570 000	28 000 000	25 000 000	25 000 000

Gjestadtunet – Reetablere brannskiller

Det er avdekket at ved tidligere ombygginger er det ikke ivaretatt godt nok å opprettholde brannskiller. Dette må nå reetableres slik at brannkonseptet for bygget samsvarer med krav.

Kombibygget – Oppgradering av ventilasjonsanlegg

Det har vært en stor vekst i bruken fra ØRB som tilsier at det slår inn nye krav fra Arbeidstilsynet som må løses på bygget. Hovedkravet går på ventilasjon og rene/uren soneoppdeling av bygget. Lovpålagte krav fra et tilsyn må lukkes gjennom dette prosjektet for å sikre videre drift for ØRB.

Rådhuset – varelevering og vendehammer

Flere vareleveringer til rådhuset, samt økt aktivitet på kulturhuset gjør det nødvendig å etablere forbedret varerampe og en vendehammer for å sikre trygge leveranser slik at store lastebiler ikke må rygge i lange strekninger langs parkeringsplasser.

Borgen skole – Oppgradering av tak

Taket på skolen må skiftes slik at skolebygget sikres god og sikker videre drift som igjen reduseres LCC kostnader på bygget.

Mogreina skole – Enkelt tilbygg

For skoleåret 2019/2020 er det økt elevvekst som utløser behov for ekstra klasserom og etablering av flere lærerarbeidsplasser for å tilfredsstille lovkrav. Dette må gjennomføres våren/sommeren 2019 slik at det står klart til skolestart.

Portefølje ENØK tiltak

Årlig bevilgning til gjennomføring av ENØK tiltak.

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Kommunale bygg - sol - og varmeavskjerming (avvikling av gardiner)	2 000 000	2 000 000		
Ventilasjonskjøling på kommunale bygg	10 000 000			
Udisponert andel portefølje ENØK tiltak	2 375 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Portefølje ENØK tiltak	14 375 000	5 000 000	3 000 000	3 000 000

Ventilasjonskjøling av bygg

Ingen kommunale bygg er bygget med anlegg dimensjonert for å håndtere lange perioder med høye temperaturer. Kommunen har som følge av erfaringene fra i sommer med svært høye temperaturer, kartlagt muligheter for å etablere kjøling i institusjoner og foreslår at dette gjennomføres i 2019.

Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg

Årlig bevilgning til løpende oppgraderinger og tilpasninger i forhold til blant annet krav til universell utforming for kommunale uteanlegg.

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Avfallsbeholdere - oppgradering	250 000	250 000	250 000	
Turløyper - skilting	300 000	300 000	300 000	300 000
Jessheim skole - Oppgradering av uteområder	2 000 000			
Skogmo skole - fullføre kunstgressprosjekt	550 000			
Udisponert andel portefølje oppgradering kommunale uteanlegg	2 150 000	1 200 000	4 700 000	1 200 000
Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg	5 250 000	1 750 000	5 250 000	1 500 000

Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet

Det er behov for en årlig bevilgning til utskiftninger og oppgradering av utstyr og maskiner.

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Udisponert andel portefølje sentralvaskeri	500 000	300 000	500 000	500 000
Anskaffelse inventar og utstyr tilpasset tekstildrift/levering	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet	1 500 000	1 300 000	1 500 000	1 500 000

Portefølje utskiftninger maskiner og transportmidler Komei

Utskiftning av maskiner og transportmidler for enhet kommunale eiendommer (Komei).

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Anskaffelse Decon x maskin (tekstilkapital Helsehuset)	650 000	650 000		
Anskaffelse driftsmaskiner og utstyr til helårsdrift av nye idretts-/aktiviteter	1 000 000			
Anskaffelse renholdsmaskiner kommunale formålsbygg	1 000 000	1 500 000	1 500 000	
Anskaffelse av redskapsbærer	2 000 000			
Anskaffelse av utstyr til Wille pga. økt oppdragsmengde i høyden	300 000			
Anskaffelse av ca. 6 tonns graver	300 000			
Anskaffelse av biler Komei	1 600 000	1 600 000		
Udisponert andel av portefølje utskiftningsplan maskiner og transportmidler		3 050 000	4 000 000	4 000 000
Portefølje utskiftninger maskiner og transportmidler Komei	6 850 000	6 800 000	5 500 000	4 000 000

Portefølje utredninger Komei

Hensikten med investeringsportefølje er å sikre midler for å øke kvaliteten på utredninger og utarbeidelse av grunnlag for investeringsbeslutninger. Dette vil øke kvaliteten på estimerer både av hensyn til økonomiske rammer, men også av hensyn til tid for gjennomføring.

KOMMUNALE BOLIGER

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Kommunale boliger	100 000 000	100 000 000	100 000 000	100 000 000
Oppgradering kommunale boliger	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Sum Kommunale boliger	110 000 000	110 000 000	110 000 000	110 000 000

Kommunale boliger

Basert på erfaring for 2018 er det nødvendig å øke rammen fra 75 mill kr i 2019 til 100 mill kr i 2020 for å ivareta forhold mellom antall boliger og antall innbyggere.

KULTUR

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Portefølje Oppgradering kulturhus med utstyr	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Oppgradering lyd fra 7.1 til Immersive Sound	400 000	-	-	-
Jessheim bibliotek - inventar	-	2 500 000	-	-
Sum Kultur	1 650 000	3 750 000	1 250 000	1 250 000

Ordinære prosjekter

Oppgradering av lyd fra 7,1 til «Immersive sound»

Oppgradering av lyd krever ny prosessor, flere forsterkere og flere surround høyttalere. Det er fra tidligere forberedt for oppgradering i salene med blant annet kabling. Anskaffelsen gjennomføres i 2019.

Jessheim bibliotek - inventar

Det avsettes midler til fornying av inventar i 2020. Ved å fornye inventar vil biblioteket fremstå som mer attraktivt, styrket møteplassfunksjonen og mer fleksibel i bruk. Kostnadsberegningen er gjort ut fra erfaringstall fra Kløfta bibliotek, justert for større areal på Jessheim.

Portefølje - Oppgradering kultur

Årlig bane for oppgradering og fornying av utstyr.

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Udisponert	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Portefølje Oppgradering kulturhus med utstyr	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000

ADMINISTRASJON

Investeringstiltak	2019	2020	2021	2022
Kommunens IKT systemer	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Skolenett inkl. IKT plan grunnskole	7 000 000	1 500 000	3 000 000	3 000 000
Innbyggeren som ressurs	3 000 000	3 000 000	2 000 000	-
Egenkapitaltilskudd KLP	4 500 000	4 750 000	5 000 000	5 300 000
Ullensaker kirkelige fellesråd, nytt tak Ullensaker kirke	5 000 000	-	-	-
Investering kirkeformål	400 000	400 000	400 000	400 000
Sum Administrasjon	21 900 000	11 650 000	12 400 000	10 700 000

Kommunens IKT systemer og skolenett inkl. IKT-plan grunnskole

Årlig ramme til nødvendige oppgradering av systemer og utstyr.

Innbyggeren som ressurs

I kommunenes fremtidige tjenesteleveranse er det forventet at innbyggerne i større grad betjener seg selv gjennom tilrettelagte digitale løsninger. For å dekke faktiske behov skal eksisterende og nye tjenester utvikles i tett samarbeid med innbyggere og næringsliv. Investeringsmidlene vil benyttes til konsulentkjøp, systemanskaffelser og andre tiltak knyttet til Ullensakers spesifikke behov innen tjenesteinnovasjon.

Egenkapitaltilskudd KLP

Det avsettes midler til innbetaling av egenkapitaltilskuddet til KLP.

Ullensaker kirkelige fellesråd, nytt tak Ullensaker kirke

Det foreslås et investeringstilskudd på 5 mill kr i 2019 på grunn av behov rehabilitering av taket på Ullensaker kirke. Dette gjennomføres i regi av Kirkelig fellesråd.

Investering kirkeformål

Løpende investeringsramme til kirkelig fellesråd for nødvendig oppgradering på 0,4 mill kr. Dette gjennomføres i regi av Kirkelig fellesråd.

OPPSUMMERING

Det ligger store investeringer i økonomiplanperioden. Det har vært nødvendig å ta en gjennomgang av alle investeringene for å dele de inn i kategorier. Investeringene er delt inn i følgende kategorier:

- Pågående prosjekter
- Lovpålagte/vedtatte prosjekter som ikke kan skyves på
- Lovpålagte/vedtatte prosjekter som kan skyves på
- Ikke lovpålagte prosjekter

Investeringstiltak helse og sosial	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Kverndalen omsorgsboliger inkl. inventar * (Tidligere Helgebostad)	5 000 000	31 850 000	0	0
Ombygging/nybygg Maurstien * (Utredning + Utbygging)	20 000 000	20 000 000	6 396 946	-
Inventar og utstyr helsebygg - årlig bane	1 000 000	1 000 000	1 000 000	
Inventar og utstyr Helsehus - årlig bane	1 000 000	1 000 000	1 000 000	
Velferdsteknologi	4 000 000	-	-	
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som ikke kan skyves på</u>				
Gjestad 2066 (Utredning)	1 782 918			-
Utredninger helse og sosial lokaler	2 000 000	-	-	-
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som kan skyves på</u>				
Gjestad 2066 (Utbygging)		45 000 000	45 000 000	-
HS omsorgsboliger nr 2 (Utredning + Utbygging)	-	3 000 000	10 000 000	40 000 000
Sum helse og sosial	34 782 918	101 850 000	63 396 946	40 000 000
Investeringstiltak barnehage og grunnskole	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Algarheim ny skole	187 000 000	143 000 000	49 474 000	0
Kløfta barnehage (Utredning + Utbygging + Inventar) (tidl Bakkedalen bhg)	40 000 000	33 000 000	0	0
Tillbygg Bakke Vesong inkl. infrastruktur	33 631 227	65 000 000	40 000 000	61 000 000
Sum barnehage og grunnskole	260 631 227	241 000 000	89 474 000	61 000 000
Investeringstiltak idrettsanlegg	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	10 000 000	64 100 000	0	0
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
Romsaasparken	2 000 000	0	0	0
Sum Idrettsanlegg	12 000 000	64 100 000	-	-
Investeringstiltak øvrige utbyggingsprosjekter	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Garantioppfølging ferdigstilte prosjekter	510 000	380 000	215 000	145 000
Utvidelse gravlund Hovin og Ullensaker	20 000 000	25 500 000	500 000	
NAV Inventar til ny lokale	4 000 000			
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som ikke kan skyves på</u>				
Brannstasjon	1 000 000	0	0	0
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
Utredningspott (Årlig)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Mulighetsstudie Rådhuset	5 000 000			
Rådhusplassen	10 000 000	20 000 000	80 000 000	
Sum Øvrige utbyggingsprosjekter	42 510 000	47 880 000	82 715 000	2 145 000
Investeringstiltak Veg	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Veglys, kartlegging og oppgradering	6 000 000	1 575 062	-	-
Stenging av Nordby planovergang (PO)	600 000	3 500 000	-	-
GSV langs Vardevegen	4 176 000	-	-	-
Forskuttering GSV Nordkisa - Hauerseter**	10 000 000	34 000 000	-	-
Gystadmarka Park og grønt og overvannshåndtering	30 000 000	10 000 000	5 000 000	-
Infrastruktur Gystadmarka vei**	68 000 000	2 000 000	-	-
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
GSV Trondheimsvei fra Bakkeskole til Hilton sør	1 500 000			
Gamle Trondheimsveg, Jessheim, fortau	1 400 000	10 000 000	13 500 000	-
Portefølje - Veg	10 800 000	14 000 000	13 450 000	13 150 000
Sum Veg	132 476 000	75 075 062	31 950 000	13 150 000

Investeringstiltak VA-anlegg	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Overføring Kløfta -Frogner	55 000 000	11 784 000	22 000 000	-
VA-anlegg Skogmo GRA	100 000 000	13 485 035	-	-
Overføring Avløp Kløfta - Jessheim	2 492 000	33 000 000	24 000 000	-
Reserve vann (flere delprosjekt)	38 000 000	15 500 000	15 500 000	21 000 000
Utvidelse Gardermoen renseanlegg	3 000 000	10 000 000	150 000 000	250 000 000
Jessheim sørøst- hovedledningsanlegg (VA)	1 500 000	23 000 000	20 000 000	-
Bakkedalen Sør avløp/overvann		1 900 000	28 500 000	12 350 000
Vannledning Jessheim Nord - Hauer seter	30 000 000	2 000 000	-	-
Infrastruktur Gystadmarka	21 500 000	7 200 000		
Portefølje VA eksisterende	47 080 000	92 407 000	10 000 000	
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som ikke kan skyves på</u>				
Portefølje VA eksisterende	3 000 000	20 000 000	16 000 000	-
Portefølje VA nytt	13 950 000	33 250 000	4 000 000	2 000 000
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som kan skyves på</u>				
Portefølje VA nytt	-	13 450 000	71 750 000	52 000 000
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
Portefølje VA eksisterende	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Portefølje VA nytt	11 000 000	7 000 000	5 000 000	5 000 000
Portefølje utskiftningsplan maskiner og transportmidler VA	3 180 000	1 920 000	1 920 000	1 920 000
Sum VA-anlegg	333 702 000	289 896 035	372 670 000	348 270 000
Investeringstiltak øvrige enheter	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Regulering Nordkisa gml. Skole	370 000			
Høyspentkabel Gjestad	15 000 000	-	-	-
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
Nordbytnet, oppgradering/belysning	4 000 000	4 000 000	-	-
Kunst i offentlig rom	1 000 000	1 000 000		
Sum tiltak til øvrige enheter	20 370 000	5 000 000	-	-
Investeringstiltak kommunale eiendommer	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Portefølje oppgradering kommunale bygg	15 800 000	28 000 000	25 000 000	25 000 000
Portefølje ENØK tiltak	12 375 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg	2 700 000	1 200 000	4 700 000	1 200 000
Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet	500 000	300 000	500 000	500 000
Portefølje utskiftninger maskiner og transportmidler Komei	6 850 000	6 800 000	5 500 000	4 000 000
VIP standard KOMEI	3 000 000		12 500 000	
Kjøp og salg av tomter	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som ikke kan skyves på</u>				
Portefølje skoletilpasninger	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Portefølje barnehagetilpasninger og oppgraderinger	6 000 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Portefølje oppgradering kommunale bygg	9 020 000			
Portefølje utskiftninger og oppgraderinger av sentralvaskeriet	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<u>Løvpålagte/vedtatte prosjekter som kan skyves på</u>				
Portefølje oppgradering kommunale bygg	3 175 000			
<u>Ikke løvpålagte prosjekter</u>				
Portefølje oppgradering kommunale bygg	10 575 000			
Portefølje ENØK tiltak	2 000 000	2 000 000		
Portefølje oppgradering av kommunale uteanlegg	2 550 000	550 000	550 000	300 000
VIP standard KOMEI	500 000	1 500 000	1 500 000	-
Sum Kommunale eiendommer	84 045 000	55 850 000	65 750 000	46 500 000

Investeringstiltak kommunale boliger	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Kommunale boliger	100 000 000	100 000 000	100 000 000	100 000 000
Oppgradering kommunale boliger	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Sum Kommunale boliger	110 000 000	110 000 000	110 000 000	110 000 000
Investeringstiltak kultur	2019	2020	2021	2022
<u>Ikke lovpålagte prosjekter</u>				
Portefølje Oppgradering kulturhus med utstyr	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Oppgradering lyd fra 7.1 til Immersive Sound	400 000	-	-	-
Mulighetsstudie for kulturhus, foaje og bibliotek	-	-	-	-
Sum Kultur	1 650 000	3 750 000	1 250 000	1 250 000
Investeringstiltak administrasjon	2019	2020	2021	2022
<u>Pågående prosjekter</u>				
Kommunens IKT systemer	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Skolenett inkl. IKT plan grunnskole	7 000 000	1 500 000	3 000 000	3 000 000
Innbyggeren som ressurs	3 000 000	3 000 000	2 000 000	-
Egenkapitaltilskudd KLP	4 500 000	4 750 000	5 000 000	5 300 000
Ullensaker kirkelige fellesråd, nytt tak Ullensaker kirke	5 000 000	-	-	-
Investering kirkeformål	400 000	400 000	400 000	400 000
Sum Administrasjon	21 900 000	11 650 000	12 400 000	10 700 000
TOTALT	1 054 067 145	1 006 051 097	829 605 946	633 015 000

* Investeringer i boliger til vanskeligstilte samt omsorgsboliger og sykehjemsplasser finansieres delvis av tilskudd

** Kommunen forskutterer utgifter forbundet med infrastruktur Gystadmarka og GSV Nordkisa-Hauerseter

Vedlegg 11 Kommunale gebyrer

Ullensaker kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester H-3/14. Selvkost innebærer at kommunens kostnader til å frembringe tjenestene, skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. Ullensaker kommune utarbeider selvkostbudsjett og etterkalkyle i samarbeid med Momentum Selvkost AS.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

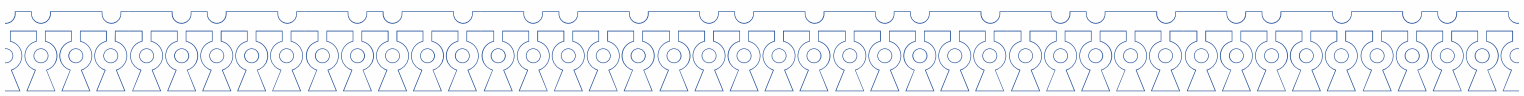
Det er en rekke faktorer som Ullensaker kommune ikke rår over i forhold til hva selvkostresultatet for det enkelte år vil bli. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 0,5 %-poeng), gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger internt og eksternt), samt (uventede) inntekter fra nye abonnenter eller brukere. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2019 anslått å være 2,38 %. Lønnsvekst fra 2018 til 2019 er satt til 3,2 % mens generell prisvekst er satt til 1,5 %. Budsjettet er utarbeidet i september/oktober 2018. Beregningene er gjort på bakgrunn av selvkostregnskapet for 2017 og prognose basert på regnskapstall pr august 2018. Tallene for 2019 til 2022 er beregnet til budsjett/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Spesielle forhold

Selvkostområdene vann og avløp har spesielle utfordringer knyttet til både store inntekter og kommende store investeringer som påvirker gebyrene til forbruker. Med denne begrunnelsen har Ullensaker kommune søkt å tilpasse økningen av gebyrene på en måte som gjør at innbyggerne får en forutsigbar og gradvis økning. Dette har medført at satsene på tilknytningsgebyret har vært holdt uendret siden 2013. Men med de store investeringene som har vært gjennomført de seneste årene og skal gjennomføres i årene som kommer, vil en større og større belastning komme på innbyggerne i form av årsgebyr dersom tilknytningsgebyret fortsatt holdes uendret. Det er derfor lagt inn et forslag om å øke tilknytningsgebyret med 18 % fra 2018 til 2019. På slutten av dette vedlegget er redegjort for de spørsmål hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur hadde under presentasjonen av ulike alternative justeringer av tilknytningsgebyret.



Gebyrområde VANN

Gebyrhjemler:

- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012 nr. 12
- Forurensningsforskriften av 1. juni 2004

Selvkostoppstilling

Vann	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	48 841 121	56 941 000	67 267 174	77 987 017	89 529 971	94 903 440
Øvrige driftsinntekter	-541 162	3 403 000	2 907 868	2 986 381	3 067 013	3 149 822
Driftsinntekter	48 299 959	60 344 000	70 175 042	80 973 398	92 596 984	98 053 262
Direkte driftsutgifter	31 851 318	29 075 000	38 284 755	39 270 044	40 281 847	41 320 903
Avskrivningskostnad	15 637 133	22 023 848	27 614 581	30 506 927	32 261 083	33 293 691
Kalkulatorisk rente	8 007 191	13 309 520	19 100 202	23 618 185	26 262 286	27 887 021
Indirekte driftsutgifter (netto)	1 899 930	1 958 828	2 019 552	2 082 158	2 146 705	2 213 253
Indirekte avskrivningskostnad	45 676	43 173	43 173	40 708	40 708	40 708
Indirekte kalkulatorisk rente	26 046	30 251	31 925	32 020	32 067	32 031
Driftskostnader	57 467 294	66 440 620	87 094 188	95 550 042	101 024 696	104 787 607
Resultat	-9 167 335	-6 096 620	-16 919 146	-14 576 644	-8 427 712	-6 734 345
Kostnadsdekning i %	84,0 %	90,8 %	80,6 %	84,7 %	91,7 %	93,6 %

Selvkostfond 01.01	57 926 317	49 815 166	44 831 597	28 858 124	14 863 865	6 734 353
+ Avsetning til selvkostfond	0	0				
- Bruk av selvkostfond	-9 167 335	-6 096 620	-16 919 146	-14 576 644	-8 427 712	-6 734 345
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	1 056 184	1 113 051	945 673	582 385	298 200	97 648
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	49 815 166	44 831 597	28 858 124	14 863 865	6 734 353	97 656

Selvkostfondet for Vann forutsettes å være tilnærmet lik kr 0 ved utgangen av 2023.

Gebyrutvikling

Forbruksgebyr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2018-2022
Forbruksgebyr kr/m ³ eks mva	11,32	12,14	14,06	16,36	18,74	19,44	7,30
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	7,20 %	7,24 %	15,82 %	16,36 %	14,55 %	3,74 %	69,13 %
Tilknytningsgebyr kr/m ³ eks mva	142,00	142,00	168,00	172,00	176,00	180,00	38,00

I Ullensaker kommune består vanngebyret av et variabelt forbruksgebyr. Fra 2018 til 2019 økes vanngebyret med 15,8 % fra 12,14 kr/m³ eks. mva til 14,06 kr/m³ eks. mva.

Det er lagt opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 12 % i økonomiplanperioden 2019 til 2022. Økningen skyldes for det meste store investeringer. Tilknytningsgebyret er justert opp med 18 % fra 2018 til 2019.

Gebyrområde AVLØP

Gebyrhjemler:

- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012 nr. 12
- Forurensningsforskriften av 1. juni 2004

Selvkostoppstilling

Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	71 411 922	80 793 000	94 563 283	97 463 699	99 115 337	97 912 061
Øvrige driftsinntekter	1 410 135	6 871 000	10 527 761	10 545 401	10 768 918	10 998 470
Driftsinntekter	72 822 057	87 664 000	105 091 044	108 009 100	109 884 255	108 910 531
Direkte driftsutgifter	53 731 141	56 661 000	58 378 692	59 844 700	61 349 281	62 893 491
Avskrivningskostnad	18 572 022	17 814 737	20 511 565	24 876 557	31 347 611	37 968 079
Kalkulatorisk rente (2,00 %)	5 266 502	7 477 569	10 192 586	13 862 942	19 965 066	28 141 316
Indirekte driftsutgifter (netto)	2 654 703	2 736 999	2 821 846	2 909 323	2 999 512	3 092 497
Indirekte avskrivningskostnad	50 611	46 117	46 117	41 691	41 691	41 691
Indirekte kalkulatorisk rente (2,00 %)	28 001	32 506	34 312	34 446	34 555	34 580
Driftskostnader	80 302 980	84 768 928	91 985 118	101 569 659	115 737 716	132 171 654
Resultat	-7 480 923	2 895 072	13 105 926	6 439 441	-5 853 461	-23 261 123
Kostnadsdekning i %	90,7 %	103,4 %	114,2 %	106,3 %	94,9 %	82,4 %

Selvkostfond 01.01	76 271 434	70 226 624	74 827 541	90 049 360	99 007 066	95 843 854
+ Avsetning til selvkostfond						
- Bruk av selvkostfond	-7 480 923	2 895 072	13 105 926	6 439 441	-5 853 461	-23 261 123
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	1 436 113	1 705 845	2 115 893	2 518 265	2 690 249	2 442 185
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	70 226 624	74 827 541	90 049 360	99 007 066	95 843 854	75 024 916

Selvkostfondet for Avløp forutsettes å være lik kr 0 ved utgangen av 2027.

Gebyrutvikling

Forbruksgebyr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2018-2022
Forbruksgebyr kr/m ³ eks mva	18,48	19,04	19,07	19,13	18,93	18,11	-0,93
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	1,93 %	3,03 %	0,16 %	0,31 %	-1,05 %	-4,33 %	-4,88 %
Tilknytningsgebyr kr/m ³ eks mva	168,00	168,00	198,00	203,00	208,00	213,00	45,00

I Ullensaker kommune består avløpsgebyret av et variabelt forbruksgebyr, uten fastledd. Fra 2018 til 2019 økes avløpsgebyret marginalt med 0,2 % fra 19,04 kr/m³ til 19,07 kr/m³ eks. mva.

Det er lagt opp til en gjennomsnittlig årlig reduksjon i årsgebyret på 1,2 % i økonomiplanperioden 2019 til 2022. Det er opparbeidet store fond som vil bli brukt utover i planperioden til å finansiere store investeringer, herunder kapasitetsutvidelse på Gardermoen renseanlegg. Tilknytningsgebyret økes med 18 % fra 168 kr pr m² i 2018 til 198 kr pr m² i 2019.

Gebyrområdet RENOVASJON

Gebyrhjemler:

- Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 34

Selvkostoppstilling

Renovasjon	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	32 793 694	36 139 000	38 744 584	40 288 139	41 172 361	42 512 666
Øvrige driftsinntekter	73 312	526 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Driftsinntekter	32 867 006	36 665 000	38 799 584	40 343 139	41 227 361	42 567 666
Direkte driftsutgifter	33 969 145	34 533 000	38 824 530	39 874 785	40 953 484	42 061 396
Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente (2,00 %)	0	0	0	0	0	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	470 181	484 757	499 784	515 278	531 251	547 720
Indirekte avskrivningskostnad	7 115	6 051	6 051	5 002	5 002	5 002
Indirekte kalkulatorisk rente (2,00 %)	3 403	3 934	4 141	4 151	4 164	4 168
Driftskostnader	34 449 844	35 027 742	39 334 506	40 399 216	41 493 901	42 618 286
Resultat	-1 582 838	1 637 258	-534 922	-56 077	-266 540	-50 620
Kostnadsdekning i %	95,4 %	104,7 %	98,6 %	99,9 %	99,4 %	99,9 %

Selvkostfond 01.01	2 302 609	749 693	2 424 277	1 945 432	1 941 125	1 725 205
+ Avsetning til selvkostfond	0	0				
- Bruk av selvkostfond	-1 582 838	1 637 258	-534 922	-56 077	-266 540	-50 620
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	29 922	37 326	56 077	51 770	50 620	49 297
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	749 693	2 424 277	1 945 432	1 941 125	1 725 205	1 723 882

Selvkostfondet for Renovasjon vil være brukt opp i løpet av 2024.

Gebyrutvikling

Forbruksgebyr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2018-2022
Normalgebyr, grunngebyr+140 l rest+ 140 l papir + plast ekskl. mva.	2 246	2 316	2 428	2 586	2 602	2 643	327,00
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)		3,12 %	4,84 %	6,51 %	0,62 %	1,58 %	14,12 %

I Ullensaker kommune består gebyret for renovasjon av fire deler:

- Grunngebyr (fast beløp)
- Gebyr for restavfall
- Gebyr for papir
- Gebyr for plast (fast beløp)

Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 3,4 % i økonomiplan-perioden 2019 til 2022.

Gebyrområde FEIING

Gebyrhjemler:

- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonslover) av 14. juli 2002, § 28.

Selvkostoppstilling

Feiing	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	4 868 656	5 078 000	4 150 210	3 566 494	3 434 519	3 670 005
Øvrige driftsinntekter	631 736	0	0	0	0	0
Driftsinntekter	5 500 392	5 078 000	4 150 210	3 566 494	3 434 519	3 670 005
Direkte driftsutgifter	4 492 069	4 199 084	4 280 745	4 366 360	4 453 687	4 542 761
Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente (2,00 %)	0	0	0	0	0	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	51 113	52 697	54 331	56 015	57 752	59 542
Indirekte avskrivningskostnad	53	39	39	26	26	26
Indirekte kalkulatorisk rente (2,00 %)	26	30	32	32	33	33
Driftskostnader	4 543 261	4 251 850	4 335 147	4 422 433	4 511 498	4 602 362
Resultat	957 131	826 150	-184 937	-855 939	-1 076 979	-932 357
Kostnadsdekning i %	121,1 %	119,4 %	95,7 %	80,6 %	76,1 %	79,7 %

Selvkostfond 01.01	1 909 215	2 913 624	3 818 949	3 730 900	2 964 140	1 955 079
+ Avsetning til selvkostfond						
- Bruk av selvkostfond	957 131	826 150	-184 937	-855 939	-1 076 979	-932 357
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (2,00 %)	47 278	79 175	96 888	89 179	67 918	43 178
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	2 913 624	3 818 949	3 730 900	2 964 140	1 955 079	1 065 900

Det er lagt til grunn at fondet vil være tilnærmet brukt i løpet av utgangen av 2024.

Gebyrutvikling

Forbruksgebyr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2018-2022
Feiegebyr pr pipeløp ekskl. mva.	250,00	271,00	216,00	183,00	174,00	183,00	-88,00
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	-2,72 %	8,40 %	-20,30 %	-15,28 %	-4,92 %	5,17 %	-32,47 %

Gebyrene for feiing ble økt for å hente inn et fremførbart underskudd på området. Dette er nå dekket inn og det er grunnlag for en liten reduksjon i gebyrene gjennom økonomiplanperioden. Gjennomsnittlig årlig reduksjon er 8,9 %.

Gebyrområde SLAMTØMMING (SEPTIK)

Gebyrhjemler:

- Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 34

Selvkostoppstilling

Septik	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	1 790 538	1 920 000	2 007 602	2 009 180	2 037 277	2 050 306
Øvrige driftsinntekter			475 071	475 071	475 071	475 071
Driftsinntekter	1 790 538	1 920 000	2 482 673	2 484 251	2 512 348	2 525 377
Direkte driftsutgifter	1 822 790	1 964 000	2 399 010	2 457 745	2 517 989	2 579 781
Avskrivningskostnad	37 564	37 564	37 564	37 564	7 533	0
Kalkulatorisk rente	2 379	2 414	1 661	711	106	0
Indirekte netto driftsutgifter	89 733	92 515	95 383	98 340	101 388	104 531
Indirekte avskrivningskostnad	1 423	1 261	1 261	1 102	1 102	1 102
Indirekte kalkulatorisk rente	830	965	1 022	1 029	1 036	1 041
Driftskostnader	1 954 719	2 098 719	2 535 900	2 596 490	2 629 155	2 686 456
Resultat	-164 180	-178 719	-53 227	-112 239	-116 806	-161 079
Kostnadsdekning i %	91,6 %	91,5 %	97,9 %	95,7 %	95,6 %	94,0 %

Selvkostfond 01.01	1 263 668	1 122 883	968 761	940 030	851 657	757 061
+ Avsetning til selvkostfond	0	0			0	0
- Bruk av selvkostfond	-164 180	-178 719	-53 227	-112 239	-116 806	-161 079
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	23 395	24 598	24 496	23 866	22 211	19 619
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	1 122 883	968 761	940 030	851 657	757 061	615 601

Selvkostfondet for Slamtømming forutsettes å være lik kr 0 ved utgangen av 2024.

Gebyrutvikling

Forbruksgebyr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2018-2022
Septiktank -3 m ³ ekskl. mva.	1 874,00	1 957,00	1 978,00	1 980,00	2 007,00	2 020,00	63,00
Endring i forbruksgebyr fra året før (%)	-6,30 %	4,43 %	1,07 %	0,10 %	1,36 %	0,65 %	3,22 %

I Ullensaker kommune er gebyret for slamtømming beregnet ut fra størrelse (m³) på septiktank/minirensanlegg som skal tømmes. Fra 2018 til 2019 økes gebyret for slamtømming med 1,1 %.

Gebyrområde BYGGESAK**Gebyrhjemler:**

- Plan og bygningsloven av 27. juni 2008, § 33-1

Selvkostoppstilling

Byggesak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	11 758 197	8 008 138	7 000 000	11 194 954	11 411 902	11 743 644	12 084 837
Øvrige driftsinntekter	-341 679	721 369	652 000	350 000	350 000	350 000	350 000
Driftsinntekter	11 416 518	8 729 507	7 652 000	11 544 954	11 761 902	12 093 644	12 434 837
Direkte driftsutgifter	8 439 189	9 605 676	10 201 000	10 661 136	10 962 713	11 273 092	11 592 535
Avskrivningskostnad	654 305	654 305	307 802	120 923	17 704	17 704	17 704
Kalkulatorisk rente	27 350	20 338	12 998	8 626	7 086	6 853	6 584
Indirekte netto driftsutgifter	613 874	649 077	669 199	689 944	711 332	733 384	756 118
Indirekte avskrivningskostnad	46 283	46 080	45 270	45 270	44 472	44 472	44 472
Indirekte kalkulatorisk rente	11 370	16 345	18 560	19 099	18 622	18 066	17 422
Driftskostnader	9 792 371	10 991 822	11 254 829	11 544 998	11 761 930	12 093 571	12 434 836
+/- Korrigering av tidligere års feil i kalkyle			-606 057				
Resultat	1 624 147	-2 262 316	-4 208 886	-44	-28	73	1
Kostnadsdekning i %	116,6 %	79,4 %	68,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond 01.01	6 356 006	8 100 863	5 976 547	1 859 817	1 908 128	1 959 620	2 014 562
+ Avsetning til selvkostfond	1 624 147	0	0			73	1
- Bruk av selvkostfond		-2 262 316	-4 208 886	-44	-28		
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	120 710	138 000	92 156	48 355	51 519	54 870	58 422
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	8 100 863	5 976 547	1 859 817	1 908 128	1 959 620	2 014 562	2 072 986

Gebyrutvikling

Gebyrforskriften for byggesak, regulering og kart- og oppmåling ble revidert i 2016. For å opprettholde prinsippet om at selvkostområdet skal være selvfinansierende økes prisene gjennomsnittlig med 15 %. Noen gebyrer reguleres med lønnsveksten, mens andre øker mer.

Gebyrområde KART OG OPPMÅLING

Gebyrhjemler:

- *Matrikkeloven av 17. juni 2005, § 32.*

Selvkostoppstilling

Oppmåling	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	4 681 451	5 104 176	4 500 000	4 781 201	4 925 106	5 073 734	5 226 857
Øvrige driftsinntekter	264 801	340 623	224 000	226 337	232 448	238 724	245 170
Driftsinntekter	4 946 252	5 444 799	4 724 000	5 007 538	5 157 554	5 312 458	5 472 027
Direkte driftsutgifter	4 123 105	4 089 057	4 240 000	4 532 354	4 669 622	4 811 082	4 956 861
Avskrivningskostnad	25 879	25 879	25 879	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente	1 090	769	308	0	0	0	0
Indirekte netto driftsutgifter	395 455	404 219	416 750	429 669	442 989	456 721	470 880
Indirekte avskrivningskostnad	31 322	31 151	30 808	30 808	30 470	30 470	30 470
Indirekte kalkulatorisk rente	8 213	12 451	14 229	14 743	14 483	14 166	13 788
Driftskostnader	4 585 064	4 563 525	4 727 974	5 007 573	5 157 564	5 312 439	5 471 999
Resultat	361 188	881 273	-3 974	-36	-10	19	28
Kostnadsdekning i %	107,9 %	119,3 %	99,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond 01.01	478 448	850 734	1 757 576	1 795 386	1 842 030	1 891 755	1 944 743
+ Avsetning til selvkostfond	361 188	881 273			0	0	0
- Bruk av selvkostfond			-3 974	-36	-10	19	28
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	11 098	25 569	41 783	46 680	49 735	52 969	56 398
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	850 734	1 757 576	1 795 386	1 842 030	1 891 755	1 944 743	2 001 168

Gebyrutvikling

Gebyrforskriften for byggesak, regulering og kart- og oppmåling ble revidert i 2016. For å opprettholde prinsippet om at selvkostområdet skal være selvfinansierende økes prisene gjennomsnittlig med 3,6 %.

Gebyrområde REGULERING

Gebyrhjemler:

- Plan og bygningsloven av 27. juni 2008, § 33-1

Selvkostoppstilling

Regulering	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebyrinntekter	2 493 696	2 221 034	2 950 000	3 600 782	3 715 161	3 826 515	3 941 068
Øvrige driftsinntekter	-1 240	66 070	19 350	0	0	0	0
Driftsinntekter	2 492 456	2 287 104	2 969 350	3 600 782	3 715 161	3 826 515	3 941 068
Direkte driftsutgifter	2 639 542	2 565 144	2 949 300	3 293 288	3 394 005	3 497 816	3 604 818
Avskrivningskostnad	0	0	0	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente	0	0	0	0	0	0	0
Indirekte netto driftsutgifter	269 282	277 630	223 468	230 395	237 537	244 901	252 493
Indirekte avskrivningskostnad	23 072	23 072	22 662	22 662	22 459	22 459	22 459
Indirekte kalkulatorisk rente	5 620	8 318	9 319	9 591	9 351	9 068	8 741
Driftskostnader	2 937 517	2 874 164	3 204 749	3 555 936	3 663 352	3 774 244	3 888 511
Resultat	-445 061	-587 060	-235 399	44 846	51 809	52 271	52 557
Kostnadsdekning i %	84,8 %	79,6 %	92,7 %	101,3 %	101,4 %	101,4 %	101,4 %

Selvkostfond 01.01		0	0	-238 200	-198 964	-151 828	-103 076
+ Avsetning til selvkostfond		0	-235 399	44 846	51 809	52 271	52 557
- Bruk av selvkostfond							
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond		0	-2 801	-5 610	-4 673	-3 519	-2 227
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)		0	-238 200	-198 964	-151 828	-103 076	-52 746

Gebyrutvikling

Gebyrforskriften for byggesak, regulering og kart- og oppmåling ble revidert i 2016. For å opprettholde prinsippet om at selvkostområdet skal være selvfinansierende økes prisene. Noen gebyrer justeres tilsvarende lønnsveksten, mens andre øker mer. Dette er nærmere omtalt i kapittel 3.1.5.

Utvikling i gebyrer på vann og avløp - årsgebyr og tilknytningsgebyr

Kostnadene på selvkostområdene vann og avløp skal dekkes av abonnentene i form av tilknytningsgebyr (engangsgebyr) og årsgebyr. Ullensaker kommune har valgt å ha et forholdsvis høyt tilknytningsgebyr og rimeligere årsgebyr. Dette har vært for å skåne abonnentene i størst mulig grad for nødvendige oppgraderinger av anleggene som følge av den store utbyggingen i kommunen.

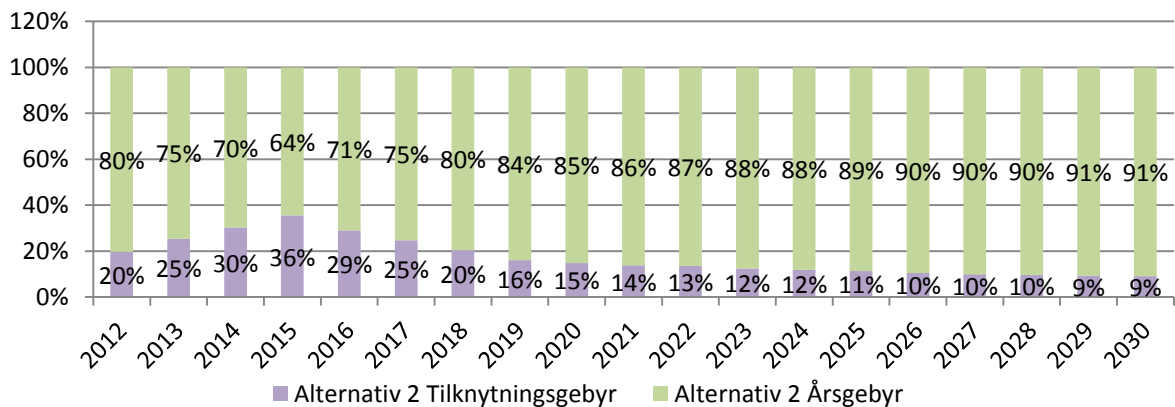
Ullensaker kommune har de senere årene inntektsført gebyrer som i sum overstiger kostnadene. Dette er midler som er avsatt på bundne fond, og som etter hvert vil bli brukt til å dekke noe av de merkostnadene som kommer som følge av store investeringer på området. Som følge av at de bundne fondene har vært såpass høye, har ikke tilknytningsgebyrene vært regulert siden 2013.

Alternative utviklinger i årsgebyr og tilknytningsgebyr

Tilknytningsgebyret for vann og avløp har vært uendret siden 2013. I det videre baseres grafer og kommentarer på to ulike alternativer for utvikling av tilknytningsgebyret og hvordan dette påvirker årsgebyrene.

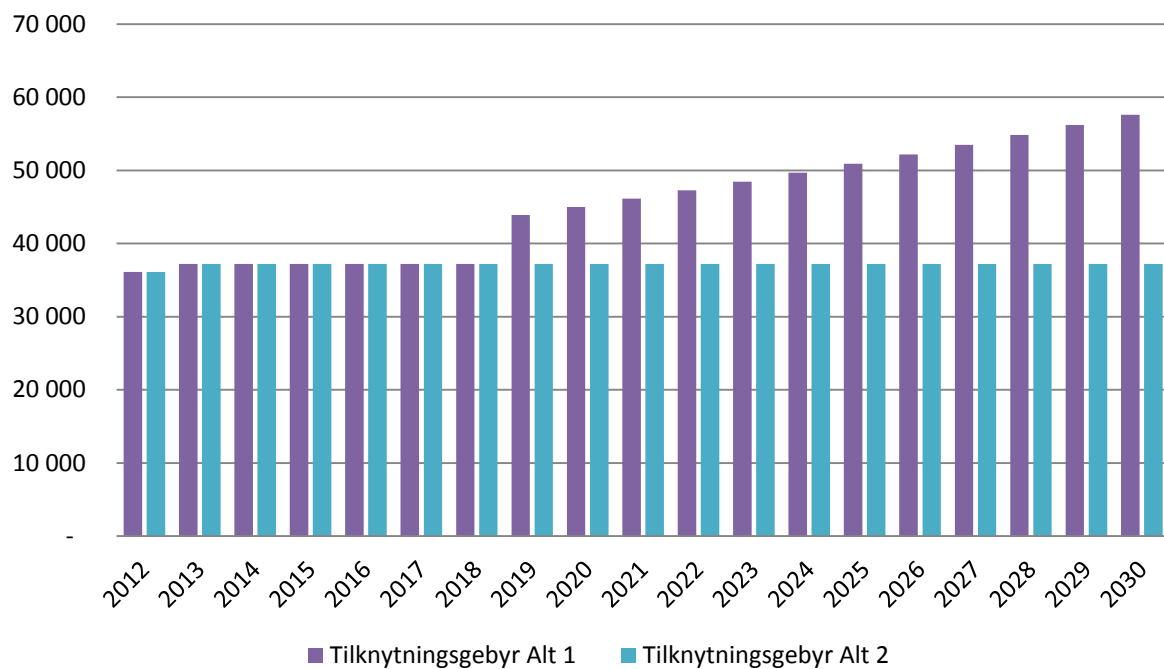
- Alternativ 1; økning fra 2018 til 2019 på 18 %, deretter med deflator 2,5 %
- Alternativ 2; ingen regulering av tilknytningsgebyret

Tilknytningsgebyrer i 2015 utgjorde 36 % av sum inntekter på området, mens de i 2018 er stipulert til å utgjøre 20 %. Dersom satsene ikke endres vil andelen tilknytningsgebyr reduseres til 9 % i 2030, samtidig som andelen kapitalkostnader øker kraftig i samme periode (fra 26 % til 56 %). Figuren under viser utviklingen i andelen på henholdsvis tilknytningsgebyr og årsgebyr:



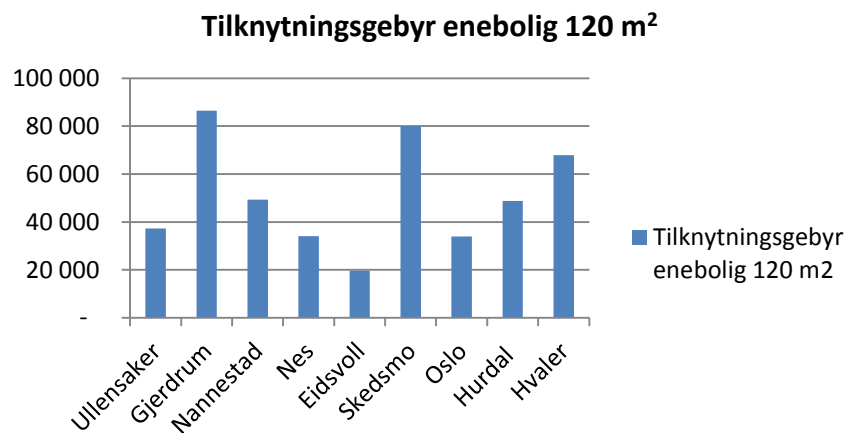
Utvikling tilknytningsgebyr

Figuren under viser utvikling i tilknytningsgebyr for en bolig på 120 m² for de to alternative utviklingene.



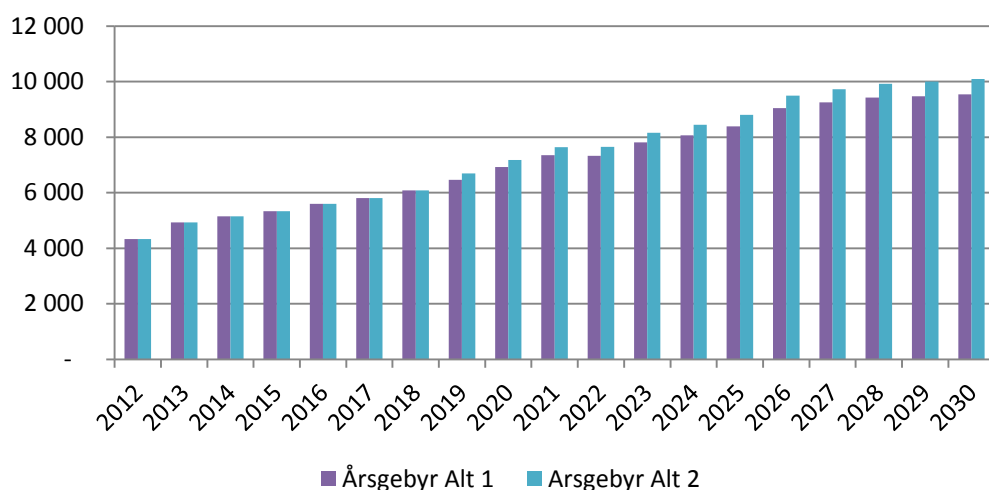
Sammenligning andre kommuner

Figuren under viser tilknytningsgebyr i 2018 for Ullensaker kommune sammenlignet med andre kommuner:



Utvikling årsgebyrer

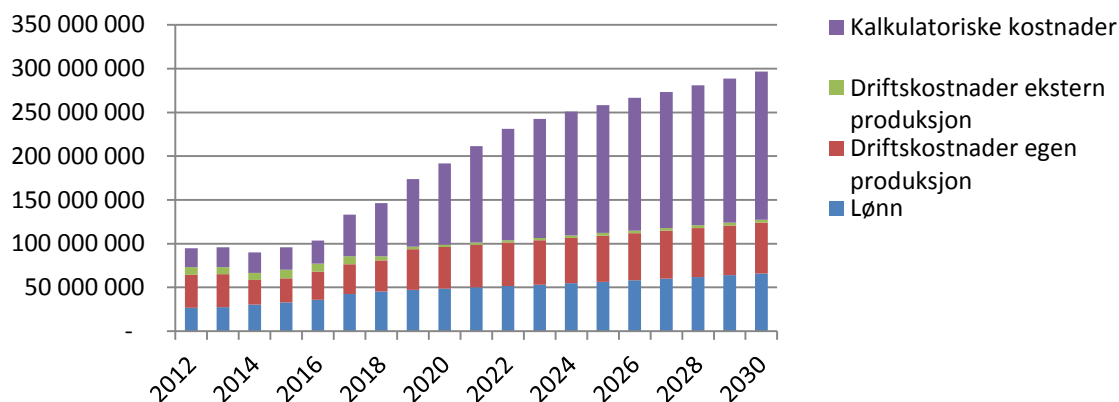
Gebyrene skal dekke de totale kostnadene ved produksjon av vann- og avløpstjenestene. Dersom tilknytningsgebyrene holdes lave, vil årsgebyret måtte økes. Under er en figur som viser ulike scenarier for årsgebyrene utifra endringen på tilknytningsgebyr.



Ved alternativ 1 vil årsgebyret reduseres med 322 kr i 2022 i forhold til alternativet hvor tilknytningsgebyret holdes uendret.

Utvikling kostnader

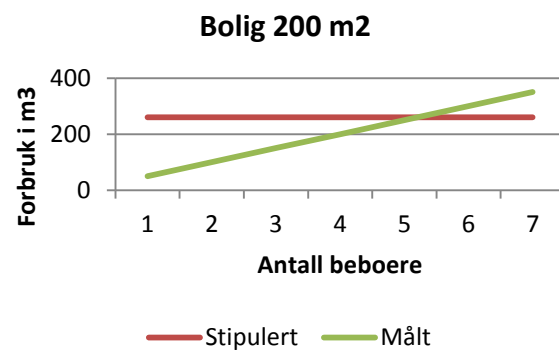
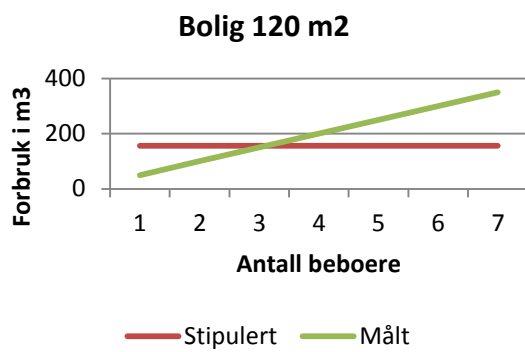
Figuren under viser utviklingen i kostnader på vann og avløp til sammen i perioden 2012 til 2030. I vedlegg er tabeller som viser utvikling i kostnader på henholdsvis vann, avløp og totalt.



Det er særlig utviklingen i kapitalkostnadene som er stor, i 2012 var kapitalkostnadene 21 mill kr, mens de i 2018 er stipulert til 60 mill kr. I 2022 er de anslått til 127 mill kr, og i 2030 til 169 mill kr.

Prisen pr m³ er lik uavhengig av om husstanden har installert vannmåler eller ikke. Men det betales leie for vannmåler i tillegg, 307 kr pr år (dimensjon t.o.m. 40 mm).

Uten vannmåler stipuleres forbruket utifra størrelsen på boligen ved at BRA ganges med en omregningsfaktor på 1,3. En bolig på 120 m² får da et stipulert forbruk på 156 m³ pr år. Det stipulerte forbruket er uavhengig av hvor mange personer som bor i boligen. Et normalforbruk pr person er på ca 50 m³ pr år. Figurene under viser en skjematisk framstilling av når det svarer seg å gå over til vannmåler, under forutsetning av et forbruk i samsvar med gjennomsnittet.



Med en bolig på 120 m² vil det antakeligvis svare seg å installere vannmåler dersom det er færre enn 3 beboere i boligen. Tilsvarende tall for en bolig på 200 m² vil være ved færre enn 5 beboere.

TOTALE KOSTNADER VANN OG AVLØP

Totalt Vann og avløp	2012 Etterkalkyle selvkost	2013 Etterkalkyle selvkost	2014 Etterkalkyle selvkost	2015 Etterkalkyle selvkost	2016 Etterkalkyle selvkost	2017 Etterkalkyle selvkost	2018 Prognose	2019 Budsjett	2020 Økonomiplan	2021 Økonomiplan	2022 Økonomiplan
10*** Lønn	26 851 049	27 577 438	30 567 354	33 125 899	35 802 949	42 585 564	45 500 000	47 093 510	48 553 409	50 058 564	51 610 380
11*** Varer og tjenester	12 917 143	14 407 334	13 906 779	13 377 051	14 841 812	15 777 974	17 651 000	20 279 746	20 685 341	21 099 048	21 521 029
12*** Varer og tjenester	24 782 500	23 032 683	13 943 468	13 884 887	17 403 535	18 293 057	17 600 000	26 440 210	26 969 014	27 508 395	28 058 562
Sum intern produksjon	37 699 643	37 440 017	27 850 247	27 261 937	32 245 347	34 071 031	35 251 000	46 719 956	47 654 356	48 607 443	49 579 591
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	8 490 765	8 352 634	8 383 540	9 820 807	9 055 354	8 900 841	4 875 000	2 649 981	2 702 981	2 757 040	2 812 181
14*** Overføringsutgifter	142 138	127 488	305 203	119 994	229 050	16 484	110 000	200 000	204 000	208 080	212 242
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	544	1 835	5 440	2 987	3 607	8 539	-	-	-	-	-
SUM Driftsutgifter	73 184 138	73 499 411	67 111 783	70 331 624	77 336 308	85 582 459	85 736 000	96 663 447	99 114 745	101 631 127	104 214 394
Avskrivningskostnad	14 380 117	14 750 569	15 056 944	19 150 104	18 463 846	34 209 155	31 438 628	30 145 139	29 198 577	28 325 538	27 302 864
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	-	-	-	-	-	-	8 399 956	17 981 006	26 184 907	35 283 157	43 958 907
Kalkulatorisk rente	7 260 564	7 752 375	8 322 082	6 695 912	7 950 408	13 273 692	17 819 944	18 666 576	18 583 382	18 466 317	18 319 217
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	-	-	-	-	-	-	2 967 145	10 626 212	18 897 746	27 761 034	37 709 120
Direkte kapitalkostnader	21 640 681	22 502 944	23 379 025	25 846 016	26 414 254	47 482 848	60 625 674	77 418 933	92 864 612	109 836 046	127 290 107
Indirekte driftsutgifter (netto)	2 517 406	4 448 840	3 263 394	3 272 586	3 571 659	4 554 634	4 695 827	4 841 398	4 991 481	5 146 217	5 305 750
Indirekte avskrivningskostnad	-	6 820	6 790	52 226	96 263	96 287	89 290	89 290	82 399	82 399	82 399
Indirekte kalkulatorisk rente	436	807	1 565	14 532	35 360	54 047	62 757	66 237	66 467	66 621	66 611
Indirekte kostnader	2 517 842	4 456 467	3 271 749	3 339 343	3 703 282	4 704 968	4 847 875	4 996 925	5 140 347	5 295 237	5 454 760
Driftskostnader	97 342 661	100 458 822	93 762 557	99 516 983	107 453 844	137 770 275	151 209 549	179 079 305	197 119 704	216 762 410	236 959 261

Vann	2012 Etterkalkyle selvkost	2013 Etterkalkyle selvkost	2014 Etterkalkyle selvkost	2015 Etterkalkyle selvkost	2016 Etterkalkyle selvkost	2017 Etterkalkyle selvkost	2018 Prognose	2019 Budsjett	2020 Økonomiplan	2021 Økonomiplan	2022 Økonomiplan
10*** Lønn	9 837 423	10 877 235	12 150 949	13 731 231	14 999 540	17 632 533	18 500 000	19 963 091	20 581 947	21 219 987	21 877 807
11*** Varer og tjenester	1 829 979	2 459 208	2 117 929	1 990 419	2 539 603	2 747 588	3 300 000	6 260 318	6 385 525	6 513 235	6 643 500
12*** Varer og tjenester	2 909 293	2 238 036	3 004 646	4 313 909	5 516 301	4 734 782	5 000 000	11 807 446	12 043 595	12 284 467	12 530 156
Sum intern produksjon	4 739 272	4 697 244	5 122 575	6 304 328	8 055 904	7 482 370	8 300 000	18 067 764	18 429 120	18 797 702	19 173 656
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	6 441 308	6 086 052	6 234 913	7 409 785	6 854 113	6 725 107	2 175 000	153 900	156 978	160 118	163 320
14*** Overføringsutgifter	36 172	86 763	106 362	31 386	59 105	7 200	100 000	100 000	102 000	104 040	106 121
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	162	635	2 777	1 116	2 056	4 108	-	-	-	-	-
SUM Driftsutgifter	21 054 338	21 747 929	23 617 577	27 477 846	29 970 719	31 851 318	29 075 000	38 284 755	39 270 044	40 281 847	41 320 903
Avskrivningskostnad	3 447 704	3 498 857	3 564 133	4 160 834	4 676 167	15 637 133	16 021 691	15 882 424	15 641 761	15 518 667	15 474 025
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer							6 002 157	11 732 157	14 865 166	16 742 416	17 819 666
Kalkulatorisk rente	1 925 288	2 110 438	2 492 528	2 422 749	4 006 002	8 007 191	11 226 954	11 849 985	11 880 178	11 883 938	11 858 971
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer							2 082 566	7 250 217	11 738 007	14 378 348	16 028 050
Direkte kapitalkostnader	5 372 992	5 609 295	6 056 661	6 583 584	8 682 169	23 644 324	35 333 368	46 714 782	54 125 113	58 523 368	61 180 712
Indirekte driftsutgifter (netto)	1 197 009	1 873 136	1 407 014	1 398 162	1 537 488	1 899 930	1 958 828	2 019 552	2 082 158	2 146 705	2 213 253
Indirekte avskrivningskostnad	-	2 366	2 336	25 120	45 960	45 676	43 173	43 173	40 708	40 708	40 708
Indirekte kalkulatorisk rente	152	280	613	6 466	16 635	26 046	30 251	31 925	32 020	32 067	32 031
Indirekte kostnader	1 197 161	1 875 782	1 409 963	1 429 748	1 600 082	1 971 653	2 032 253	2 094 650	2 154 886	2 219 479	2 285 992
Driftskostnader	27 624 491	29 233 006	31 084 201	35 491 178	40 252 970	57 467 295	66 440 620	87 094 187	95 550 043	101 024 694	104 787 607

Avløp	2012 Etterkalkyle selvkost	2013 Etterkalkyle selvkost	2014 Etterkalkyle selvkost	2015 Etterkalkyle selvkost	2016 Etterkalkyle selvkost	2017 Etterkalkyle selvkost	2018 Prognose	2019 Budsjett	2020 Økonomiplan	2021 Økonomiplan	2022 Økonomiplan
10*** Lønn	17 013 626	16 700 203	18 416 404	19 394 667	20 803 410	24 953 032	27 000 000	27 130 419	27 971 462	28 838 577	29 732 573
11*** Varer og tjenester	11 087 164	11 948 126	11 788 850	11 386 632	12 302 209	13 030 386	14 351 000	14 019 428	14 299 817	14 585 813	14 877 529
12*** Varer og tjenester	21 873 207	20 794 647	10 938 822	9 570 978	11 887 234	13 558 275	12 600 000	14 632 764	14 925 419	15 223 928	15 528 406
Sum intern produksjon	32 960 371	32 742 772	22 727 672	20 957 609	24 189 443	26 588 661	26 951 000	28 652 192	29 225 236	29 809 741	30 405 935
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	2 049 457	2 266 582	2 148 627	2 411 023	2 201 241	2 175 734	2 700 000	2 496 081	2 546 003	2 596 923	2 648 861
14*** Overføringsutgifter	105 966	40 725	198 841	88 608	169 945	9 284	10 000	100 000	102 000	104 040	106 121
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	381	1 200	2 663	1 871	1 551	4 431					
SUM Driftsutgifter	52 129 800	51 751 482	43 494 207	42 853 778	47 365 589	53 731 141	56 661 000	58 378 692	59 844 700	61 349 281	62 893 491
Avskrivningskostnad	10 932 412	11 251 712	11 492 811	14 989 270	13 787 679	18 572 022	15 416 937	14 262 715	13 556 816	12 806 870	11 828 838
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer							2 397 800	6 248 850	11 319 741	18 540 741	26 139 241
Kalkulatorisk rente	5 335 277	5 641 937	5 829 554	4 273 162	3 944 405	5 266 502	6 592 990	6 816 591	6 703 204	6 582 380	6 460 246
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer							884 579	3 375 995	7 159 738	13 382 686	21 681 070
Direkte kapitalkostnader	16 267 689	16 893 649	17 322 364	19 262 432	17 732 085	23 838 524	25 292 306	30 704 151	38 739 500	51 312 677	66 109 396
Indirekte driftsutgifter (netto)	1 320 397	2 575 704	1 856 380	1 874 424	2 034 172	2 654 703	2 736 999	2 821 846	2 909 323	2 999 512	3 092 497
Indirekte avskrivningskostnad	-	4 454	4 453	27 106	50 303	50 611	46 117	46 117	41 691	41 691	41 691
Indirekte kalkulatorisk rente	284	527	952	8 065	18 725	28 001	32 506	34 312	34 446	34 555	34 580
Indirekte kostnader	1 320 681	2 580 685	1 861 785	1 909 595	2 103 200	2 733 315	2 815 623	2 902 275	2 985 460	3 075 758	3 168 768
Driftskostnader	69 718 170	71 225 816	62 678 356	64 025 805	67 200 874	80 302 980	84 768 929	91 985 118	101 569 660	115 737 716	132 171 654

Vedlegg 12 Prisliste

Skole

Tjeneste	Pris 2018 kr/mnd	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/mnd
Skolefritidsordning, hel plass	3 125	2,6 %	81	3 206
Skolefritidsordning, delt plass	2 033	2,6 %	53	2 085
Kostpenger hel plass	221	2,6 %	6	227
Ekstra dag i forbindelse med skolens ferier	167	2,6 %	4	172
For sent henting (pr time)	194	2,6 %	5	199

Voksenopplæringen

Tjeneste	Pris 2018 kr/skoleår	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/skoleår
Norskundervisning - dagtid (Ny pris fra 01.01.2014)	31 498	2,9 %	902	32 400
Norskundervisning - ettermiddag	20 110	2,9 %	590	20 700
Norskundervisning - kveldstid	8 208	2,3 %	192	8 400
Depositum - skolebøker	500	0,0 %	0	500
50 t samfunnskunnskapskurs, pris pr kurs	3 500	0,0 %	0	3 500
Norskprøve, pris pr prøve	1 000	0,0 %	0	1 000

Barnehage

Tjeneste		Pris 2018 kr/mnd	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/mnd
Barnehagesats fra 1.1.2019	100 %	2 910	2,7 %	80	2 990
Barnehagesats fra 1.8.2019	100 %	2 910	4,5 %	130	3 040
Kostpenger, se **	100 %	369	2,6 %	10	379
For sent henting (pr time)		194	2,6 %	5	199

* Barnehagesats skal være maks 6% av husstandens inntekt. Foresatte kan søke om redusert barnehagesats, og satsen beregnes individuelt.

* Det tilbys gratis kjernetid i barnehagen for 3-, 4- og 5-åringer i familier med lav inntekt.

** Det innføres middagsservering fra 01.01.2017

Bibliotek

Tjeneste	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
For sent leverte bøker, 1. purning	30	0,0 %	0	30
For sent leverte bøker, 2. purning	30	0,0 %	0	30
Erstatning bøker/lydbøker for voksne *	460	3,3 %	15	475
Erstatning bøker/lydbøker for barn **	320	1,6 %	5	325
Erstatning Tegneserie	180	2,8 %	5	185
Erstatning Tidsskrift	130	3,8 %	5	135
Erstatning Språkkurs	675	2,2 %	15	690
Erstatning Musikk-CD	245	2,0 %	5	250
Erstatning Video/DVD	0	0,0 %	0	0
Erstatning 1 lydbok-CD	0	0,0 %	0	0
Erstatning Lydbøker*	0	0,0 %	0	0
Erstatning spill ***	520	2,9 %	15	535

*Ny kategori for begge medietyper samlet

** Ny kategori for begge medietyper samlet

*** Ny kategori

Kulturskole

Tjeneste	Pris 2018 kr/år	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/år
Instrumentalundervisning individuell	3 020	2,6 %	80	3 100
Instrumentalundervisning gruppe	3 020	2,6 %	80	3 100
Sangundervisning	3 020	2,6 %	80	3 100
Teater 90 min	3 020	2,6 %	80	3 100
Teater 120 min	3 200	2,5 %	80	3 280
Teater BUSTival	1 600	3,1 %	50	1 650
Barnekor	2 200	2,3 %	50	2 250
Aspirantkor	2 500	-10,0 %	-250	2 250
Ungdomschor	3 200	2,5 %	80	3 280
Samspillgrupper/band	3 000	3,3 %	100	3 100
Dans - 45 minutters gruppe	2 200	2,3 %	50	2 250
Dans - 60 minutters gruppe	2 850	3,5 %	100	2 950
Dans 75 minutters gruppe	3 000	3,3 %	100	3 100
Dans 120 minutter **	3 200	2,5 %	80	3 280
Salg til musikkforeninger	3 020	2,6 %	80	3 100
Leie av instrumenter	900	0,0 %	0	900
Materiellavgift	80	0,0 %	0	80
Materiellavgift BUST	40	0,0 %	0	40

* Korrigering fra 150 minutter til 75 minutter

** Ny kategori

Kino

Tjeneste	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Kinobillett, voksen	115	4,3 %	5	120
Kinobillett, barn	85	5,9 %	5	90
Kinobillett, honnør	100	0,0 %	0	100
Kinobillett, 3D voksen	140	3,6 %	5	145
Kinobillett, 3D barn	110	4,5 %	5	115
Kinobillett, 3D honnør	125	0,0 %	0	125

Kulturhus

Tjeneste		Pris 2018 kr/time	Prisøknn %	Prisøknn kr	Pris 2019 kr/time
Teknikertjenester lokalt kulturliv amatører		500	0,0 %	0	500
Teknikertjenester kommersielle, eksterne, profesjonelle		600	0,0 %	0	600
		Pris 2018 kr/dag	Prisøknn %	Prisøknn kr	Pris 2019 kr/dag
Utleie Kong Rakne kommunale instanser hverdager 800 - 1600. Inkluderer ikke tekniker/rigg		0	0,0 %	0	0
Utleie Kisi og Vesong kommunale instanser. Inkluderer rigg av konferansebenk, hverdager kl 0800-1600		1 000	0,0 %	0	1 000
Utleie foaje lokale lag og foreninger		850	0,0 %	0	850
Utleie foaje eksterne og private		1 600	0,0 %	0	1 600
Utleie Galleri Jessheim lokale lag og foreninger		2 100	0,0 %	0	2 100
Utleie Galleri Jessheim eksterne og private		3 400	0,0 %	0	3 400
		Pris 2018 kr	Prisøknn %	Prisøknn kr	Pris 2019 kr
Utleie Kong Rakne - eksterne	Hel dag / kveld (hverdag)	10 300	0,0 %	0	10 300
	1/2 dag (hverdag)	6 800	0,0 %	0	6 800
	Helg	16 000	0,0 %	0	16 000
	Superkommersielle leietakere	18 500	0,0 %	0	18 500
Utleie Kong Rakne - lag/foreninger/skole	Hel dag / kveld (hverdag)	5 400	0,0 %	0	5 400
	1/2 dag (hverdag)	3 500	0,0 %	0	3 500
	Helg	6 500	0,0 %	0	6 500
	Hel dag / kveld (hverdag)	3 600	0,0 %	0	3 600
Utleie Jasseimr - eksterne	1/2 dag (hverdag)	2 500	0,0 %	0	2 500
	Helg	4 600	0,0 %	0	4 600
	Superkommersielle leietakere	5 000	0,0 %	0	5 000
	Hel dag / kveld (hverdag)	2 400	0,0 %	0	2 400
Utleie Jasseimr - lag/foreninger/skole	1/2 dag (hverdag)	1 700	0,0 %	0	1 700
	Helg	2 900	0,0 %	0	2 900
	Hel dag / kveld (hverdag)	6 400	0,0 %	0	6 400
	1/2 dag (hverdag)	4 300	0,0 %	0	4 300
Utleie Vesong - eksterne	Helg	9 200	0,0 %	0	9 200
	Hel dag / kveld (hverdag)	3 500	0,0 %	0	3 500
	1/2 dag (hverdag)	2 300	0,0 %	0	2 300
	Helg	4 300	0,0 %	0	4 300
Utleie Vesong - lag/foreninger/skole	Hel dag / kveld (hverdag)	4 300	0,0 %	0	4 300
	1/2 dag (hverdag)	3 300	0,0 %	0	3 300
	Helg	6 000	0,0 %	0	6 000
	Hel dag / kveld (hverdag)	2 400	0,0 %	0	2 400
Utleie Kisi - eksterne	1/2 dag (hverdag)	1 800	0,0 %	0	1 800
	Helg	2 900	0,0 %	0	2 900
	Hel dag / kveld (hverdag)	3 700	0,0 %	0	3 700
	1/2 dag (hverdag)	2 600	0,0 %	0	2 600
Utleie Ullr (herredsstyresalen) - eksterne	Helg	4 500	0,0 %	0	4 500
	Hel dag / kveld (hverdag)	2 300	0,0 %	0	2 300
	1/2 dag (hverdag)	1 700	0,0 %	0	1 700
	Helg	2 800	0,0 %	0	2 800

Leie av saler har tidligere ikke vært med i prislister

I tråd med etablert praksis økes priser for leie hvert annet år. Neste prisøkning er i 2020.

Helsestasjon

Tjeneste	Pris 2018 kr/dose	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/dose
Boostrix - Polio	345	15,9 %	55	400
Polio	235	8,5 %	20	255
Gulfeber	415	20,5 %	85	500
Hepatitt A barn	350	5,7 %	20	370
Hepatitt A voksen	415	0,0 %	0	415
Hepatitt B, barn	280	3,6 %	10	290
Hepatitt B, voksen	310	6,5 %	20	330
Hepatitt A+B barn	445	6,7 %	30	475
Hepatitt A+B voksen	540	9,3 %	50	590
Japansk Encephalitt	910	1,6 %	15	925
Meningococc A+C+W+Y "GSK"	500	0,0 %	0	500
Tyfoide, injeksj.	230	41,3 %	95	325
Dukoral 1 dose	320	-6,3 %	-20	300
Rabies	300	111,7 %	335	635
Skogflått, barn	620	-29,0 %	-180	440
Skogflått, voksen	425	5,9 %	25	450
MMR, meslinger, kuma og røde hunder barn	435	-77,0 %	-335	100
MMR, meslinger, kuma og røde hunder voksen	100	70,0 %	70	170
BCG, tuberkulose barn	170	-41,2 %	-70	100
BCG, tuberkulose voksen	100	70,0 %	70	170
HPV, gardasil	1 270	4,3 %	55	1325
Cervarix	170	514,7 %	875	1045
Konsultasjonsgebyr, fra 16 år	100	0,0 %	0	100

Ved avbestilling av time senere enn dagen i forveien, sendes et krav om konsultasjonsgebyr, gjelder også for barn.

Fritagelsesattest for vaksiner mot gulfeber (kun p.g.a. medisinske årsaker)

Utstedning av nytt internasjonalt vaksinasjonskort

Resept på tyfoidekapsler

Resept på malaritabletter

Priser satt etter Folkehelseinstitutt sine utsalgspriser.

170	170
50	60
100	100
	60
	60

PRO Kløfta, Jessheim Øst, Jessheim Vest og Helsehus

Tjeneste	Maks timer/mnd	Pris 2018 kr/time	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/time
Maks beløp per husstand for hjemmehjelp i måneden	≤ 2G:	1	205*		
	2G-3G:	2,5	239	2,6 %	6
	3G-4G:	5	239	2,6 %	6
	4G-5G:	5	298	2,6 %	8
	≥ 5G:	5	388	2,6 %	10
Transport til og fra dagsenter/dagsopphold	≤ 2G:	0	2,6 %	0	0
	2G - 4G:	159	2,6 %	4	164
	≥ 4G:	319	2,6 %	8	327
Opphold i bofellesskap Gystadmyr		8 282	2,6 %	215	8 498
		Pris 2018 kr/porsj.	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/porsj.
Matombringning		80	6,2 %	5	85
		Pris 2018 kr/dag	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/dag
Korttidsopphold i institusjon/rehabiliteringsavdeling		160*			
Dagsenter		131	2,6 %	3	135
Dagsenter ved rehabiliteringsavdelingen		155	2,6 %	4	159
		Pris 2018 kr/kurs	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/kurs
Frisklivssentral 12 ukers oppfølging (unntatt barn og gravide)		400	2,6 %	10	410
Kurs ved frisklivssentralen, kursmaterieell til bruk		513	2,6 %	13	526
		Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Trygghetsalarm Installering		1 000	2,6 %	26	1 026
		Pris 2018 kr/år	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr/år
Trygghetsalarm leie	≤ 2G:	1 248	2,6 %	32,5	1 281
	2G-3G:	1 997	2,6 %	51,9	2 049
	3G-4G:	2 746	2,6 %	71,4	2 817
	4G-5G:	3 496	2,6 %	90,9	3 587
	≥ 5G:	4 244	2,6 %	110,3	4 354

*Prisene fastsettes av Helsedirektoratet og er ennå ikke klare for 2019.

Utleie av kommunale bygg

Tjeneste		Pris 2018 kr	Prisøk %	Prisøk kr	Pris 2019 kr
Ullensaker kommune - leiepriser for lag, foreninger og private hjemmehørende i Ullensaker					
<i>Leie av klasserom</i>	1-5 timer (pr time)	180	5,8 %	10,5	190
	,	1 293	2,9 %	37,2	1 330
	Sesongleie pr halvår (>10ganger)	3 355	2,8 %	95,0	3 450
<i>SFO-lokale / personalrom / kjøkken / garderobes</i>	1-5 timer pr time	200	5,0 %	9,9	210
	>5 timer pr døgn	1 518	2,7 %	41,5	1 560
	Sesongleie pr halvår (>10ganger) pr halvår	4 104	2,3 %	96,0	4 200
<i>Leie av svømmehall</i>	Pr. time	390	2,6 %	10,1	400
	Sesongleie pr halvår (>10ganger)	7 798	2,6 %	202,4	8 000
<i>Leie av gymsal</i>	Pr time	272	3,0 %	8,1	280
	Sesongleie pr halvår (>10ganger)	4 853	2,6 %	127,0	4 980
<i>Leie av aula/ auditorium</i>	Pr time	272	3,0 %	8,1	280
	Sesongleie pr halvår (>10ganger)	4 853	2,6 %	127,0	4 980
<i>Skolebygg ifm. Loppemarked o.l i helger</i> <i>Leie av idrettshaller:</i> <i>Leie pr flate i is- og flerbrukshall:</i> <i>Leie Jessheimhallen, Kløftahallen, Alfhallen</i> <i>og flerbrukshallene ved Gystamarka skole</i> <i>og Jessheim skole og ressursenter:</i>	Leie pr.dag, uavhengig av antall timer	3 078	2,7 %	82,0	3 160
	Arrangementer (pr time)	431	4,4 %	19,1	450
	Arrangementer >5 timer (pr dag)	3 181	2,8 %	89,4	3 270
	Trening (pr time)	328	3,6 %	11,7	340
	Trening > 5 timer (pr dag)	2 155	3,0 %	65,4	2 220
	Styrketreningsrom Jessheimhallen og Is- og flerbrukshall (pr time)	144	4,4 %	6,4	150
	Sesongleie trening pr. halvår (>10 ganger)	8 721	2,6 %	229,0	8 950
<i>Leie av ishall</i>	Pr. time	1 026	3,3 %	34,0	1 060
<i>Utleie av Jessheim is- og flerbrukshall:</i>	Timebasert sats	267	5,0 %	13,2	280
<i>Leie av kunstgressbanen i Jessheim idrettspark SOMMER (perioden 15. mars - 14. november)</i>	Kamp hel bane (11er)	523	3,2 %	16,7	540
	Kamp halv bane (7er)	267	5,0 %	13,2	280
	Trening hel bane	0	0,0 %	0,0	0
	Trening halv bane	0	0,0 %	0,0	0
<i>Leie av kunstgressbanen i Jessheim idrettspark VINTER (perioden 15. november - 14. mars)</i>	Kamp hel bane (11er)	790	3,8 %	30,0	820
	Kamp halv bane (7er)	318	3,8 %	11,9	330
	Trening hel bane	657	3,6 %	23,4	680
	Trening halv bane	328	3,6 %	11,7	340
<i>Overnatting (Gystamarka skole, Skogmo skole, Vesong ungdomsskole)</i>	Ovenatting med 0-50 personer	5 130	2,7 %	140,0	5 270
	Ovenatting med > 51 personer	8 208	2,6 %	212,0	8 420

Tjeneste		Pris 2018 kr	Prisøk %	Prisøk kr	Pris 2019 kr
Utenbygds - leiepriser for lag, foreninger og private hjemmehørende utenfor Ullensaker					
<i>Leie av klasserom</i>	1-5 timer (pr time)	221	4,3 %	9,4	230
	>5 timer (pr dag)	1 744	2,6 %	45,8	1 790
	Sesongleie pr halvår (>10ganger)	4 432	2,7 %	117,7	4 550
<i>SFO-lokale / personalrom / kjøkken / garderobes</i>	1-5 timer pr time	267	5,0 %	13,2	280
	>5 timer pr døgn	1 949	2,6 %	50,6	2 000
	Sesongleie** pr halvår (>10ganger) pr halvår	5 181	2,7 %	138,7	5 320
<i>Leie av svømmehall</i>	Pr. time	513	3,3 %	17,0	530
	Sesongleie** pr halvår (>10ganger)	10 055	2,6 %	265,2	10 320
<i>Leie av gymsal</i>	Pr time	349	3,2 %	11,2	360
	Sesongleie** pr halvår (>10ganger)	6 259	2,7 %	171,4	6 430
<i>Leie av aula/ auditorium</i>	Pr time	349	3,2 %	11,2	360
	Sesongleie** pr halvår (>10ganger)	6 259	2,7 %	171,4	6 430
<i>Skolebygg ifm. loppemarked o.l i helger</i> <i>Leie av idrettshaller:</i> <i>Leie pr flate i is- og flerbrukshall:</i> <i>Leie Jessheimhallen, Kløftahallen, Alfhallen</i> <i>og flerbrukshallene ved Gystamarka skole</i> <i>og Jessheim skole og ressursenter:</i>	Leie pr. dag*, uavhengig av antall timer	3 694	2,6 %	96,4	3 790
	Arrangementer (pr time)	554	2,9 %	16,0	570
	Arrangementer >5 timer (pr dag)	4 207	2,7 %	113,4	4 320
	Trening (pr time)	534	3,1 %	16,5	550
	Trening > 5 timer (pr dag)	2 811	2,8 %	78,8	2 890
	Styrketreningsrom Jessheimhallen og Is- og flerbrukshall (pr time)	431	4,4 %	19,1	450
	Sesongleie** trening pr. halvår (>10 ganger)	10 465	2,6 %	274,8	10 740
<i>Leie av ishall</i>	Pr. time	1 324	2,8 %	36,5	1 360
<i>Utleie av Jessheim is- og flerbrukshall:</i>	Timebasert sats	349	3,2 %	11,2	360
<i>Leie av kunstgressbanen i Jessheim idrettspark SOMMER (perioden 15. mars - 14. november)</i>	Kamp hel bane (11er)	1 026	3,3 %	34,0	1 060
	Kamp halv bane (7er)	513	3,3 %	17,0	530
	Trening hel bane	513	3,3 %	17,0	530
	Trening halv bane	257	5,3 %	13,5	270

Tjeneste		Pris 2018 kr	Prisøk %	Prisøk kr	Pris 2019 kr
<i>Leie av kunstgressbanen i Jessheim idrettspark VINTER (perioden 15. november - 14. mars)</i>	Kamp hel bane (11er)	1 026	3,3 %	34,0	1 060
	Kamp halv bane (7er)	513	3,3 %	17,0	530
	Trening hel bane	821	3,6 %	29,2	850
	Trening halv bane	513	3,3 %	17,0	530
<i>Overnatting (Gystadmarka skole, Skogmo skole, Vesong ungdomsskole)</i>	Ovenatting med 0-50 personer	8 208	2,7 %	222,0	8 430
	Ovenatting med > 51 personer	12 312	2,7 %	328,0	12 640

* Med Dagsleie menes leie over 5 timer

** Med Sesongleie menes leie av lokaler over 10 ganger pr halvår

Vaskeri

Tjeneste		Pris 2018 kr pr stk	Prisøk %	Prisøk kr	Pris 2019 kr
Type tekstiler					
<i>Vask og tørk av tekstiler</i>	Dyne	120	4,2 %	5,0	125
	Puter	90	0,0 %	0,0	90
	Sengetepper / pledd*	120	4,2 %	5,0	125
	Ryer - små, opp til lengde på 60 cm*	120	4,2 %	5,0	125
	Ryer - over på 60 cm*	150	3,3 %	5,0	155
	Duker - små, opp til lengde på 60 cm*	90	0,0 %	0,0	90
	Duker - over 60 cm*	150	3,3 %	5,0	155
	Dunjakke	200	2,5 %	5,0	205
	Sovepose	200	2,5 %	5,0	205
	Gardiner - 160 cm*	120	4,2 %	5,0	125
	Gardiner - 220 cm*	200	2,5 %	5,0	205
	Over-madras - enkel	200	2,5 %	5,0	205
	Over-madras - dobbel	400	2,5 %	10,0	410
	Bunads-skjorte	200	2,5 %	5,0	205
	Dress jakke	200	2,5 %	5,0	205
	Dress bukse	200	2,5 %	5,0	205
	Skjorter	200	2,5 %	5,0	205

*Rulle etterbehandling kr 50 pr stk

Vann, avløp og renovasjon

Renovasjon	Pris 2018 kr eks mva	Prisøk %	Prisøk kr	Pris 2019 kr eks mva
Årsgebyr pr abonnent = grunngebyr+restavfall+papir+plast				
Grunngebyr				
Grunngebyr Pr. abonnent	1 172	7,9 %	93,00	1 265
Gebyr - restavfall				
Beholder str. 80l	724	1,2 %	9,00	733
Beholder str. 140l	945	1,4 %	13,00	958
Beholder str. 240l	1 424	1,3 %	19,00	1 443
Beholder str. 360l	2 318	1,3 %	30,00	2 348
Beholder str. 660l	3 732	1,3 %	49,00	3 781
Andel av avfallsbrønn restavfall, tømmefrekvens etter forskrift, - priseksempel 140 l	969	-1,1 %	-11,00	958
Andel av avfallsbrønn restavfall - ukentlig tømmefrekvens priseksempel 70 l	1 184	-4,8 %	-57,00	1 127
Mobilt avfallsug - uketømming, pr abonnent	1 876	1,8 %	33,00	1 909
Gebyr - Papir				
Beholder str. 140l	100	1,0 %	1,00	101
Beholder str. 240l	105	-5,7 %	-6,00	99
Beholder str. 360l	160	-5,0 %	-8,00	152
Beholder str. 660l	301	-4,3 %	-13,00	288
Andel av avfallsbrønn papir, tømmefrekvens etter forskrift - priseksempel 140 l	112	-4,5 %	-5,00	107
Andel av avfallsbrønn papir - ukentlig tømmefrekvens priseksempel 35 l	414	-31,4 %	-130,00	284
Mobilt avfallsug papir - uketømming, Pr abonnent	1 084	8,7 %	94,00	1 178
Gebyr - Plast				
Sekk Pr. abonnent	99	5,1 %	5,00	104
Andel av avfallsbrønn plast - tømmefrekvens etter forskrift, pr abonnent	99	5,1 %	5,00	104
Andel av avfallsbrønn plast - ukentlig tømmefrekvens, priseksempel 35 l	404	-24,0 %	-97,00	307
Mobilt avfallsug plast - uketømming, pr abonnent	1 155	12,0 %	139,00	1 294
Fritidseiendommer				
Renovasjonsgebyr fritidseiendommer med fellesbeholder, pr. abonnent	1 475	7,3 %	108,00	1 583

Vann og avløp	Pris 2018 kr eks mva	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr eks mva
Årsgebyr vann pr m3	12,14	15,8 %	1,92	14,06
Årsgebyr avløp pr m3	19,04	0,5 %	0,09	19,13
Tilknytningsgebyr vann pr m2	145,60	18,0 %	26,21	171,81
Tilknytningsgebyr avløp pr m2	172,00	18,0 %	30,96	202,96
Fastdel for kjøp av vann uten abonnement pr år	3 563,40	2,6 %	92,65	3 656,05
Vannmåler leie Dimensjon tom 40 mm	246,24	2,6 %	6,40	252,64
Vannmåler leie Dimensjon 50 - 100 mm	1 573,00	2,6 %	40,90	1 613,90
Vannmåler leie Dimensjon inntil 200 mm	2 900,00	2,6 %	75,40	2 975,40
Tillegg for sidemåler/kombimåler	1 700,00	2,6 %	44,20	1 744,20
Tillegg for fjernavleser, årlig leie (NY)				157,00
Tillegg for kjøp av konsoll til 15-30 mm vannmåler (NY)				352,00
Tillegg for kjøp av konsoll til 30-50 mm vannmåler (NY)				882,00
Stenge/plombere stoppekran, eller åpne igjen	677,98	2,6 %	17,63	695,61
Behandlingsgebyr for levering av fettholdig avløp ved Gardermoen RA	465,33	2,6 %	12,10	477,43
Mottak av avløp med høyt innhold av organisk materiale. Gjelder avløp over 600 mg/l, der tilleggsgebyret beregnes for andel KOF utover grenseverdien. Pr. kg	26,29	2,6 %	0,68	26,97
Kontrollgebyr VA-tjenester pr kontroll	1 500,00	2,6 %	39,00	1 539,00
Septik	Pris 2018 kr eks mva	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr eks mva
Pålagt tømning av septik inntil 3 m3	1 957	1,1 %	21,53	1 978
Pålagt tømning av septik inntil 4 m3	2 544	1,1 %	27,99	2 572
Pålagt tømning av septik inntil 5 m3	3 170	1,1 %	34,87	3 205
Pålagt tømning av septik inntil 6 m3	3 779	1,1 %	41,57	3 820
Pålagt tømning av septik inntil 7 m3	4 399	1,1 %	48,39	4 447
Tømmevolum septik over 7 m3, pris pr m3	720	1,1 %	7,92	728
Oppmøtegebyr der tømning ikke kan utføres	1 957	1,1 %	21,53	1 978
Behandlingsgebyr for septik levert Gardermoen renseanlegg	333	1,1 %	3,66	337

Saksbehandling og kontroll av utslipp og påslipp av avløpsvann	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Søknad om tillatelse til utslipp og/eller påslipp av avløpsvann fra næring og industri	5 356	2,6 %	139,25	5 495
Søknad om tillatelse til utslipp av sanitært avløpsvann, inntil 15 pe	5 356	2,6 %	139,25	5 495
Søknad om tillatelse til utslipp av sanitært avløpsvann, 16-49 pe	6 695	2,6 %	174,06	6 869
Søknad om tillatelse til utslipp av sanitært/kommunalt avløpsvann, 50-2000 pe	13 390	2,6 %	348,15	13 738
For ovennevnte gjelder:				
* Ved søknad om løsning som ikke er i samsvar med forskrift, skal det betales et tillegg på 50 % av ordinær gebyrsats.				
* Ved avslag på søknad, reduseres gebyret med 50 % av ordinær gebyrsats.				
* Ved mindre endring/omgjøring av godkjent søknad, skal det betales 50 % av ordinær gebyrsats.				
Omgjøring av gitt tillatelse/vilkår i gitt tillatelse, etter forurensningslovens omgjøringsregler	5 356	2,6 %	139,25	5 495
Tillegg for fornminneregistrering, jfr. HET sak 82/11 vedtatt 24.08.11, faktureres ved søknad om mindre avløpsanlegg	1 000	0,0 %	0,00	1 000
Kontrollgebyr for utslipp/påslipp av avløpsvann (gebyr ved utført kontroll)	1 500	2,6 %	39,00	1 539
Årsgebyr tilsyn mindre/mellomstore avløpsanlegg (sanitært avløpsvann), pr anlegg				350
Grunngebyr tilsyn nærings- og industriavløp, pr utført tilsyn				2 800
Tillegg tilsyn pr utskilleranlegg for nærings- og industriavløp, utover 1 anlegg				1 050
Gravemelding	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Behandling av gravetillatelse	2 500	2,6 %	65,00	2 565
Arbeidsvarslingsgebyr	500	2,6 %	13,00	513
Forringelsesgebyr for veg (asfaltert), pr m2 (min 10 m2)	100	2,6 %	2,60	103
Forringelsesgebyr for veg (ikke asfaltert), pr m2 (min 10 m2)	50	2,6 %	1,30	51
Straffegebyr for graving i offentlig veg uten tillatelse	7 500	2,6 %	195,00	7 695

Feiing

Feiegebyr	Pris 2018 kr eks mva	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr eks mva
Feiing pr pipeløp	271	-20,3 %	-54,86	216
Tilsyn pr pipeløp	179	-19,9 %	-35,52	143

Fyrverkeri

Tjeneste	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Gebyr for behandling av søknad og tilsyn	2 472	3,3 %	81	2 553
<i>priser fra ØRB IKS prisliste</i>				

Ullensaker kirkelige fellesråd

Tjeneste	Pris 2018 kr	Prisøkning %	Prisøkning kr	Pris 2019 kr
Gravplass				
Festeavgift pr. grav for innen- og utenbygdsboende	195	2,6 %	5	200
Avgift for nedsetting av urne for utenbygdsboende	555	0,0 %	0	555
Gravferd for utenbygdsboende med kirketjener og graving	5 450	1,4 %	75	5 525
Gravferd for utenbygdsboende med kantor, kirketjener og graving	6 900	1,4 %	100	7 000
Kirkene				
Konsserter, kulturarrangement av innenbygdsboende	750	1,3 %	10	760
Konsserter, kulturarrangement av utenbygdsboende	2 700	11,1 %	300	3 000
Vielse av utenbygdsboende med kirketjener	1 625	1,5 %	25	1 650
Vielse av utenbygdsboende med kantor og kirketjener	2 700	1,5 %	40	2 740
Stell av grav, priser inkl mva				
Stell av graver, fullt stell	1 050	1,4 %	15	1 065
Stell av graver, vanning	520	0,0 %	0	520
Stell av graver med legatavtale, fullt stell	970	1,5 %	15	985
Stell av graver med legatavtale, vanning	450	0,0 %	0	450
Salg av plantekasser, ferdig nedsatt uavhengig av størrelser	750	0,0 %	0	750
Salg av plantekasse 50 cm				450
Salg av plantekasse 60 cm				500
Salg av plantekasse 70 cm				600

Utenbygdsboende defineres som de som verken har familierelasjoner i kommunen eller er bosatt i kommunen.

Konsserter og kulturarrangementer hvor det kreves inngangspenger inngås det avtale i hvert tilfelle.

Vedlegg 13 Budsjettrammer Interkommunale selskaper og Interkommunale samarbeid

Tabellen under viser foreslåtte budsjettrammer for 2019 for kommunale selskaper og samarbeid. Selskapene er nærmere omtalt i kapittel for aktuelt hovedutvalg. For ØRB IKS vil dette være kap 5 Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur og for øvrige selskap kap 4 Formannskapet.

Interkommunale selskap og andre samarbeid (Tall i 1000)	Justert budsjett 2018	Forslag budsjett 2019	Forslag styrking utover deflator
Øvre Romerike Brann og Redning IKS (ØRB) *	22 688	24 352	1 074
Tilskudd Ullensaker svømmehall KF	-	4 279	Vedtatt i 2018
Romerike Revisjonsdistrikt IKS	2 570	2 706	2 668
Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS)	278	279	-
Romerike Kriesenter IKS	2 600	2 668	-
Digitale Gardermoen (DGI)	41 140	49 100	6 890
Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike (AØR)	1 553	1 843	250
Øvre Romerike utvikling (ØRU)	895	918	-
Ullensaker kirkelige fellesråd (UKF)	14 583	15 263	300
Sum Interkommunale selskaper/samarbeid	86 307	101 407	11 182

*Fra 2019 splittes 110 tjenesten og utvalg for akutt forurensing ut av ØRB IKS. I stedet etableres to nye kommunale samarbeid: Øst 110 sentralen IKS og Interkommunalt utvalg for akutt forurensing IUA region 2. Budsjettet i tabellen er vist samlet for selskapene både for 2018 og 2019.

Vedlegg 14 Lokal forskrift med gebyrregulativ for reguleringsplan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling og eierseksjonering

Hjemmel: Plan- og bygningsloven § 33-1, jf. også byggesaksforskriften, matrikkelloven § 32, jf. også matrikkelforskriften og eierseksjonsloven § 7.

Vedtak: Ullensaker kommune 13.12.2016, sak 102/16

Ikrafttredelse: 1. januar 2017.

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

Gebyrer etter dette regulativ betales etter faktura utstedt av kommunen. Betaling kan kreves før forretning. Regulativet speiler det faktiske arbeidet som de ulike sakstypene medfører. Det samlede gebyret består av

§ 1-1. Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr.

Kommunen krever i tillegg inn tinglysningsgebyr og dokumentavgift i saker der kommunen må forskuttede

§ 1-2. Tidspunkt for gebyrfastsetting og fakturering

Gebyr etter plan- og bygningsloven beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunktet gebyret faktureres, med mindre noe annet fremgår av regulativet. Gebyr etter matrikkelloven beregnes etter de satser som gjelder når saken fremmes, jf. matrikkelforskriften § 16.

Gebyret faktureres når vedtak fattes eller når kommunen har ferdigbehandlet eller avsluttet saken.

Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr etter

Gebyret må betales og forfaller uansett om det er søkt om reduksjon av gebyr, eller der vedtak om reduksjon

§ 1-3. Gebyrer og priser i regulativet

Gebyrene i gebyrregulativet reflekterer kommunens arbeid med de ulike sakstypene og er beregnet i samsvar

§ 1-4. Sakkyndig bistand

Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger ut fra lov- og forskriftskrav og lignende, vil kostnadene for slik bistand bli tillagt gebyret. I tillegg blir det fakturert for medgått tid for kommunens arbeid med å hente inn denne bistanden.

§ 1-5. Urimelig gebyr

Dersom kommunen etter egen vurdering, eller etter skriftlig søknad anser gebyret som klart urimelig, kan

§ 1-6. Klage

Når gebyret er hjemlet i plan- og bygningsloven § 33-1, eller matrikkelloven § 32, er det ikke anledning til å kommunens vedtak i sak om reduksjon av gebyr kan klages til Fylkesmannen i Oslo og Akershus etter reglene

§ 1-7. Avslag

Saken anses som avsluttet dersom det ikke er sendt endring eller klage innen klagefristens utløp. For å

§ 1-8. Trekk av søknad

Ved trekk av søknad skal tiltakshaver betale en del av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har

§ 1-9. Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften menes med:

- a. Pbl: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- b. SAK: Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)
- c. TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggteknisk forskrift)
- d. Søknadspliktige tiltak: Tiltak definert i plan- og bygningsloven §§ 20-1, 20-2, 20-3, 20-4.
- e. Grunngebyr: Gebyr som skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er
- f. Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig
- g. Registreringsgebyr: Gebyr som skal dekke arbeidet med oppgavene knyttet til registrering i
- h. Tiltaksklasse: Inndeling av oppgaver i tiltaket basert på vanskelighetsgrad, kompleksitet og
- i. Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av
- j. Eiendom: Fast eiendom definert med et eget gårds- og bruksnummer, festenummer og/eller
- k. Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. bolig, kontorenhet, verksted og lager.
- l. Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og
- m. Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS-3457. Bygningstyper fra
- n. Bolig/boligeiendom: Eiendom med bygg som brukes til boligformål, herunder fritidsbolig.
- o. Bruksareal (BRA): Bruksareal for eiendom som er registrert i matrikkelen og beregnet med
- p. Anr.: Artikkelnummer (internt til bruk ved fakturering)

§ 1-10. Overgangsbestemmelser

For reguleringsplaner som har hatt oppstartsmøte før 01.01.2017, betales gebyr etter nytt regulativ, inkludert for oppstartsmøte.

Kapittel 2 – Reguleringsplan**§ 2-1. Generelt**

Det skal betales gebyr for alle private planforslag for arbeid frem til første gangs behandling. I plansaker faktureres gebyret samtidig med vedtak om offentlig ettersyn. I saker som avsluttes før fullstendig planforslag er lagt frem, eller før offentlig ettersyn, faktureres gebyret når saken avsluttes.

§ 2-2. Timepris

For dem tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så gjelder gebyr etter medgått tid. Timesatsen skal dekke støttefunksjoner og administrasjon av tjenesten.

Timepris		2018		2019
		Betales per	Gebyr	Gebyr
	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	kr 900	kr 1 000

§ 2-3. Trekk eller avvisning av planforslag

Ved trekk, avvisning av planforslag eller manglende oppfølging fra forslagsstiller skal tiltakshaver betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Trekk av søknad		Betales per	Gebyr
	For søknader som trekkes etter varsel om oppstart men før innsendt planforslag er mottatt	Per planforslag	25 %
	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per planforslag	75 %
	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter førstegangsvedtak	Per planforslag	100 %

§ 2-4. Oppstartsmøte

Både kommunen og tiltakshaver kan kreve oppstartsmøte. Det skal betales gebyr for hvert oppstartsmøte.

Oppstartsmøte, jf. pbl § 12-8		2018		2019
		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Oppstartsmøte	Per møte	kr 18 000	kr 30 000

§ 2-5. Private planforslag

Reguleringsplan		Betales per	2018		2019	
			Gebyr	Tillegg for areal utover 6 dekar	Gebyr	Tillegg for areal utover 6 dekar
	Planforslag som er i samsvar med overordnede planer, boligbyggeprogram, teknisk og sosial infrastruktur	Per planforslag	kr 90 000	kr 51 300	kr 100 000	kr 52 942
	Planforslag som ikke er i samsvar med overordnede planer, boligbyggeprogram, teknisk og sosial infrastruktur	Per planforslag	kr 115 000	kr 61 560	kr 130 000	kr 63 530
	Prinsipp saker etter pbl § 12-11, fjerde ledd: Ved behandlingen av regulerings spørsmålet betales et gebyr som kommer til fratrekk i en eventuell senere regulerings sak.	Per planforslag	kr 25 650		kr 26 471	
	Tillegg for areal som avsettes til bebyggelsesformål, maksimalt opp til og med 40.000 m ² BRA for boligformål og opp til og med 20.000 m ² BRA for annet enn bolig. Både eksisterende bebyggelse som skal bli stående og ny bebyggelse regnes med. Det skal betales gebyr for arealer som ligger både over og under terreng.	Per påbegynte 100 m ² BRA	kr 923		kr 923	

§ 2-6. Planer med planprogram og konsekvensutredning

For planer som krever planprogram og konsekvensutredning skal det betales et tilleggsgebyr per planforslag.

Planprogram og konsekvensutredning, jf. pbl § 4-1, § 4-2 andre ledd og kapittel 14		Betales per	2018	2019
			Gebyr	Gebyr
	For planer som krever planprogram og konsekvensutredning	Per planforslag	kr 41 040	kr 42 353

§ 2-7. Utfylling og endring av plan

Ved utfylling og endring av plan skal det betales gebyr. Er endringene så betydelige at søknaden blir å betrakte som ny sak, betales fullt gebyr.

Utfylling eller endring av plan		Betales per	2018	2019
			Gebyr	Gebyr
	Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per søknad	Fullt gebyr	Fullt gebyr
	Mindre endringer i reguleringsplan eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd	Per søknad	kr 35 910	kr 50 000

Kapittel 3 – Byggesak**§ 3-1. Generelt**

Alle søknadspåklagte tiltak etter pbl skal betale grunngebyr, saksbehandlingsgebyr og registreringsgebyr med mindre annet fremgår av regulativet.

§ 3-2. Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse. Grunngebyret skal også dekke tilsynsvirksomhet, ulovlighetsoppfølging og ferdigattest.

Grunngebyr		Betales per	2018	2019
			Gebyr	Gebyr
	Alle søknadspåklagte tiltak	Per søknad	kr 5 500	kr 5 676

§ 3-3. Registreringsgebyr

For søknadspåklagte tiltak etter pbl skal det betales registreringsgebyr som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall bruksenheter og det skal betales et registreringsgebyr per bruksenhet.

Registreringsgebyr		Betales per	2018	2019
			Gebyr	Gebyr
	Alle søknadspåklagte tiltak	Per bruksenhet	kr 1 000	kr 1 032

§ 3-4. Tilsyn

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. 25 % av grunngebyret skal dekke kommunens tilsynsvirksomhet.

§ 3-5. Timepris

For tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner, administrasjon, tilsyn og oppfølging av ulovligheter. Følgende timesats gjelder for byggesak. Gjelder også søknader etter kapittel 18 i pbl.

Timepris		2018		2019	
	Betales per	Gebyr		Gebyr	
For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	kr 1 700		kr 1 754	

§ 3-6. Trekk av søknad

Ved trekk av søknad skal tiltakshaver betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Trekk av søknad	Betales per	Saks-behandlings-gebyr	Grunngebyr
For søknader som trekkes før påbegynt saksbehandling	Per søknad	0 %	50 %
For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	30 %	100 %
For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter vedtak	Per søknad	100 %	100 %

§ 3-7. Retur og avvisning av søknad

Ved retur eller avvisning av søknad påløper det gebyr. Dersom søker ikke har komplett søknad etter første brev fra bygningsmyndighetene, påløper halvt grunngebyr for hvert mangelbrev som må skrives. Gebyret faktureres søker.

Retur og avvisning	Betales per	Grunngebyr
Retur av søknad	Per søknad	100 %
Ved gjentatte mangler	Per mangelbrev	50 %
Avvisning av søknad	Per søknad	100 %

Søknaden vurderes returnert dersom den er mangelfull. Se eksempler under:

Retur dersom:

Uten nabovarsel

Søknad som er sendt inn før nabovarselsfrist er gått ut

Manglende tegninger (plan, snitt, fasade, situasjonskart)

Mangelfull ansvarsdekning

Manglende dispensasjonssøknad

Manglende gjennomføringsplan (for tiltak som krever ansvarlig foretak)

Manglende dokumentasjon av privatretslige forhold

Se SAK kapittel 5 for utfyllende oversikt.

§ 3-8. Ulovlig byggearbeid

For uaktsomme eller forsettlige overtredelser av plan- og bygningsloven som omfattes av pbl § 32-8 kan kommunen ilegge overtredelsesgebyr etter de til enhver tid gjeldende satser i SAK § 16-1. Det vises til pbl § 32-8 og til kapittel 16 i SAK m/veiledning, om utmåling av overtredelsesgebyr. Det vises til pbl § 32-5 om tvangsmulkt ved ulovligheter.

§ 3-9. Forhåndskonferanse

For nærmere avklaring av rammer og innhold i tiltaket kan det holdes forhåndskonferanse mellom tiltakshaver, kommunen og andre berørte fagmyndigheter. Forhåndskonferanse utløser ikke grunngebyr.

		2018		2019	
Forhåndskonferanse etter pbl § 21-1		Betales per	Gebyr	Gebyr	
	Første forhåndskonferanse	Per møte	kr -	kr -	
	Gjentatte forhåndskonferanser for samme tiltak	Per møte	kr 3 078	kr 3 176	

§ 3-10. Endring

For endring av eksisterende byggesøknad belastes det følgende gebyr. Fornøyelse av tidligere godkjent byggesøknad er å betrakte som ny søknad. Nytt gebyr omfatter også grunngebyr og ev. registreringsgebyr.

Endring		Betales per	Gebyr
	Ved mindre endringer av godkjent søknad, som betinger nytt vedtak, betales 50 % av gebyret for ny søknad	Per søknad	50 % av fullt gebyr
	Ved fornyelse av tidligere godkjent byggesøknad betales fullt gebyr.	Per søknad	Fullt gebyr

Kommunen avgjør i hvert tilfelle om det er en mindre eller større endring, og om endringen er så vesentlig at den krever ny søknad. Er endringene så betydelige at søknaden blir å betrakte som ny sak, betales fullt gebyr.

§ 3-11. Saksbehandlingsgebyr for tiltak med krav til ansvarlig foretak

Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg, herunder vesentlig endring eller reparasjon.

Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 a og b		Betales per	Gebyr	Gebyr	
Boliger:					
	Bolig og fritidsbolig med inntil 2 boenheter	Per søknad	kr 15 390	kr 15 882	
	Rekkehus, kjedehus og andre småhus	Per boenhet, oppad til 10 boenheter	kr 4 104	kr 6 104	
	Store boligbygg	Per boenhet, oppad til 20 boenheter	kr 3 780	kr 6 280	
	Tilbygg, påbygg, garasje mv. til bolig	Per søknad	kr 1 026	kr 1 059	

		2018		2019		
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 a og b		Betales per	Areal < 250 m ² BRA	Areal >= 250 m ² BRA	Areal < 250 m ² BRA	Areal >= 250 m ² BRA
Annet enn bolig:						
	Industri- og næringsbygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Fiskeri- og landbruksbygg	Per søknad	kr 10 260	kr 10 260	kr 10 588	kr 10 588
	Kontor- og forretningsbygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Samferdsels- og kommunikasjonsbygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Hotell- og restaurantbygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Kultur- og forskningsbygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Helsebygg	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Fengsels-, beredskapsbygg mv.	Per søknad	kr 24 624	kr 34 884	kr 24 624	kr 44 884
	Andre konstruksjoner eller anlegg	Per søknad	kr 15 390	kr 15 390	kr 15 390	kr 17 390

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 a og b		Betales per	Areal < 100 m ² BRA	Areal >= 100 m ² BRA	Areal < 100 m ² BRA	Areal >= 100 m ² BRA
	Tilbygg, påbygg mv. for annet enn bolig	Per søknad	kr 4 104	kr 7 182	kr 4 235	kr 7 412

Fasadeendring

Grunngebyr kommer i tillegg.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 c		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Fasadeendring	Per søknad	kr 3 078	kr 3 176
	Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg som er fredet eller vernet	Per søknad	kr 5 130	kr 5 294

Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 d		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Bruksendring mv. med endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	kr 9 234	kr 9 529
	Bruksendring mv. uten endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	kr 5 130	kr 5 294

Rivning av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 e		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Rivning mv. av bygg, konstruksjon, anlegg med kulturminneinteresse	Per tiltak	kr 2 052	kr 2 118
	Rivning mv. av andre bygg, konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	kr 1 026	kr 1 059

Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner

Tiltak etter denne bestemmelsen utløser ikke grunngebyr.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 f		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Sanitærinstallasjoner, ventilasjons-/sprinkler-/antenne-/solcelleanlegg, heis, skorstein, ildsted, forstøtningsmur, svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	kr 3 000	kr 3 096

Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig

Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 g		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i bolig mv.	Per søknad	kr 3 078	kr 5 000

Oppføring av innhegning mot veg, plassering av skilt- og reklameinnretninger

Hvor nedenstående tiltak inngår i søknad etter pbl kapittel 20, skal det ikke kreves separat gebyr. Tiltak etter denne bestemmelsen utløser ikke grunngebyr eller registreringsgebyr.

		2018		2019
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 h og i		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Innhegning mot veg	Per tiltak	kr 3 078	kr 3 176
	Enkelt skilt eller reklame	Per tiltak	kr 3 078	kr 3 176
	Skiltplan med flere enn to skilt	Per søknad	kr 12 312	kr 12 706

Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg

Grunngebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 j	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Plassering av midlertidige bygninger mv. som skal stå i mer enn 2 år	Per søknad	kr 8 208		kr 8 471	

Vesentlig terrenginngrep

Grunngebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Vesentlige terrenginngrep.	Per søknad	kr 6 156		kr 6 353	
Masseuttak/-mottak og større utomhusanlegg	Per søknad	kr 30 780		kr 31 765	

Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass

Grunngebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 l	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass	Per søknad	kr 10 260		kr 10 588	

§ 3-12. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. pbl § 20-1 m. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Fradeling mv., jf. pbl § 20-1 m	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Opprettelse av grunneiendom, herunder søknad om fradeling av grunneiendom og innløsning av festetomt (deling) som er i samsvar med grenser fastsatt i godkjent reguleringsplan	Per søknad	kr 1 026		kr 8 026	

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. pbl § 20-1, jf. § 20-4 og tiltak som kan forestås av tiltakshaver jf. SAK §§ 3-1, 3-2 skal det betales følgende gebyr. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

		2018		2019	
Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. pbl § 20-4	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Mindre tiltak på bebygd eiendom som garasjer, uthus og tilbygg, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	kr 3 078		kr 3 176	
Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per tiltak	kr 3 078		kr 3 176	
Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d (grunngebyr og registreringsgebyr kommer ikke i tillegg)	Per tiltak	kr 3 078		kr 3 176	
Alminnelige driftsbygninger i landbruket, jf. SAK § 3-2	Per tiltak	kr 9 747		kr 10 059	

§ 3-13. Andre vurderinger

Andre vurderinger utløser ikke grunngebyr og registreringsgebyr.

		2018		2019	
Andre vurderinger	Betales per	Gebyr		Gebyr	
Samtykke til plassering av mindre tiltak som ellers er unntatt søknadsplikt, pbl § 29-4, jf. SAK § 4-1 c	Per tiltak	kr 3 078		kr 3 176	
Fravik fra TEK for eksisterende byggverk, pbl § 31-2, 4. ledd,	Per tiltak	kr 15 390		kr 15 882	

§ 3-14. Igangsettingstillatelse

For ett-trinn søknader er igangsettingstillatelse inkludert i gebyret. For søknader som søkes i to trinn skal det betales gebyr etter følgende satser.

		2018		2019
Igangsettingstillatelse		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Igangsettingstillatelse	Per søknad	kr 9 234	kr 15 000

§ 3-15. Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest

Midlertidig brukstillatelse og søknad om ferdigattest utløser ikke grunngebyr. Ferdigattest medfører registreringsgebyr.

		2018		2019
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Anmodning om midlertidig brukstillatelse og ferdigattest innen fastsatt frist i midlertidig brukstillatelse omfattes av allerede gitt søknadsgebyr for tiltaket og belastes ikke med nytt gebyr	Per søknad	kr -	kr -
	For søknad om ferdigattest for saker med opprinnelig søknadsdato i perioden mellom 1998 til 2010	Per søknad	kr 3 078	kr 5 000
	Midlertidig brukstillatelse for øvrig	Per søknad	kr 3 078	kr 5 000

§ 3-16. Dispensasjonssøknad

For søknad om dispensasjon iht. pbl § 19-1.

		2018		2019
Dispensasjon		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Dispensasjon som krever politisk behandling	Per forhold	kr 20 520	kr 25 000
	Dispensasjon fra arealplan som avgjøres administrativt	Per forhold	kr 10 260	kr 15 260
	Dispensasjon fra annet enn arealplan som avgjøres administrativt	Per forhold	kr 4 104	kr 4 235

Kapittel 4 - Oppmåling**§ 4-1. Generelt**

Alle oppmålingsforretninger etter matrikkellova skal betale grunngebyr, saksbehandlingsgebyr og registreringsgebyr med mindre annet fremgår av regulativet. Det betales gebyrer som gjelder på rekvisisjonstidspunktet.

§ 4-2. Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse. Det skal betales nytt grunngebyr når tinglysingsmyndigheten har avvist en sak for registrering, og kommunen må fremsende denne på ny etter korrigering, og feil eller mangel kan tilskrives søker.

		2018		2019
Grunngebyr		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Tiltak etter matrikkelloven	Per søknad	kr 11 000	kr 11 396

§ 4-3. Registreringsgebyr

For søknadspliktige tiltak skal det betales registreringsgebyr som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall eiendommer og det skal betales et registreringsgebyr per gårds-/bruks-/feste- og/eller seksjonsnummer som registreres.

		2018		2019
Registreringsgebyr		Betales per	Gebyr	Gebyr
	Alle søknadspliktige tiltak som registreres i matrikkelen	Per eiendom	kr 1 000	kr 1 036

§ 4-4. Timepris

For de tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon. Følgende timesats gjelder for oppmålingstjenester.

		2018		2019	
Timepris		Betales per	Gebyr	Gebyr	
	For de tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	kr 923	kr 956	

§ 4-5. Tinglysing av bruks- og veiretter mv.

Utarbeidelse av privatrettslige dokumenter for tinglysing av bruks- og veiretter mv betales etter medgått tid etter gjeldende timepris fastsatt i § 4-4.

§ 4-6. Avbrutt forretning

Ved avbrutt forretning skal tiltakshaver betale grunngebyr etter § 4-2.

§ 4-7. Saksbehandlingsgebyr for oppmålingsforretninger

Oppmålingsforretning skal betales etter følgende matrise. Samlet areal i søknaden avgjør hvilket arealintervall som skal benyttes.

Oppmålingsforretning	2018				2019			
	Per grensepunkt	Per grensepunkt, inntil 1.000 m ²	Per grensepunkt, 1.000 til 5.000 m ²	Per grensepunkt, over 5.000 m ²	Per grensepunkt	Per grensepunkt, inntil 1.000 m ²	Per grensepunkt, 1.000 til 5.000 m ²	Per grensepunkt, over 5.000 m ²
Kontorforretning:								
Koordinatfestet og/eller detaljregulert eiendom		kr 1 500	kr 2 000	kr 2 565		kr 1 554	kr 2 072	kr 2 657
Andre oppmålingsforretninger:								
Eiendom som ikke er koordinatfestet og detaljregulert		kr 2 000	kr 2 500	kr 3 078		kr 2 072	kr 2 590	kr 3 189
Grensearrondering og tilleggsareal		kr 2 000	kr 2 500	kr 3 078		kr 2 072	kr 2 590	kr 3 189
Grensepåvisning av tidligere koordinatfestede grenser		kr 500	kr 1 000	kr 1 539		kr 518	kr 1 036	kr 1 594
Punktfeste	kr 4 000				kr 4 144			

§ 4-8. Andre gebyrer

		2018		2019	
Andre gebyrer uten grunngebyr		Betales per	Gebyr	Gebyr	
	Arealoverføring*	Per søknad	kr 6 156	kr 6 378	
	Utarbeidelse av matrikelbrev (uten grunngebyr)	Per søknad	Etter kartverkets priser	Etter kartverkets priser	

*Arealoverføring krever samme tillatelse som en fradeling. Det må gjennomføres en oppmålingsforretning og det skal forskuddsbetales dokumentavgift etter statens satser pr nå 2.5 %. Avgiftsberegningsgrunnlaget må bekreftes av uhildet takstmann.

Kapittel 5 - Eierseksjonering

		2018		2019	
Eierseksjonering		Betales per	Pris	Pris	
	Seksjoneringssaker uten befaring	Per søknad	kr 5 345	kr 5 537	
	Seksjoneringssaker med befaring	Per søknad	kr 8 908	kr 9 229	

Kap. 6 Gebyrer utenfor selvkostområdene

		2018		2019	
Situasjonskart		Betales per	Pris	Pris	
	Produksjon og oversendelse	stk.	kr 3 714	kr 3 833	

		2018		2019	
Informasjon til eiendomsmeglere		Betales per	Pris	Pris	
	Produksjon og oversendelse av informasjon		kr 1 730	kr 1 785	
	Bekreftet kopi av målebrev		kr 248	kr 256	
	Matrikelbrev – som postekspederes		kr 248	kr 256	

Tinglysing - Statens satser		Betales per	Pris	Pris	
	Tinglysing - Statens satser		kr 525	kr 525	
	Seksjoneringsgebyr – uten befaring p.t: Ett rettsgebyr = 3 x kr 860		kr 2 580	kr 2 580	
	Seksjonering – med befaring p.t: Ett rettsgebyr = 5 x kr 860		kr 4 300	kr 4 300	

		2018		2019	
Utplotting / kopiering av tekniske kart		Papir	Transparent	Papir	Transparent
	A4	kr 13	kr 100	kr 13	kr 103
	A3	kr 28	kr 120	kr 29	kr 124
	A2	kr 56	kr 219	kr 58	kr 226
	A1	kr 96	kr 348	kr 99	kr 359
	70 X 90	kr 109	kr 459	kr 112	kr 474

(evt. kostnad etter regning fra kopieringsfirma)

Distribusjon av digitale plandata		Kr		
	0 – 5 daa	kr 1 223	Fast minstepris	
	5 – 60 daa	kr 41	per daa utover 5 daa	
	60 daa -	kr 3 606	Fast maksimalpris	

Salg av Geovekst-data		Priser	
	Salg av Geovekst-data	Pris i hht. Statens kartverks satser	
	For konvertering til DXF-format betales	Kr 1/daa	
	Arealoversikter – grunneierlister	Betales etter medgått tid	

		2018		2019	
Fargekopiering		Betales pr	pris	pris	
	A4	kopi	kr 22	kr 23	
	A3	kopi	kr 40	kr 41	
	A2	kopi	kr 137	kr 141	
	A1	Kopi	kr 284	kr 293	
	A0	kopi	kr 566	kr 584	

		2018		2019	
Landbruk – salg av kart og arealdata		Betales per	Pris	Pris	
	Kart over eiendommen		kr 183	kr 189	
	Seksjoneringssaker med befaring		kr 610	kr 630	
	Kart med utdrag av jordregister		kr 610	kr 630	
	Kart med sammendrag av skogbruksplandata		kr 610	kr 630	
	Kart med sammendrag av skogbruksplandata og utdrag av jordregister		kr 928	kr 958	

		2018		2019	
Deling og konsesjon		Betales per	Betales per	Betales per	
	Deling etter jordloven		kr 2 000	kr 2 000	
	Konsesjonsbehandling pr søknad		kr 5 000	kr 5 000	